

Loviisan kaupunki

Tilinpäätös ja toimintakertomus 2017

Kaupunginhallitus 28.3.2018

Loviisan kaupunki
**Tilinpäätös ja
toimintakertomus**
2017

SISÄLLYSLUETTELO

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2017

Kaupunginjohtajan katsaus	5
Loviisan kaupungin organisaatio	7
Kaupunginvaltuusto	8
Vaalit	13
Tarkastuslautakunta	14
Kaupunginhallitus	16
Henkilöstö	20
YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS	22
TOIMINTAKERTOMUSRAPORTOINTI	27
TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	32
KONSERNITILINPÄÄTÖS	39
Kuntakonsernin toiminta ja talous	40
TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	46
YLEINEN HALLINTO JA KONSERNIHALLINTO	47
Hallintopalvelut	51
Talouspalvelut	56
Kehittämispalvelut	59
PERUSTURVAKESKUS	63
Hallinto ja terveyden edistäminen	67
Lasten ja nuorten palvelut	70
Työikäisten palvelut	74
Senioripalvelut	78
Alueelliset palvelut	84
SIVISTYSKESKUS	86
Hallinto ja kehittäminen	91
Varhaiskasvatus	96
Koulutus	101
Lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus	106
Vapaa sivistystyö	109
Vapaa-aikatoimi	112
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	117
TEKNINEN KESKUS	122
Hallinto-, talous ja toimistopalvelut	126
Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	127
Kaupunkisuunnittelu	130
Rakentamis- ja ylläpito-osasto	135
Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	139
Tuloslaskelman toteutuminen	142
Investointien toteutuminen	144
Rahoitusosan toteutuminen	148
Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	149
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	150
LIITETIEDOT	159
LOVIISAN VESILIIKELAITOS	175
VESILIIKELAITOKSEN TOIMINTA VASTUUALUEITTAIN	178
Hallinto	178
Vesi	179
Jätevesi	180
Investointien toteutuminen	181
Sisäinen valvonta	182
Tilinpäätöslaskelmat	184
Liitetiedot	187
Huleveden viemäroinnin eriytetyt laskelmat	189
Allekirjoitus ja merkinnät	191

Loviisan kaupunki
Tilinpäätös ja
toimintakertomus
2017

Kaupunginjohtajan katsaus

Yllättävän positiivinen tilinpäätös 2017

Suuria kiitoksia vuoden 2017 tuloksesta ja menestyksestä ei pidä osoittaa minulle, koska olin täällä ainoastaan vuoden lopussa, mutta kiitoksia toki pitää esittää! Suuren budjetoidun alijäämän sijaan päädyimme – ruotsinkielisen lukion kunnostuksen menovarauksien jälkeenkin – ylijäämäiseen tulokseen.

Hieno tulos syntyi kasvaneista yhteisöverotuloista sekä siitä, että ne yhteisöt ja kuntayhtymät, joissa Loviisa on mukana, ovat selviytyneet hyvin. Lisäksi kaupungin työntekijät ovat pysyneet hyvin talouskehystemme sisällä.

Jokainen viivan alle jäänyt euro on arvokas, kun edessä on sivistykseen, urheiluun ja kulttuuriin liittyvien suurten investointien ajanjakso. Olen ylpeä siitä, että Loviisa kuuluu siihen Suomen hyvinvoivien kuntien ryhmään, joka kykenee saavuttamaan ylijäämäisen tuloksen, vaikka kunnallisveroprosentti on keskiarvon alapuolella.

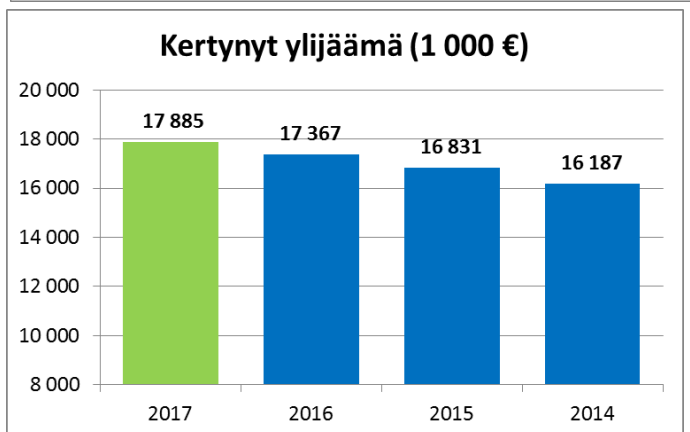
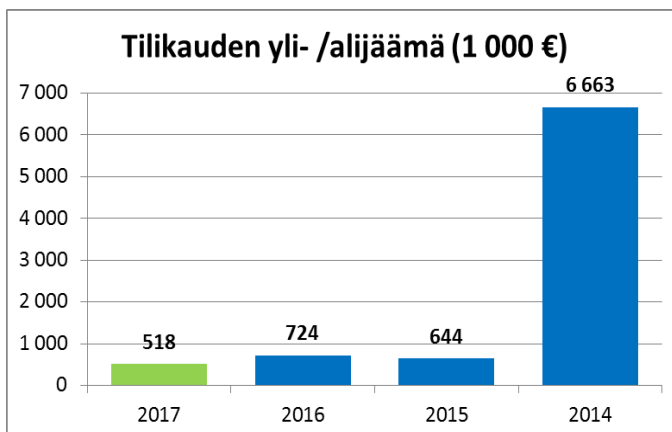
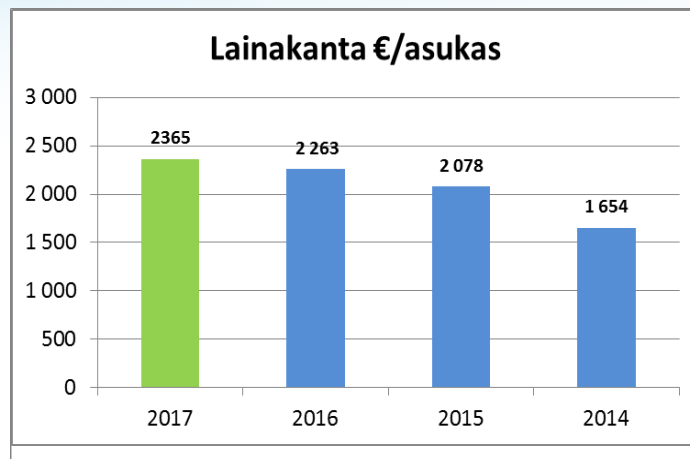
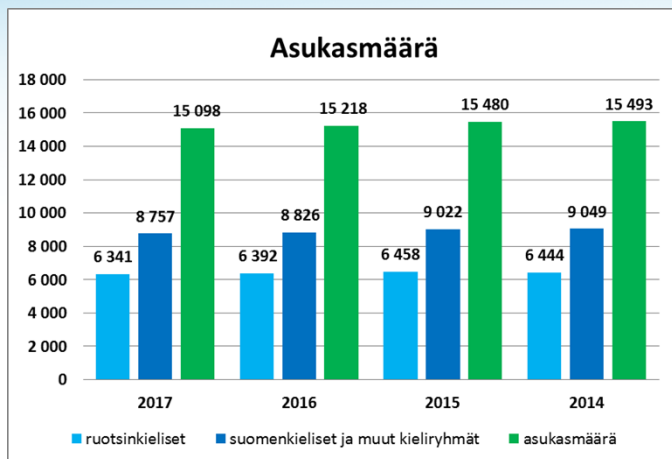
Suurena haasteena on kasvu. Kuten useissa yhteyksissä on tähdennetty, on asukasmäärän lisääntyminen yksi tärkeimmistä tekijöistä kaupungin kehittämisen kannalta. Loviisan väestönkehitys on valitettavasti monta vuotta ollut negatiivinen, mikä vuonna 2017 näkyi 120 henkilön nettovähennyksenä. Useina vuosina kaupunkiin muutto on kuitenkin ollut suurempaa kuin täältä poismuutto, mutta ikärakenteen ollessa sellainen, että ihmisiä syntyy vähemmän kuin kuolee, päädytään kokonaisuutena miinukselle.

Eräs tärkeimmistä tehtävistäni on saada tämä kehityssuunta käännettyä. Tähän tarvitsen kaikkien asukkaiden, yritysten ja työtovereiden apua. Vastineeksi voin houkutella sillä, että useampien veronmaksajien avulla voidaan päästä alhaisempaan kunnallisveroprosenttiin. Tämän tilinpäätöksen perusteella ei mielestäni tosin mikään puhu sen puolesta, että vuoden 2019 kunnallisveroprosenttia nostettaisiin. Kaupungilla on takanaan vuosi, joka sisälsi muun muassa kuntavaalit, kaupunginjohtajan vaihtumisen, keskeytetyn ja uudelleen käynnistetyn organisaatiouudistuksen sekä päätöksiä suurista investoinneista. Kyseessä oli raskas vuosi monella tasolla ja monille ihmisille organisaation sisällä.

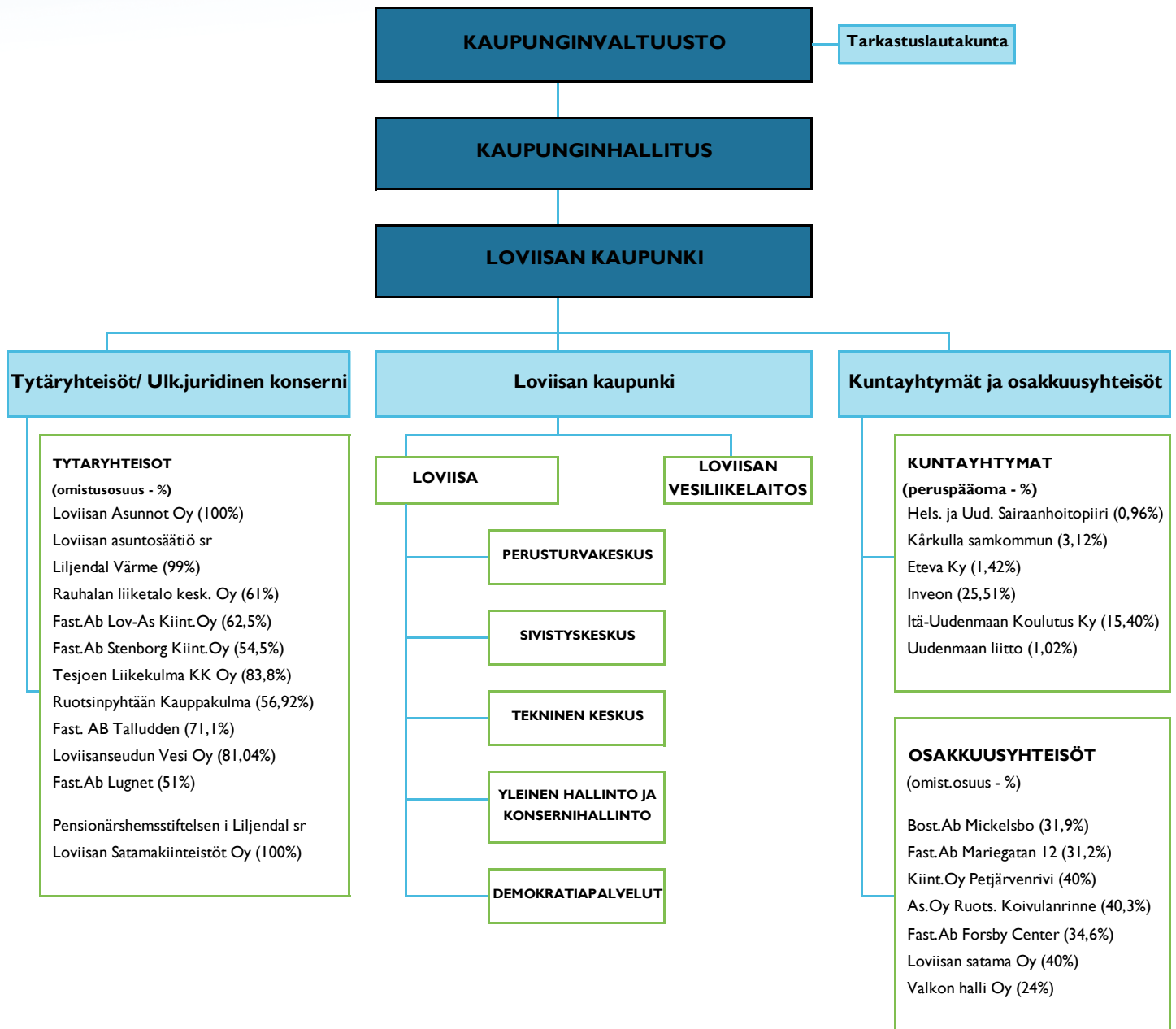
Erityisesti tätä taustaa vasten meillä on hyvä syy olla tyytyväisiä nykytilanteeseen. Valtion uudistukset ovat työllistäneet organisaatiota vuoden 2017 aikana ja nyt on toiveena, että tänä vuonna saisimme selkeämpää tietoa siitä, mihin suuntaan olemme menossa. Vuosi 2018 tulee kaikella todennäköisyydellä olemaan vielä suurempien – joskin hieman erilaisten – muutosten vuosi. Luonnollisesti tavoitteena on edelleen vastuullinen taloudenhoito ja tehokas hallinto. Se, millaiseksi alkaneen vuoden tulos muodostuu, on tietenkin myös oma tulikokeeni.

Lopuksi haluan kehottaa kaikkia loviisalaisia käyttämään mahdollisimman monta euroa nettopalkastaan kunnan rajojen sisäpuolella. Ostamalla palveluja takaatte niiden tarjonnan. Lisäksi myötävaikutatte uusien työpaikkojen luomiseen.

Jan D. Oker-Blom
kaupunginjohtaja

Loviisan kaupungin organisaatio

Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuuston työskentely

Kaupunginvaltuuston osalta vuosi 2017 oli tavallisesta poikkeava. Vanhan valtuuston toimikausi loppui ja uuden alkoi. Uuden kuntalain myötä kuntavaalit siirtyivät huhtikuulle. Vanha ja uusi kaupunginvaltuusto vaihtoivat siten viestikapulaa kesällä, kun uuden valtuuston toimikausi alkoi 1.6.2017.

Vanhan ja uuden valtuustoon toimikausien vaihtuessa pienehi myös valtuuston koko merkittävästi 59 valtuutetusta 35 valtuutettuun. Vanhan valtuuston suuren koon taustana oli Loviisan, Pernajan, Ruotsinpyhtään ja Liljendalin kuntaliitos, jonka myötä syntyi ”uusi” Loviisa. Valtuuston suuremmalla koolla haluttiin aikanaan turvata maantieteellisesti mahdollisimman laaja edustus valtuustossa. Nyt kahden valtuustokauden jälkeen oli luontevaa siirtyä kokoon, joka on paremmin sopusoinnussa kaupunkimme asukasluvun kanssa.

Uuden kaupunginvaltuuston toimikausi sai heti lentävän lähdön uuden kaupunginjohtajan valintaprosessin myötä. Valtuusto nimitti kesäkuussa haastatteluryhmän, jossa kaikki valtuustoryhmät olivat edustettuina. Olen kiitollinen haastatteluryhmälle ja valtuustoryhmille hyvähenkisestä valintaprosessista. Kaupunginjohtajan vaali toimitettiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 13.9.2017. Valtuustoryhmien välinen yhteistyö on muutenkin ollut erittäin toimivaa ja kitkatonta. Hyvänä esimerkkinä on talousarvion käsittely syksyllä. Tahdon siksi kiittää sekä valtuustoryhmien puheenjohtajia että kaikkia valtuutettuja hyvistä ja rakentavista työskentelytavoista. Tästä on hyvä jatkaa.

Kaupunginvaltuuston työmenetelmiä on tietenkin aina myös hyvä arvioida ja kehittää. Vuoden 2018 talousarviossa lukee, että ”talousarviolähetekeskusteluja ja muita lähetekeskusteluja kehitetään.” Nyt keväällä 2018 on tarkoitus ottaa käyttöön talousarvion lähetekeskustelu, jonka myötä valtuustolla on entistä aikaisemmassa vaiheessa mahdollisuus vaikuttaa talousarvion sisältöön. Lähetekeskustelun ajatuksena on, että kaupunginvaltuusto keskustelee talousarvion suuremmista linjauksista ja periaatteellisista kysymyksistä.

Lopuksi haluan kiittää kaupungin viranhaltijoita ja työntekijöitä hyvästä yhteistyöstä ja arvokkaasta työpanoksesta. Loviisan tärkein voimavara on sen työntekijät.

Otto Andersson
kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

Kaupunginvaltuusto

Loviisan kaupunginvaltuustossa oli 59 valtuutettua valtuustokaudella 2013–31.5.2017. Vanha kaupunginvaltuusto kokoontui 4 kertaa vuonna 2017.

Loviisan kaupungin uudessa kaupunginvaltuustossa on 35 valtuutettua valtuustokaudella 1.6.2017–31.5.2021. Uusi kaupunginvaltuusto kokoontui 6 kertaa vuonna 2017.

Päätöksiä tehtiin yhteensä 138 asiakohdassa.

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (ulkoinen toimintakate on sitova kaupunginvaltuustoon nähden)

21110003 Valtuusto

	TALOUS- ARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot				896	
<i>josta sisäiset</i>					
Toimintakulut	-107 265		-107 265	-106 721	- 544
<i>josta sisäiset</i>				- 243	- 243
Toimintakate	-107 265		-107 265	-105 825	1 440
<i>josta sisäiset</i>				- 243	- 243
Toimintakate ulkoinen	-107 265		-107 265	-105 582	-1 683
Poistot ja arvonalentumiset					
Kustannuslaskennalliset erät	3 212		3 212	-84 126	-79 473

LOVIISAN KAUPUNGINVALTUUSTO 31.5.2017 SAAKKA

RKP

Liljestrand, Tom, I varapj.
Heijnsbroek-Wirén, Mia
Karlsson, Mikael
Alm, Agneta
Lindfors, Leena
Paakkanen, Petra
Stenvall, Patrik
Björkman-Nysten, Nina
Rosenberg, Thomas
Ekebom-Jönsas, Benita
Andersson, Otto,
Turku, Roger
Skog, Kim
Björklöf, Johan
Bäcklund, Lars
Björkell, Jan-Eric
Grundström, Maria
Hansson, Kenneth
Lönnfors, Torbjörn
Hydén, Pia
Karlsson, Håkan
Willner, Stefan
Mether, Cosmo
Lindholm, Glenn
Meriheinä, Thérèse

SDP

Isotalo, Arja, pj
Grönberg, Merja
Lappalainen, Kalevi
Tähtinen, Keijo
Lohenoja, Pertti
Eriksson, Mats
Kekkonen, Jari
Holmström, Eeva
Laitinen, Åke
Wilenius, Yvonne
Ekström, Veikko
Hämäläinen, Satu

KOK

Lepola, Janne, II varapj.
Pere, Nina
Kopiloff, Pauli
Karvonen, Juha
Melamies, Päivi
Heikkilä, Pekka
Haverinen, Katri
Pekkola, Janne

PERUSSUOMALAISET

Väkevä, Antti
Fellman, Atte
Lång, Saara
Peltoluhta, Vesa
Kouvo, Katja
Järvinen, Paula

LAILLISUUSRYHMÄ

Hagfors, Kari

VIHREÄT

Ilvetsalo-Koskinen, Sonja
Noroviita, Timo

KESKUSTA

Pappila, Jorma

VASEMMISTOLIITTO

Lindell, Armi
Träskelin, Jerry
Eriksson, Sari

SUOMEN KRISTILLISEDEMOKRAATIT (KD)

Sihvonen, Jarmo

	OSALLISTUMINEN läsnä		OSALLISTUMINEN läsnä
Alm Agneta	4	Laitinen Åke	4
Andersson Otto Anton	4	Lappalainen Kalevi	4
Björkell Jan-Eric	3	Lepola Janne	4
Björklöf Johan	4	Liljestrand Tom	4
Björkman-Nystén Nina	3	Lindell Armi	4
Bäcklund Lars	4	Lindfors Leena	4
Ekebom-Jönsas Benita	4	Lindholm Glenn	3
Ekström Veikko	4	Lohenoja Pertti	4
Eriksson Mats	0	Lång Saara	4
Eriksson Sari	0	Lönnfors Torbjörn	4
Fellman Atte	0	Melamies Päivi	4
Grundström Maria	2	Meriheinä Thérèse	3
Grönberg Merja	3	Mether Cosmo	2
Hagfors Kari	4	Noroviita Timo	4
Hansson Kenneth	4	Paakkanen Petra	4
Haverinen Katri	4	Pappila Jorma	4
Heijnsbroek-Wirén Mia	4	Pekkola Janne	4
Heikkilä Pekka	4	Peltoluhta Vesa	4
Holmström Eeva	4	Pere Nina	3
Hydén Pia	4	Rosenberg Thomas	4
Hämäläinen Satu	4	Sihvonen Jarmo	4
Ilvetsalo-Koskinen Sonja	2	Skog Kim	4
Isotalo Arja	4	Stenvall Patrik	4
Järvinen Paula	0	Träskelin Jerry	4
Karlsson Håkan	4	Turku Roger	3
Karlsson Mikael	4	Tähtinen Keijo	4
Karvonen Juha	4	Wilenius Yvonne	4
Kekkonen Jari	3	Willner Stefan	4
Kopiloff Pauli	4	Väkevä Antti	3
Kouvo Katja	4		

LOVIISAN KAUPUNGINVALTUUSTO 1.6.2017 ALKAEN

RKP

Andersson Otto, pj
 Heijnsbroek-Wirén, Mia
 Karlsson, Mikael
 Liljestrand, Tom
 Willner, Kristian
 Sjödahl, Ralf
 Stenvall, Patrik
 Björkman-Nysten, Nina
 Rosenberg, Thomas
 Uutinen, Lotte-Marie
 Thesslund, Stefan
 Turku, Roger
 Aitokari, Mia
 Karlsson, Håkan
 Grundström, Maria
 Hinttaniemi, Johanna
 Skogster, Leif
 Bruce, Marina
 Sederholm, Eva

SDP

Isotalo, Arja,
 Lappalainen, Kalevi
 Tähtinen, Keijo, 2.vpj
 Lohenoja, Pertti
 Nevalainen, Sofia
 Kekkonen, Jari
 Hannus, Daniel
 Laiho, Pasi

KOK

Lepola, Janne 1.vpj
 Karvonen, Juha
 Kokko, Ismo

Sitoutumattomat

Väkevä, Antti
 Lång, Saara

Vihreät

Länsipuuro, Janne
 Noroviita, Timo

Keskusta

Pekkola, Katja
 Hagfors, Kari

	OSALLISTUMINEN läsnä		OSALLISTUMINEN läsnä
Andersson Otto Anton	6	Isotalo Arja	6
Heijnsbroek-Wirén Mia	6	Kekkonen Jari	3
Willner Stefan	6	Lappalainen Kalevi	5
Sjödahl Ralf	5	Nevalainen Sofia	6
Uutinen Lotte-Marie	6	Lohenoja Pertti	6
Karlsson Mikael	6	Tähtinen Keijo	6
Liljestrand Tom	6	Hannus Daniel	6
Thesslund Stefan	6	Laiho Pasi	6
Aitokari Mia	6	Lepola Janne	4
Stenvall Patrik	6	Karvonen Juha	3
Karlsson Håkan	6	Kokko Ismo	5
Grundström Maria	6	Väkevä Antti	5
Hinttaniemi Jonna	6	Lång Saara	4
Skogster Leif	6	Pekkola Katja	6
Björkman-Nystén Nina	6	Hagfors Kari	6
Turku Roger	6	Länsipuuro Janne	6
Bruce Marina	6	Noroviita Timo	3
Sederholm Eva	4		

Vaalit

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (ulkoinen toimintakate on sitova kaupunginvaltuustoon nähden)

21110001 Vaalit

TALOUS- ARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	POIKKEAMA
--------------------------	------------------	---------------------------------	---------	-----------

Toimintatuotot

josta sisäiset

Toimintakulut	-66 456	-66 456	-46 567	19 589
<i>josta sisäiset</i>	<i>-300</i>	<i>-300</i>		<i>-300</i>
Toimintakate	-66 456	-66 456	-46 567	19 589
<i>josta sisäiset</i>	<i>-300</i>	<i>-300</i>		<i>-300</i>
Toimintakate ulkoinen	-66 156	-66 156	-46 567	19 589

Tarkastuslautakunta

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2017

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Tarkastuslautakunta perehtyi arviointisuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti kaupungin hallintoon ja eri toimialojen toimintaan. Tarkastuslautakunta on seurannut ja arvioinut kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden toteutumista, hallinnon toimivuutta ja kaupungin talouden kehitystä vastualueiden raportoinnin ja johtavien viranhaltijoiden lautakunnalle antamien selvitysten pohjalta.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano muuttui kesällä 2017. Aikaisempi tarkastuslautakunta kokoontui alkuvuodesta yhteensä viisi (5) kertaa ja uusi tarkastuslautakunta kokoontui kesän jälkeen yhteensä viisi (5) kertaa.

Kaupunginvaltuuston kaudelle 2013–2016 valitsemana tilintarkastusyhteisönä toimi kevääseen 2017 asti BDO Auditor Oy ja tilikaudella 2016 vastuullisena tilintarkastajana toimi JHTT Krister Rehn. Kaupunginvaltuuston kaudelle 2017–2020 valitsemana tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy ja vastuullisena tilintarkastajana toimii JHT, HT, CIA Martin Slotte.

Lautakunnan avustamis- ja sihteeritehtävät ostettiin tilintarkastusyhteisöiltä. Tarkastuslautakunta on pitänyt vuonna 2017 yhteensä kymmenen (10) kokousta. Lakisääteinen tilintarkastus on suoritettu tilintarkastusyhteisöjen toimesta, ennalta laaditun suunnitelman mukaisesti. Tarkastuslautakunnan laatima arviointikertomus ja tilintarkastajan laatima tilintarkastuskertomus vuodelta 2016 käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 14.6.2017.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (ulkoinen toimintakate on sitova kaupunginvaltuustoon nähden)

21110002 Tarkastustoimi

	TALOUS- ARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot					
<i>josta sisäiset</i>					
Toimintakulut	-44 634		-44 634	-31 711	-12 923
<i>josta sisäiset</i>					
Toimintakate	-44 634		-44 634	-31 711	-12 923
<i>josta sisäiset</i>					
Toimintakate ulkoinen	-44 634		-44 634	-31 711	-12 923
Kustannuslaskennalliset erät				-24 678	-24 678

LOVIISAN TARKASTUSLAUTAKUNTA 1.1 – 31.5.2017

Varsinaiset jäsenet		Henkilökohtaiset varajäsenet	
Pertti Lohenoja, puheenjohtaja	SDP	Jaakko Isotalo	SDP
Päivi Melamies, varapuheenjohtaja	KOK	Rainer Santapukki	KOK
Berndt-Gustaf Schauman	RKP	Tony Granström	RKP
Raili Äijö	RKP	Mona Antas	RKP
Auli Lehto-Tähtinen	SDP	Kielo Kallio-Taponen	SDP
Mari Ståhls	KOK	Lisbeth Konttinen	KOK
Immo Stenberg	PS	Veli-Matti Mettinen	PS

Varsinaiset jäsenet	OSALLISTUMINEN Läsnä	Henkilökohtaiset varajäsenet	OSALLISTUMINEN Läsnä
Lehto-Tähtinen Auli	6	Kallio-Taponen Kielo	0
Lohenoja Pertti	6	Isotalo Jaakko	0
Melamies Päivi	6	Santapukki Rainer	0
Schauman Berndt-Gustaf	5	Granström Tony	0
Stenberg Immo	6	Mettinen Veli-Matti	0
Ståhls Mari	6	Konttinen Lisbeth	0
Äijö Raili	6	Antas Mona	0

LOVIISAN TARKASTUSLAUTAKUNTA 1.6 – 31.12.2017

Varsinaiset jäsenet		Henkilökohtaiset varajäsenet	
Pertti Lohenoja, puheenjohtaja	SDP	Henry Laitinen	SDP
Mia Aitokari , varapuheenjohtaja	RKP	Mona Antas	RKP
Thérèse Meriheinä	RKP	Carita Ekström	RKP
Schauman Berndt-Gustaf	RKP	Ilkka Relander	RKP
Auli Lehto-Tähtinen	SDP	Sofia Nevalainen	SDP
Henry Friman	KOK	Rainer Santapukki	KOK
Immo Stenberg	PS	Seppo Nummijoki	PS

Varsinaiset jäsenet	OSALLISTUMINEN Läsnä	Henkilökohtaiset varajäsenet	OSALLISTUMINEN Läsnä
Lohenoja Pertti, pj	5	Laitinen Henry	0
Aitokari Mia, vpi	3	Antas Mona	2
Meriheinä Thérèse	3	Ekström Carita	1
Schauman Berndt-Gustaf	4	Relander Ilkka	0
Lehto-Tähtinen Auli	5	Nevalainen Sofia	0
Friman Henry	5	Santapukki Rainer	0
Stenberg Immo	5	Nummijoki Seppo	0

Kaupunginhallitus

Vuosi 2017 oli monella tapaa yllätyksellinen! Päätöksenteon suhteen vuosi jakautui kahtia. Huhtikuussa käydyissä kuntavaaleissa valittiin uusi, Loviisan kokoinen, 35-henkinen valtuusto, jonka toimintakausi alkoi kesäkuussa.

Tahdon ensin kiittää edellisen hallituksen jäseniä ja valtuutettuja hyvästä yhteistyöstä.

Edellisellä valtuustokaudella tehtiin useita suuria päätöksiä, joiden tulokset näkyivät viime vuoden toimintaympäristössä tapahtuneina muutoksina ja organisaatiossa valmistelutyönä koskien muun muassa suuria kouluinvestointeja.

Valtuustokausi alkoi uuden kaupunginjohtajan hakuprosessin valmistelulla ja rekrytoinnilla. Syyskuussa valitsimme uudeksi kaupunginjohtajaksi Jan. D. Oker-Blomin, joka aloitti työnsä 1.12.2017. Tämän seurauksena myös organisaatiouudistus siirtyi ja tulee päätettäväksi nyt uuden kaupunginjohtajan johdolla.

Loviisan Asunnot Oy aloitti toimintansa 1.1.2017 ja saattoi ensimmäisen vuokra-asuntokohteensa Liljendalissa menestyksekkäästi valmiiksi. Yhtiö keskittyi ensimmäisenä vuotenaan yhtenäistämään hallintoaan, tarkistamaan ja tasoittamaan vuokria sekä maksimoimaan asuntojen käyttöastetta.

Loviisan Satama Oy jakautui kahteen yhtiöön: Loviisan Satamakiinteistöt Oy ja Loviisan Satama Oy. Loviisan Satama Oy aloitti toimintansa Helsingin Satama Oy:n tytäryhtiönä 1.1.2017. Tämän myötä varmistettiin Loviisan Sataman pitkäjänteinen liiketoiminnan kehittäminen ja yhteistyö satamassa toimivien yritysten kanssa.

Satama-alueelle ja sen ympäristöön on vuoden 2017 aikana suunniteltu ja sinne on jo syntynyt uutta liiketoimintaa telakka-, metalli- ja puuklusterin piiriin. Tämä kehitys on erittäin tervetullutta ja tulee näkymään merkittävänä lisäyksenä työpaikkojen määrässä.

Harmaakallioon valmistui loppuvuodesta tehostetun palveluasumisen yksikkö. Uudet asukkaat ja henkilöstö ottivat kiinteistön käyttöön joulukuussa. Taasiakodin laajennus- ja peruskorjaushanke valmistui keväällä. Vuoden aikana laajassa keittiöverkossa tehtiin useita perusparannuksia ja toteutettiin toimintoja parantavia hankkeita. Ruokapalvelun uudelleenorganisointi oli onnistunut sekä toimintojen että talouden kannalta.

Kaupunginhallitus on kantanut huolta suurten kouluinvestointien valmistelusta: hankkeiden kilpailuttamisesta, johtamisesta ja tulevasta valvonnasta. Teknisen keskuksen resurssit tulisi selkeämmin ohjata hallitsemaan olemassa olevaa suurta kiinteistömassaa ja kiinteistöjen ylläpito- ja korjaustarpeita. Näen kaupungin kiinteistöt ja niissä ilmenevät ongelmat suurina haasteina. Teknisesti vanhentuneet kiinteistöt ovat pahimmillaan epäterveellisiä käyttäjilleen. Nämä ongelmat ovat myös vetovoimaisuuden ja talouden kannalta riskejä.

Vuoden 2017 talousluvut yllättivät edellisvuoden tapaan positiivisesti. Kun vielä osavuosisikatsauksessa 1–8 ennakoitiin reilun miljoonan euron alijäämää (-1,3 miljoonaa euroa) Loviisan kaupungin ja Loviisan vesiliikelaitoksen tulostenusteeseen, voimme nyt varmuudella todeta, että Loviisan kaupunki tekee reilujen varaustenkin jälkeen positiivisen tuloksen.

Tahdon kiittää koko kaupungin henkilöstöä, kaupungin luottamushenkilöitä ja yhteistyökumppaneita menneestä vuodesta. Tehdään yhdessä Loviisasta visiomme mukaisesti Suomen paras pikkukaupunki.

Mia Heijnsbroek-Wirén
kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Kaupunginhallitus

Loviisan kaupunginhallituksessa oli 31.5.2017 saakka 11 jäsentä ja 1.6.2017 alkaen yhdeksän jäsentä. Kokouksiin voivat osallistua myös kaupunginvaltuuston puheenjohtajiston jäsenet ja heillä on näissä läsnäolo- ja puheoikeus. Kaupunginhallitus kokoontui 28 kertaa vuonna 2017 ja teki päätökset yhteensä 387 asiakohdassa.

Olavi Kaleva toimi kaupunginhallituksessa esittelijänä huhtikuuhun saakka ja hallintojohtaja Kristina Lönnfors toimi vt. kaupunginjohtajana toukokuusta marraskuun loppuun saakka. Tänä aikana kaupunginhallituksen sihteerinä toimi työllisyyskoordinaattori Petri Hirvonen. Uusi kaupunginjohtaja aloitti tehtävässään 1.12.2017.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Toimintaa varten käytettävissä olevat määrärahat (ulkoinen toimintakate on sitova kaupunginvaltuustoon nähden)

2111001 Kaupunginhallitus

	TALOUS- ARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	710 000	-300 000	410 000	561 977	151 977
<i>josta sisäiset</i>					
Toimintakulut	-1 311 554	-270 000	-1 581 554	1 359 409	-222 146
<i>josta sisäiset</i>	-2 997		-2 997	-7 501	4 504
Toimintakate	-601 554	-570 000	-1 171 554	-797 431	-374 123
<i>josta sisäiset</i>	-2 997		-2 997	-7 501	-4 504
Toimintakate ulkoinen	598 557	-570 000	-1 168 557	-789 930	-378 627
Poistot ja arvonalentumiset				-162 434	-162 434
Kustannuslaskennalliset erät				-261 956	-261 956

LOVIISAN KAUPUNGINHALLITUS 1.1 – 31.5.2017

Puheenjohtajisto

Puheenjohtaja Mia Heijnsbroek-Wirén, RKP
I varapuheenjohtaja Pekka Heikkilä, KOK
II varapuheenjohtaja Merja Grönberg, SDP

Varsinaiset jäsenet

Ruotsalainen kansanpuolue

Mia Heijnsbroek-Wirén
Mikael Karlsson
Agneta Alm
Johan Björklöf
Leena Lindfors

Suomen sosialidemokraattinen puolue

Merja Grönberg
Veikko Ekström

Kansallinen kokoomus

Pekka Heikkilä
Jouni Malmivaara

Perussuomalaiset

Saara Lång

Vasemmistoliitto

Jerry Träskelin

Henkilökohtaiset varajäsenet

Nina Björkman-Nystén
Roger Turku
Otto Andersson
Kim Skog
Benita Ekebom-Jönsas

Eeva Holmström
Keijo Tähtinen

Juha Karvonen
Päivi Bärlund

Vesa Peltoluhta

Armi Lindell

Varsinaiset jäsenet	OSALLISTUMINEN Läsnä	Henkilökohtaiset varajäsenet	OSALLISTUMINEN Läsnä
Alm Agneta	13	Andersson Otto	0
Björklöf Johan	14	Skog Kim	0
Ekström Veikko	12	Tähtinen Keijo	2
Grönberg Merja	7	Holmström Eeva	5
Heijnsbroek-Wirén Mia	14	Björkman-Nystén Nina	0
Heikkilä Pekka	12	Karvonen Juha	1
Karlsson Mikael	13	Turku Roger	1
Lindfors Leena	11	Ekebom-Jönsas Benita	3
Lång Saara	3	Peltoluhta Vesa	10
Malmivaara Jouni	14	Bärlund Päivi	0
Träskelin Jerry	14	Lindell Armi	0

LOVIISAN KAUPUNGINHALLITUS 1.6 – 31.12.2017

Puheenjohtajisto

Puheenjohtaja Mia Heijnsbroek-Wirén, RKP
varapuheenjohtaja Arja Isotalo, SDP
II varapuheenjohtaja Juha Karvonen, KOK

Varsinaiset jäsenet

Ruotsalainen kansanpuolue

Mia Heijnsbroek-Wirén
Mikael Karlsson
Lotte-Marie Uutinen
Tom Liljestrand
Ralf Sjödahl

Henkilökohtaiset varajäsenet

Maria Grundström
Roger Turku
Marina Bruce
Stefan Thesslund
Benita Ekebom-Jönsas

Suomen sosialidemokraattinen puolue

Jari Kekkonen
Arja Isotalo

Toni Paakkari
Satu Hämäläinen

Kansallinen kokoomus

Juha Karvonen

Jouni Malmivaara

Sitoutumattomat

Saara Lång

Vesa Peltoluhta

Varsinaiset jäsenet	OSALLISTUMINEN Läsnä	Henkilökohtaiset varajäsenet	OSALLISTUMINEN Läsnä
Heijnsbroek-Wirén Mia	14	Grundström Maria	0
Isotalo Arja	14	Hämäläinen Satu	0
Karvonen Juha	13	Malmivaara Jouni	1
Uutinen Lotte-Marie	13	Bruce Marina	1
Sjödahl Ralf	12	Jonna Hinttaniemi	2
Karlsson Mikael	11	Turku Roger	2
Liljestrand Tom	12	Thesslund Stefan	0
Kekkonen Jari	12	Paakkari Toni	2
Lång Saara	2	Peltoluhta Vesa	8

Henkilöstö

	Vakituiset			Määräaikaiset			Yhteensä		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Hallintopalvelut	28	31	28	1	1	3	29	32	31
Talouspalvelut	74	74	69	5	3	26	79	77	95
Kehittämispalvelut	68	65	61	13	38	31	81	103	92
Perusturvakeskus	303	313	314	107	77	86	410	390	400
Sivistyskeskus	334	338	333	107	97	101	441	435	434
Tekninen keskus	68	69	66	3	3	7	71	72	73
Vesiliikelaitos	12	14	12	2	1	1	14	15	13
Yhteensä	887	904	883	238	220	255	1 125	1 124	1 138

Loviisan kaupungissa ja Loviisan vesiliikelaitoksessa oli vuoden 2017 lopussa voimassa yhteensä 1 138 päätoimista palvelussuhdetta. Näistä oli vakituisia 883 ja määräaikaisia 255. Sivutoimisia ja tilapäisiä palvelussuhteita oli lisäksi 97 henkilöllä. Kaupungin palveluksessa oli siten yhteensä 1 235 työntekijää.

Henkilöstön kokonaismäärässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. Vakinaisen henkilöstön osuus oli vuoden 2017 lopussa kuitenkin hieman pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Vakinaisten palvelussuhteiden määrän väheneminen on osin ollut tilapäistä ja johtunut esimerkiksi keskeneräisistä tehtävien ja virkojen täyttöprosesseista. Määräaikaisten palvelussuhteiden määrä oli hieman aikaisempaa suurempi.

Kokonaisina henkilötyövuosina ilmaistuna kaupungin ja vesiliikelaitoksen henkilöstöresurssin käyttö vastasi yhteensä 1 048 palkallista henkilötyövuotta, mikä oli käytännössä sama kuin vuonna 2016.

Vuoden 2017 lopussa oppisopimussuhteisia työntekijöitä oli 12 ja tukityöllistettyjä 29. Osa-aikaeläkeläisiä ja osatyökyvyttömyyseläkeläisiä oli yhteensä 26. Omaishoitajia, perhehoitajia ja henkilökohtaisia avustajia, joiden palkkiot maksaa Loviisan kaupunki, oli vuoden 2017 lopussa yhteensä 163. Luottamuspalvelussuhteiden lukumäärä oli 205.

Palkkamenot sivukuluineen olivat kokonaisuudessaan 48 397 000 euroa. Palkkamenot ovat siten pienentyneet 1 472 000 eurolla vuodesta 2016. Palkkamenot vähenivät

pääasiassa lakisääteisten sivukulujen pientymisen sekä kilpailukyky sopimukseen sisältyvän lomarahojen leikkauksen vuoksi.

Henkilöstöstä naisten osuus (82,8 %) oli selvästi suurempi kuin miesten. Miesten osuus koko henkilöstöstä on kuitenkin kasvanut viime vuosina. Henkilöstön keski-ikä oli 46,6 vuotta. Miehet olivat keskimäärin (47,1 vuotta) hieman naisia (46,0 vuotta) vanhempia. Henkilöstön ikärakenteessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina.

Sairauspoissaolojen pitkään kestänyt kasvu taittui vuonna 2017. Sairauspäivien määrä väheni n. 2 % vuodesta 2016. Sairauden takia menetettiin yhteensä 16 463 työpäivää ja suhteutettuna henkilöstömäärään 31.12. sairauspoissaolot olivat 14,5 työpäivää työntekijää kohden. Suurin muutos sairauspoissaoloissa tapahtui kehittämisspalveluissa, missä sairauspäivien lukumäärä laski neljänneksellä. Muissa keskuksissa muutokset olivat vähäisempiä.

Poissaolojaksojen kokonaislukumäärä kasvoi kuitenkin edellisvuodesta. Lyhyiden (1-3 päivää) poissaolojen määrä kasvoi eniten. Sen sijaan olivat yli 30 päivää kestäneiden poissaolojaksojen määrä edellisvuotta pienempi. Työtaturmien vuoksi menetettyjen työpäivien määrä on pysynyt verraten pienenä ja ne muodostavat n. 3 % koko sairauspoissaolosta. Vakavilta tapaturmilta vältyttiin myös vuonna 2017.

Vuonna 2017 jäi 41 henkilöä eläkkeelle. Näistä oli neljässä tapauksessa eläköitymisen syynä työkyvyn menettäminen. Vanhuuseläkkeelle jääneiden keski-ikä oli 63,6 vuotta. Henkilöstön työtyytyväisyys on hieman parantunut. Helmikuussa 2017 toteutetun henkilöstökyselyn tulokset ovat kehittyneet suotuisasti. Kaikkiaan 24 kysymyksestä koostuvan kyselyn tuloksista olivat 18 kysymyksen kohdalla tulokset parantuneet. Kyselyn tuloksista on johdettu kaksi kehittämistavoitetta vuodelle 2018.

YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS

Kuntatalous vahvistui

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2017 tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden vahvistuneen viime vuonna, mutta ennako-odotukset eivät kuitenkaan täysin toteutuneet, arvioidaan Kuntaliiton analyysissä tilinpäätösten ennakkotiedoista. Analyysi perustuu Tilastokeskuksen julkaisemiin tilastotietoihin.

– Vuoden 2017 tilikauden tulos parani tilinpäätöstietojen mukaan noin 200 miljoonaa euroa, mutta jäi kuitenkin 500 miljoonaa euroa pienemmäksi kuin viime syksyn kuntatalousohjelmassa arvioitiin. Myös odotukset koko kuntasektorin lainakannan pienentymisestä jäivät haaveeksi, sanoo Kuntaliiton toimitusjohtaja Jari Koskinen.

Kuntasektorin toimintakulut laskivat viime vuonna keskimäärin 1,0 prosenttiyksikköä muun muassa kilpailukyky sopimukseen liittyvien toimien, perustoimeentulotuen Kela-siirron ja kuntien omien säästötoimien vuoksi.

Kuntien verotulot 2017 kasvoivat koko maan tasolla yhteensä 2,0 prosenttia, eli 450 miljoonaa euroa. Samanaikaisesti valtionosuudet kuitenkin laskivat 3,3 prosenttia eli 300 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos oli negatiivinen 60 kunnassa, joista kaikki ovat alle 100 000 asukkaan kuntia.

– Kuntakentän menot eivät vähentyneet niin paljoa kuin valtiovarainministeriö ennakoii, joten kuntiin viime vuonna kohdistuneet valtionosuusleikkaukset ovat olleet ylimitoitettuja, sanoo Kuntaliiton pääekonomisti Minna Punakallio. Hänen mukaan Valtion rahoitusosuuden pienentymisen seurauksena peruspalveluiden rahoitus jäi yhä enemmän kuntien vastuulle.

Kuntien rahoituksellinen tasapaino kunnossa vuonna 2017

– Kuntatalouden rahoitusasema on ensimmäistä kertaa pitkään aikaan tasapainossa. Muutoksen taustalla on kuntien tiukka taloudenpito, harkitut investoinnit sekä koko julkisen sektorin yhteinen tasapainottamispolitiikka, sanoo Kuntaliiton kuntatalousyksikön johtaja Henrik Rainio.

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta nousi vuonna 2017 yhteensä noin 150 miljoonaa euroa eli 0,9 prosenttia. Tämä johtuu siitä, että kuntien lainakanta laski 100 miljoonaa euroa, mutta samaan aikaan kuntayhtymien lainakanta kasvoi suurista sairaalainvestoinneista johtuen 250 miljoonaa euroa.

Kuntien lainakanta laski yli 100 000 ja alle 2 000 asukkaan kunnissa. Muissa kuntakokoluokissa velkaantuminen jatkui. Tällä hetkellä kuntien ja kuntayhtymien lainakanta on 18,3 miljardia euroa.

Kuntatalouden näkymät heikkenevät

Kuntien talousarviokyselyn mukaan verotulot ja valtionosuudet eivät juuri kasva vuonna 2018 samalla kun toimintakulut kasvavat noin miljardi euroa. Vuosi 2019 näyttää kuntien arvioissa yhtä vaikeana.

– Näyttää siltä, että viime vuosi jää poikkeukselliseksi vuodeksi. Kuntien arvioiden mukaan kuntien talous heikkenee jo tänä vuonna selvästi. Investoinnit kasvavat viidenneksellä, ja tämän johdosta lainakanta uhkaa kääntyä jälleen kasvuun, sanoo Kuntaliiton varatoimitusjohtaja Timo Reina.

Kuntasektorin korjausvelkaa on selvitetty myös Kuntaliiton ja FCG:n tuoreessa selvityksessä. Siinä arvioidaan, että kuntakonserneilla on laskennallisesti katettavaa korjausvelkaa 4 miljardia euroa pelkästään toimitilojen ja kiinteistöjen osalta.

– Korjausvelka on edelleen kasvamassa. Jotta investoinnit voidaan rahoittaa, on kuntien tulokehityksen jatkossakin oltava vahvaa ja menot pidettävä kurissa. Maakunta- ja sote-

uudistus aiheuttaa suurta epävarmuutta kuntien talouteen lähivuosina, sanoo Kuntaliiton toimitusjohtaja Jari Koskinen.

Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu ja alustavien laskelmien vaikutus kuntien talouteen

Valtiovarainministeriö on valmistellut päivitetty laskelmat maakunta- ja sote-uudistuksen kuntatalousvaikutuksista sekä maakuntien rahoituksesta. Laskelmia päivitetään uudistuksen edetessä. Kunta- ja maakuntalaskelmat on tehty ensimmäistä kertaa vuoden 2019 tasolla siten, että niissä on huomioitu uudistuksen tulevan voimaan vuonna 2020. Kuntalaskelmat ovat linjassa aikaisempien laskelmien kanssa.

Päivitettyjen laskelmien mukaan kuntien käyttötalouden kustannuksista maakuntiin siirtyisi lakisääteisten tehtävien siirron myötä nettomääräisesti noin 17,60 miljardia euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmästä maakuntien rahoitukseen siirtyvä määrä olisi noin 5,98 miljardia euroa. Tämän lisäksi kunnilta maakuntiin siirtyisi noin 11,06 miljardia euroa kunnallisveroa ja osa kuntien yhteisöveron tuotosta, noin 0,59 miljardia euroa. Uudistuksen yhteydessä vuonna 2020 tehtävä kunnallisveron vähennys olisi päivitettyjen laskelmien perusteella 11,71 prosenttiyksikköä. Näin ollen kaikkien kuntien vuoden 2020 kunnallisveroprosentiksi tulee määrittää vuoden 2019 veroprosentti alennettuna 11,71 prosenttiyksikköä.

Koko maan tasolla kuntien tehtävien muutoksesta aiheutuva kustannusten ja tulojen siirto on kustannusneutraali. Muutokset ovat kunnittain tarkasteltuina kuitenkin suuria, sillä siirtyvät kustannukset ja tulot eivät vastaa kuntakohtaisesti toisiaan. Kuntakohtaisia eroja kuitenkin rajoitetaan valtionosuusjärjestelmään esitettävillä muutoksilla. Päivitettyjen laskelmien mukaan uudistuksen aiheuttama talouden tasapainotilan muutos ei ylitä yhdessäkään kunnassa yhden tuloveroprosenttiyksikön tuottoa. Tasapainotilalla tarkoitetaan tässä yhteydessä vuosikatteen riittävyttä poistojen kattamiseen.

Oman alueen taloudellinen kehitys

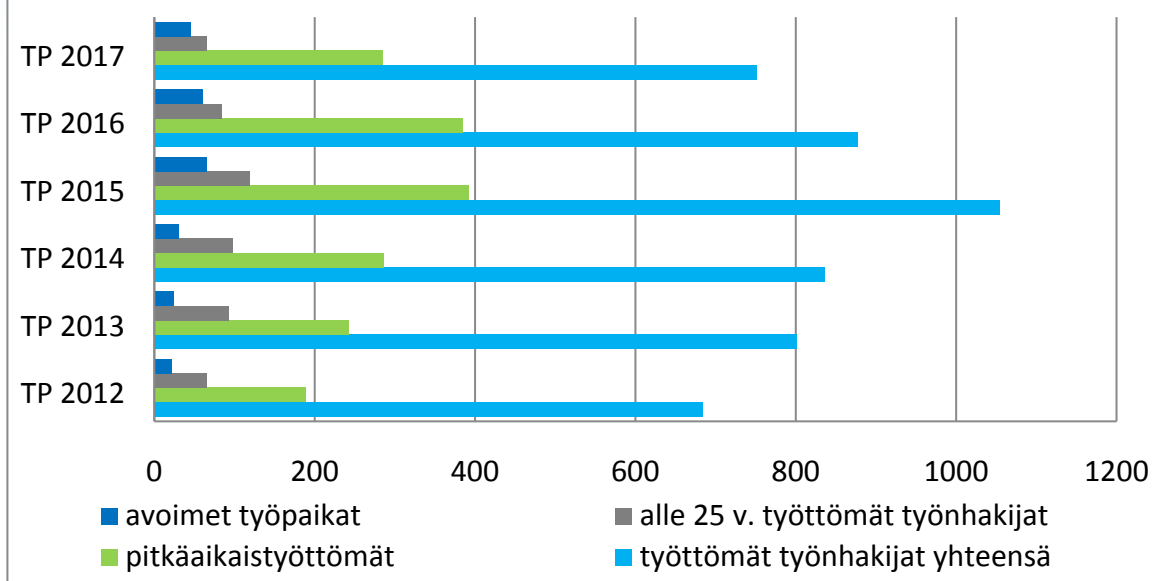
Talouden positiiviset signaalit näkyvät myös itäisellä Uudellamaalla ja kunnallisveroprosentti voitiin säilyttää myös Loviisan kaupungissa entisellään talousarviovuonna 2018.

Loviisan kaupungin työttömyysaste oli 12,3 prosenttia tilinpäätöksessä 2016 ja se pieneni vuoden 2017 aikana 10,8 prosenttiin. Työttömien määrä väheni 126 henkilöllä ja heitä oli vuoden 2017 lopussa 751 henkilöä.

Loviisan kaupungissa työttömyys on toiseksi korkein Uudellamaalla. Loviisan kaupungissa työttömyys on 1,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin Uudenmaan työttömyysaste. Vuoden 2016 lopussa ero oli yksi prosenttiyksikkö, joten vuoden 2017 aikana luku on heikentynyt 0,2 prosenttiyksikköä. Taloustilanteen yleinen kohentuminen näkyy erityisesti pääkaupunkiseudun kuntien työllisyyden parantumisena.

Loviisan kaupungissa työttömyydelle on ominaista pitkäaikaistyöttömien ja yli 50-vuotiaiden osuus työttömistä. Pitkäaikaistyöttömien osuus on 37,95 prosenttia ja yli 50-vuotiaitten osuus 46,87 prosenttia. Vastaavat osuudet Uudellamaalla ovat 34,36 prosenttia ja 35,93 prosenttia. Erityisesti työttömien yli 50-vuotiaiden osuus on Loviisassa selvästi muuta Uttamaata korkeampi.

Työttömät työnhakijat ja avoimet työpaikat 2017

Loviisan kaupungin tulos

Loviisan kaupungin tulos sisältäen vesiliikelaitoksen tilikaudelta 2017 on 517 864 euroa ylijäämäinen. Vesiliikelaitoksen osuus ylijäämästä on 137 813 euroa.

Tulos on olosuhteisiin nähden erinomainen, sillä vuoden 2017 alkuperäinen talousarvio oli 2,4 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kilpailukyky sopimuksen toteutumisella oli merkittävä vaikutus kulujen pienemiseen ja henkilöstökulut toteutuivatkin 1,7 miljoonaa euroa pienempinä kuin talousarviossa 2017. Lisäksi saimme yhteisöverotuloja 1,2 miljoonaa budjetoitua enemmän. Palvelujen ostojen suotuisaan kehitykseen vaikuttivat muun muassa erikoissairaanhoidon sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ylijäämän palautukset, kuten myös muiden kuntayhtymien positiiviset tulokset.

Verotulot toteutuivat kokonaisuutena 1,4 % (885 154 euroa) alkuperäistä talousarviota suurempina. Kunnallisverotulot, osittain kilpailukyky sopimuksen vaikutusten seurauksena, toteutuivat noin 1,2 % (-592 749 euroa) pienempinä, kun taas kiinteistöveroja saimme noin 3,9 prosenttia alkuperäistä talousarviota enemmän (309 792 euroa). Merkittävin poikkeama aiheutui yhteisöverotuottoihin, jotka kasvoivat 13,3 prosenttia verrattuna talousarvioon (1 168 111 euroa).

Verotulot asukasta kohden laskettuna kasvoivat hieman verrattuna viime vuoteen. Verotulot olivat 4 368 euroa asukasta kohden tilinpäätöksessä 2017. (4 334 euroa per asukas tilinpäätöksessä 2016).

Vuoden 2017 verotulotilitykset perustuvat vuonna 2015 yhteisöjen ja asukkaiden maksamiin veroihin. Verojärjestelmän monimutkaisuudesta johtuen verotuloja on vaikea talousarviovaiheessa täysimääräisesti ennakoita. Loviisan kaupungin verotulot asukasta kohden ovat edelleen korkeammat kuin Manner-Suomen kunnissa keskimäärin.

Valtionosuudet toteutuivat 0,4 miljoonaa euroa budjetoitua suurempina. Valtionosuuksia maksettiin siten 1 671 euroa jokaista loviisalaista kohden, kun vastaava luku viime vuonna oli 1 720 euroa. Valtionosuudet olivat noin miljoona euroa pienemmät kuin tilinpäätöksessä 2016 (-3,6 %). Loviisan kaupungille maksetut valtionosuudet olivat 25,2 miljoonaa euroa tilinpäätöksessä 2017, kun vastaava luku edellisvuonna oli 26,2 miljoonaa euroa.

Loviisan kaupungin ja Loviisan Vesiliikelaitoksen yhteenlaskettu vuosikate asukasta kohden on 548 euroa. Yhteenlaskettu vuosikate on pysynyt edellisvuoden tasolla. Se on 37 euroa pienempi kuin Manner-Suomen kunnissa keskimäärin ja 106 euroa suurempi kuin asukasluvultaan vastaavan kokoisissa kunnissa keskimäärin. Vuosikate riitti hyvin poistosuunnitelman mukaisten poistojen tekemiseen ja mahdollisti 3,1 miljoonan euron suuruisen investointivarausten muodostamisen ruotsikielisen lukion peruskorjausta varten. Tilikauden tulos pysyi edelleen positiivisena.

Vesiliikelaitoksen tulos oli positiivinen. Vesiliikelaitos pysyi hyvin talousarviossa ja pystyi hoitamaan sille kuuluvat tehtävät talousarvion mukaisesti. Sekä veden myynti että laskutetun jäteveden määrä ovat hieman vähentyneet edellisvuodesta, mutta kuluja sopeuttamalla on päädytty positiiviseen tulokseen. Vesihuoltomaksuihin ei ole tehty muutoksia.

Alijäämän kattamisvelvollisuuden näkökulmasta tulos on toivottavalla tasolla, sillä vesiliikelaitoksella on taseessa jäljellä aikaisemmilta tilikausilta kertynyttä kattamisvelvollisuuden piiriin kuuluvaa alijäämää 531 809 euroa.

Tilinpäätöksessä 2016 lainat asukasta kohden mitattuna olivat 2 263 euroa ja lainamäärä kasvoi 102 eurolla jokaista loviisalaista kohden tilikauden 2017 aikana. Valtakunnallisesti arvioituna Loviisan kaupungin lainataso on edelleen keskimääräisten lukujen alapuolella.

Manner-Suomen kunnissa oli lainaa keskimäärin 2 921 euroa asukasta kohden ja asukasluvultaan samankokoisissa kunnissa keskimäärin 2 904 euroa asukasta kohden.

Oheiseen taulukkoon on laskettu tunnuslukuja Loviisan kaupungin tilinpäätöksestä 2017 ja vertailutietona on vuosien 2014–2016 tunnusluvut. Tunnuslukuja on verrattu myös asukasmäärältään samankokoisten kuntien sekä Manner-Suomen kuntien vastaaviin keskiarvolukuihin.

Tunnuslukuja euro/asukas, tilinpäätös 2017

TILINPÄÄTÖS 2017	TP 2017	TP 2016	TP 2015	TP 2014	KUNNAT, JOIDEN ASUKASLUKU 10 001– 20 000*	MANNER- SUOMEN KUNNAT KESKIMÄÄRIN
Asukasluku	15 098	15 218	15 480	15 493	10 001–20 000	5 474 083
€ per asukas	€ per asukas	€ per asukas	€ per asukas	€ per asukas	€ per asukas	€ per asukas
Lainat	2 365	2 263	2 078	1 654	2 904	2 921
Vuosikate, % poistoista	180 %	140 %	115 %	92 %	139 %	150 %
Verotulot	4 368	4 334	4 253	4 071	3 690	4 096
Valtionosuudet	1 671	1 720	1 598	1 599	2 055	1 553
Toimintatuotot	2 559	1 501	1 435	1 618	-	-
Toimintakulut	8 150	7 146	7 070	7 146	-	-
Toimintakate*	-5 591	-	-	-	-5 328	-5 146
Vuosikate	548	503	302	224	442	585
Tilikauden tulos	219	135	42	417	125	216
Rahavarat	473	484	500	313	831	831

*Vuodesta 2017 alkaen Suomen Kuntaliiton tilastossa on ilmoitettu toimintatuottojen ja -kulujen sijaan toimintakate.

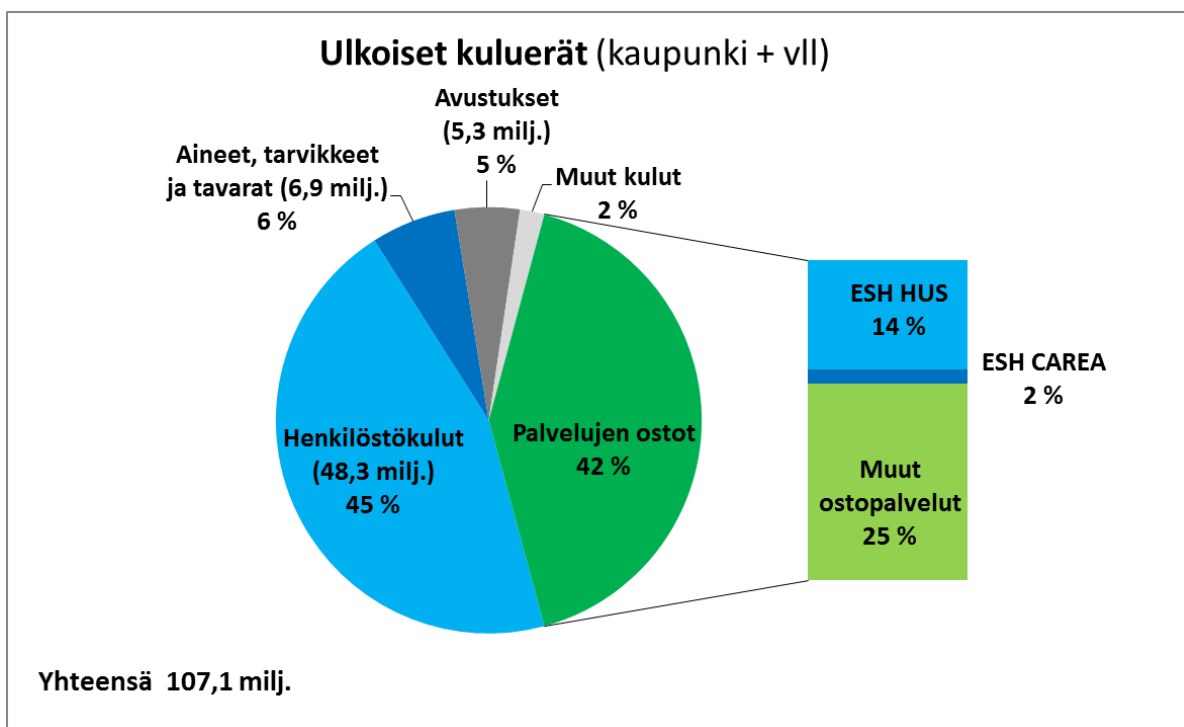
Henkilöstökulut ja erikoissairaanhoidon kulut – suurimmat kuluerät

Henkilöstökulut ovat merkittävin erä kulurakenteessa. Ne muodostavat 39 prosenttia kaikista kuluista. Henkilöstökulut pienenevät edellisvuodesta, ollen noin 48,4 miljoonaa euroa vuonna 2017.

Henkilöstökulujen jälkeen suurimman yksittäisen kuluerän muodostaa erikoissairaanhoidon palveluiden käyttömukainen laskutus, josta puolestaan muodostuu 14 prosenttia kaupungin kokonaiskuluista.

Erikoissairaanhoidon palveluiden käyttömukainen laskutus oli vuonna 2017 noin 340 000 euroa arvioitua pienempi. Lisäksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä palautti vuoden 2017 ylijäämää noin 270 000 euroa.

Edellisvuoteen verrattuna palvelujen ostot kokonaisuudessaan kasvoivat 1,4 miljoonaa euroa (0,3 %).

Investoinnit

Investointihankkeisiin oli talousarviossa 2017 varattu yhteensä 13,6 miljoonaa euroa, josta 10,8 miljoonaa euroa kaupungin ja 2,8 miljoonaa euroa vesiliikelaitoksen investointeihin. Suurin yksittäinen investointi oli Harmaakallion palvelutalo, johon oli talousarviossa varattu 5,5 miljoonaa euroa. Toteutuneet kustannukset olivat 5,4 miljoonaa euroa. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) myönsi hankkeelle avustusta 1,7 miljoonaa euroa.

Toinen merkittävä hanke oli keittiöverkon saneeraaminen, johon oli talousarviossa varattu noin miljoona euroa. Hankkeelle myönnettiin 60 000 euroa lisämäärärahaa ja toteutuneet kustannukset olivat muutetun talousarvion mukaiset, noin 1,1 miljoonaa euroa. Lisämäärärahan tarve johtui siitä, että alkuperäistä suunnitelma Tesjoen keittiön osalta jouduttiin muuttamaan. Keittiöiden saneeraus jatkuu vuonna 2018 keskustan alueella ja hankkeelle on talousarviossa varattu 600 000 euroa.

Pernajan runkolinjan rakentamishanke jatkui. Hankkeelle on vuoden 2017 talousarviossa varattu 2 miljoonaa euroa. Määrärahaa pienennettiin 0,6 miljoonaa euroa ja vuoden 2017 aikana hankkeesta toteutui 1,4 miljoonaa euroa. Yhteensä hankkeesta on vuosien 2015–2017 aikana toteutunut 3,7 miljoonaa euroa ja hanke jatkuu edelleen.

Toimintakertomusraportointi

1. Miten sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty Loviisan kaupungissa?

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä huolehtii kaupunginhallitus. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kaupungin varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta.

Kaupungin keskuskeskukset ja vastuuyksiköt suorittivat 18.2.2016 toimintaympäristöanalyysin ja valmistelivat sen perusteella keskuskohtaisesti riskiprofiiliin eli luettelon keskuksen toimintaan liittyvistä merkittävimmistä riskeistä ja niiden hallinnan menettelyistä kaupungin voimassa olevan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen mukaisesti.

Analyysin ja riskiprofiiliin tuloksena määriteltiin toimenpiteet, joilla varmennetaan strategisten, toiminnan ja talouden mahdollisuuksien hyödyntäminen ja riskienhallinta sekä vastuut. Toimenpiteiden avulla saadaan kohtuullinen varmuus em. tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan tuloksellisuudesta. Keskuskohtaiset arviot ja suunnitellut toimenpiteet raportoidaan lautakunnille ja vesiliikelaitoksen johtokunnalle, jotka seuraavat myös niiden toimeenpanoa ja tuloksellisuutta. Merkittävimmistä keskusten ja vastuualueiden mahdollisuuksista ja riskeistä sekä niille määritellyistä toimenpiteistä raportoidaan kaupunginhallitukselle.

Riskienhallintaa arvioidaan hyväksytyyn talousarvion näkökulmasta ja seuranta tehdään puolestaan osa- vuosiraportoinnin sekä tilinpäätöksen valmistelun yhteydessä, jolloin kaupunginhallituksella on myös riittävät tiedot lausua toimintakertomuksessa Loviisan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 14.12.2016 §123, Loviisan kaupungin strategian vuosille 2017-2022. Strategian toimeenpanon ja toteuttamisen kannalta on erittäin tärkeää, että vuoden 2018 talousarvioon osataan sisällyttää oikean suuntaiset ja seurattavissa olevat avaintavoitteet keskuksille edelleen toteutettavaksi.

2. Miten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan?

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä arvioitiin 15.2.2018 pidetyssä laajennetun johtoryhmän työpajassa. *Keskuskohtainen riskienhallinnan arviointi* tehtiin keskusten omissa johtoryhmissä käyttämällä viitekehyksenä uutta kaupunkistrategiaa sekä vuosien 2017 ja 2018 talousarvioita ja vuoden 2017 toteumatietoja. Tehtävänä oli arvioida Loviisan kaupungin toimintaympäristöä ja siihen liittyviä muutoksia muun muassa seuraavista näkökulmista:

- Kaupungin elinvoimaan ja tulevaisuuden haasteisiin liittyvät mahdollisuudet ja riskit.
- Talousarvion toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia.
- Keskusten toimintoihin ja palveluprosesseihin liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia.
- Kaupungin ja konsernin tulojen toteutumiseen, menojen ja omaisuuden hallintaan sekä taloudelliseen asemaan vaikuttavia tapahtumia.

Johtoryhmän työpajan lisäksi on päivitetty arviot *riskeistä ja sisäisen valvonnan menettelyiden riittävydestä* seuraavissa toiminnoissa: henkilöstöjohtaminen, talous ja taloudenhoito, tietohallinto, sopimushallinta sekä kiinteistöjen hallinta.

3. Sisäinen valvonta eri toiminnoissa ja prosesseissa

Sisäinen valvonta on oleellinen osa kaupungissa tehtävää normaalia johtamistyötä ja siitä vastaavat ennen kaikkea esimiesasemassa olevat työntekijät. Hyvä hallinto on perusoikeus, johon sisältyy muun muassa käsittelyn julkisuus sekä asianosaisen oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta. Tehtyjen kanteluiden, oikaisuvaatimusten ja valitusten sekä niiden johdosta saatujen päätösten valossa voidaan todeta, että keskuksissa ja vesiliikelaitoksessa noudatetaan lakia, päätöksiä ja hyvää hallintotapaa. Yksittäisissä tapauksissa todetut menettelyvirheet on korjattu ja toimintatapoja muutettu vaatimusten mukaisesti.

Toiminnan tuloksellisuus

Tilinpäätös 2017 osoittaa määrärahojen riittäneen kokonaisuutena talousarviota paremmin. Etenkin verotulot ja kilpailukyky sopimuksesta johtuva henkilöstökulujen väheneminen sekä HUS:n ylijäämäpalautukset yllättivät positiivisella tulosvaikutuksella. Talousarvion toteutumista seurataan ja arvioidaan tilinpäätöksen lisäksi osavuositarkastusten yhteydessä kaksi kertaa vuodessa. Toteumatietojen perusteella laaditaan talousarvion toteumaennuste loppuvuodeksi. Mikäli ennuste osoittaa budjettipoikkeamia, niihin puututaan riittävästi johtamistoimenpiteillä, joiden avulla talouden ja toiminnan tasapaino saavutetaan ja talousarviossa pysytään.

Raportointi koskee kaupunkia ja vesiliikelaitosta sekä tytäryhteisöjä. Kriisikuntamittarit lasketaan koko konsernin tasolla. Loviisan taloudellinen tilanne on hyvä kriisikuntamittareilla arvioituna. Tuloksesta 80 % muodostuu kaupungista ja vesiliikelaitoksesta ja 20 % tytäryhteisöistä.

Suunnitelmallisuuteen ja ennaltaehkäisevään toimintaan panostetaan yhä enemmän ja prosessia on yleisen käsityksen mukaan pystytty parantamaan. Asioiden ennaltaehkäisy on kuitenkin pääsääntöisesti aina vaikuttavampaa ja kustannuksiltaan halvempaa, ja ennaltaehkäisevään toimintaan pyritään jatkossa entistä systemaattisemmin.

Sopimusten hallinta ja ohjeistuksien päivittäminen

Kaupunginhallitus hyväksyi sopimushallinnan ohjeistuksen kokouksessaan 4.9.2017. Kaupungin intressit turvaavien sopimusehtojen laatiminen sekä niiden toteutumisen ja vanhentumisaikojen valvonta on jokaisen asiasta vastuussa olevan viranhaltijan

velvollisuus. Tilikaudella 2017 on toteutettu suunniteltu perusturvakeskukselle kuuluvien sopimusten kartoitus maakunta- ja soteuudistusta silmällä pitäen.

Asianhallinnan ohjeistus ja arkistonmuodostussuunnitelma on uudistettu ja jokainen keskus vastaa omien sopimustensa arkistoinnista. Arkistointijärjestelmäksi on valittu Dynasty-järjestelmä. Siihen arkistoidaan myös kaikki sopimukset. Viestintäohjeen päivittäminen on aloitettu.

Loviisan kaupunginvaltuusto hyväksyi sisäisen valvonnan yleisohjeen 9.10.2013 ja sitä on tarpeellista uudistaa huomioiden kuntalain kokonaisuudistus sekä korruption ja torjunnan ja hyväksyttävän vieraanvaraisuuden periaatteet lahjonnan ennaltaehkäisemiseksi.

Sopimukseen liittyvien sisäisten toimintatapojen, kuten organisaation sopimusosaamisen lisäämisen sekä ohjeistuksen terävöittämisen ja jalkauttamisen osalta on ryhdytty toimenpiteisiin.

Hankintaprosessiin sisältyy sopimusehtojen huomioiminen ja pääsääntöisesti hankintasopimusluonnos on jo osa tarjouspyyntöä. Havaintona todetaan, että Loviisan kaupungin hankinta-asiantuntija siirtyi oman kotikuntansa palvelukseen ja hankintojen toteuttaminen siirtyi yhä enemmän keskusten vastuulle siten, että konsernihallinnossa oleva taloussuunnittelija auttaa ja koordinoi hankintaprosesseissa ja hankintoihin liittyvät tarvittavat lakimiespalvelut ostetaan ulkoistettuina palveluina.

Tehtävien hajauttaminen ja päätoimisen hankinta-asiantuntijan puuttuminen saattaa kuitenkin muodostua jatkossa riskiksi ja tilanteen toimivuutta on syytä uudelleen arvioida kevään 2017 aikana.

Lisäksi yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämät kehittämistoimenpiteet on käynnistetty.

Toimintatapojen uudistamisen yhteydessä on pyritty arvioimaan digitalisaatio hyödyntämismahdollisuudet ja sen tuoma lisäarvo sekä siihen mahdollisesti liittyvät riskit. Kuluneen toimintavuoden aikana kaupungissa uudistettiin verkkosivut ja otettiin käyttöön sähköinen ilmoitustaulu sekä vuoden 2018 talousarvio laadittiin pelkästään sähköiseen muotoon.

Loviisan kaupungilla on edelleen useita kiinteistöjä, joihin liittyy suuri korjausvelka. Lisäksi tilat ovat usein vanhoja ja toimintojen näkökulmasta epäkäytännöllisiä, ja ylläpitokustannukset ovat korkeita. Sisäilmaongelmia on ollut kuluneen vuoden aikana useissa kohteissa.

Ei strategisesti merkittävän käyttöomaisuuden myyntiä on tehostettu tavoitteiden mukaisesti ja myyntitulot ovat tilinpäätöksessä 2017 810.000 euroa.

Kuntoarvioiden mukaiset toimintasuunnitelmat rakennuskannan kuntoon saattamiseksi ovat meneillään ja painopistettä pyritään siirtämään tulipalojen sammuttamisesta aktiivisesti ennaltaehkäisevään toimintaan. On kuitenkin todettava, että olemassa olevien tilojen sisäilmaongelmat muodostavat edelleen merkittävän ja vaikeasti hallittavan riskin.

Sekä pääkirjaston, liikuntahallin että Harjurinteen koulun sisäilmaongelmat konkretisoituivat syksyllä 2016 sekä vuoden 2017 aikana sekä työntekijöiden, opettajien että oppilaiden oireiluun. Pääkirjaston osalta aukioloaikoja supistettiin ja vuoden 2017 lopussa valmistauduttiin väestötiloihin siirtymistä. Liikuntahallin osalta asia pystyttiin tilapäisesti ratkaisemaan korjaustoimenpiteillä sekä tuntien pitämällä muissa tiloissa.

Harjunteen uuden koulun rakenteissa todettiin olevan kosteutta, mikä todennäköisesti johtuu rakennusaikaisesta virheestä. Rakennuksen korjaaminen ja toimintakuntoon saattaminen vaikeuttaa toiminnan järjestämistä sekä aiheuttaa taloudellisia lisäkustannuksia mm. väliaikaistilojen järjestämisen muodossa.

Rakennuttajan kanssa on käynnistetty neuvottelut rahallisten korvausten saamiseksi.

Valtuuston päättämien uusien kouluinvestointien rahoitustarve on yli 20 miljoonaa euroa ja se aiheuttaa riskin maksuvalmiudelle ja tuloksentekevyydelle, mikäli tulo- ja kulutasoa ei onnistuta sopeuttamaan riittävästi. Loviisalla on kuitenkin vastapainoiksi merkittäviä omaisuuseriä mm. talousmetsissä ja maa-alueissa, joita myymällä voidaan maksaa investointia ilman että ylivelkaannutaan. Kuntaliiton ennusteiden valossa ja kriisikuntamittareilla mitattuna tulevaisuuden ennuste näyttää edelleen hyvältä ja riski mittareiden täyttymiseen on pieni suurista investoinneista huolimatta.

Kouluinvestointien suunnittelutyöt ovat käynnissä ja hankkeiden pitäisi valmistua siten, että uudet koulut (Koskenkylän koulu ja Lovisanejdens högstadium) ovat elokuussa 2019 koululaisten käytössä ja peruskorjattavat osat Forsby skolanissa ja Lovisa Gymnasiumissa ovat käytössä vuoden 2019 loppuun mennessä.

Loviisan Asunnot Oy aloitti toimintansa 1.1.2017 ja uusi toimitusjohtaja aloitti työnsä helmikuussa 2018. Fuusion jälkeen, suurempana toimijana, sillä on paremmat toimintaedellytykset saattaa yhtiön toiminta kokonaisvaltaisesti terveelle pohjalle.

Kiinteistöyhtiö Talludden Oy lopetettiin tilikaudella 2017 vapaaehtoisen menettelyn kautta, sillä sen toiminta oli kannattamatonta. Oma pääoma oli menetetty ja kassavirta kääntynyt negatiiviseksi. Koska muita ostajia ei ilmaantunut, Loviisan kaupunki osti Loviisan kaupungin maalla sijaitsevat rakennukset yhtiöltä ja maksoi omat osuutensa yhtiön lainoista pankille. Kaupungin rahoitus annettiin verovapaana akordina yhtiölle.

4. Mitkä ovat keskeiset toimintaan liittyvät riskit ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osa-alueiden kehittämisaalueet?

1. Sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen
2. Henkilöstöhallintoon liittyvä riskienhallinta ottaen huomioon myös maakunta- ja soteuudistus.
3. Omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohje uudistetaan vuoden 2018 aikana
4. Toimielintyöskentelyn arviointi sekä johtoryhmätyöskentelyn periaatteet

5. Suunnitellut riskienhallinnan ja valvonnan kehittämistoimet

1. Sisäisen valvonnan ohje päivitetään ja tuodaan valtuuston päätettäväksi. Siinä huomioidaan kuntalain kokonaisuudistus sekä korruption ja torjunnan ja hyväksyttävän vieraanvaraisuuden periaatteet lahjonnan ennaltaehkäisemiseksi.
2. Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä tapahtuvien henkilöstömuutosten koordinoitu ja vaikutusten arvioinnit sisältävä valmistelu, missä otetaan huomioon kaupungin toiminnan häiriöttömyyden ja laadun varmentaminen.

3. Organisaatiouudistukset yhteydessä käsitellään mahdollisuutta perustaa konsernijaosto. Kaupunginhallituksen alaisella konsernijaosto tulisi säännöllisesti seuraamaan konserniin kuuluvien yhtiöiden kehitystä ja ohjamaan heitä omistajan ja omistuksen mukaisin keinoin.
4. Johtoryhmätyöskentelyä kehitetään strategian toimeenpanoon liittyvien uhkien hallitsemiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi. Johtoryhmätyöskentelyä suunnitellaan keskuksittain strategian toimeenpanoon liittyvien kehittämisalueiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden perusteella.

6. Selonteko sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäisen tarkastuksen toimeksiannot ostetaan tarvittaessa ulkopuolisina asiantuntijapalveluina.

7. Kannanotto sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä

Kaupunginhallitus esittää keskusten raportointiin ja omaan jatkuvaan seurantaan perustuen kokonaisarvionaan, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat pääsääntöisesti hyvällä tasolla. Loviisan kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta tuottavat pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

Loviisan kaupungin toimintaan liittyy kuitenkin merkittäviä muutoksia, joihin liittyy epävarmuutta ja joista ei ole riittäviä tietoja. Toisaalta palveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen liittyy kehittämistarpeita, joihin vaikuttaa myös kaupungin väestörakenteen kehitys. Kaupungin talouden tasapainon turvaaminen edellyttää palvelutuotantoverkon ja toimintaprosessien jatkuvaa kehittämistä.

Sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu riittävään ohjeistukseen ja läpi organisaation toteutettu systemaattinen riksikartoitus on ajantasainen. Olennaisimmat strategiaan, toimintaan ja talouteen liittyvät erilaiset riskit on arvioitu ja organisaatiossa ymmärretään riski myös mahdollisuudeksi. Riskienhallinnan tuloksellisuus edellyttää kuitenkin vielä määriteltujen hallinnan menettelyiden suunnitelmallista toimeenpanoa sekä niiden tuloksellisuuden seuranta ja arviointia.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	22 691	22 837
Valmistus omaan käyttöön		14
Toimintakulut	-107 110	-108 749
Toimintakate	-84 419	-85 898
Verotulot	65 949	65 954
Valtionosuudet	25 227	26 174
Rahoitustuotot ja -kulut	1 510	1 427
Korkotuotot	23	25
Muut rahoitustuotot	1 752	1 712
Korkokulut	-254	-289
Muut rahoituskulut	-11	-20
Vuosikate	8 268	7 656
Poistot ja arvonalentumiset		
Poistot ja arvonalentumiset	-4 625	-5 468
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut	-339	-130
Tilikauden tulos	3 305	2 058
Tilinpäätössiirrot	-2 787	-1 334
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	518	724

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut %		
Tunnusluku näyttää maksurahoituksen osuus toimintamenoista	21,2	21,0
Vuosikate, 1 000 € osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoitukseen ja lainan lyhennyksiin.	8 268	7 656

Vuosikate/Poistot %		
Kun tunnusluvun arvo 100 % oletetaan kunnan tulo-rahoituksen olevan riittävä	179	140
Vuosikate euroa/asukas	548	503
Asukasmäärä	15 098	15 218

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	8 268	7 656
Satunnaiset erät	-339	-130
Tulo-rahoituksen korjaukset	837	-544
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-14 385	-11 281
Rahoitusosuudet investointeihin	1 965	543
Pysyvien vastaavien hoidosten luovutustulot	4 707	541
Toiminnan ja investointien rahavirta	-621	-3 215
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-67	-15
Antolainasaamisten vähennykset	132	697
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 930	9 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 662	-3 730
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 000	-3 000
Oman pääoman muutokset		-188
Muut maksuvalmiuden muutokset	-921	72
Rahoituksen rahavirta	412	2 836
Rahavarojen muutos	-209	-379
Rahavarat 31.12	7 153	7 362
Rahavarat 1.1	7 362	7 741
	-209	-379

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta € 2013-2017	-13 136	-11 498
Investointien tulo-rahoitus, %	66,6	71,3
Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulo-rahoituksella		

Pääomamenojen tulorahoitus, %	47,8	55,7
Lainanhoitokate	1,7	2,0
Tunnusluku kertoo tulorahoituksen riittävyyden korkojen ja lyhennysten maksuun. Luku 2 on hyvä, 1-2 on tyydyttävä		
Kassan riittävyys, pv	20,4	21,7
Asukasmäärä	15 098	15 218

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	100 489	96 627	OMA PÄÄOMA	64 224	63 882
Aineettomat hyödykkeet	566	615	Peruspääoma	46 015	46 015
Aineettomat oikeudet			Arvonkorotusrahasto		
Atk-ohjelmat			Muut omat rahastot	324	500
Muut pitkävaikuttiset menot	566	615	Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	17 367	16 643
Ennakkomaksut			Tilikauden yli- / alijäämä	518	724
Aineelliset hyödykkeet	76 467	68 975			
Maa ja vesialueet	8 276	8 223	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	5 774	2 812
Rakennukset	34 469	26 998	Poistoero	674	812
Kiinteät rakenteet ja laitteet	30 766	26 792	Vapaaehtoiset varaukset	5 100	2 000
Koneet ja kalusto	962	911			
Muut aineelliset hyödykkeet	2	2	PAKOLLISET VARAUKSET	180	180
Ennakkomaksut ja kesker. hankkeet	1 993	6 050	Eläkevaraukset		
Sijoitukset	23 456	27 037	Pakolliset varaukset	180	180
Osakkeet ja osuudet	22 232	25 848			
Joukkovelkakirjalainasaamiset			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 456	1 332
Muut lainasaamiset	583	715	Valtion toimeksiannot	20	15
Muut saamiset	541	474	Lahjoitusrahastojen pääomat	1 436	1 317
			Muut toimeksiantojen pääomat		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 507	1 388			
Valtion toimeksiannot			VIERAS PÄÄOMA	49 016	48 852
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 436	1 317	Pitkäaikainen	23 139	23 778
Muut toimeksiantojen varat	71	71	Lyhytaikainen	25 877	25 074
VAIHTUVAT VASTAAVAT	18 655	19 043			
Vaihto-omaisuus	61	67	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	120 651	117 058
Saamiset	11 441	11 614			
Pitkäaikaiset saamiset	3 621	4 238			
Lyhytaikaiset saamiset	7 820	7 376			
Rahoitusomaisuusarvopaperit	4 632	3 193			
Rahat ja pankkisaamiset	2 521	4 169			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	120 651	117 058			

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste %	58,0	57,0	Omavaraisuusasteen tavoite on yli 70 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	42,5	39,2	Käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa Keskimäärin suht. velkaantuneisuus % on kuntasektorilla n 40 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	17 585	17 367	
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 165	1 141	
Lainakanta 31.12, 1000€	35 709	34 441	
Lainakanta 31.12, €/asukas	2 365	2 263	
Lainasaamiset 31.12,1000e	583	715	
Asukasmäärä	15 098	15 218	

LOVIISAN KAUPUNGIN KOKONAISTULOT JA MENOT 2017			
TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	22 691	Toimintakulut	107 110
Verotulot	65 949	Valmistus omaan käyttöön	
Valtionosuudet	25 227	Korkokulut	254
Korkotuotot	23	Muut rahoituskulut	11
Muut rahoitustuotot	1 752	Satunnaiset kulut	339
Satunnaiset tuotot		Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät		Pakollisten varausten lis.(+),väh(-)	
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutusvoitot	-902	Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustappiot	-65
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet	1 965	Investointimenot	14 385
Pysyvien vast.	4 707		
Pysyvien vast. myyntivoitot	65		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennys	132	Antolainasaamisten lisäys	67
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 930	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	4 662
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	12 000	Lyhytaikaisten lainojen	10 000
Oman pääoman lisäykset		Oman pääoman vähennykset	
KOKONAISTULOT YHTEENSÄ	137 474	KOKONAISMENOT YHTEENSÄ	136 763

TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

- Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen 3 304 656,87 euroa käsittelystä seuraavaa:
- 1) Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaan 137 407,18 euroa.
 - 2) Muodostetaan investointivaraus 3 100 000,00 euroa taloussuunnitelmassa 2018 –2019 olevia koulukeskushankkeita varten. Investointivaraus kohdistetaan ruotsinkielisen lukion peruskorjaukseen.
 - 3) Tehdään rahastojen vähennys 175 800,00 euroa.
 - 4) Siirretään tilikauden ylijäämä 517 864,05 euroa edellisten tilikausien yli- alijäämätilille.

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN

	Talousarvio 2017, kaupunki+VVL		Tilinpäätös 2017		Eliminoinnit		Tuloslaskelma kaupungin tilinpäätöksessä
	Alkuperäinen TA	Muutettu TA	Kunnan tuloslask	Liikelai- tokset	Kunta	Liike- laitokset	
Toimintatulot							
Myyntitulot, ulkoiset	11 444 731	11 508 113	8 769 448	3 469 099			12 238 547
Myyntitulot, sisäiset	252 593	252 593	1 425	194 886	-1 425	-194 886	
Maksutuotot	6 414 290	6 414 290	6 357 742				6 357 742
Tuet ja avustukset	1 386 475	1 386 475	1 451 546				1 451 546
<i>Tuet ja avustukset, kaupungilta</i>							
Muut toimintatulot, ulk	2 748 028	2 384 646	2 635 274	8 071			2 643 345
Muut toimintatulot, sisäiset	43 714	47 755	123 669		-123 669		
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot							
Henkilöstömenot	-50 098 473	-50 656 073	-47 619 740	-776 949			-48 396 689
Palvelujen ostot	-45 823 927	-45 432 327	-43 957 371	-591 163			-44 548 533
Palvelujen ostot, sis	-170 193	-170 193	-109 287	-77 339	109 287	77 339	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, ulk	-6 945 863	-6 945 863	-6 042 123	-850 864			-6 892 987
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, sis	-82 400	-82 400	-85 600		85 600		
Avustukset	-5 912 550	-5 912 550	-5 277 747				-5 277 747
Avustukset liikelaitokselle							
Muut toimintamenot, ulk	-1 597 203	-1 747 203	-1 947 997	-45 753			-1 993 750
Muut toimintamenot, sis	-43 714	-47 755		-47 755		47 755	0
Toimintakate	-88 384 492	-89 000 492	-85 700 761	1 282 235	69 793	-69 793	-84 418 526
Verotulot	65 064 000	64 183 400	65 949 154				65 949 154
Valtionosuudet	24 800 000	25 196 000	25 226 825				25 226 825
Rahoitustulot ja menot							
Korkotulot ulk	11 800	11 800	22 626				22 626
Korkotulot liikelaitokselta sis			37 267		-37 267		
Muut rahoitustulot	1 616 000	1 616 000	1 741 190	11 189			1 752 379
Korkokulut sis	-853 800	-853 800	-242 007	-11 636			-253 643
Korkokulut sis				-22 599		22 599	
Muut rahoituskulut	-6 000	-6 000	-4 257	-6 363			-10 620
Muut rahoituskulut, sis				-14 668		14 668	
Vuosikate	2 247 508	1 146 908	7 030 037	1 238 159	32 526	-32 526	8 268 195
Poistot ja arvonalentumiset							

Suunnitelman muk.poistot	-4 360 000	-4 360 000	-3 369 267	1 078 345			-4 447 612
Arvon alentumiset			-176 919				-176 919
Satunnaiset erät	-500 000	-500 000	-329 259	-9 748			-339 007
Tilikauden tulos	-2 612 492	-3 713 092	3 154 592	150 066	32 526	-32 526	3 304 657

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN RAHOITUKSEN MUODOSTUMISEEN

	Alkuperäinen TA	Muutettu TA	Tilinpäätös 2017		Eliminoinnit		Rahoituslaskelma
			Kaupungin rah.lask	Liikelai- tokset	Kunta	Liike- laitokset	kaupungin tilinpäätöksessä
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	2 247 508	1 146 908	7 030 037	1 238 159	32 526	-32 526	8 268 195
Satunnaiset erät	-500 000	-500 000	-329 259	-9 748			-339 007
Tulorahoituksen korjauserät		-810 000	-837 344				-837 344
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-15 435 000	-16 201 000	-11 377 042	-3 007 915			-14 384 957
Rah.osuudet investointimenoihin	1 800 000	1 848 000	1 684 530	280 121			1 964 651
Pys.vastaavien hyöd.luovutustulot	4 000 000	2 658 000	4 706 967				4 706 967
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 887 492	-11 858 092	877 889	-1 499 383	32 526	-32 526	-621 494
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset			-51 530	-15 870			-67 400
Antolainasaamisten lisäykset, sis			-1 911 592		1 911 592		0
Antolainasaamisten lisäykset liikelaitokselle			2 117 521		-2 117 521		0
Antolainasaamisten vähennykset			132 379				132 379
Lainakannan muutokset							0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	12 000 000	12 000 000	3 930 470				3 930 470
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta				2 000 000		-2 000 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 400 000	-4 400 000	-4 362 468	-300 000			-4 662 468
Pitkäaikaisten lainojen vähennys, sis				-200 000		200 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos			2 000 000				2 000 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta				-2 005 929		2 005 929	0
Oman pääoman muutokset							0
Muut maksuvalmiuden muutokset							0
Toimeksiantojen, varojen ja pääomien muutokset			5 507				5 507
Vaihto-omaisuuden muutos			5 937				5 937
Saamisten muutos			-208 017	380 779			172 762
Saamisten muutos, sis			-105 460		105 460		0

Korottomien velkojen muutos			-417 529	-582 090		-105 460	-1 105 079
Vaikutus maksuvalmiuteen	-287 492	-4 258 092	2 013 107	-2 222 493	-67 943	67 943	-209 386

Konsernitilinpäätös

Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltävät yhteisöt

Konsernituloslaskelmassa, -taseessa ja -rahoituslaskelmassa tarkastellaan koko kaupunkikonsernin muodostamaa taloudellista kokonaisuutta niin kuin se olisi yksi kirjanpitovelvollinen yksikkö. Konsernilaskelmiin yhdistellään kaupungin tytäryhteisöt kokonaisuutena, osakkuusyhtiöt pääomaosuusmenetelmällä sekä kuntayhtymät peruspääomaosuuksien mukaisissa suhteissa.

Osakkuusyhteisöjä ovat yhteisöt, joissa kaupungilla on merkittävä omistusosuus, mutta joissa edellä mainittua määräysvaltaa ei ole. Kuntayhtymät sisältyvät kaupungin konsernitilinpäätökseen riippumatta siitä, kuinka suuri osuus kaupungilla on kuntayhtymässä.

Konsernirakenne on esitetty erillisessä kaaviossa.

Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntalain mukaan konsernia johtaa kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja antavat ohjeet yhtiökokousten päätöksentekoa varten sekä ohjeet kaupungin kannanotoksi yhteisöjen hallintoelimissä kaupunkia edustaville henkilöille.

Konsernirakenteessa tapahtuneet muutokset 2017

Uusi kaupungin kokonaan omistama kiinteistöasakeyhtiö Loviisan Asunnot Oy ja kaupungin määräysvallassa oleva Loviisan asuntosäätiö sr aloittivat toimintansa 1.1.2017.

Loviisan Satama Oy jakautui kahdeksi erilliseksi yhtiöksi 31.12.2016; Loviisan Satama Oy ja Loviisan Satamakiinteistöt Oy. Loviisan Satama Oy:n osakkeista myytiin 60 % Helsingin satamalle ja yhtiö jatkoi satamaliikennetoimintaa Helsingin Satama Oy:n tytäryhtiönä. Loviisan kaupunki omistaa yhtiöstä edelleen 40 % ja yhtiö on kuuluu kaupunkikonserniin osakkuusyhteisönä. Loviisan Satamakiinteistöt Oy on Loviisan kaupungin tytäryhtiö 100 % omistuksella. Yhtiö aloitti toimintansa 1.1.2017.

Loviisan kaupunki myi osuutensa Kiinteistö Oy Petjärven Rivistä. Kiinteistö Oy Petjärven Rivi oli aiemmin Loviisan kaupungin osakkuusyhteisö.

Kaupungin 71,1 prosenttisesti omistaman tytäryhtiön, Kiinteistö Oy Talluddenin, vaikea taloustilanne ratkaistiin siten, että kaupunginhallitus päätti ostaa yhtiön rakennukset ja maksaa kaupungin 100 % takauksella olevan lainan pois sekä antaa yhtiöltä oleva saamiset anteeksi verovapaina akordeina. Yhtiö asetettiin vapaaehtoiseen selvitystilaan 31.08.2017. Yhtiön hankintameno ja saamiset on kirjattu alas kaupungin taseessa.

Kuntakonsernille kaudelle 2017–2019 asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet ovat laajat ja suurelta osin vaativatkin toteutuakseen koko tarkastelukauden.

1. Terävöitetään konsernirakennetta ja edistetään konserniohjausta.

- *Kaupungin taseessa olevien vuokra-asuntojen keskittämistä Loviisan Asunnot Oy:lle selvitetään.*
- *Säätiön Pensionärshemsstifelsen i Liljendal sr toimintojen fuusioimista Loviisan asuntosäätiöön selvitetään.*

2. Pitkän aikavälin investointisuunnitelman laatiminen ja yhteensovittaminen Loviisan Vesiliikelaitoksen, Loviisanseudun Vesi Oy:n ja omistajakuntien kanssa.

Yhteisesti kuntien kanssa on sovittu, että tehdään pidemmän aikavälin kuntakohtaisten vesihuoltojen investointitarpeiden kartoitus, joka toimii jatkossa myös tulevien omistajapoliittisten tavoitteiden ja omistajaohjauksen perustana. Lisäksi selvitetään ja arvioidaan Loviisan kaupungin organisoimana mahdollisen alueellisen vesihuollon tuleva organisointi ja arvioidaan toimintamalliin liittyvät hyödyt ja haitat.

3. Kiinteistö Oy Talluddenin asema selvitetään ja yhtiön tilanne tuodaan päätöksentekoon.

Kaupunginhallitus osti Kiinteistö Oy Talluddenin myynnissä olevat rakennukset ja antoi velat ja saamiset yhtiöltä verovapaana akordina anteeksi. Yhtiö asetettiin vapaaehtoiseen selvitystilaan 31.7.2018.

4. Omistajaohjauksen toteutumista seurataan yhtiöissä ja mahdollisiin puutteisiin reagoidaan.

Tavoitteiden toteutumista seurataan osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Konserniohje päivitetään 2018.

5. Kaupungin edunvalvonta kuntayhtymissä on toimivaa ja omistajaohjauksen linjausten mukaista.

Kaupunginhallitus on valinnut edustajat ja ohjeistanut heitä toimimaan kaupungin edun mukaisesti.

Konsernia koskevat olennaiset tapahtumat

Kuntalain taloutta koskevia säännöksiä on muutettu 1.5.2015 voimaan tulleessa uudessa kuntalaissa (410/2015). Muun muassa alijäämän kattamisvelvollisuutta koskevaa sääntelyä on tiukennettu ja alijäämän kattamisvelvollisuus on ulotettu kuntayhtymiin. Kriisikuntamenettelyä koskevaa sääntelyä on uudistettu ja konserninäkökulmaa on korostettu kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa ja raportoinnissa. Sääntömuutoksilla on pyritty korostamaan kunnan vastuunkantoa ja turvaamaan toiminnan taloudellinen kestävyys pitkällä aikavälillä.

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti jäsenkuntien osuudet kuntayhtymän varoista ja vastuu sen veloista määräytyvät jäsenkunnittain kunkin kalenterivuoden päättyessä olleiden peruspääomapanosten suhteessa. Tytäryhteisöjen konsernin ulkopuoliset varat ja velat merkitään konsernitilinpäätökseen kokonaisuutenaan.

Konsernitilinpäätöksessä poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset palautetaan takaisin omaan pääomaan ja verovelvollisten osalta 20 % kertymistä merkitään laskennalliseksi verovelaksi. Kaupunki muodosti omassa tilinpäätöksessään 3,4 miljoonan euron investointivarausten, joka konsernitilinpäätöksessä palautettiin takaisin omaan pääomaan.

Konsernirakenteen muutoksilla oli seuraavia vaikutuksia 2017 konsernitilinpäätökseen:

Loviisan Asunnot Oy

Fuusioituneiden yhtiöiden hankintamenojen käsittelyt pienensivät myyntivoittoa -62 624 euroa. Yhtiö oli kirjannut tilinpäätökseensä fuusiovoittoa yhteensä 268 061 euroa. Konsernitilinpäätökseen fuusiovoittoa kirjattiin 205 437 euroa. Fuusion vaikutus omaan pääomaan oli -98 897 euroa.

Loviisan Asuntosäätiö sr

Fuusio heikensi konsernin omaa pääomaa 50 183 euroa. Fuusiolla ei ollut vaikutusta konsernin tulokseen.

Kiinteistö Oy Talludden

Yhtiön hankintameno ja saamiset kirjattiin alas kaupungin taseessa. Myyntitappiota aiheutui 154 260 euroa. Rakennusten osalta myyntivoitto oli 136 480 euroa ja se kirjattiin poistojen ja arvonalentumisten ryhmään. Yhtiön saamat ja kaupungin antamat akordit on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Konsernin oma pääoma vahvistui 245 893 euroa.

Loviisan Satama Oy:n jakautuminen

Jakautumisen myötä konsernin oma pääoma heikkeni 155 515 euroa. Loviisan Satamakiinteistöt Oy:n hankintamenosta muodostui omistuksen eliminointieroa 229 666 euroa (ns. myyntivoittoa). Loviisan Satama Oy yhdisteltiin konsernitilinpäätökseen osakkuusyhteisönä ja vaikutus konsernin tulokseen oli -8 544 euroa.

Kiinteistö Oy Petjärven Rivi

Tulosta (luovutusvoittoa) yhdisteltiin viimeisen kerran 1 027 euroa.

Valkon Halli Oy

Osakkuusyhteisön yhdistelyn vaikutus konsernin tulokseen oli -15 621 euroa.

Konsernivalvonnan järjestäminen

Tytäryhteisöjen toiminnan seuranta kehitetään edelleen ja tärkeimpänä omistajaohjauksen työkaluna tulee kiinnittää huomiota kaupunkia edustavien henkilöiden ohjeistukseen niin tytäryhteisöissä toimimisesta kuin raportoimisesta emoyhtiölle. Vahinkoriskien osalta konserniyhteisöt käyttävät saman vakuutusmeklarin palveluita kuin kaupunki. Kaupungin konserniohje on päivitetty keväällä 2015 ja se tulisi päivittää tilikaudella 2018.

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		2017	2016
		1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot		52 564	50 698
Toimintakulut		-136 560	-137 554
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		-10	-4
Toimintakate		-84 007	-86 859
Verotulot		65 949	65 884
Valtionosuudet		27 851	29 758
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot		32	32
Muut rahoitustuotot		1 711	1 725
Korkokulut		-451	-531
Muut rahoituskulut		-133	-170
Vuosikate		10 953	9 840
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot		-6 722	-7 875
Omistuksen eliminointierot		-220	-107
Arvonalentumiset		-23	-5
Satunnaiset erät		-91	-130
Tilikauden tulos		4 337	1 723
Tilinpäätössiirrot		188	-2
Tilikauden verot		-12	-38
Laskennalliset verot		-17	-24
Vähemmistöosuudet		-140	-5
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)		4 356	1 664
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			

Toimintakate osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Toimintatuotot/Toimintakulut % 38,5 36,9

Tunnusluku näyttää maksurahoituksen osuuden toimintamenoista.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin.

Vuosikate/Poistot % 162,4 124,9

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä.

Vuosikate euroa/asukas 725,5 646,6

Asukasmäärä 15 098 15 218

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	9 850	9 080
Vuosikate	10 953	9 840
Satunnaiset erät	-91	-130
Tilikauden verot	-12	-38
Tulorahoituksen korjauserät	-1 000	-591
Investointien rahavirta	-12 568	-10 626
Investointimenot	-22 713	-11 798
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 985	549
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	8 160	622
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 718	-1 546
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-31	-16
Antolainasaamisten vähennys	58	33
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 132	9 119
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 349	-4 815
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 933	2 943
Oman pääoman muutokset	-150	-215
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	6	2
Vaihto-omaisuuden muutos	97	-6
Saamisten muutokset	-212	-1 077
Korottomien velkojen muutokset	-708	846
Rahoituksen rahavirta	1 776	928
Rahavarojen muutos	-943	-618
Rahavarat 31.12.	10 617	11 559
Rahavarat 1.1.	11 559	12 177
	-943	-618

KONSERNIRAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, €		-12 682
Investointien tulorahoitus, %	52,8	84,3
Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.		
Lainanhoitokate	1,7	1,9
Tunnusluku kertoo tulorahoituksen riittävyyden korkojen ja lyhennysten maksuun.		
Luku 2 on hyvä, 1-2 on tyydyttävä		
Kassan riittävyys, pv	23,3	27
Asukasmäärä	15 098	15 218

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	112 929	105 710	OMA PÄÄOMA	57 238	53 095
Aineettomat hyödykkeet	1 021	1 079	Peruspääoma	46 015	46 015
Aineettomat oikeudet	62	60	Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	7	41
Muut pitkävaikutteiset menot	959	1 017	Muut omat rahastot	598	874
Ennakkomaksut		1	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	6 261	4 500
Aineelliset hyödykkeet	106 527	102 068	Tilikauden yli-/alijäämä	4 356	1 664
Maa- ja vesialueet	10 550	10 465	VÄHEMMISTÖOSUUDET	518	284
Rakennukset	56 255	51 527	PAKOLLISET VARAUKSET	697	714
Kiinteät rakenteet ja laitteet	33 510	29 678	Eläkevaraukset	10	11
Koneet ja kalusto	2 896	2 803	Muut pakolliset varaukset	688	703
Muut aineelliset hyödykkeet	108	118	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 699	1 519
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankkeet	3 207	7 478	VIERAS PÄÄOMA	76 780	74 756
Sijoitukset	5 382	2 564	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	42 625	41 946
Osakkuusyhteisöosuudet	3 341	674	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	269	216
Osakkeet ja osuudet	1 484	1 306	Pitkäaikainen laskennallinen verovelka	14	14
Muut lainasaamiset	1	26	Lyhytaikainen korollinen pääoma	14 697	12 659
Muut saamiset	557	558	Lyhytaikainen koroton pääoma	18 923	19 684
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 748	1 574	Lyhytaikainen laskennallinen verovelka	253	236
VAIHTUVAT VASTAAVAT	22 255	23 083	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	136 933	130 367
Vaihto-omaisuus	561	657			
Saamiset	11 078	10 866			
Pitkäaikaiset saamiset	1 657	2 478			
Lyhytaikaiset saamiset	9 421	8 388			
Rahoitusarvopaperit	4 728	3 515			
Rahat ja pankkisaamiset	5 889	8 044			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	136 933	130 367			

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	42,3	40,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	52,3	51,1
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 euroa	10 618	6 164
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	703	405
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 euroa	57 321	54 364
Konsernin lainat, euroa/asukas	3 797	3 572
Konsernin lainasaamiset 31.12, 1 000 euroa	1	83
Asukasmäärä	15 098	15 218

Omavaraisuusasteen tavoite on yli 70 %.

Talousarvion toteutuminen

YLEINEN HALLINTO JA KONSERNIHALLINTO

Vastuhenkilö: kaupunginjohtaja

Yleisen hallinnon ja konsernihallinnon toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Kunnallisvaalit järjestettiin keväällä ja uudet valtuutetut aloittivat 1.6.2017. Uusille valtuutetuille järjestettiin koulutusseminaari, jossa käytiin läpi Loviisan kaupungin taloutta ja pureuduttiin uuden strategian jalkauttamiseen. Strategiasta johdettiin avaintavoitteet vuoden 2018 talousarvioon.

Kaupunginjohtaja irtisanoutui maaliskuussa 2017 ja uusi kaupunginjohtaja aloitti työnsä 1.12.2017. Organisaatiouudistus on ollut valmisteilla pitkään ja viivästynyt entisestään henkilöstövaihdosten johdosta.

Hallintosääntö uudistettiin. Konserniohjauksen ja elinkeinoasioiden toimikunta lakkautettiin ja uutta korvaavaa toimintatapaa suunnitellaan. Konsernijohtamista ja omistajaohjausta on pyritty terävöittämään ja niihin liittyvät muutokset ovat kehittämistyön alla.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Keskuksen kaupunginvaltuustoon nähden sitova määräraha on ulkoinen toimintakate.

2112 Yleinen hallinto ja konsernihallinto

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	POIKKEAMA
Myyntituotot	7 048 063		7 048 063	7 034 461	-13 602
Maksutuotot	366 000		366 000	242 271	-123 729
Tuet ja avustukset	550 000		550 000	625 060	75 060
Vuokratuotot	97 700		97 700	109 363	16 363
Muut toimintatuotot	63 382		63 382	105 307	37 225
Toimintatuotot yhteensä	8 125 145		8 125 145	8 116 462	-8 683
<i>josta sisäiset</i>	<i>3 267 855</i>		<i>3 267 855</i>	<i>3 580 045</i>	<i>312 190</i>
Valmistus omaan käyttöön					
Henkilöstökulut	-7 889 245	-447 600	-8 336 845	-7 580 389	756 456
Palveluiden ostot	-2 987 686	-46 000	-3 033 686	-2 938 932	94 755
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 057 131		-1 057 131	-1 164 968	-107 837
Avustukset	-2 359 400		-2 359 400	-2 163 050	196 350
Muut toimintakulut	-521 204	-54 918	-576 122	-605 582	-29 460
Toimintakulut yhteensä	-14 814 666	548 918	-15 363 184	-14 452 921	910 263
<i>josta sisäiset</i>	<i>-377 025</i>	<i>-54 918</i>	<i>-431 943</i>	<i>-428 317</i>	<i>3 626</i>
Toimintakate	-6 689 521	-548 918	-7 238 039	-6 336 459	901 580
<i>josta sisäiset</i>	<i>2 890 830</i>		<i>2 835 912</i>	<i>3 151 728</i>	<i>-315 816</i>
Toimintakate ulkoinen	-9 580 351	-493 600	-10 073 950	-9 488 187	585 764
Poistot ja arvonalentumiset	-116 403		-116 403	-164 612	-48 209
Kustannuslaskennalliset erät	2 484 440		2 484 440	2 903 875	-419 435

Toimintatuottojen toteutuminen

Toimintatuotot toteutuivat 320 000 euroa budjetoitua pienempinä.

Toimintakulujen toteutuminen

Toimintakulut alittivat talousarvion vuodelle 2017. Merkittävin poikkeama talousarvioon verrattuna oli henkilöstökulujen toteuma, joka alitti muutetun talousarvion 756 456 eurolla.

Henkilöstökulujen toteutuminen

Ruoka- ja siivouspalveluissa toteutettu ostopalveluiden kotouttaminen ja siitä aiheutuva muutos lisäsi henkilöstökuluja, mutta samanaikaisesti palvelujen ostot keskuksissa vähenivät. Kilpailukykysojimuksella ja erityisesti lomarahaleikkauksilla sekä henkilöstösivukuluprosenttien alenemisella oli odotettua positiivisempia vaikutuksia talousarvion toteutumiseen.

Avaintavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen

Yleisen hallinnon ja konsernihallinnon toiminnan painopisteet:

1. Asiakas ja kuntalainen

AVAINVAOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINVAOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Palvelukokemuksen parantaminen.	Tyytyväiset asiakkaat.	Tavoitettavuus on hyvä ja asiat käsitellään joutuisasti.	Asiakaspalvelutoimiston toimintaa on kehitetty edelleen yhdessä keskusten kanssa.
Kuntalaisten osallistaminen.	Sisäinen ja ulkoinen vuorovaikutus lisääntyy.	Valmisteluvaiheen viestintää lisätään ja osallistamisen keinovalikoimia kehitetään.	Uusi toukokuussa avattu mobiilikäyttöä tukeva verkkosivusto mahdollistaa sisältöjen joustavan jakamisen sosiaaliseen mediaan. Kaupungin virallinen Facebook-sivu avattiin maaliskuussa. Käyttöön on otettu sähköisen asioinnin palveluita, kuten eTerveys ja eVarhaiskasvatus. Talousviestinnän vuorovaikutteisuutta lisää sähköinen talousarvio, johon siirryttiin toukokuussa. Osallistamisen työkaluksi hankittu mobiilisovellus otetaan käyttöön keväällä 2018.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky

AVAINAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Tunnettuuden lisääminen.	Lapsiperheiden määrä lisääntyy.	Kohdennettu markkinointi, jossa korostuvat kaupungin vahvuudet.	Lapsiperheiden määrä ei ole kasvanut toivotulla tavalla. Loviisa on muuttovoittokunta, mutta tästä huolimatta kaupungin väkiluku pienenee väestön ikärakenteesta johtuen.
	Yritysmäärä kasvaa.	Palvelevat ja joustavat prosessit.	Loviisaan perustettiin tilikaudella 78 uutta yritystä.
	Yhteistyö tiivistyy kolmannen sektorin kanssa.	Yhteistyömuotoja kehitetään.	Loviisan Wanhat Talot ry:n kanssa on uudet sopimusneuvottelut käynnissä. Liljendalin yrittäjyhdistyksen kanssa on tehty kylien kehittämisprojekti. Ruukin Kyläyhdistyksen kanssa on yhteistyötä tiivistetty.
Positiivinen työpaikkakehitys.	20 uutta työpaikkaa 2017.	Tehokas yhteistyö kehittämissyhtiö Posintran kanssa. Yritystoiminnan yleisten edellytysten kehittäminen.	Tavoite on saavutettu. Loviisan suurimpien työnantajien henkilöstömäärä on kasvanut. Kiinnostavia uusia yrityksiä on samanaikaisesti sijoittunut Loviisaan.

3. Henkilöstö ja johtaminen

AVAINAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Osaamisen kehittäminen.	Tietotekniset valmiudet paranevat.	Järjestetään kohdennettua koulutusta.	Perusturvakeskuksessa toteutettiin kaikille pakollinen tietoturvakoulutus sekä opastettiin suojatun sähköpostin käyttöönottoon. Opetustoimessa toteutettiin käyttäjien Microsoft Office 365-koulutus koulujen digitalisoinnin tarpeisiin. Verkkosivustojen julkaisujärjestelmän koulutus annettiin kaikille sisällöntuottajille. Yleistä tietosuojasaamista on parannettu. Siivous- ja ruokapalvelutyöntekijöiden räätälöity kouluttaminen moniosaajaksi.
	Esimiesvalmiudet tehostuvat.	Yhteiset koulutustilaisuudet, opastus ja ohjeistus yhteisiin käytäntöihin.	Kuntaliiton järjestämän EKJ-valmennuksen suoritti loppuun 14 esimiestä ja uusi esimiesryhmä aloitti valmennuksen syksyllä 2017. Esimiesten koulutusaamuissa annettiin koulutusta uusien virka- ja työehtosopimusten soveltamiseen. Esimiehille on laadittu ohjeistus sopimusten hallinnasta.
Maakuntauudistukseen varautuminen.	Resurssit on optimoitu kaupungin elinvoiman varmistamiseksi.	Uudistusta seurataan aktiivisesti. Prosesseja tehostetaan. Henkilökunnan työhyvinvointia tuetaan.	Maakuntauudistuksen vaikutuksia on pyritty ennakoimaan toiminnan suunnittelussa. Eläköitymisiä sekä digitalisointia on hyödynnetty mahdollisuuksien mukaan. Uudistuksen siirtymisen vuoksi on esimerkiksi henkilöstön siirtoon liittyviä valmisteluja jouduttu lykkäämään eikä niihin liittyviä konkreettisia tukitoimia ole vielä voitu aloittaa. Uudistuksen valmistelua on seurattu

			osallistamalla valmisteluprosessiin liittyviin työryhmiin ja tilaisuuksiin.
Motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta.	Vuorovaikutteinen, tuloksellinen ja kannustava johtaminen.	Käydään kehitys-/seurantakeskusteluja ja asetetaan tavoitteet yhdessä.	Tulostavoitteita ja toimintasuunnitelmaa on aikaisempaa laajemmin suunniteltu yhdessä yli toimialojen rajojen. Kehityskeskustelut ovat yksi toiminnan tuloksellisuuden johtamisen työkaluista. Ohjeistuksen mukaan kehityskeskustelut tulee käydä vähintään kerran vuodessa.
Uusi organisaatiorakenne.	Uusi organisaatiorakenne on hyväksytty kaupunginhallituksessa 31.3.2017 mennessä. Pysyvät säästöt henkilöstökuluissa.	Saavutetaan yhteensä yhden miljoonan säästöt henkilöstökuluissa vuosien 2017 ja 2018 aikana.	Kaupunginjohtajan vaihtumisen seurauksena tavoiteaikataulut ovat siirtyneet. Organisaatiouudistusta tullaan käsittelemään vuoden 2018 aikana. Henkilöstökulujen kehitykselle asetetut tavoitteet saavutetaan pääosin tuottavuutta lisäämällä.

4. Talous

AVAINVAOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINVAOITEIDEN TOTEUTUMINEN
Tasapainoinen talous.	Lainat per asukas ovat korkeintaan kuntien keskiarvoa.	Investoinnit sopeutetaan taloudellisiin resursseihin ja eri rahoitusvaihtoehtoja arvioidaan.	Tilikauden tulos oli budjetoitua parempi sekä pienempien menojen että suurempien tulojen myötä.
	Veroprosentti on korkeintaan kuntien keskiarvoa. Taseessa oleva kertynyt ylijäämä pysyy ylijäämäisenä koko suunnittelukauden.	Kulutasoa seurataan aktiivisesti, poikkeamiin puututaan nopeasti ja toimintoja tehostetaan.	Lainat per asukas olivat 2 365 euroa (Manner-Suomen kunnissa keskimäärin 2 921 euroa per asukas). Veroprosentti oli 19,75 % (Manner-Suomen keskiarvo 19,9 %). Taseessa kertynyttä ylijäämää oli 17,4 miljoonaa euroa 1.1.2018. Lisäksi on tehty investointivaroja tulevia investointeja varten.

YLEINEN HALLINTO JA KONSERNIHALLINTO VASTUUALUEITTAIN

Hallintopalvelut

Vastuhenkilö: hallintojohtaja

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Hallintopalveluissa vuosi 2017 oli erittäin tapahtumarikas. Osa tapahtumista oli ennakoituja ja toiset yllättäviä. Monet tapahtumista edellyttivät tavanomaista suurempaa työpanosta, mikä on ollut haastavaa varsinkin ajankäyttöä ajatellen. Monien lueteltujen tapahtumien lisäksi myös vuoden aikana kaupungin rakennuksissa ilmenneet sisäilman laatuun liittyvät ongelmat edellyttivät kaupungilta aktiivista viestintää.

- Viestinnän uudelleenorganisointi ja siihen liittyvät viestintä- ja markkinointitiimin uudet henkilöstöjärjestelyt toteutettiin keväällä 2017.
- Kevään kuntavaalien jälkeen uusi valtuustokausi alkoi 1.6.2017. Samalla myös uusi kuntalaki tuli kokonaisuudessaan sovellettavaksi.
- Hallintojohtaja toimi touko-marraskuun ajan oman toimensa ohella vt. kaupunginjohtajana. Vuoden aikana rekrytoitiin kaksi johtavaa kaupungin viranhaltijaa, kaupunginjohtaja ja perusturvajohtaja.
- Sote- ja maakuntauudistuksen sisällöstä ja aikataulusta vallitsi suuri epätietoisuus. Heinäkuussa 2017 Suomen hallitus päätti neuvotteluissaan muuttaa aikataulua siten, että uudet maakunnat aloittavat toimintansa 1. tammikuuta 2020. Näin ollen valmistelu jatkuu vielä vuoden 2019 ajan. Maakuntauudistuksen ICT-projektissa Itä-Uudenmaan edustajana toimi tietohallintopäällikkö Marko Perttilä. Projektin ensimmäinen vaihe päättyi kesällä ja ICT-projekti jatkui toisen vaiheen käynnistymisellä huolimatta varsinaisen uudistuksen aikataulun siirtämisestä.
- Digitalisointi ja sähköisten toimintaympäristön kehitys vaatii kaupungilta panoksia kaikilla toimialoilla. Hallintopalveluissa tämä kehitys vaikuttaa etenkin tietohallintopalveluiden ja viestinnän toimintoihin ja resursseihin.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Kaupunginkanslia:

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Hallintosäännön saattaminen uuden kuntalain vaatimuksia vastaavaksi.	Valmistelua jatketaan viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kesken.	Uusi hallintosääntö pyritään käsittelemään kaupunginvaltuustossa maaliskuussa 2017.	Uusi hallintosääntö astui voimaan 1.6.2017.
Hyvä tavoitettavuus ja asioiden joutuisa käsittely.	Asiakaspalvelutoimiston toimintaa ja prosesseja kehitetään edelleen yhteistyössä keskusten kanssa.	Palvelutapahtumat tilastoidaan ja tehdään asiakastytyväisyyskysely.	Asiakaspalvelutoimiston prosesseista kehitettiin etenkin avainten hallintaan ja venepaikkojen varauksiin liittyviä prosesseja. Tilastoinnin perusteella voidaan todeta, että palvelukohtaamiset lisääntyivät edelleen. Itse asiakastytyväisyyskyselyä ei toteutettu, mutta ratkaisua asiakkaan välittömän palautteen antamiseksi selvitettiin. Asiakastytyväisyyskysely toteutetaan keväällä 2018.

Henkilöstöyksikkö:

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Työhyvinvoinnin edistäminen.	Henkilöstö kokee, että työnantaja huolehtii jokaisen työntekijän työhyvinvoinnista.	Työhyvinvointia seurataan Vuosittaisella henkilöstökyselyllä. Kyselyn tuloksista johdetaan kehittämistavoitteita, jotka toteutetaan. Seurataan TYKY-toiminnan toteutumista.	Henkilöstökysely tehtiin helmikuussa 2017. Kaikkiaan 24 kysymyksestä koostuvan kyselyn tuloksista 18 kysymyksen kohdalla tulokset paranivat. Kyselyn tuloksista johdettiin kaksi kehittämistavoitetta vuodelle 2018. TYKY-toiminnan sisältöä ja muotoja tullaan kehittämään.
	Työntekijät voivat vaikuttaa oman työnsä kehittämiseen ja tulevat kuulluiksi omaa työtä koskevilla kysymyksillä.	Käydään tavoitteelliset kehityskeskustelut koko organisaatiossa. Seurannalla varmistetaan, että keskustelut käydään vuosittain.	Keskuskohtaiset erot kehityskeskustelujen käymisessä kasvoivat hieman. Teknisessä keskuksessa käydään suhteellisesti eniten kehityskeskusteluja. Kehityskeskustelujen kattavuuden parantamiseksi kehityskeskusteluista annetaan esimiehille uudet ohjeet 2018.
	Varhaisen tuen malli vakiinnutetaan osaksi esimiestyötä. Esimiehille järjestetään koulutusta työkyvyn johtamisessa.	Sairauspoissaolojen seuranta on säännöllistä ja tulokset raportoidaan johdolle.	Varhaisen tuen mallia uudistettiin ja sen toimeenpanon edellyttämää koulutusta järjestetään 2018. Poissaolojen seuranta jatkuu kuukausittaisena.
		Erityisesti lyhytaikaiset sairauspoissaolot vähenevät.	Sairauspäivien määrä väheni 2 %, mutta lyhyiden poissaolojen osuus pysyi ennallaan.
		Työkyvyttömyydestä johtuvat ennenaikaiset eläkkeelle siirtymiset eivät lisäänty.	Työkyvyttömyyseläkkeelle jäi neljä työntekijää, kun määrä edellisvuonna oli kolme.
Palvelussuhdeasioiden kehittäminen.	Uusi työ- ja virkaehtosopimus pannaan toimeen.	Esimiehille järjestetään koulutusta uuden työ- ja virkaehtosopimuksen soveltamisessa.	Esimiehille annettiin koulutusta ja materiaalia uusista sopimusmääräyksistä. Kilpailukyky sopimukseen sisällynyt työajan pidennys pantiin täytäntöön kaikilla sopimusaloilla.
	Varaudutaan maakuntauudistukseen.	Palkkarakennetta tarkistetaan osittain ja eräitä työaikatarkoituksia arvioidaan uudelleen.	Työaika- ja palkkarakenne yhtenäistettiin ruoka- ja siivouspalveluissa. Teknisen sopimuksen edellyttämä palkkausjärjestelmän kehittäminen aloitettiin.

Viestintäyksikkö:

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Vuorovaikutteinen ja osallistava viestintä.	Osallistamista edistetään. Henkilökunnan viestintäosaamista kehitetään.	Täysin uudistettu verkkosivusto avataan maaliskuussa. Ne on tehty erityisesti mobiilikäyttöä ja käyttäjäystävällisyys huomioiden. Prosessin aikana panostetaan koulutukseen ja muutenkin sisällöntuottajien ja päivittäisten tukemiseen. Verkkosivustolle avataan uusia osallistumisen ja sähköisen tiedottamisen	Uusi verkkosivusto avattiin toukokuussa. Sivusto uusittiin asiakaslähtöiseksi ja tukemaan mobiilikäyttöä. Vuoden aikana järjestettiin päivittäisten koulutusta ja yhteisiä tapaamisia. Verkkosivustolla vieraili 30.5.–31.12.2017 noin 80 000 uniikkia kävijää ja istuntoja oli noin 165 000. Lähes puolet kävijöistä vieraili sivustolla mobiililaitteella. Verkkosivuston etusivulla on

		<p>keinoja uuden kuntalain mukaisesti.</p> <p>Kaupunki toimii aktiivisemmin sosiaalisessa mediassa.</p> <p>Laaditaan viestinnässä noudatettavat yleiset ohjeet.</p>	<p>kaupungin virallinen sähköinen ilmoitustaulu. Vuoden aikana on otettu käyttöön sähköisen asiointin palveluita, muun muassa eTerveys ja eVarhaiskasvatus. Uusi sivusto mahdollistaa sisällön joustavan jakamisen sosiaaliseen mediaan.</p> <p>Kaupungin viralliset Facebook-sivut avattiin 1.3.2017. Ne ovat keränneet runsaat 1 200 seuraajaa, ja postaukset ovat parhaimmillaan tavoittaneet lähes 13 000 Facebookin käyttäjää. Suosituimmat aiheet liittyivät koulurauhan julistukseen elokuussa.</p> <p>Kaupungin henkilökunnan sosiaalisen median ohjeistus valmistui. Syksyn aikana työstettiin yleistä viestintäohjetta, joka tulee kaupunginhallituksen käsittelyyn keväällä 2018.</p>
Hyvä kuntamaine.	<p>Viestimme itse aktiivisesti kaupungin tekemistä myönteisistä teoista.</p> <p>Innostamme asukkaita ja kaupungin henkilökuntaa puhumaan Loviisan puolesta.</p> <p>Hyödynnämme uusia verkkosivuja ja sosiaalista mediaa lapsiperheille suunnatussa asumismarkkinoinnissa.</p> <p>Kehitämme uusia tapoja tehdä markkinointiyhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.</p>	<p>Loviisa on myönteisesti esillä julkisuudessa.</p> <p>Kaupungin tunnettuus ja vetovoima kasvavat.</p> <p>Loviisaan muuttavien lapsiperheiden määrä kasvaa.</p>	<p>Myönteistä Loviisa-viestintää toteutettiin erityisesti kaupungin Facebook-sivuilla, joiden viestejä käyttäjät ovat jakaneet eteenpäin. Loviisaa tuotiin esille myönteisessä valossa muun muassa blogeissa (bloglovisa.com ja Pikkukaupunki) ja uuden Onneli, Anneli ja salaperäinen muukalainen -elokuvan yhteydessä.</p> <p>Loviisaa markkinoitiin MP-, Vene- ja Elma-messuilla Helsingissä. Matkailun Elämäsi kesä -kampanja toteutettiin loppukevällä.</p> <p>Uusille verkkosivuille avattiin toukokuussa Loviisaa asuinpaikkana markkinoiva Asu paremmin -kokonaisuus. Verkkosivuille tuotettua aineistoa, muun muassa videoita, hyödynnettiin myös sosiaalisessa mediassa ja messuilla. Kesä-elokuussa tehtiin kohdennettua asumisen bannerimarkkinointia oikotie.fi ja etuovi.com -palveluissa. Asumisen markkinointiin vuokrattiin näyteikkuna Helsingistä Lönnrotinkadulta heinä-syyskuuksi.</p> <p>Loviisaa markkinoitiin asuinpaikkana Loviisan Wanhat Talot -tapahtumassa 26.–27.8. Kaupungin esittelypiste oli Lovinfossa. Suolatorille siirrettyssä uimakopissa sai keskustella päivystävän loviisalaisen kanssa ja tavata hyvän elämän äänitorvia. Kahdelle kaupunkikiertoajelulle osallistui yhteensä 63 henkilöä. Loviisa sai myönteistä näkyvyyttä tapahtuman yhteydessä monissa lehtijutuissa ja blogeissa.</p> <p>Loviisan Joulua, asumista ja kyläkouluja markkinoitiin Elma-messuilla marraskuussa. Loviisan Joulu houkutteli Loviisaan ennätysmäärän</p>

			kävijöitä ja sai runsaasti näkyvyyttä Instagramissa ja blogeissa. Markkinointiyhteistyötä tehtiin 24 tapahtuman ja yhdistyksen kanssa.
--	--	--	---

Kielenkäännös

Vuoden 2017 aikana kielenkääntäjät hoitivat 1 125 rekisteröityä kielenkäännös- ja kielenhuoltotoimeksiantoa (vuonna 2016: 970, vuonna 2015: 999). Merkkinä laskettuna kasvu edellisvuoteen verrattuna oli 26 %.

Tori

Myyjien määrä arkitorilla nousi hieman edellisvuoteen verrattuna (2017: 1 262; 2016: 1 247), markkinamyymyjien määrä pysyi samana (2017: 416; 2016: 417). Torilla oli pidennettyjä ja ylimääräisiä aukioloja Loviisan Wanhat Talot -tapahtuman (myyjiä 2017: 150; 2016: 149) ja Loviisan Joulu -tapahtuman aikana. Vuoden aikana järjestettiin kuudet markkinat, joista syys- ja joulumarkkinat lauantapäivinä. Maksuttomia markkinakuljetuksia käytti vuoden aikana 503 henkilöä (2016: 516).

Tietohallintoyksikkö:

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Digitaalisten prosessien ja osaamisen kehittäminen.	Työkalut ja toimintatavat paranevat ja tietoteknisiä työkaluja osataan käyttää paremmin.	Toimintaa muutetaan sähköiseksi. Koulutetaan ja jaetaan parhaita käytäntöjä organisaation sisällä.	Uudet, mobiililähtöiset loviisa.fi-verkkosivut julkaistiin. Sekä ulkoisten että sisäisten yhteystietojen hallintaprosessi yhtenäistettiin. Sähköisessä asiointinnassa siirryttiin suomi.fi -palveluiden käyttöön. Organisaatiossa sähköpostin ja työryhmäsovellusten käyttö mobiililaitteilla lisääntyi edelleen.
Perusopetuksen digiloikan tukeminen.	Opetuksessa on käytettävissä riittävä määrä henkilökohtaisia laitteita ja verkkoinfrastruktuuri tukee niiden käyttöä.	Laitekantaa uusitaan, laitteita lisätään ja tietoverkkoja parannetaan.	Perusopetuksen koulut saivat yli 200 uutta kannettavaa tietokonetta käyttöönsä. Opetushenkilökunnan kaikki henkilökohtaiset kannettavat tietokoneet päivitettiin W10-käyttöjärjestelmäversioon. Kaikki Loviisan koulujen oppilaat saivat käyttöönsä henkilökohtaiset käyttäjätunnukset.
Sote-uudistukseen valmistautuminen.	Perusturvakeskuksen järjestelmät ovat ajanmukaisia. Laitekanta ja tietoverkot tukevat sähköistä asiointia ja mobiilia toimintatapaa.	Järjestelmät päivitetään. Laitekantaa uusitaan ja etäkäyttösovelluksia otetaan käyttöön.	Maakuntatasoinen ICT-järjestelmien selvitys- ja suunnittelutyön ensimmäinen vaihe saatiin valmiiksi ja työtä jatkettiin toisella vaiheella. Suun terveydenhuollon tietojärjestelmä kilpailutettiin ja järjestelmä vaihdettiin. Työasemaympäristön päivityksessä kiinnitettiin erityistä huomiota tulevaan maakuntauudistukseen.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21120 Hallintopalvelut

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TOTEUTUMA 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	235 306		235 306	367 921	132 615
<i>joista sisäiset</i>	18 766		18 766	27 140	-8 374
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-3 471 281	-6 646	-3 433 928	-3 164 672	269 256
<i>joista sisäiset</i>	-183 256	-6 646	-189 902	-186 009	-3 893
Toimintakate	-3 191 975	-6 646	-3 198 622	-2 796 751	401 870
<i>joista sisäiset</i>	-164 490	-6 646	-171 136	-158 869	-12 267
Toimintakate ulkoinen	-3 027 485		-3 027 485	-2 637 882	389 603
Poistot ja arvonalentumiset	-15 520		-15 520	-18 783	-3 263

Talouspalvelut

Vastuuhenkilö: talousjohtaja

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Merkittävin toimintaan vaikuttanut tapahtuma tilikaudella 2017 oli ostopalveluina hankittujen siivous- ja ruokapalveluiden kotouttaminen ja järjestäminen omana toimintana. Muutos oli merkittävä toiminnallinen kokonaisuus, jossa kaikki ruuan valmistus keskitettiin keskuskeittiöön ja toimipisteissä olevat keittiöt saneerattiin palvelukeittiöiksi. Muutokseen liittyi myös henkilökunnan kouluttaminen siivous- ja ruokapalveluiden moniosaajiksi.

Muutoksella haetaan toimintojen tehostamista ja kustannussäästöjä, jotta palvelut voidaan myös jatkossa turvata hajallaan ja laajalla maantieteellisellä alueella olevalle palveluverkostolle. Muutoksella varmistetaan lisäksi, että koululaiset, päiväkotilapset ja ikäihmiset saavat jatkossakin laadukkaita palveluita ja hyvää sekä terveellistä ruokaa.

Palvelujen omaksi toiminnaksi ottaminen kasvatti ruokapalveluiden toimintakuluja 350 000 euroa ja siivouspalveluiden toimintakuluja 33 000 euroa verrattuna tilinpäätökseen 2016. Vaikutus näkyy henkilöstökulujen kasvuna ja menokasvuna aineissa ja tarvikkeissa. Harmaakallion palvelutalon valmistuminen ja Hemgårdin toimintojen alasajo ajoittui joulukuulle 2017, joten tehdyn muutoksen kokonaisvaikutus tulee näkyviin kokonaisuudessaan vasta vuonna 2018.

Talouspalveluiden kärkihankkeena on ollut toimintojen sähköistäminen ja automaation lisääminen eri prosesseissa. Tilikauden 2017 osavuositarkastukset ja talousarvio 2018 laadittiin sähköiseen muotoon, tavoitteena läpinäkyvyyden lisääminen ja vuorovaikutteisempi toimintatapa.

Hankinta-asiantuntija siirtyi toisen työnantajan palvelukseen kesäkuun alussa, jonka jälkeen olemme pyrkineet kehittämään hankinta-asiantuntemusta myös kuntien välisen verkostoyhteistyön avulla tulevaa sote- ja maakuntauudistusta silmällä pitäen. Hankinta-asiantuntijan työpanoksesta 50 % kohdistui perusturvakeskuksen hankkeille.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Talososasto:

1. Taloudellisessa tasapainossa oleva kaupunkikonserni

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisäarvoa tuotetaan päätöksentekoon analysoidun tiedon avulla tavoitteena säilyttää talous tasapainossa.	Raportointia ja seurantaa lisätään sekä Kuntari-raportointi otetaan käyttöön.	Raportointi ja analyysit ovat käytössä ja tukemassa päätöksentekoa.	Kuntari-raportointia ei otettu käyttöön tilikaudella 2017. Painelaskelmat ja niiden analysointi käytiin läpi erillisessä valtuutetuille järjestetyssä koulutustilaisuudessa, ja niitä käytettiin myös päätöksenteon tukena talousarvion valmistelun yhteydessä.
Osallisuutta ja viestintää lisätään.	Otetaan käyttöön sähköinen talousarvio. Ajantasaista viestintää lisätään sekä intra- että internetissä.	Talousarvio 2018 laaditaan sähköisenä.	Talousarvio 2018 laadittiin sähköiseen muotoon.

2. Tuottavuuden, toimintatapojen ja kustannustehokkuuden jatkuva parantaminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Ulkoisen kirjanpidon prosesseja määritellään optimaalisiksi ja henkilökunnan toimenkuvat päivitetään prosessin mukaisiksi.	Myyntisaamis- ja ostoreskontraprosessit määritellään ja työpanos kohdennetaan uudelleen.	Prosessit on määritelty ja toimenkuvat sovittu yhteisesti henkilökunnan kanssa.	Prosessien ja toimenkuvien määrittely on vielä kesken.
Myynti- ja ostolaskuprosessit tuoteistetaan.	Lasketaan kustannukset per tosite sekä myynti- että ostolaskuille.	Sisäiset vyörytyserät on kohdennettu keskuksille talousarviossa 2018 tuotteiden mukaisesti.	Myynti- ja ostolaskuille määriteltiin kustannukset per tosite. Sisäiset vyörytyserät kohdennettiin keskuksille talousarviossa 2018 aiempaan tapaan jakosääntöjen avulla. Tuotteiden perusteella kohdistamista on tavoitteena kehittää vuoden 2018 aikana.
Ruoka- ja siivouspalveluiden tuottavuutta kehitetään kilpailukykyinen kustannustaso huomioiden.	Keittiöverkkoselvityksessä hyväksytyt toimenpiteet toteutetaan ruoka- ja siivouspalveluissa.	Palveluiden hinnan ja laadun kehitystä seurataan.	Ruoka- ja siivouspalveluiden sisäinen laskutus perustuu toteutuneisiin kustannuksiin. Keskimääräiset hinnat eivät ole kasvaneet.
		Ruoka- ja siivouspalveluiden sisäinen hinta säilyy nykyisenä tai laskee.	Toimintojen sisäinen valvonta osoittaa, että palvelut on järjestetty laadukkaasti. Asiakastyytyväisyyskyselyt järjestetään vuonna 2018.
		Kustannussäästöt toteutuvat.	Talousarviossa 2018 huomioitiin kustannussäästöt 380 000 euron suuruisina.
Ruoka- ja siivouspalveluiden hyvä laatu.	Asiakastyytyväisyyskysely toteutetaan.	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulosten on oltava vähintään edellisen kyselyn tasolla.	Asiakastyytyväisyyskysely toteutetaan 2018.
	Kerätään päivittäistä happy or not -palautetta.	Päivittäistä asiakaspalautetta on kerätty.	Happy or not -palautekyselyt päätettiin lopettaa muutoksen läpiviennin ajaksi ja päivittäistä asiakaspalautetta ei ole kerätty kevään 2017 jälkeen. Jatkossa tullaan arvioimaan myös muita vaihtoehtoja päivittäisen asiakaspalautteen saamiseen.
Loviisan kaupungin julkisten hankintojen seurantaa kehitetään.	Kehitetään julkisten hankintojen seurantaan mittarit ja seurataan mittareita säännöllisesti.	Kaupungin julkisia hankintoja seurataan säännöllisesti määriteltyjen ja hyväksytyjen mittareiden mukaisesti.	Mittareiden määrittely on keskeneräinen.
Hankintayhteistyötä kehitetään yritysten kanssa.	Kehitetään tapoja yritysyhteistyölle.	Uudet toimintatavat ovat käytössä yritysyhteistyössä.	Uusi pienhankintaohje on tarkoitus käydä läpi yrittäjien kanssa ennen päätöksen tekoa. On suunniteltu Cludia -pienhankintaportaalin käyttöönottoa, joka mahdollistaa yrityksille keskitetyn ja helppokäyttöisen kanavan hankintailmoitusten seurantaan ja tarjousten jättämiseen. Vuoropuhelua yritysten kanssa on

			<p>käyty säännöllisesti. Olemme olleet myös aktiivisesti mukana Posintra</p> <p>Oy:n hankintaryhmässä, jonka tavoitteena on Itä-Uudenmaan hankintayhteistyön kehittäminen ja säännöllisen ja avoimen seudullisen markkinavuoropuhelun kehittäminen.</p>
Talousjärjestelmien tehokkuuden parantaminen.	Toimenkuvat päivitetään ja automaatiota hyödynnetään.	Läpimenoaikoja tarkastellaan.	Toimenkuvat ovat uudelleen organisoituneet henkilöiden siirtyessä eläkkeelle. Kolmen lähteneen toimistotyöntekijän tilalle palkattiin vain yksi työntekijä. Tuottavuus on lisääntynyt, mutta läpimenoajat ovat pysyneet edellisen vuoden tasolla.

3. Osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Henkilöstön motivaatiota, osaamista ja työssä jaksamista tuetaan ja kehitetään.	Järjestetään työntekijän työtehtävien kannalta riittävää täsmäkoulutusta etenkin ICT-funktion osalta sekä kehitetään etenkin ruoka- ja siivouspalveluhenkilöstön ammatillista monitaitoisuutta tavoitteena motivoitunut henkilöstö muuttuvassa toimintaympäristössä. Kaikki kiinnostuneet saivat osallistua koulutuksiin	Excel-pivotointiominaisuus osataan hyvin henkilökunnan keskuudessa. Moniosajien määrä kasvaa ja omaksutaan uusia toimintatapoja.	<p>Henkilökunnalla on ollut mahdollisuus osallistua koulutuksiin. Henkilökunnan keskimääräinen osaaminen Excelin käytössä on lisääntynyt.</p> <p>Moniosajakoulutus järjestettiin kesällä 2017 ja koko siivous- ja ruokapalveluhenkilöstöllä oli mahdollisuus osallistua siihen.</p>

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21124 Talouspalvelut

	TALOUSARVIO 2017	TA-MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	3 291 389		3 291 389	3 637 134	345 745
<i>joista sisäiset</i>	3 249 089		3 249 089	3 550 895	301 806
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-4 120 375	-500 121	-4 620 496	-4 484 060	136 436
<i>joista sisäiset</i>	-102 985	-52 521	-155 506	-158 103	-2 596
Toimintakate	-828 986	-500 121	-1 329 107	-846 926	482 181
<i>joista sisäiset</i>	3 146 104	-52 521	3 093 583	3 392 792	299 210
Toimintakate ulkoinen	-3 975 090	-447 600	-4 422 690	-4 239 719	182 971
Poistot ja arvonalentumiset	-93 733		-93 330	-141 971	-48 238

Kehittämispalvelut

Vastuhenkilö: kehittämisjohtaja

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Talouden yleinen elpyminen näkyi Loviisassa kasvavana kiinnostuksena tuotantotiloihin ja teollisuustontteihin sekä työllisyystilanteen parantumisena. Samanaikaisesti asukasmäärä pieneni edelleen voimakkaasti.

Kasvanut toimitilojen kysyntä ei vielä vuonna 2017 tuonut merkittävästi uusia yrityksiä. Kiinnostuksen ajoittuminen kesään ja syksyyn antaa viitteitä siitä, että tuloksia voidaan odottaa vasta vuoden 2018 aikana.

Merkittäviä yritystoiminnan laajentumisia ovat olleet teollisuusunien ja lämmitysjärjestelmien valmistuksen toimialalla sekä puu- ja meriklusterissa Valkon satamassa. Katsastus-, huolto- ja korjaustelakointeihin keskittyneen uuden yrityksen toiminnan aloitus viivästyi yli vuodenvaihteen.

Matkailun ja asumisen markkinointi on tehty yhdessä ja toisiinsa limitettyinä. Pääasiallinen kohderyhmä on ollut lapsiperheet. Näkyvyyttä on haettu niin Helsingin katukuvassa kuin eri messuilla ja sähköisissä medioissa.

Asuntorakentaminen on ollut hiljaista. Kaupunki on myynyt viisi omakotitonttia uudisrakentamista varten ja rakennuslupia on myönnetty 15 talolle. Kaupungin oma vuokra-asuntohanke Liljendalissa valmistui alkuvuodesta.

Työttömyysaste on laskenut 12,3 %:sta 10,8 %:iin vuoden aikana. Merkillepantavaa oli erityisesti nuorten työllisyystilanteen kohentuminen, samoin myös pitkäaikaistyöttömien määrä oli vähentynyt 100 henkilöllä.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Kehittämistoimi:

Strategian mukainen palvelukokemus otetaan kaiken toiminnan keskiöön.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Elinkeinojen, yrittäjyyden ja työmahdollisuuksien edistäminen sekä kilpailukykyisen toimintaympäristön varmistaminen yrityksille.	Toteutetaan, kehitetään ja edistetään kaupungin kehittämis- ja elinkeino-ohjelman tavoitteita.	Seurataan keskusten, yrityspalveluiden, yritysneuvonnan sekä yritystulkin käsittelyaikoja, tuloksia, palautetta ja käyttäjäläikennettä.	LATO-järjestelmän avulla seurataan yrityspalveluiden toteutusta. Tulokset ovat olleet hyviä. Yritysneuvonnan palvelut ovat vastanneet Startti+ -tavoitetta.
Kehitysyhtiö Posintra, osakkaan palvelusopimus.	Ostetaan neuvonta-, yrityskehitys-, edunvalvonta- ja hankehallinnointipalveluja.	Neuvontapalvelut, kehittämishankkeet, koulutukset, rekistereiden päivitykset ja ylläpito ja matkailutuotteiden kehittäminen.	Posintra Oy:n palveluiden seurantaan on otettu käyttöön LATO-järjestelmä.
Asiakastyytyväisyys.	Asioita käsitellään joutuisasti ja palvelulupauksia tarkennetaan. Tavoitettavuutta parannetaan hyödyntäen teknologiaa ja koulutusta.	Henkilöstökoulutus keväällä ja palautteen seuranta.	Koulutusta tilattiin jo vuoden 2017 aikana, mutta toteutus on siirtynyt.

Elinkeinotoimi:

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Vuonna 2017 syntyy runsaasti työpaikkoja uusiin ja laajeneviin yrityksiin.	Kaupungin elinkeino- ja kehittämistoimenpiteitä tehostetaan.	Uusien työpaikkojen määrä avoimella sektorilla (Tilastokeskus).	Suurimpien yritysten henkilöstön määrä on vuoden aikana lisääntynyt 20 henkilöä. Uusia yrityksiä on perustettu 78 kappaletta.
	Kasvun esteiden poistaminen ja hyvän toimintaympäristön luominen yrityksille.	Yritysbarometri.	Toimintaympäristön hallinnollisia palveluita on kehitetty. Varsinaista barometrimittausta ei ole yrityspalveluprosessien osalta tehty.
Suurten kyläkeskusten elävöittäminen.	Kylien kehittämishankkeet toteutetaan yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa.	Kuntalaisten palaute kehittämishankkeiden toteuttamisesta.	Liljendalin kyläyhteisön kehittämiseen on annettu apua.
	Kylien ja keskustaaajaman välisiä liikenneyhteyksiä parannetaan.	Palvelujen käyttöaste.	Kesäliikenne toteutettiin kokeiluonteisena. Lisäksi toteutettiin kysely joukkoliikenteen kehittämistarpeista. Hankkeistaminen tapahtuu vuonna 2018.
Päätöksenteon yritysystävällisyyden parantaminen.	Otetaan käyttöön yritysvaikutusten arviointi järjestelmä (YRVA).	Järjestetään yritys-kysely.	Yritysvaikutusten arviointijärjestelmän YRVA:n käyttöönottoa on ohjeistettu. Kyselyä ei tehty.

Matkailutoimi:

Matkailun Action plan toteutetaan yhdessä matkailukentän kanssa.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Toteutetaan Loviisan matkailun kehittämishjelmaa (Action Plan 2014–2020).	Perhematkailuun panostetaan.	Perhematkailu tuotteistetaan ja nostetaan esille matkailumarkkinoinnissa. Osallistutaan Suomi 100-yhteistyöhön.	Lapsiperheitä on onnistuttu houkuttelemaan Loviisaan edelleen Onneli ja Anneli-teemalla, tukemalla Loviisan pikkuväen polkua ja uudistamalla Svartholman lastenkierrosta. Suomi 100 -juhlavuoden suunnittelu-yhteistyöhön osallistuttiin tiivisti pitkin koko vuotta, ja matkailumarkkinoinnissa nostettiin juhlavuoden tapahtumia esiin.
	Tarjotaan monipuolista ja laadukasta asiakaspalvelua.	Talvikaudella panostetaan yhteistyöhön matkailukentän kanssa, kesäkaudella palvelemaan matkailijoita osaavalla henkilöstöllä ja markkinoidaan Loviisaa matkailukaupunkina erilaisissa mediakanavissa.	Yrittäjille järjestettiin infotilaisuus, jossa kerrottiin kesäkauden tarjonnasta, jotta kaupungin liikkeissä ja palvelupisteissä voitaisiin tarjota niin hyvää palvelua kuin mahdollista. Mystery shoppingin avulla kartoitettiin asiakaspalvelutilannetta keskustassa ja kerättiin tietoa yrittäjien koulutustarpeita. Loviisaa markkinoitiin pitkin vuotta erilaisissa kanavissa ja hyödyntäen uusia toimintamalleja.
	Kaupungin sijainti joen, meren ja saariston äärellä tarjoaa ainutkertaisen vetovoimatekijän kaupungin kasvulle ja matkailulle.	Ympäröivä luonto, joki, meri, kauniit maisemat ja luontoaktiviteetit tuotteistetaan.	Svartholman merilinnoituksen palveluita saatiin säilytettyä. Loviisa on mukana 30Miles-projektissa, jossa on kehitetty Laivasillan vierassataman infrastruktuuria ja palveluita. Luonto ja luontoaktiviteetit on nostettu paremmin esille matkailumarkkinoinnissa.

Maaseututoimi:

Tehtäviin kuuluu alueellisesti maataloustukien ja lomituspalveluiden hallinnointi, sekä paikallisesti yksityistieasiat, maa- ja metsäalueiden hoito sekä vuokraus.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Tuotetaan alueellisia palveluita sopimusosapuolia ja asiakkaita palvellon.	Omaksutaan sähköisiä toimintatapoja.	Toiminta on tehokasta ja taloudellista. Koulutusta seurataan.	Maaseutuhallinnon kulut eivät ole kasvaneet vuodesta 2016. Maaseutuhallinnon henkilökunta osallistui keskimäärin neljään koulutuspäivään. Mavi järjesti sen lisäksi viisi videokoulutusta.
Metsätuloja lisätään.	Hakkuut kaksinkertaistetaan vuosina 2017–2018.	Myyty puumäärä vastaa talousarvion tavoitetta.	Tavoite saavutettiin.

Työllisyyspalvelut:

Työllisyyttä edistetään laajan yhteistyön avulla.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Vähennetään pitkäaikaistyöttömyyttä. Työmarkkinatuen kuntaosuusmaksulistalla olevien henkilöiden määrän kasvu estetään.	Ohjataan henkilöitä heidän tarpeidensa mukaisten toimenpiteiden piiriin ja edistetään heidän työllistymistään.	Työmarkkinatuen kuntaosuusmaksulistalla olevien henkilöiden määrä kasvaa vähemmän kuin uusia henkilöitä tulee listalle.	Työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla olevien henkilöiden kokonaismäärä on vähentynyt kolmella henkilöllä, vaikka uusia henkilöitä tullut 72 kappaletta. Työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla oli 2017 lopussa 270 henkilöä.
Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) toimintaa kehitetään.	2016 käynnistetyn TYP-toiminnan asiakasprosessien kehittäminen.	TYP:n asiakasmäärän kasvu.	Vuoden 2017 aikana TYP-toimintaan osallistui 141 henkilöä (93 henkilöä vuonna 2016).
Selvitetään työttömien eläkkeelle siirtymismahdollisuuksia.	Selvitetään työttömien henkilöiden työkyky ja tarvittaessa henkilöt ohjataan eläkeselvittelyyn. Eläkeselvittelyn osalta selvitetään mahdollisuus Itä-Uudenmaan TYP-alueen yhteiseen prosessiin.	Työmarkkinatuen kuntaosuusmaksulistalla on vain työkuuntoisia henkilöitä.	Perusturvakeskus on omalta osaltaan selvittänyt prosessia. Selvitettiin eläkeselvittelymahdollisuutta osana Itä-Uudenmaan TYP-toimintaa. Eläkeselvittelyn kustannusarvio osoittautui niin suureksi, ettei siihen ollut mahdollisuutta talousarvion puitteissa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21125 Kehittämispalvelut

	TALOUSARVIO 2017	TA MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	4 598 450		4 598 450	4 111 408	-487 042
<i>josta sisäiset</i>				2 010	-2 010
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-7 267 009	-41 751	-7 308 760	-6 804 189	-504 571
<i>josta sisäiset</i>	-90 784	4 249	-86 535	-84 205	-2 330
Toimintakate	-2 668 559	-41 751	-2 710 310	-2 692 781	17 529
<i>josta sisäiset</i>	-90 784	4 249	-86 535	-82 195	-4 340
Toimintakate, ulkoinen	-2 577 775	-46 000	-2 623 775	-2 610 586	13 189
Poistot ja arvonalentumiset	-7 150		-7 150	-3 858	3 292

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Uusia aloittaneita yrityksiä	66	50	78
Maatalouden lomituspäivät	11 350	14 000	11 505
Tilojen lukumäärä	895	850	884
Työllisyyspalveluiden asiakkuudet	190	210	208

PERUSTURVAKESKUS

Vastuuhenkilö: perusturvajohtaja

Perusturvakeskuksen toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Viime vuosina erityisen huomion kohteena valtakunnallisesti ovat olleet sosiaali- ja terveydenhuollon saavutettavuus, jonojen poistaminen, suunnitelmallinen, turvallinen ja laadukas palvelu sekä etäpalvelujen nopea kehitys ja niihin ynnä muihin tietoteknisiin sovellutuksiin liittyvien riskien tiedostaminen. Valvova viranomaisen seuraa yhteyden saamisen nopeutta, jonotilannetta, hoidon turvallisuutta ja tietoturvan toteutumista.

Yhteyden saamisen Loviisan sosiaali- ja terveydenhuollossa voi todeta olleen jo pitkään vaivatonta, ja vuoden 2017 aikana on lanseerattu vielä uusia tapoja saattaa asiansa helposti vireille, kuten välitön vireillepano sairaanhoidossa ja palvelupuhelimet Helmi, Sisu ja Senni. Vastaanottojonoja on ollut jonkin verran hammashuollossa, mutta hoitotakuun määrittämässä aikarajoissa. Myös vuodeosastohoitoon pääsy on ollut edelleen esimerkillisen nopeaa huolimatta siitä, että vuodeosastopaikkojen määrä on supistettu 25 paikkaan. Suunnitelmallisessa hoidossa Loviisa kulkee maamme kärkijoukoissa. Asiakasturvallisuuskysymys on ollut usein esillä ja käytössä on haittatapahtumien ilmoitusjärjestelmä HaiPro. Henkilökunta on osallistunut lain edellyttämään tietoturvakoulutukseen aktiivisesti.

Mennyttä vuotta vahvasti leimannut seikka oli sote-lakien valmisteluun liittyvät muutokset ja viivästymiset. Sote-uudistuksen jatkuvat muutokset aiheuttivat lisätyötä ja epävarmuutta henkilökunnassa. Monet keskeiset hankkeet ovat jollakin tavoin kytköksissä sote-muutokseen, joten muutostyötä tehdään kaiken aikaa. Loviisa osallistui sekä lasten ja nuorten valtakunnalliseen kärkihankkeeseen että senioripalveluiden maakunnalliseen hankkeeseen.

Loviisan perusturvakeskus toimi lähes koko vuoden 2017 ilman perusturvajohtajaa, mikä vaikeutti keskuksen toimintaa. Tästä huolimatta keskuksessa noudatettiin tiukkaa talouskuria ja talous on tasapainossa.

Riskianalyysi

Henkilökunnan sitoutuminen kehittämiseen ja muutoksiin on arvioitu varsin merkittäväksi riskiksi. Riski ei kuitenkaan toteutunut siinä laajuudessa kuin riskianalysissä arvioitiin. Heikoimmin uskottiin lääkärikunnan sitoutuvan vastaanotto toiminnan muutoksiin. Kokonaisuudessaan henkilökunnan sitoutuminen muutoksiin oli kuitenkin vahvaa ja innostus arvioitua suurempaa.

Sähköisiä palveluja kehitettiin aikataulun mukaisesti ja niiden avulla odotettiin peruuttamattomien vastaanottoaikojen vähenevän huomattavasti. Tekstiviestimuistutuksista ja sähköisestä ajanvarauksesta huolimatta peruuttamattomia vastaanottoaikoja oli odotettua enemmän. Digitaalisten palvelujen kehittämistä tulee jatkossa lisätä, jotta pysytään yleisessä kehitystrendissä.

Porvoon sairaalan ja lähiterveyskeskusten toiminnan supistuminen ei toteutunut riskiarvion ennusteen mukaisesti. Synnytystoiminnan päätyttyä tilalle siirrettiin muuta toimintaa. Vuoden 2017 aikana virisi useita kehittämishankkeita Porvoon sairaalan ja alueen muiden perusterveydenhuollon yksiköiden välillä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen 2017

Perusturvakeskuksen tuloslaskelma

Keskuksen kaupunginvaltuustoon nähden sitova määräraha on ulkoinen toimintakate.

2113 Perusturvakeskus

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	POIKKEAMA
Myyntituotot	2 741 702		2 741 702	3 489 842	748 140
Maksutuotot	4 665 730		4 665 730	4 677 539	11 809
Tuet ja avustukset	276 900		276 900	224 270	-52 630
Vuokratuotot	383 150		383 150	361 763	-21 387
Muut toimintatuotot	33 840		33 840	115 726	81 886
Toimintatuotot yhteensä	8 101 322		8 101 322	8 869 140	767 818
<i>joista sisäiset</i>				122 510	122 510
Henkilöstökulut	-18 415 169		-18 415 169	-18 215 621	199 547
Palveluiden ostot	-32 595 642	97 600	-32 498 042	-32 216 058	281 984
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 130 919		-1 130 919	-1 382 259	-251 340
Avustukset	-2 089 850		-2 089 850	-1 739 100	350 750
Muut toimintakulut	-2 157 997	-943 568	-3 101 565	-3 186 683	85 118
Toimintakulut yhteensä	-56 389 577	-845 968	-57 235 545	-56 739 722	495 823
<i>joista sisäiset</i>	-3 105 879	-943 568	-4 049 447	-4 302 967	253 520
Toimintakate	-48 288 255	-845 968	-49 134 223	-47 870 582	1 263 641
<i>joista sisäiset</i>	-3 105 879	-943 568	-4 049 447	-4 180 456	-131 009
Toimintakate ulkoinen	-45 182 376	97 600	-45 084 776	-43 690 125	1 394 651
Poistot ja arvonalentumiset	-39 448		-39 448	-67 799	-28 352
Kustannuslaskennalliset erät	-1 119 578		-1 119 578	-1 118 370	1 207

Toimintatuottojen toteutuminen

Myyntituotot ovat kotikuntakorvausten osalta toteutuneet budjetoitua enemmän.

Toimintakulujen toteutuminen

Toimintakulut puolestaan ovat toteutuneet budjetoitua vähemmän.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriltä hankitut ostopalvelut alittavat talousarvion, johtuen mm. vuoden 2017 ylijäämäpalautuksesta sekä toiminnan tasauslaskuista.

Kymenlaakson sairaanhoitopiiriin erikoissairaanhoidon kustannukset puolestaan kasvoivat. Kasvu johtui mm. siitä että synnytykset lisääntyivät Kymenlaakson sairaanhoitopiirissä.

Avustusten osalta on jäänyt käyttämättä perustoimeentulotukea varten varatut määrärahat.

Henkilöstökulujen toteutuminen

Perusturvakeskuksen toteutuneet henkilöstökulut alittavat talousarvion.

Toimintakatteen toteutuminen

Toimintakate jää huomattavasti alle talousarvion.

Avaintavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen

Perusturvakeskuksen toiminnan painopisteet:

1. Asiakas ja kuntalainen: palvelu, osallisuus ja hyvinvointi

AVAINAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Kuntalaisten aktiivisen roolin vahvistaminen, varhainen puuttuminen sekä omahoidon tehostaminen.	Panostetaan ennaltaehkäisevään toimintaan ja varhaiseen puuttumiseen. Lisätään kuntalaisten osallisuutta ja vastuunottoa omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Kuntalaiset osallistuvat aktiivisesti oman hoitonsa toteuttamiseen.	Pidetään yleisöluentoja ja teemapäiviä. Hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma laaditaan yhdessä kaupungin keskusten kanssa.	Kaupunginvaltuusto hyväksyi hyvinvointikertomuksen 12.4.2017 ja hyvinvointisuunnitelman 17.1.2018. Yleisöluentoja järjestettiin Kumppanuustalolla yhteistyössä yhdistysten kanssa.
Kuntouttava työote.	Kuntouttavaa työtä kehitetään asiakastyössä.	Potilas- ja asiakastyössä laaditaan kuntoutussuunnitelmat.	Asiakkaiden ja omaisten kanssa laadittavat hoito- ja kuntoutussuunnitelmat ovat tulleet osaksi rutiininomaista toimintaa kroonisten sairauksien hoidossa, vuodeosastotoiminnassa ja vanhustenhuollossa. Toimintaa laajennettiin hammashuoltoon.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen ja sijainnin hyödyntäminen

AVAINAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Palveluiden saatavuuden ja joustavuuden parantaminen sekä digitalisaation hyödyntäminen aiempaa monipuolisemmin.	Tarjotaan matalan kynnyksen palveluja oikea-aikaisesti ja asiakaslähtöisesti.	Lisätään sähköisiä ja digitaalisia palveluja.	Äitiys- ja lastenneuvolassa, kouluterveydenhuollossa sekä fysioterapiatoiminnassa otettiin käyttöön sähköinen ajanvaraus. Käytössä on myös tekstiviestimistutus ja laboratoriovastausten antaminen verkko- ja tekstiviestillä. Uudet palvelunohjauksen puhelinnumerot otettiin käyttöön lasten ja nuorten palveluissa, aikuissosiaalityössä sekä senioripalveluissa.
		Verkostoidaan lasten ja nuorten palveluja.	Lasten ja nuorten palveluissa otettiin käyttöön monialainen palvelutarpeen arviointi. LAPE-hanke eteni suunnitelmien mukaisesti.

		Vahvistetaan osastohoidon ja kotihoidon yhteistyötä.	Kotisairaaloiminnasta on tullut vakiintunutta toimintaa vanhusten asumispalvelun ja kotihoidon tukena. Vuodeosaston, kotisairaalan ja kotihoidon toimitilat sijaitsevat lähekkäin, mikä mahdollistaa entistä paremman yhteistoiminnan.
--	--	--	---

3. Henkilöstö ja johtaminen: toimivat yhteistyö- ja johtamisjärjestelmät sekä osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö

AVAINAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Rohkea, vastuullinen ja oikeudenmukainen johtaminen sekä palveluhenkinen ja osallistava päätöksenteko.	Johtajuus on yhteensovittavaa ja yhteistyötä sivistys- ja perusturvakeskuksen välillä tehostetaan.	Kehitetään lasten, nuorten, perheiden ja hyvinvoinnin yhteisen johtoryhmän toimintaa.	Perusturvakeskuksen ja sivistyskeskuksen yhteinen lasten, nuorten ja perheiden sekä hyvinvoinnin johtoryhmä toimi myös LAPE-hankkeen Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan ohjausryhmänä. Johto-/ohjausryhmä kokoontui loma-aikoja lukuun ottamatta kerran kuukaudessa.
	Henkilökunnan palveluvalmiuksia, osaamista ja työmotivaatiota vahvistetaan.	Käytetään hyödyksi moniammatillisia kehitystyöryhmiä ja työpajoja. Annetaan koulutusta ja perehdytystä uusiin haasteisiin. Valmistaudutaan sote-uudistukseen.	Lääkäreiden ja hoitajien yhteiskokoukset toteutuivat säännöllisesti. Järjestettiin moniammatillinen työpaja rauhoittavien lääkkeiden määräämisestä sekä päihdehuollon kehittämiseminaari.

4. Talous: terve ja kustannustehokas kuntatalous

AVAINAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Talouden jatkuva seuranta ja tasapainottaminen.	Pysytään talousarviossa.	Aktiivinen talousseuranta toteutetaan kaikilla tasoilla ja poikkeamiin reagoidaan välittömästi.	Talousarviossa pysyttiin. Ulkoinen käyttökate oli 1 395 651 euroa suunniteltua parempi.

Hallinto ja terveyden edistäminen

Vastuuhenkilö: perusturvajohtaja

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Myönteisiä asioita olivat laajan hyvinvointikertomuksen arvioinnin toteutuminen ja uuden hyvinvointisuunnitelman valmistuminen aikataulun mukaisesti. Lisäksi osallistuminen hallituksen kärkihakkeisiin oli aktiivista. Seudullisiin yhteishankkeisiin ja sote-valmisteluun osallistuttiin aktiivisesti siltä osin kun maakuntavalmistelu sitä pyysi. Oman toiminnan kehittäminen jatkui vilkkaana ja uusia toimintatapoja uskallettiin entiseen tapaan kokeilla rohkeasti.

Johtoryhmä- ja lautakuntatyöskentely on ollut luottamuksellista ja miellyttävää. Vuoden aikana järjestettiin yksi iltakoulu perusturvalautakunnan jäsenille ja varajäsenille.

Terveyden- ja hyvinvointia edistävät luentotilaisuudet kohtaamispaikka Kulmassa olivat suosittuja ja niitä järjestettiin kuukausittain. Turvallisuuskävelyjä järjestettiin kaksi: keväällä Ruotsinpyhtään Ruukin alueella ja syksyllä Lapinjärvellä.

Perusturvalautakunnan jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/ kokousten lukuäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 7.6.2017 §10			
Stenvall Patrik	6/6	Thesslund Stefan	0
Lindell Armi	5/6	Kalleinen Kristiina	0
Grundström Ben	3/6	Bruce Marina	1
Relander Ilkka	6/6	Rosenberg Thomas	0
Sederholm Eva	4/6	Starck-Kastrén Marina	0
Lammi Pirjo	1/6	Selander Leena	3
Lindroos Johannes	5/6	Valokivi Kaj	1
Haverinen Katri	6/6	Bärlund Päivi	0
Kouvo Katja	5/6	Kouvo Ilkka	0
Rönkkö Anne	6/6	Alatalo Minna	0
Gustafsson Johan	5/6	Gammals Erik	0
-7.6.2017			
Aspholm-Backman Carola	0	Lindfors Kristina	3
Bärlund Päivi	3/4	Haverinen Katri	1
Engård Benny	4/4	Wallén Marie	0
Grundström Ben	2/4	Hansson Kenneth	1
Hydén Pia	2/4	Meriheinä Thérèse	0
Isotalo Jaakko	4/4	Öhberg Raul	0
Kouvo Katja	4/4	Mettinen Veli-Matti	0
Rönkkö Anne	4/4	Koivisto Ari	0
Sihvonen Jarmo	3/4	Cedergren Gun-May	0
Stenberg Immo	4/4	Oinonen Mari	0
Stenvall Patrik	4/4	Lindström Kim	0
Udd Ann-Lis	4/4	Skog Kim	0
Wilenius Yvonne	4/4	Lammi Pirjo	0

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: kuntalaisten aktiivisen roolin vahvistaminen, varhainen puuttuminen sekä omahoidon ja kuntouttavan työotteiden tehostaminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Kuntalaisten hyvä terveys ja hyvinvointi.	Kannustetaan kuntalaisia toimimaan aktiivisesti oman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi.	Hyvinvointikertomuksen indikaattorit.	Kolmas sektori otettiin mukaan suunnitteluun ja toimintaan, koulutettuja kokemusasiantuntijoita hyödynnettiin aktiivisesti, matalan kynnyksen palveluita tehostettiin (muun muassa keskitetyt puhelinneuvontanumerot) ja moniammatillista työskentelytapaa lisättiin. Hyvinvointikertomuksien ja hyvinvointisuunnitelman laadinta sujui aikataulun mukaisesti.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: palveluiden saatavuuden ja joustavuuden parantaminen sekä digitalisaation hyödyntäminen aiempaa monipuolisemmin

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sujuvat asiakaskontaktit palveluissa.	Digitalisaation ja sähköisten palveluiden käyttömahdollisuuksien selvittäminen ja niiden käyttöönottojen hallinta ja mahdollistaminen talousarvion puitteissa.	Toteutuneiden käyttöönottojen määrä.	Äitiys- ja lastenneuvolassa, kouluterveydenhuollossa sekä fysioterapiatoiminnassa otettiin käyttöön sähköinen ajanvaraus. Käytössä on myös tekstiviestimuistutus ja laboratoriovastausten antaminen verkko- ja tekstiviestillä. Sairausvastaanoton vireillepanotoiminta mahdollistaa hoidon käynnistymisen asian kiireellisyydestä riippumatta walk-in-periaatteella tai puhelimitse.

3. Henkilöstö ja johtaminen: rohkea, vastuullinen ja oikeudenmukainen johtaminen sekä palveluhenkinen ja osallistava päätöksenteko työllisyyttä huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Motivoitunut henkilökunta suunnittelemaan sote-uudistukseen siirtymistä.	Avoin ja rohkea yhteistyö Itä-Uudenmaan ja Uudenmaan kuntien kanssa palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä.	Sote-valmistelut ovat edenneet. Kärkihankkeet ovat alkaneet ja edenneet Uudellamaalla.	Sote-valmistelu eteni Uudenmaan maakuntaliiton johdolla. Kärkihankkeet LAPE ja I & O etenivät suunnitellusti.
Perusturvakeskus työllistää vuoden aikana mahdollisuuksien mukaan 5–6 pitkäaikaistyötöntä.	Tiivis yhteistyö työllisyyspalveluiden kanssa.	Työllistettyjen lukumäärä.	Vuoden aikana työllistettiin kuusi pitkäaikaistyötöntä.

4. Talous: talouden jatkuva seuranta ja tasapainottaminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Palveluja tuotetaan kustannustehokkaasti.	Talousarvion jatkuva seuranta ja poikkeamiin reagointi varhaisessa vaiheessa.	Talousarvion toteutuminen.	Kokonaisuutena talous on tasapainossa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21130 Hallinto ja terveyden edistäminen

	TALOUSARVIO 2017	TA-MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot				306	306
<i>joista sisäiset</i>					
Toimintakulut	-1 187 853	-14 913	-1 202 766	-1 063 875	138 891
<i>joista sisäiset</i>	-45 447	-14 913	-60 360	-60 324	36
Toimintakate	-1 187 853	-14 913	-1 202 766	-1 063 569	139 197
<i>joista sisäiset</i>	-45 447	-14 913	-60 360	-60 324	36
Toimintakate ulkoinen	-1 142 406		-1 142 406	-1 003 246	139 160
Poistot ja arvonalentumiset	-13 238		-13 238	-24 269	-11 031
Kustannuslaskennalliset erät	1 201 091		1 201 091	1 087 838	-113 253

Henkilöstökuluissa on säästöä, koska perusturvajohtajan tehtäviä on hoidettu johtavan lääkärin oman työn ohella.

Ohjelmalisenssien kustannukset ovat olleet budjetoitua vähemmän.

Lasten ja nuorten palvelut

Vastuhenkilö: palvelupäällikkö

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Lasten ja nuorten hyvinvointikertomus vuosilta 2013–2016 hyväksyttiin Loviisan kaupunginvaltuustossa 12.3.2017 ja Lapinjärven kunnanvaltuustossa 19.4.2017. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksyttiin Lapinjärven kunnanvaltuustossa 13.12.2017 ja Loviisan kaupunginvaltuustossa 17.1.2018.

Kouluterveyskysely toteutettiin keväällä 2017 ja osa tuloksista saatiin loppusyksyllä, mutta viimeisiä tuloksia odotellaan edelleen. Loviisalaisten lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi on joillakin osa-alueilla parantunut edelliseen, vuoden 2013 kouluterveyskyselyyn verrattuna. Esimerkiksi alkoholin humalajuominen sekä tupakointi ovat vähentyneet. Nuuskaa käytetään loviisalaisnuorten keskuudessa harvemmin kuin maassa keskimäärin. Perusopetuksen oppilaiden kannabiksen käyttö on suunnilleen samalla tasolla kuin maassa keskimäärin, lukion oppilaiden keskuudessa vähäisempää kuin maassa keskimäärin. Nuorten, etenkin nuorten tyttöjen, kokemaa ahdistuneisuutta on jonkin verran lisääntynyt vuoden 2013 tuloksiin verrattuna. Nuoret kokevat myös terveydentilansa huonommaksi kuin vuonna 2013. Loviisan perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilasta suurempi osa nukkuu alle kahdeksan tuntia yössä kuin maassa keskimäärin. Loviisalaisnuori jättää edelleen syömättä koululounaan useammin kuin maassa keskimäärin.

Sote-muutoksen valmistelu alkoi Uudenmaan maakuntaliiton toimesta. Sote-valmistelua johtaa virkamieskoordinaatioryhmä, jonka alaisuudessa on useita valmisteluryhmiä. Lasten ja nuorten palveluiden palvelupäällikkö on osallistunut Itä-Uudenmaan edustajana lasten, nuorten ja perheiden sote-valmisteluryhmän toimintaan. Valmistelussa on mm. kartoitettu nykytilaa, aloitettu palvelukuvausten laadinta ja kartoitettu sidosryhmiä. Jatkossa keskitytään kehittämistyössä muun muassa hyvien käytäntöjen tunnistamiseen, jakamiseen ja jalkauttamiseen, yhdyspintatyöhön sekä palveluiden ryhmittelyyn.

Loviisa on mukana Uudenmaan kuntien LAPE-hankkeessa, jonka tarkoitus hallituksen kärkihankkeena on uudistaa lasten, nuorten ja perheiden palveluita. LAPE-hanke alkoi maaliskuussa ja se jatkuu vuoden 2018 loppuun saakka. LAPE-hanke ja sote-valmistelu tekevät tiivistä yhteistyötä siten, että LAPE-hankkeessa luodaan sisältöä sote-valmistelulle.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: asiakkaiden aktiivisen roolin vahvistaminen, varhainen puuttuminen sekä omahoidon ja kuntouttavan työotteen tehostaminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Edistetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tarjoamalla vanhemmuutta tukevia matalankynnyksen palveluja, ennaltaehkäisemällä ongelmien syntymistä, tarjoamalla varhaista tukea ja lisäämällä osallisuutta.	Tarjotaan monialaista yhteistoimintaa vanhemmuuden tukemiseksi, esim. perhekahvilan teemapäivät, vauvakahvila ja vauvanruokakurssi, ja vanhemmuutta tukevaa ryhmätoimintaa, esim. Vahvuutta vanhemmuuteen ja reflektiivinen vanhempainkurssi. Lapsiperheiden Facebook-sivuja kehitetään edelleen.	Teemapäivien ja vauvakahvilan osallistujamäärät sekä ryhmien lukumäärä.	Vauvakerho kokoontui kerran viikossa. Osallistujia oli 6–7 perhettä kokoontumiskertaa kohden. Treffiksen kanssa yhteistyössä järjestettiin teemapäiviä Koskenkylässä, Loviisassa ja Liljendalissa. Osallistujia oli Koskenkylässä keskimäärin 24 ja Loviisassa 11. Vauvanruokakurssi järjestettiin 2.11.2017. Vahvuutta vanhemmuuteen -kurssia ja reflektiivistä vanhempainkurssia tarjottiin vanhemmille, mutta niihin ei saatu riittävästi osanottajia. Facebook-sivut ovat toiminnassa.

Nuorten elämänhallintaa vahvistetaan sekä tupakointia ja päihteidenkäyttöä vähennetään.	Nuorille tarjotaan päihdevalistustilaisuuksia, esim. Hubu-toimintaa ja kokemusasiantuntijoita.	Hubu-toimintamallin tulokset verrattuina Loviisan aikaisempiin vuosiin.	Yhdessä nuorisotoimen, poliisin ja Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n kanssa järjestettiin 15.2. päihdeaiheinen vanhempainilta. Hubu-tunnit pidettiin. Kysymykset olivat vaihtuneet, joten tuloksia edellisvuosiin ei voi verrata. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan tupakointi ja alkoholin humalajuominen vähentyivät aiempiin vuosiin verrattuina, vaikka ne edelleen ylittävät maan keskiarvon.
	Yhteisöllistä oppilashuoltoa kehitetään yhdessä koulutoimen kanssa. Tarjotaan ryhmätoimintaa elämän hallinnan vahvistamiseksi, mm. tyttöjen tila. Tehostetaan oppilashuollon, etsivän nuorisotyön, työllisyyspalveluiden ja lapsiperheiden sosiaalityön yhteistyötä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.	Koulun hyvinvointiprofiilin tulokset ja ryhmien lukumäärä.	Yhteisöllistä hyvinvointityötä kehitetään osana LAPE-hanketta. Maestro-ryhmä aloitettiin, mutta se jouduttiin keskeyttämään osanottajien vähyyden vuoksi. Moniammatillinen yhteistyöryhmä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi aloitti toimintansa. Kouluissa oli erilaista ryhmätoimintaa elämänhallinnan vahvistamiseksi sekä kiusaamisen vähentämiseksi: yhteensä 19 eri ryhmää sekä lisäksi tukioppilastoimintaa perusopetuksessa ja tutor-toimintaa ruotsinkielisessä lukiossa.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: palveluiden saatavuuden ja joustavuuden parantaminen sekä digitalisaation hyödyntäminen aiempaa monipuolisemmin

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Tarjotaan matalan kynnyksen palveluita oikea-aikaisesti ja asiakaslähtöisesti.	Palveluita verkostoidaan perhekeskustoimintamallin mukaisesti.	Toimintamallin toteutuminen.	Perhekeskustoimintamallia kehitetään sekä valtakunnallisesti THL:n toimesta että maakunnan tasolla osana LAPE-hanketta. Loviisa on aktiivisesti mukana maakunnan perhekeskusmallin kehittämisessä ja soveltaa sovittuja linjauksia paikallisesti.
	Toimintamalli "Paina apua" otetaan käyttöön.	Yhteydenottojen määrä.	MOPA, moniammatillinen palvelutarpeen arviointiryhmä, aloitti toimintansa syksyllä ja sen oli tarkoitus ottaa vastaan myös nettiyhteydenotot. Ryhmä jatkaa toimintaansa, mutta Paina apua -nettiyhteydenotto ei toteutunut suunnitellusti. Sen sijaan palveluneuvontaan avattiin Helmi-puhelinlinja, josta saa puhelimitse neuvontaa.
	Suoritetaan kokeilu lastenneuvolan kolmivuotistarkastuksen ja varhaiskasvatussuunnitelman yhdessä tekemisestä.	Kerätään palautetta vanhemmilta.	Kokeilu toteutettiin Sävträskin päiväkodissa ja saadun hyvän palautteen perusteella se laajeni syksyn aikana kaikkiin alueen päiväkodeihin.

3. *Henkilöstö ja johtaminen: rohkea, vastuullinen ja oikeudenmukainen johtaminen sekä palveluhenkinen ja osallistava päätöksenteko työllisyyttä huomioiden.*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Yhteensovittava johtajuus ja yhteistyön tehostaminen.	Kehitetään edelleen lasten, nuorten ja perheiden sekä hyvinvoinnin yhteisen johtoryhmän toimintaa. Asiakastyössä kehitetään monialaista yhdessä tekemistä.	Yhteistyön määrä.	Yhteinen johtoryhmä toimi myös kunnan LAPE-ryhmänä ja se kokoontui säännöllisesti kerran kuukaudessa kesäloma-aikaa ja joulukuuta lukuun ottamatta.

4. *Talous: talouden jatkuva seuranta ja tasapainottaminen*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Palveluja tuotetaan kustannustehokkaasti.	Talousarvion seuranta on jatkuvaa ja poikkeamiin reagoidaan varhaisessa vaiheessa.	Talousarvion toteutuminen.	Kustannukset pysyivät talousarvion rajoissa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21131 Lasten ja nuorten palvelut

	TALOUSARVIO 2017	TA-MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	415 300		415 300	571 866	156 566
<i>joista sisäiset</i>				720	720
Toimintakulut	-3 792 674	-107 338	-3 900 012	-3 203 666	696 346
<i>joista sisäiset</i>	-162 963	-107 338	-270 301	-255 951	14 350
Toimintakate	-3 377 374	-107 338	-3 484 712	-2 631 800	852 912
<i>joista sisäiset</i>	-162 963	-107 338	-270 301	-255 231	15 070
Toimintakate ulkoinen	-3 214 411		-3 214 411	-2 376 569	837 842
Poistot ja arvonalentumiset					
Kustannuslaskennalliset erät	-429 455		-429 455	-414 419	15 036

Henkilöstökulut ja lastensuojelun laitoshoidon ostopalvelut ovat toteutuneet budjetoitua vähemmän.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

Käyntitilasto/lasten ja nuorten palvelut

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Lastenneuvola			
0–6-vuotiaita lapsia	1 268	1 116	1 268
Hoitajakäynnit yhteensä	3 731	4 103	3 387
Hoitajakäynnit lasta kohden	2,94	3,67	2,67
Lääkärikäynnit yhteensä	930	885	863
Lääkärikäynnit lasta kohden	0,73	0,79	0,68
Kouluterveydenhuolto			
Perusopetuksen oppilaita yhteensä	1 672	1 669	1 688
Hoitajakäynnit yhteensä	3 691	5 295	4 968
Hoitajakäynnit lasta kohden	2,2	3,17	2,94
Lääkärikäynnit yhteensä	737	780	996
Lääkärikäynnit lasta kohden	0,44	0,47	0,59
Sijoitettujen lasten hoitovuorokaudet			
Perhehoito	1 950	1 800	1 464
Ammatillinen perhekoti	2 200	2 100	1 731
Laitoshoido	1 020	930	800
Yhteydenotot ja ilmoitukset lapsia koskevan sosiaalihuollon tarpeesta sekä lastensuojeluilmoitukset	334	340	403

Työikäisten palvelut

Vastuuhenkilö: palvelupäällikkö/johtava lääkäri

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Työikäisten palvelut käsittävät sairaalatoiminnan, sairausvastaanotot, aikuissosiaalityön, vammaispalvelut, päihde- ja mielenterveyspalvelut, suun terveydenhuollon sekä tukipalvelut, kuten kuntoutuksen, terapiat, diagnostiikkapalvelut ja sairaala-apteekkitoiminnan.

Sairaalatoiminta on ollut rajussa myllerryksessä viime vuosina, niin nytkin. Osastoja on jäljellä enää yksi ja sairaansijoja 25. Osaston rinnalle on rakentunut kotisairaalatoimintaa, joten todellinen sairaansijojen määrä on laitospaikkamäärää suurempi. Kotisairaala on vakiinnuttanut toimintansa ja tullut varsin suosituksi vaihtoehdoksi palliatiiviselle hoidolle ja lyhytkestoiselle lääkehoidolle.

Loviisassa jako kiireelliseen ja kiireettömään hoitoon on poistettu ja kaikki asiat laitetaan vireille heti. Lääkäri toimii kiireellisen hoidon vastaanotossa tiimityössä hoitajien kanssa.

Hammashuoltoon saatiin hankittua suukirurgin ja oikojahammaslääkärin toimintaa siten, että pitkäksi venyneet oikomisjonot on saatu purettua.

Aikuissosiaalityöltä odotettiin poistuvan huomattava työmäärä toimeentulotuen siirryttyä Kelan hoidettavaksi. Tämä ei ole täysin toteutunut, koska etenkin alkuvuonna Kelan toiminnan hidas käynnistyminen ja virheelliset päätökset aiheuttivat ennakoitua suuremmat asiakasmäärät aikuissosiaalityössä.

Päihdepalvelujen kehittämiseksi pidettiin toukokuussa kaksipäiväinen seminaari. Mielenterveyskuntoutujien päivätoimintaan saatiin juuri ennen vuodenvaihdetta merkittävä avustus sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukselta (STEA), mikä mahdollistaa klubitalotoiminnan käynnistämisen Loviisassa vuonna 2018.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. *Asiakas ja kuntalainen: asiakkaiden aktiivisen roolin vahvistaminen, varhainen puuttuminen sekä omahoidon ja kuntouttavan työotteen tehostaminen*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Kaikki toiminta tähtää kuntoutumiseen.	Kuntoutussuunnitelmat laaditaan kroonisesti sairaille, päihdepotilaille, mielenterveyskuntoutujille, vammaisille, pitkäaikaistyöttömille ja syrjäytymisvaarassa oleville. Suunnitelmien toteutumista ja vaikutuksia arvioidaan jatkuvasti.	Sovitussa ajassa tehtyjen kuntoutussuunnitelmien lukumäärä asiakasryhmää kohden vuoden aikana.	Hoito- ja kuntoutussuunnitelmia laaditaan ja päivitetään kaiken aikaa, ja tästä on tullut jo rutiinia koko perusturvakeskuksen toiminnassa. Pisimmälle on päästy kroonisten sairauksien hoidossa sekä vanhusten kotihoidossa ja asumispalvelussa. Työtapa on virinnyt myös hammashuollossa.
	Osastohoidossa kuntoutussuunnitelma tehdään kolmen päivän sisällä sisään kirjautumisesta.	Osastonhoitaja seuraa toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista.	Osastotoiminnassa on päästy tavoitteeseen hoito- ja kuntoutussuunnitelman suhteen.

2. *Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: palveluiden saatavuuden ja joustavuuden parantaminen sekä digitalisaation hyödyntäminen aiempaa monipuolisemmin*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Parannetaan matalan kynnyksen palveluja ja hoitoon pääsyä.	Asiakkaille suunnataan sähköisiä palveluja ja työntekijöiden välistä konsultointia kehitetään.	Tavoitettavuusseuranta (Teleq ja Avohilmo).	Puhelinsoittoihin vastataan edelleen 100-prosenttisesti. Fysioterapiassa otettiin käyttöön sähköinen ajanvaraus.
	Terveysongelmat tai sosiaali- set ongelmat saatetaan välittömästi vireille ilman jonotusta.	Jako kiireellisiin ja ei-kiireellisiin tapauksiin on poistunut.	Asian välitön vireillepano ilman kiireellisyysluokitusta saatiin käyntiin ja se toimii hyvin.
	Vireillepanossa on mukana paras asiantuntemus. Delegointi toiselle työntekijälle tai jonoon asettaminen tapahtuu vain, jos asiakas sitä itse toivoo tai se on muutoin välttämätöntä.	Vastaanotto toiminnassa ei ole enää jonoja (Avohilmo).	Jos haluaa ajan tietylle lääkärille tai hoitajalle, saattaa joutua jonottamaan. Ei-kiireellinen jono on lyhyt, yleensä muutamia päiviä. Delegointia työntekijältä toiselle tapahtuu vain silloin kun se on tarkoituksenmukaista.

3. *Henkilöstö ja johtaminen: rohkea, vastuullinen ja oikeudenmukainen johtaminen sekä palveluhenkinen ja osallistava päätöksenteko työllisyyttä huomioiden.*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Henkilökunnan palveluvalmiuksia ja osaamista parannetaan.	Pidetään moniammatillisia kehitystyöryhmiä ja työpajoja. Uusiin digitalisaatiohaasteisiin annetaan koulutusta ja perehdytystä.	Hyvin palveltu asiakaskunta palkitsee palautteellaan parhaiten sitä palvelleeseen henkilökunnan. Sairauspoissaolot ovat henkilökunnan hyvinvoinnin mittarina. Henkilökunnalta saadaan palautetta (verkkokysely).	Toukokuussa oli moniammatillinen työpaja sekä päihdehuollon kehittämisestä että rauhoittavien lääkkeiden määräämiskäytännöstä.
	Valmistaudutaan sote-uudistuksen tuomiin muutoksiin.	Informoidaan säännöllisesti tulevista muutoksista esimies- tapaamisissa ja johtoryhmissä.	Pyydettyä tietoa tuotettiin Uudenmaan sote-valmistelutyöhön.

4. *Talous: talouden jatkuva seuranta ja tasapainottaminen*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Tuottavuutta lisätään.	Kuntouttavan toiminnan, kotiin annettavien palvelujen sekä sähköisten ja vastaanotto toiminnan palvelujen kehittäminen mahdollistavat tehokkaamman toiminnan samalla resursseilla.	Menot eivät kasva, mutta jonot poistuvat ja asiakastytyväisyys kasvaa (Avohilmo, käyttötalouden seuranta, asiakaskysely).	Talous on pysynyt riittävässä määrin tasapainossa. Käytössä on ollut uusi asiakastytyväisyyttä mittaava laite.
		Asiakasmäärien ja hoitokertojen välinen suhde edellisvuoteen verrattuna ja vaikutusten arviointi.	pDRG-ohjelman kautta voidaan seurata asiakasmääriä ja hoitokertoja. Vaikutusten arviointia ei ole vielä mitattu.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21132 Työikäisten palvelut

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	3 627 080		3 627 080	4 429 384	802 304
<i>joista sisäiset</i>				84 212	84 212
Toimintakulut	-16 758 995	-260 789	-17 019 785	-17 597 620	-577 835
<i>joista sisäiset</i>	-1 068 271	-260 789	-1 329 060	-1 370 955	-41 895
Toimintakate	-13 131 915	-260 789	-13 392 705	-13 168 235	224 470
<i>joista sisäiset</i>	-1 068 271	-260 789	-1 329 060	-1 286 743	42 317
Toimintakate ulkoinen	-12 063 644		-12 063 645	-11 881 492	182 153
Poistot ja arvonalentumiset	-26 210		-26 210	-14 602	11 608
Kustannuslaskennalliset erät	-572 934		-572 934	-518 479	54 455

Asiakkuudet ja kustannukset ovat kasvaneet mielenterveys- ja päihdehuollon asumispalvelujen osalta sekä vammaispalvelujen henkilökohtaisen avun ja kuljetuspalvelujen osalta.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto)

Käyntitilasto/Työikäisten palvelut

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Avohoito			
Yhteyden saanti, tavoite 100 %	100	100	100
Peruuttamattomat ajat (lääkärit ja hoitajat)	473	200	544
<i>Fysioterapia</i>			
Lääkäriltä fysioterapeutille siirtyneet olkapää- ja selkäpotilaat, käynnit	150	200	154
<i>Krooniset sairaudet</i>			
– potilasmäärä/vuositarkastukset	1 200	-/1 200	-/2 058
– tehdyt hoitosuunnitelmat (%)	70	80	93
Hammashuolto			
Yhteyden saanti, tavoite 100 %	100	100	99
Odotusajat hammaslääkärille	hoitotakuu	lohkeamat viikon sis. jatkohoidot 1,5 kk sis.	lohkeamat 2 viikon sis. jatkohoidot 2 kk sis.
Odotusajat suuhygienistille	hoitotakuu	2 kk	2,5 kk
Käynnit hammaslääkärin vastaanotolla	10 737	10 000	11 746
Käynnit suuhygienistin vastaanotolla	2 974	3 200	2 608
Käynnit hammashoitajalla	138	250	187
Terveyskeskussairaala			
Hoitovuorokaudet osastolla	11 139	9 100	9 052
Kotisairaalaan sisäänkirjoitetut potilaat 1.9.2016 alkaen	180	220	248
Kotisairaalan käynnit 1.9.2016 alkaen	3 056	3 200	4 401
Aikuisten sosiaalityö			
Täydentävä toimeentulotuki, euroa	180 000	170 000	148 390
Asiakkuuksien määrä	460	470	376
Aktivointisuunnitelmien määrä	53	73	260
Asumispalveluasiakkaiden määrä, päihde ja mielenterveys	46	45	52
Kotoutumissuunnitelman puitteissa olevien maahanmuuttoasiakkaiden määrä	40	44	33

Senioripalvelut

Vastuuhenkilö: palvelupäällikkö

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Ikäihmisten määrä Loviisan kaupungissa on suuri; 11 prosenttia väestöstä on yli 75-vuotiaita. Tämä on tuonut haasteita suunniteltaessa ja toteutettaessa voimakkaasti ennaltaehkäisevää ja kuntouttavaa toimintaa.

Tavoitteena on ollut muuttaa palvelurakennetta niin, että yli 75-vuotiaiden kotona asuvien osuus kasvaa, tehostettu palveluasuminen lisääntyy, ja vanhainkotipaikat sekä Loviisan terveyskeskuksen laitospaikat lopetetaan. Taasiakodin laitoshoitopaikat muutettiin tehostetun palveluasumisen paikoiksi 1.1.2017 alkaen. Uusi tehostettu palveluasumisyksikkö Harmaakallio avattiin 13.12.2017. Harmaakallion palvelutaloon siirtyivät suunnitelman mukaisesti asukkaat ja henkilökunta Hamberginkodista, Maritakodista ja Hemgårdenista. Tämän myötä ikääntyneiden laitoshoido loppui Loviisassa. Palvelutalo Onnelan lisärakennuksen rakentamiselle näytettiin vihreää valoa, ja tarkoitus on suunnitella lisärakennusta vuonna 2018 ja aloittaa varsinainen rakentaminen vasta vuonna 2019.

Vuonna 2017 vähennettiin ympärivuorokautista hoitoa 12 paikalla. Kotihoidon asiakasmäärä (kotisairaanhoido mukaan lukien) sekä asiakkaiden luona vietettyjen tuntien määrä on kuitenkin pysynyt suunnilleen samalla tasolla kuin edellisvuonna.

Vuoden aikana kyettiin tarjoamaan paikka eri hoiva-asumisyksiköissä 55 vanhukselle, joista 15 tuli Loviisan terveyskeskuksesta. 40 henkilöä muutti hoiva-asumispaikkaan suoraan kotoa. Hoiva-asumispaikan saaneiden henkilöiden määrä väheni 26 henkilöllä vuoteen 2016 verrattuna.

Asiakkaita on hoidettu niin pitkään kotona, että yhä useammat ovat muuttaneet suoraan johonkin hoiva-asumisyksikköön sen sijaan, että he olisivat terveyskeskuksessa odottamassa hoiva-asumispaikkaa. Kaikille ympärivuorokautista hoitoa tarvitseville pystyttiin järjestämään paikka vanhuspalvelulain edellyttämässä ajassa (kolme kuukautta). Keskimääräinen odotusaika oli 29 päivää. Omaishoitajien määrä pysyi samalla tasolla kuin vuonna 2016.

Mielenterveys- ja alkoholiongelmaisten ikäihmisten tueksi palkattiin sosiaaliohjaaja.

Senioripalveluissa pystyttiin työllistämään työttömiä eri tukitehtäviä, esimerkiksi sauna- ja vaatehuoltotehtäviä, varten.

Alkuvuodesta otettiin käyttöön toiminnanohjauksen optimointiohjelma helpottamaan työajanseurainta ja asiakastyön organisointia. Optimointiohjelmassa oli alkuvaiheessa haasteita, mutta nyt se toimii hyvin. Käynnit kotihoidon toimistoilla lyhenivät ja henkilökunnan asiakkaan luona viettämä aika piteni. Kotikäynnin kestoaika on 40–65 prosenttia työajasta ajoajoista riippuen.

Loviisan kaupungin senioripalvelut on ollut aktiivisesti mukana hallituksen kärkihankkeessa ”Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa”. Hallituksen kärkihankkeen tavoitteena on kehittää iäkkäille sekä omais- ja perhehoitajille nykyistä yhdenvertaisemmat, paremmin koordinoitujen ja kustannusten kasvua hillitsevät palvelut. Pitkän tähtäyksen tavoitteena on kehittää ikäihmisten maakuntatason integroitu palvelukokonaisuus. Uudellamaalla tähdätään kotihoidon kehittämiseen kuntoutusta painottaen ja palveluohjauksen parantamiseen.

Tärkeänä tavoitteena vuoden aikana oli kannustaa Loviisan ikäihmisiä osallisuuteen ja tukea heidän hyvinvointiaan, terveyttään ja toimintakykyään niin, että he selviytyvät omatoimisesti mahdollisimman pitkään. Neuvontapalveluja ja ennaltaehkäisevää toimintaa kehitettiin. Senni-puhelinpalvelu käynnistettiin syyskuussa tukemaan ja neuvomaan ikäihmisiä arjessa.

Senioripalveluissa jatkettiin aktiivisesti työtä yhteistyön lisäämiseksi eri järjestöjen ja vapaaehtoisten kanssa. Voimaa vanhuuteen -hankkeessa on kehitetty pysyviä toimintamalleja ja käytänteitä, jotka helpottavat ikäihmisten selviytymistä arjessa. Ulkoiluystävällisyys on jatkunut. Innostus ryhtyä ulkoiluystäväksi iäkkäille henkilöille, jotka eivät yksin kykene lähtemään ulos kävelylle, lisääntyi vuoden aikana. Aktiivisten ulkoiluystävien määrä on vuosi vuodelta lisääntynyt – vuonna 2017 oli 46 ulkoiluystävää.

Loviisan terveyskeskuksen ja senioripalvelujen välistä yhteistyötä kehitettiin vuoden aikana ja yhteistyö kotisairaalan kanssa toimi erittäin hyvin. Useita, aiemmin terveyskeskuksen osastoilla suoritettuja sairaanhoidon toimenpiteitä kyettiin tekemään senioripalvelujen eri asumisyksiköissä ja asiakkaiden kotona.

Palvelusetelin käyttö tehostettuun palveluasumiseen on vähentynyt. Tämä johtuu siitä, että tehostetun palveluasumisen ostopalveluja on kilpailutettu. Niiden tarjoajien kanssa, jotka ovat tarjonneet jo käytössä olevia tai hankintajakson aikana valmistuvia kohteita, on solmittu puitesopimus.

Tehostetun palveluasumisen piirissä oli vuoden aikana seitsemän palvelusetelillä sijoitettua asiakasta. Palvelusetelien käyttö kotihoidossa kasvoi vuoden 2017 aikana.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: asiakkaiden aktiivisen roolin vahvistaminen, varhainen puuttuminen sekä omahoidon ja kuntouttavan työotteen tehostaminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Edistetään ikäihmisten osallistamista ja ylläpidetään heidän toimintakykyään.	Kehitetään ja juurrutetaan erilaisia ennaltaehkäiseviä, innovatiivisia ja kuntouttavia työmenetelmiä kotihoidossa.	Jokaiselle asiakkaalle laaditaan kuntoutussuunnitelma ja kuntouttavien koti käyntien määrä asiakkaiden luona kasvaa. Ollaan mukana hallituksen kärkihankkeessa, joka keskittyy kotihoidon kehittämiseen. Palkataan yksi sosiaaliohjaaja tukemaan paremmin mielenterveys- ja alkoholiongelmaisia ikäihmisiä. Kuntoutussuunnitelmien tavoitteiden saavuttamista arvioidaan säännöllisesti.	Kuntoutussuunnitelmat tehtiin osalle senioripuolen asiakkaille. Hallituksen kärkihankkeen eri työryhmiin valittiin jäsenet. Senioripalveluihin palkattiin sosiaaliohjaaja.
	Yhteistyötä tehdään kolmannen sektorin, vapaaehtoisten ja vapaa-aikatoimen kanssa ikäihmisten toimintakyvyn säilyttämiseksi.	Järjestetään ikäihmisille erilaisia kuntoryhmiä yhteistyössä vapaa-aikatoimen ja eri yhdistysten kanssa. Vapaa-aikatoimi kouluttaa vapaaehtoisia toimimaan vetäjinä erilaisille ikäihmisten virkistys- ja liikuntaryhmille. Ylläpidetään ja kehitetään toimintaa vapaaehtoisten ulkoiluystävien kanssa.	Erilaisia kuntoryhmiä järjestettiin yhteistyössä vapaa-aikatoimen kanssa. Ulkoiluystävien määrä lisääntyi. Tällä hetkellä on 46 ulkoiluystävää.

	Lisätään ikääntyneiden kuntalaisten osallisuutta.	Kevään 2017 aikana järjestetään keskustelutilaisuuksia eri puolilla Loviisaa. Ikäihmiset voivat osallistua tilaisuuksiin ja tehdä ehdotuksia ja esittää kysymyksiä koskien ikääntyneiden kuntalaisten palveluja. Samalla selvitetään, onko kiinnostusta perustaa asukasneuvosto Loviisan ikäihmisiä varten.	Palvelutalo Esplanadissa järjestettiin keskustelutilaisuus 2.2.2017. Tilaisuuden teemoina olivat vapaaehtoistyö ja kiinnostus asukasneuvostoa kohtaan. 15.11.2017 järjestettiin myös tilaisuus, jossa selvitettiin kiinnostusta senioriasukasraatia kohtaan. Osanottajat vakuutuivat raadin tarpeellisuudesta. Seuraava kokoontuminen on kevään 2018 aikana. Tarkempi aika ja paikka ilmoitetaan jokaiselle erikseen sähköpostitse.
	Lisätään toimintarajoitteisten ikäihmisten mahdollisuuksia hoitaa itse erilaisia asioita, esim. kaupassakäyntejä.	Ikäihmisille tarjotaan mahdollisuus kuljetuspalveluun (sosiaalihoitolain 23. §:n mukaisesti). Kuljetuspalvelu myönnetään tarveharkintaisesti ja se on tulosidonnainen. Kuljetuspalvelu on tarkoitettu yli 65-vuotiaille henkilöille, jotka eivät kykene käyttämään bussia tai linjatakia ja jotka eivät ole vaikeavammaisia.	Perusturvalautakunta päätti sosiaalihoitolainmukaisen kuljetuspalvelun kriteereistä. Hakemuslomake on laadittu, mutta kysyntä on ollut vähäistä.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: palveluiden saatavuuden ja joustavuuden parantaminen sekä digitalisaation hyödyntäminen aiempaa monipuolisemmin

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Tarjotaan monipuolisia, asiakaslähtöisiä ja turvallista kotona asumista tukevia palveluja.	Henkilökunnan asiakkaiden luona viettämä aika lisääntyy.	Toiminnanohjauksen optimointi ohjelma otetaan käyttöön helpottamaan henkilöresurssien suunnittelua.	Toiminnanohjauksen optimointiohjelma otettiin käyttöön huhtikuussa 2017.
	Säännöllistä kotihoitoa laajennetaan ja siitä tulee monialaisempaa. Kotihoidon ja Loviisan kotisairaalan välistä yhteistyötä kehitetään edelleen.	Kotihoidon lääkärit ja sairaanhoitajat sekä kotisairaala pitävät säännöllisesti yhteisiä kokouksia. Asiakkaat kotiutetaan sairaaloista nopeammin ja he saavat jatkokuntoutusta kotona.	Yhteisiä kokouksia pidettiin suunnitelmallisesti. Potilaat kirjoitetaan nopeasti ulos terveyskeskuksen osastolta ja kuntoutus jatkuu joko senioripuolen lyhytaikaishoito-osastoilla tai kotona.
	Erilaisia ikäihmisten tukipalveluja siirretään yksityisille toimijoille ja työttömille.	Lääkkeiden annosjakelukokeilu aloitetaan noin 30:lle koti hoidon asiakkaalle. Loviisan Kruunu-apteekki toimittaa lääkkeet kotihoidolle annospusseissa kahden viikon välein.	Lääkkeiden annosjakelukokeilu aloitettiin noin 30:lle kotihoidon asiakkaalle yhteistyössä Loviisan Kruunu-apteekin kanssa.
		Työllisyyskoordinaattorin kanssa tehdään yhteistyötä ja pitkäaikaistyöttömiä palkataan hoitamaan erilaisia senioripalvelujen tukipalveluja.	Senioripalvelut on palkannut säännöllisesti pitkäaikaistyöttömiä hoitamaan erilaisia tukipalveluja.

3. Henkilöstö ja johtaminen: rohkea, vastuullinen ja oikeudenmukainen johtaminen sekä palveluhenkinen ja osallistava päätöksenteko työllisyyttä huomioiden.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään työmotivaatiota.	Kehitetään ja ylläpidetään henkilöstön osaamista.	Henkilökunnalle järjestetään erilaisia sisäisiä koulutuksia.	Erilaisia sisäisiä koulutuksia järjestettiin suunnitelmallisesti.
	Hyödynnetään henkilökunnan osaamista ja pätevyyttä.	Hoidossa hyödynnetään henkilöstön erityisosaamista, esim. muisti hoitajakoulutuksen saanut hoitohenkilöstö tekee tukikäyntejä ja muisti testejä ikäihmisille.	Hyödynnetään henkilöstön erikoisosaamista, esimerkiksi muistihoitajan pätevyyttä tai haavanhoidon erikoisosaamista.
Sairauspoissaolopäivät ja ylityötunnit vähenevät.	Ristiriitatilanteet ja työn haasteet ratkaistaan yhdessä.	Kehityskeskusteluja ja säännöllisiä työpaikkakokouksia järjestetään jokaisessa yksikössä.	Kehityskeskusteluja käytiin vuoden aikana.
	Käydään kolmikantakeskusteluja ja suhtaudutaan aktiivisesti sairauspoissaoloihin. Ylityötunteihin reagoidaan nopeasti. Järjestetään tarvittaessa yksilö- tai ryhmätyönohjausta ennaltaehkäisevästi.	Sairauspoissaolojen lukumäärä ja työnohjauksen määrä.	Kolmikantakeskusteluja käytiin ja ryhmätyönohjausta järjestettiin tarpeen mukaan.

4. Talous: talouden jatkuva seuranta ja tasapainottaminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Seurataan talousarviota vuoden aikana, laaditaan ennusteita ja reagoidaan poikkeamiin.	Prosesseja tehostetaan ja uusia toimintamalleja etsitään. Ikäihmisten kalliista laitoshoidosta luovutaan ja se korvataan tehostetulla kotihoidolla ja palveluasumisella.	Pysytään talousarvion raameissa. Seurataan aktiivisesti senioripalvelujen tavoitteiden toteutumista.	Laitoshoidoa vähennettiin samassa yhteydessä kun Taasiakoti muutettiin tehostetun palveluasumisen yksiköksi 1.1.2017. Lisäksi vuoden aikana vähennettiin 12 ympärivuorokautista hoitopaikkaa. Harmaakallion palvelutalo valmistui joulukuun puolessa välissä. Asukkaat muuttivat taloon 13.12.2017. Suurin osa ympärivuorokautista hoitoa tarvitsevista vanhuksista odottaa hoitoa kotona kotihoidon turvin.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21134 Senioripalvelut

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	3 966 052		3 966 052	3 788 671	-177 381
<i>joista sisäiset</i>				37 578	37 578
Toimintakulut	-16 145 943	-454 355	-16 600 298	-16 911 382	-311 084
<i>joista sisäiset</i>	-1 792 597	-551 955	-2 344 552	-2 571 918	-227 366
Toimintakate	-12 179 891	-454 355	-12 634 246	-13 122 711	-488 465
<i>joista sisäiset</i>	-1 792 597	-551 955	-2 344 552	-2 534 340	-189 788
Toimintakate ulkoinen	-10 387 294	97 600	-10 289 694	-10 588 372	-298 678
Poistot ja arvonalentumiset				-28 928	-28 928
Kustannuslaskennalliset erät	-1 158 126		-1 158 126	-1 140 614	17 512

Maksutuotot on talousarviossa 2017 arvioitu liian suureksi. Henkilökunnan sairauspoissaolot, sijaistarve ja palvelutarpeen nopea kasvu vaikuttivat henkilöstökulujen kasvuun.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
75 vuotta täyttäneet	1 696	1 760	1 720
65–74-vuotiaat	2 277	2 427	2 304
Kotona asuvat ikäluokassa 75 +, % ikäluokasta	89,6	89,9	89,9
Omaishoito			
Omaishoitajat	63	80	60
Kattavuusprosentti ikäluokasta 75 +	3,7	4,7	3,5
Kotihoito			
Asiakkaita säännöllisessä kotihoidossa (sisältää säännöllisen kotisairaanhoidon) ikäluokassa 75 +	269	280	256
Kattavuusprosentti ikäluokassa 75 +	15,8	16	14,8
Asiakkaita säännöllisessä kotihoidossa (sisältää säännöllisen kotisairaanhoidon) ikäluokassa alle 75 vuotta	53	90	55
Kattavuusprosentti alle 75-vuotiaille	2,5	3,7	2,4
Tehostettu palveluasuminen			
Paikkojen määrä; oma toiminta + ostopalvelut	126	153	152
Kattavuusprosentti ikäluokassa 75 +	7	8,1	8,1
Kattavuusprosentti ikäluokasta 65–74	0,3	0,5	0,6
Oma toiminta			
Paikkamäärä	62	90	87

Ostopalvelut			
Paikkamäärä	64	63	65
Laitoshoito/pitkäaikainen			
Paikkojen määrä	64	41	37
Kattavuusprosentti ikäluokassa 75 +	3,4	2,1	2
Kattavuusprosentti ikäluokassa 65–74	0,3	0,3	0,1
Lyhytaikaishoitopaikat/laitoshoito, joista	18	13–15	14
Rosenkullan intervallihoito-osastolla	6	6	6
Hemgårdensissa	3	0	0
Taasiakodissa	8	6–8	8
Hambergin kodissa	1	0	0
Odotusaika (kun päätös on tehty) ympäri vuorokautiseen hoitoon (keskimäärin vuoden aikana)	49	25–30	29

Alueelliset palvelut

Vastuuhenkilöt: perusturvajohtaja ja johtava lääkäri

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Alueelliset palvelut käsittävät ympäristöterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon muodostaen noin puolet perusturvakeskuksen ja miltei neljänneksen kaupungin kokonaisuudesta.

Ympäristöterveydenhuolto toimi vuonna 2017 hyvin pitkälle totuttuun tapaan eikä toiminnallisia tai taloudellisia yllätyksiä juurikaan sattunut. Tupakkalain muutos antoi mahdollisuuden periaatteen mukaisesti tupakkatuotteiden myyntipisteiltä tarkastusmaksun, joka tuotti ympäristöterveydenhuollolle tulonlisäyksen ja siten vähensi Loviisan kaupungin osuutta asiakaspalvelujen ostoista.

Erikoissairaanhoidossa jatkettiin aiemmin aloitettujen prosessien kehittämistä ja virtuaalisairaalaan avattiin uusia taloja. Silmänsairauksien yksikkö perustettiin Porvoon sairaalaan samalla kun synnytykset siirtyivät Careaan ja HYKS-sairaaloihin. Päivystystoiminnan kehittämiseksi pidettiin seminaariviikko, kuten myös psykiatrisen toiminnan kehittämiseksi. Neuvontapuhelinpalvelu käynnistettiin Porvoon yhteispäivystyksessä pilottina ja avosiirtoportaali otettiin käyttöön. Näiden tarkoituksena on parempi hoitoon ohjautuminen. Psykiatrian kuntoutusosaston toiminta lakkasi ja resurssit ohjattiin jalkautuvaan kuntoutustiimitoimintaan. Erikoislääkärin reaaliaikaista etäkonsultaatiota ryhdyttiin loppuvuodesta kehittämään neurologian erikoisalalla.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: asiakkaiden aktiivisen roolin vahvistaminen, varhainen puuttuminen sekä omahoidon ja kuntouttavan työotteen tehostaminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Omahoito ja kuntouttava hoito huomioidaan yhteisten palveluprosessien luomisessa.	Omahoidon osuus integroidaan potilaan palveluprosesseihin mahdollisuuksien mukaan sekä erikoissairaanhoidossa että perusterveydenhuollossa.	Omahoito on kuvattu palvelumuodoissa. Kuntouttava yksikkö on mahdollisesti perustettu Porvoon sairaalaan.	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri on rakentanut yhdessä perusterveydenhuollon kanssa virtuaalisairaala, joka on laajentunut nopeasti ja löytänyt asiakaskuntansa. Porvoon sairaalaan on perustettu aivohalvauskuntoutusyksikkö. Neurologin etäkonsultaatiotoiminnan kokeilu aloitettiin. Kuntoutusteema ja kotikuntoutus ovat toistuvasti esillä yhteisissä suunnittelukokouksissa.

2. Henkilöstö ja johtaminen: rohkea, vastuullinen ja oikeudenmukainen johtaminen sekä palveluhenkinen ja osallistava päätöksenteko työllisyyttä huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Harjoitetaan rohkeaa, vastuullista ja oikeudenmukaista yhteisjohtamista ja yhteistyötä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välillä sote-uudistusta rakentaen.	Rakennetaan yhteiset ja toimivat suunnittelufoorumit erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välille.	Itä-Uudellamaalla ja Uudellamaalla erikoissairaanhoidon ja kuntien perusterveydenhuolto suunnittelevat ja rakentavat ”yhteistä tulevaisuutta”.	Loviisalaiset ovat osallistuneet aktiivisesti Porvoon sairaalan päivystystoiminnan ja psykiatrisen toiminnan kehittämiseen.

3. Talous: talouden jatkuva seuranta ja tasapainottaminen.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Palveluja tuotetaan kustannustehokkaasti.	Talousarvion seuranta on jatkuvaa ja poikkeamiin reagoidaan varhaisessa vaiheessa.	Talousarvion toteutuminen.	Ympäristöterveydenhuollosta saatiin jonkin verran palautusta. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kustannukset ovat olleet arvioitua pienemmät, kun taas Carean osalta arvioitua suuremmat.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21135 Alueelliset palvelut

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	92 890		92 890	78 913	-13 977
<i>joista sisäiset</i>					
Toimintakulut	-18 504 111	-8 573	-18 512 683	-17 963 179	549 504
<i>joista sisäiset</i>	-36 601	-8 573	-45 174	-43 819	1 355
Toimintakate	-18 411 221	-8 573	-18 419 793	-17 884 265	535 528
<i>joista sisäiset</i>	-36 601	-8 573	-45 174	-43 819	1 355
Toimintakate ulkoinen	-18 374 620		-18 374 619	-17 840 446	534 173
Poistot ja arvonalentumiset					
Kustannuslaskennalliset erät	-160 154		-160 154	-132 697	27 457

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriltä hankitut ostopalvelut alittavat talousarvion, johtuen mm. vuoden 2017 ylijäämäpalautuksesta sekä toiminnan tasauslaskuista.

Kymenlaakson sairaanhoitopiirin erikoissairaanhoidon kustannukset puolestaan kasvoivat. Kasvu johtui mm. siitä että synnytykset lisääntyivät Kymenlaakson sairaanhoitopiirissä.

SIVISTYSKESKUS

Vastuhenkilö: sivistysjohtaja

Sivistyskeskuksen toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Keskuksen toiminta perustui taloudelliseen tietoisuuteen ja hoidettiin suunnitelmallisesti. Ulkopuolista rahoitusta haettiin aktiivisesti. Keskus käytti yhteensä noin 350 000 euroa ulkopuolista rahoitusta erilaisiin kehittämishankkeisiin. Tasapainottamisohjelman toteuttaminen vuonna 2017 ja organisaatiomuutosprosessin jatkuminen vaikutti ja antoi oman leimansa toiminnalle kaikilla vastualueilla. Lisäksi eräiden sivistyskeskuksen käytössä olevien kiinteistöjen sisäilmaongelmien selvitystyö vaikutti toimintaan.

Sivistyskeskuksen vastualueilla toimintaympäristöön ja toimintaan ovat vaikuttaneet muun muassa seuraavat seikat:

Uusi varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön syksyllä 2017.

Varhaiskasvatuksen sähköinen asiointi- ja mobiilikirjaussovellus (VakaMukana) otettiin käyttöön 1.9.2017.

Kielikylypytoiminta ei käynnistynyt syksyllä 2017 liian vähäisen kiinnostuksen johdosta.

Liikuntahallin, pääkirjaston ja Harjurinteen koulun sisäilmaongelmat ja niiden selvittäminen on työllistänyt sekä sivistyskeskuksen hallintoa, teknistä keskusta että kyseisiä yksiköitä poikkeuksellisen paljon. Edellä mainittujen kohteiden osalta eri asiantuntijoista ja käyttäjistä koostuvat työryhmät ovat kokoontuneet pohtimaan ja selvittämään sisäilmaongelmien syitä ja seurauksia.

Lovisanejdens högstadiumin ja Koskenkylän koulujen hankesuunnitelmat valmistuivat ja rakennusten yhteydessä nostetaan Loviisaa puurakentamisen kannattajaksi.

Esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opetussuunnitelmien mukaista toimintaa on kehitetty ja otettu käyttöön syksyllä 2017.

Alueellinen toisen asteen ammatillisen koulutuksen muutoshanke käynnistyi vuoden alussa. Hankkeen tavoitteena on, että neljästä alueella toimivista koulutuksenjärjestäjästä muodostetaan kaksi koulutuksenjärjestäjää 1.1.2019 lähtien.

Liljendalin lähikirjaston omatoimikirjastotoiminta on toiminut keväästä 2017 lähtien.

Itsenäinen Suomi täytti 100 vuotta. Juhlavuoden kunniaksi toteutettiin monta tapahtumaa kaikenikäisille kaupunkilaisille.

Sivistyskeskus on vuoden aikana saanut ulkopuolista rahoitusta muun muassa seuraaviin hankkeisiin; etsivään nuorisotyöhön, koulutuksen tasa-arvohankkeeseen, koulujen kerhotoimintaan, tutoropettajakoulutukseen ja -toimintaan, Lovisa Gymnasiumin oppimisympäristöön, Liikkuva koulu -hankkeeseen, kotouttamisliikuntaan, liikunnallinen elämäntapa -hankkeeseen, tyttöjen tilan perustamiseen, Loviisan vierasateljeetoimintaan ja Sibeliuspäivien järjestämiseen. Lisäksi molemmat lukiot ja Lovisanejdens högstadium ovat osallistuneet Erasmus-hankkeisiin.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen 2017

Sivistyskeskuksen tuloslaskelma

Keskuksen kaupunginvaltuustoon nähden sitova määräraha on ulkoinen toimintakate

2114 Sivistyskeskus

	TALOUSARVIO 2017	TALOUSARVIO MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Myyntituotot	1 118 810	0	1 118 810	1 356 547	237 737
Maksutuotot	1 055 460	0	1 055 460	1 095 790	40 330
Tuet ja avustukset	289 075	0	289 075	417 097	128 022
Vuokratuotot	224 246	0	224 246	251 543	27 297
Muut toimintatuotot	23 500	0	23 500	71 250	47 750
Toimintatuotot yhteensä	2 711 091	0	2 711 091	3 192 227	481 136
<i>josta sisäiset</i>	159 420	0	159 420	187 177	27 757
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-18 571 140		-18 571 140	-17 844 830	-726 310
Palveluiden ostot	-5 852 277	350 000	-5 502 277	-5 365 692	-136 585
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-912 694	0	-912 694	-871 162	-41 532
Avustukset	-1 381 300	0	-1 381 300	-1 368 967	-12 333
Muut toimintakulut	-4 203 854	-4 401 803	-8 605 657	-8 611 456	-5 799
Toimintakulut yhteensä	-30 921 265	-4 051 803	-34 973 068	-34 062 107	910 961
<i>josta sisäiset</i>	-5 761 427	-4 401 803	-10 163 230	-10 362 151	-198 921
Toimintakate	-28 210 174	-4 051 803	-32 261 977	-30 869 880	1 392 098
<i>josta sisäiset</i>	-5 602 007	-4 401 803	-10 003 810	-10 174 974	-171 164
Toimintakate ulkoinen	-22 608 167	350 000	-22 258 167	-20 694 905	1 563 262
Poistot ja arvonalentumiset	-53 700	0	-53 700	-26 224	27 476
Kustannuslaskennalliset erät					

Toimintatuottojen toteutuminen

Keskuksen toteutuneet ulkoiset toimintatuotot ylittävät budjetoidun noin 453 000 eurolla. Vuoden 2017 aikana sivistyskeskus on hakenut ja saanut noin 350 000 euroa ulkopuolista rahoitusta erilaisiin hankkeisiin ja kehittämistoimintaan. Summa ylittää budjetoidun noin 65 000 eurolla. Suurimmat summat myönnettiin seuraaville hankkeille: Koulutuksen tasa-arvohanke, etsivä nuorisotyö, koulujen kerhotoiminta, tutoropettajakoulutus ja -toiminta, Lovisa Gymnasiumin oppimisympäristö, Loviisan vierasateljeetoiminta ja Sibeliuspäivien järjestäminen sekä Erasmus-hankkeet.

Ulkoiset myyntituotot ylittivät noin 237 000 eurolla. Suurin summa, noin 108 000 euroa, on korvaus vuonna 2016 opetuskäyttöön ostettujen tietokoneiden siirtämisestä leasingrahoituksen piiriin. Myös varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kotikuntakorvaukset ovat budjetoitua suuremmat.

Maksutuottoja kertyi arvioitua enemmän. Varhaiskasvatusmaksutuotot ylittivät budjetoidun noin 30 000 eurolla ja vapaa-aikatoimen maksutuotot noin 18 000 eurolla. Sibeliuspäivien myyntitulot alittivat budjetoidun noin 11 000 eurolla.

Toimintakulujen toteutuminen

Sivistyskeskus on pysynyt kaupunginvaltuuston hyväksymässä talousarviossa. Keskukseen toteutuneet ulkoiset toimintakulut alittavat budjetoidun noin 1,1 miljoonalla eurolla.

Suurimmat määrärahasäästöt kohdistuvat henkilöstömäärärahoihin (noin 726 000 euroa) ja palveluiden ostoihin (noin 315 000 euroa). Yksittäisistä menoeristä suurimmat euromääräiset säästöt ovat matkustus- ja kuljetuskustannuksissa. Oppilaskuljetuksissa säästö oli noin 87 000 euroa ja muissa kuljetuksissa noin 66 000 euroa.

Keskukseen sisäiset kulut ovat kasvaneet merkittävästi verrattuna vuoden 2016 tilinpäätökseen. Kaupunki otti pääosan ulkoistetuista ruoka- ja siivouspalveluista takaisin omaksi toiminnaksi 1.8.2017. Kaupunginvaltuusto päätti ottaa käyttöön sisäisten vuokrien uudet laskentaperusteet 1.1.2017 alkaen ja muutti samalla määrärahat. Verrattuna vuoden 2016 tilinpäätökseen sivistyskeskuksen sisäiset vuokrat nousivat 4,4 miljoonalla eurolla.

Henkilöstökulujen toteutuminen

Henkilöstökulut sivukuluineen alittivat budjetoidun noin 726 000 eurolla. Palkoissa säästö oli noin 209 000 euroa verrattuna talousarvioon.

Keskus on vuoden aikana kriittisesti arvioinut rekrytointitarpeitaan. Pääsääntöisesti sijaisia ei ole palkattu ei-lakisääteisiin palveluihin, kuten hallintoon, vapaa-aikatoimeen ja kulttuuritoimeen. Myös yksi toimistosihteerintehtävä sivistyskeskuksen hallinnossa on täyttämättä. Toimenpiteenä saavuttaa kaupunginvaltuuston vuoden 2017 talousarviossa asetettu organisaatorakenteen miljoonan euron säästötavoite vuosina 2017 ja 2018 keskukseen ei palkattu tukipalvelujen erityisasiantuntijaa, vaikka tehtävä sisältyi henkilöstösuunnitelmaan ja talousarvioon.

Henkilöstökulujen suuret säästöt tulevat henkilösivukuluista. Toteutuneet kansaneläke- ja sairausvakuutusprosentit ovat pienemmät kuin mitä talousarvion laskentapohjissa oli käytetty. Sama koskee työttömyysvakuutusprosenttia ja eläkekuluja. Sivistyskeskuksen osalta tämä merkitsee noin 448 000 euron säästöä verrattuna talousarvioon. Keskukseen varhaiseläkemenomaksujen osuus tästä on noin 100 000 euroa.

Jos vertaa toteutuneita henkilöstökuluja kokonaisuudessaan, pienenivät kustannukset 3,9 %:lla verrattuna vuoden 2016 kuluihin.

Keskukseen sairauspoissaolot ovat valitettavasti kasvaneet. Kasvu oli 85 päivää. Jos sairauspoissaolot kohdistuvat samoihin yksiköihin on yksiköiden esimiehillä haastava tehtävä löytää sijaisia toiminnan ylläpitämiseksi tai järjestää toimintaa uudelleen. Tähän kuuluvat sisäilmaongelmaiset työpaikat, kuten Harjurinteen koulu, pääkirjasto ja liikuntahalli.

Avaintavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen

Sivistyskeskuksen toiminnan painopisteet:

1. Asiakas ja kuntalainen: palvelu, osallisuus ja hyvinvointi

AVAINAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Kuntalaisten sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden.	Sivistyskeskuksen palvelut järjestetään vuorovaikutteisesti ja asiakaslähtöisesti kuntalaisten hyvinvointia tukien.	Kehitetään palveluita ja reagoidaan muutostarpeisiin.	Sivistyskeskus on jatkuvasti kehittänyt omia palvelujaan vastaamaan muutostarpeita. Kuntalaisia on osallistettu laajemmissa asioissa, kuten esimerkiksi kouluhankkeissa ja kielikylypsyasioissa.
		Laaditaan keskuksen arviointisuunnitelma, jonka perusteella arvioidaan toimintaa ja osallistetaan kuntalaisia.	Vuoden 2017 alussa sivistyskeskuksen johtoryhmä käynnisti arviointisuunnitelman laadinnan suunnitellusti, mutta erittäin kiireisen työtilanteen takia arviointisuunnitelma ei valmistunut vuoden 2017 loppuun mennessä. Asiasta informoitiin sivistyslautakuntaa 29.11.2017.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen ja sijainnin hyödyntäminen

AVAINAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Positiivinen kuva kaupungista vetovoimaisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen.	Lisätään kaupungin houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita palveluja lähellä kuntalaista.	Kehitetään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.	Sivistyskeskus on jatkuvasti kehittänyt omia palvelujaan ja yhteistyötä kolmannen sektorin ja yrittäjien kanssa.
		Lisätään näkyvyyttä.	Sivistyskeskus laati esitteen, jossa esitellään varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja kansalaisopistojen yksiköt. Esite on sekä sähköisessä että paperisessa muodossa. Keskus oli mukana kaupungin Facebook-sivujen ja uusien verkkosivujen tuottamisessa.

3. Henkilöstö ja johtaminen: toimivat yhteistyö- ja johtamisjärjestelmät sekä osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö

AVAINNAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINNAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta.	Panostetaan hyvään johtamiseen sekä ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Osallistutaan sekä sisäisiin että ulkoisiin koulutuksiin.	Sisäisiä koulutuksia on järjestetty muun muassa liittyen esimiestyöhön. Sivistyskeskuksen päälliköt osallistuivat Kuntaliiton järjestämään johtamiskoulutukseen. Opetushenkilöstölle on järjestetty alueellista ja paikallista koulutusta Osaava/ Kunnig -hankkeen koulutustarjonnan kautta. Hanke päättyi toukokuussa. Varhaiskasvatuksen henkilökunta osallistuu erilaisiin sisäisiin koulutuksiin liittyen varhaiskasvatussuunnitelman toimenpanoon.
		Käydään vuosittaiset kehityskeskustelut.	Vuosittaiset kehityskeskustelut pidettiin ja niiden tuloksia hyödynnettiin yksiköissä työn ja toiminnan kehittämisessä.
		Järjestetään työnohjausta ennaltaehkäisevästi.	Työnohjausta järjestettiin työyhteisöissä tarvittaessa.

4. Talous: terve ja kustannustehokas talous

AVAINNAVOITE	TAVOITE	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINNAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Taloudenpidon suunnitelmallisuus ja seuranta.	Sopeutetaan toimintaa taloudelliseen tilanteeseen.	Seurataan talousarvion toteumaa, laaditaan ennusteita ja reagoidaan poikkeamiin.	Sivistyskeskuksen hallinto, vastuualueet ja yksiköt seurasivat järjestelmällisesti talousarvion toteumaa. Merkittäviä poikkeamia ei ole esiintynyt.

SIVISTYSKESKUS VASTUUALUEITTAIN

Hallinto ja kehittäminen

Vastuuhenkilöt: sivistysjohtaja, taloussuunnittelija, suunnittelija

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Liikuntahallin, pääkirjaston ja Harjurinteen koulun sisäilmaongelmat ja niiden selvittäminen on työllistänyt sekä sivistyskeskuksen hallintoa, teknistä keskusta että kyseisiä yksiköitä poikkeuksellisen paljon. Edellä mainittujen kohteiden osalta eri asiantuntijoista ja käyttäjistä koostuvat työryhmät ovat kokoontuneet pohtimaan ja selvittämään sisäilmaongelmien syitä ja seurauksia.

Alueellinen toisen asteen ammatillisen koulutuksen muutoshanke käynnistyi vuoden alussa. Hankkeen tavoitteena on, että neljästä alueella toimivasta koulutuksenjärjestäjästä muodostetaan kaksi koulutuksenjärjestäjää 1.1.2019 lähtien. Muutoshanke jatkuu vuoden 2018 aikana.

Riskiarvio

- Koko keskuksen henkilökunnan osallistaminen arviointisuunnitelma- sekä kehittämissuunnitelmatyössä
Keskuksen arviointisuunnitelmatyö ei edennyt suunnitellulla tavalla. Keskuksen kehittämissuunnitelman valmistelutyöhön osallistuivat kaikki vastualueet ja keskuksen henkilökunta.
- Henkilökunnan sitouttaminen uuden johtamistavan kehittämisessä ja käyttöönotossa
Valtakunnallisen LAPE- hankkeen (lasten, nuorten ja perheiden palvelut) toteuttamista jatkettiin Lisäksi kaupungin laajan sekä myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman työstämistä jatkettiin yhteistyössä perusturvakeskuksen ja muiden toimialojen kanssa.
- Kehityskeskustelujen perusteella laadittavien henkilökohtaisten ja työyhteisöjen kehittämissuunnitelmien laadinta
Vuosittaiset kehityskeskustelut pidettiin ja niiden tuloksia hyödynnettiin yksiköissä työn ja toiminnan kehittämisessä

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. *Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden*

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään sivistyskeskuksen palvelut vuorovaikutteisesti ja asiakaslähtöisesti ja kuntalaisten hyvinvointia tukien.	Laaditaan keskuksen arviointisuunnitelma, jonka perusteella voidaan vuosittain vuodesta 2018 eteenpäin eri tavoin arvioida toimintaa.	Laaditaan arviointisuunnitelma kevään aikana ja se hyväksytään syksyllä 2017 ja otetaan käyttöön vuoden 2018 alusta.	Vuoden 2017 alussa sivistyskeskuksen johtoryhmä käynnisti arviointisuunnitelman laadinnan suunnitellusti, mutta erittäin kiireisen työtilanteen takia arviointisuunnitelma ei valmistunut vuoden 2017 loppuun mennessä. Asiasta informoitiin sivistyslautakuntaa 29.11.2017.
	Jatketaan keskuksen kehittämissuunnitelmatyötä.	Kehittämissuunnitelman suuntaviivat käsitellään uuden valtuustokauden alussa poliittisissa toimielimissä.	Kehittämissuunnitelmatyötä jatkettiin suunnitellusti ja koko sivistyspalveluiden kehittämissuunnitelma vietiin keskuksen lautakuntiin vuoden 2017 lopussa. Kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto käsittelevät suunnitelmaa keväällä 2018.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista sekä lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään kaupungin houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita palveluja lähellä kuntalaista.	Lisätään vastuualueiden näkyvyyttä ja houkuttelevuutta eri toimenpitein.	Laaditaan esitteitä, joiden avulla näkyvyys ja vetovoimaisuus lisääntyvät. Ollaan aktiivinen toimija sosiaalisessa mediassa, mm. Facebookissa.	Sivistyskeskus laati esitteen, jossa esitellään varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja kansalaisopistojen yksiköt. Esite on sekä sähköisessä että paperisessa muodossa. Keskus oli mukana kaupungin Facebook- sivujen ja uusien verkko-sivujen tuottamisessa.

3. Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen sekä ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Kehittämissuunnitelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa ennen vuoden 2016 loppua.	Kehittämissuunnitelman laadintaan osallistuu koko keskuksen henkilökunta. Lisäksi laadintaan osallistuvat muut keskuksat ja luottamus-henkilöt.	Sisäisiä koulutuksia järjestettiin muun muassa liittyen esimiestyöhön. Sivistyskeskuksen päälliköt osallistuivat Kuntaliiton järjestämään johtamiskoulutukseen.
	Osallistutaan uuden johtamistavan kehittämiseen ja otetaan käyttöön uusia käytäntöjä perusturvakeskuksen ja sivistyskeskuksen palvelumuotojen välille.	Kehitetään yhteisiä toimintatapoja. Perusturvakeskuksen lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kanssa.	Valtakunnallisen LAPE- hankkeen toteuttamista jatkettiin sekä lasten ja nuorten hyvinvointi-suunnitelman työstämistä jatkettiin yhteistyössä perusturvakeskuksen kanssa.
	Työhyvinvointikyselyn toteuttaminen.	Hyödynnetään työhyvinvointikyselyn tuloksia	Työhyvinvointikysely toteutettiin ja sen tuloksia hyödynnettiin työn ja toiminnan kehittämisessä.
	Käydään jokaisen työntekijän kanssa kehityskeskustelut, joiden perusteella laaditaan henkilökohtaiset ja työyhteisön kehittämissuunnitelmat.	Kirjataan kehityskeskustelut sekä henkilökohtaiset ja työyhteisön kehittämissuunnitelmat.	Vuosittaiset kehityskeskustelut pidettiin ja niiden tuloksia hyödynnettiin yksiköissä työn ja toiminnan kehittämisessä.

4. Talous: Ennakoitavissa oleva tasapainoinen talous

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sopeutetaan toimintaa taloudelliseen tilanteeseen.	Seurataan talousarvion toteumaa, laaditaan ennusteita ja reagoidaan poikkeamiin.	Osavuositarkastus ja tilinpäätös.	Sivistyskeskuksen hallinto on järjestelmällisesti seurannut talousarvion toteumaa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21140 Hallinto ja kehittäminen

	TALOUSARVIO 2017	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	MUUTOS
Toimintatuotot	15 500	0	15 500	19 307	- 3 807
<i>josta sisäiset</i>	0	0	0	0	
Valmistus oman käyttöön					
Toimintakulut	-409 753	0	-409 753	-287 221	-122 533
<i>josta sisäiset</i>	-4 571	0	-4 571	-5 828	
Toimintakate	-394 253	0	-394 253	-267 913	-126 340
<i>josta sisäiset</i>	-4 571	0	-4 571	-5 828	
Toimintakate ulkoinen	-389 682	0	-389 682	-262 086	-127 596

Poistot ja arvonalentumiset

Säästöt muodostuvat jaksotetuista henkilöstökuluista ja vastualueelle budjetoidut koko keskusta käsittävät määrärahat työnohjaukseen ja tyky -toimintaan. Käyttö on kirjattu palvelua käyttäneelle yksikölle.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Nettomenot, euro/asukas	42,8 ulk.	25,2 ulk.	19,8 ulk.

Sivistyslautakunnan jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 7.6.2017 §10			
Hinttaniemi Jonna, pj	4/4	Forsblom-Helander Benita	
Nevalainen Sofia, vpj	2/4	Lind Tuija	1
Bäcklund-Kuikka Marina	4/4	Hovi Karolina	
Willner Kristian	4/4	Staffans Sten	
Rosenberg Thomas	3/4	Lindfors Bo	1
Hannus Daniel	2/4	Hurmerinta Anders	2
Sokka-Tuomala Anne	4/4	Malmivaara Marjatta	
Hovi Antti	3/4	Rehnberg Mika	
Kiviranta Jonna	3/4	af Hällström Suvi	
-7.6.2017			
Grundström Maria, pj	4/5	Törnroos Ingrid	
Melamies Päivi, vpj	5/5	Heiska-Könönen Susanna	
Andersson Otto	5/5	Boberg Maria	
Eriksson Sari	0/5	Katz Dunja	1
Jokela-Ylipiha Annu	3/5	Holmström Eeva	
Kekkonen Jari	2/5	Paakkari Toni	1
Mether Cosmo	2/5	Meriheinä Susanna	1
Peltoluhta Vesa	4/5	Väkevä Antti	
Rosenberg Thomas	3/5	Waltonen Peter	
Söderholm Li-Lo	5/5	Stenstrand Stefan	
Uotinen Päivi	4/5	Karvonen Juha	1

Sivistyslautakunnan suomenkielisen jaoston jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 7.6.2017 §11			
Laiho Pasi, pj	1/1	Valkokivi Kaj	
Hovi Antti, vpj	1/1	Rehnberg Mika	
Paakkari Toni	1/1	Tähtinen Keijo	
Nevalainen Sofia	1/1	Turpeinen Henna-Kaisa	
Willner Kristian	0/1	Staffans Sten	
Sokka-Tuomala Anne	1/1	Malmivaara Marjatta	
Kiviranta Jonna	1/1	af Hällström Suvi	
Länsipuro Janne	1/1	Vuokko Marjo	
Marjakangas Miia	1/1	Saari Veikko	
Lempiö Päivi, Lapinjärvi	0/1	Sibelius Katri	

-7.6.2017			
Melamies Päivi, pj	3/3	Heiska-Könönen Susanna	
Kekkonen Jari, vpj	2/3	Kallio-Taponen Kielo	1
Eriksson Sari	0/3	Katz Dunja	1
Hovi Antti	1/3	Pappila Jorma	1
Jokela-Ylipiha Annu	2/3	Holmström Eeva	
Lundström Nina	0/3	Mononen Rauno	
Oinonen Mari	2/3	Nykänen Kim	
Paakkarinen Toni	3/3	Mäkinen Markku	
Peltoluhta Vesa	3/3	Väkevä Antti	
Saari Veikko	2/3	Jungner Auli	
Uotinen Päivi	2/3	Karvonen Juha	1
Kalliola Marketta, Lapinjärvi	0/3	Kaasalainen Eeva	

Sivistyslautakunnan ruotsinkielisen jaoston jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 7.6.2017 § 11			
Bäcklund-Kuikka Marina, pj	1/1	Sjödahl Ralf	
Hannus Daniel, vpj	0/1	Lindroos Johannes	1
Hinttaniemi Jonna	1/1	Karlsson Monica	
Forsblom-Helander Benita	1/1	Malms Kim	
Hovi Karolina	0/1	Lönnfors Johanna	1
Hurmerinta Anders	1/1	Kähärä Erika	
Rosenberg Thomas	1/1	Jungner Hans	
Lindfors Bo	1/1	Grundström Ben	
Konttinen Lisbeth	1/1	Törnroos Ingrid	
Fabritius Mikaela, Myrskylä	1/1	Stenfors Susanne	
Lindfors Annika, Lapinjärvi	1/1	Andersson Pricella	
-7.6.2017			
Andersson Otto, pj	3/3	Boberg Maria	
Bäcklund-Kuikka Marina, vpj	3/3	Karvonen Carolina	
Grundström Maria	1/3	Törnroos Ingrid	2
Hovi Karolina	3/3	Karlsson Ann-Mari	
Lindfors Bo	2/3	Jungner Hans	
Lindholm Glenn	1/3	Kullberg Bengt	
Mether Cosmo	2/3	Meriheinä Susanne	1
Nyström Tom	3/3	Hurmerinta Anders	
Rosenberg Thomas	3/3	Waltonen Peter	
Söderholm Li-Lo	2/3	Stenstrand Stefan	
Virtanen Maria	2/3	Jaatinen-Nylander Marina	
Lindfors Annika, Lapinjärvi	3/3	Nybondas Dan	
Nyström Anna, Myrskylä	3/3	Antman Boris	

Varhaiskasvatus

Vastuhenkilö: varhaiskasvatuspäällikkö, päiväkodinjohtajat

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Varhaiskasvatuksen sisällöllinen laatu

Valtakunnallisten perusteiden valmistuttua lokakuussa 2016 Opetushallituksen toimesta alkoi Loviisan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman laadinta. Suunnitelma valmistui keväällä 2017 ja sivistyslautakunta hyväksyi sen 31.5.2017. Se otettiin käyttöön 1.8.2017 alkaen. Suunnitelman jalkauttamiseen kuului lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinta, sekä ryhmien toimintasuunnitelmat. Kyseiset lomakkeet valmistuivat syyskuussa 2017, jonka jälkeen ne otettiin heti käyttöön.

Varhaiskasvatuksen kysyntä

Suunnitteilla on Hedbackan päiväkodin laajentaminen parakilla. Näin saataisiin 21 lisäpaikkaa 3–5 vuotiaalle lapsille.

Kuggomin päiväkodin tulevaisuus

Kaupunki osti kiinteistön, jolla Kuggomin päiväkotijoukko sijaitsee. Lapsiryhmät ovat täynnä ja toiminta on jatkunut normaaliin tapaan.

Riskiarvio

- Rekrytointin tehostaminen ei takaa muodollisesti kelpoisten hakijoiden määrää.
Olemme palkanneet vain muodollisesti kelpoisia henkilöitä.
- Yhden ryhmän päiväkotien lastentarhanopettaja ei saa työyhteisössään vertaistukea pedagogisissa asioissa.
Meillä on edelleen yksi päiväkotijoukko, jossa työskentelee ainoastaan yksi lastentarhanopettaja.
- Laadukkaiden varhaiskasvatuspalveluiden takaamiselle tarvitaan laaja yhteistyöverkosto.
Osaamisen ja palvelujen oikea-aikaisuuden lisäämiseksi, yhteistyöverkostoja on kehitetty ja kehitetään edelleen.
- Kielikykyyn jatkuvuuteen ei ole mitään takeita kaupungin vähentyneen syntyvyyden takia.
Kielikykyyn voi hakea uudelleen helmikuussa 2018. Mikäli tulee tarpeeksi hakemuksia, toiminta alkaa 1.8.2018.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään varhaiskasvatuspalvelut vuorovaikutteisesti ja asiakaslähtöisesti lasten hyvinvointia tukien.	Treffis jatkaa avointa varhaiskasvatus toimintaa Loviisassa ja pitää perhekahvilaa Koskenkylässä, jossa teemapäivät järjestetään yhdessä perusturvakeskuksen kanssa.	Seurataan Treffiksen osallistujamääriä.	Tammi-joulukuussa 2017 Treffiksen toimintaan osallistui 160 perhettä.
	Päiväkodeissa ja ryhmäperhepäiväkodeissa on otettu käyttöön omahoitajasysteemi lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen, johon kuuluu mm. koti käynti.	Huoltajien kanssa käyty varhaiskasvatuskeskustelut kirjataan ja yhdessä tehdyt päätökset ovat perustana varhaiskasvatus toiminnan suunnittelulle.	Omahoitaja on valittu kaikille lapsille ennen aloitusta varhaiskasvatuksessa. Omahoitaja on tehnyt kotikäynnin perheen luona yhdessä päiväkodinjohtajan kanssa ja palvelusopimus on täytetty.

	Varhaiskasvatuskeskustelut käydään jokaisen lapsen huoltajien kanssa.		Opetushallituksen malli lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta julkaistiin juhannuksena 2017. Kaupungin lomake valmistui syyskuussa ja otettiin heti käyttöön.
	Otetaan peda.net-ohjelma käyttöön – informaatiokanava vanhemmille – arviointi lomake, viedään peda.netiin – järjestetään henkilöstölle koulutusta ohjelman käytöstä.	Ohjelma otetaan käyttöön viimeistään 1.8.2017.	Henkilöstö on saanut koulutusta peda.net-ohjelmassa. Henkilökunta tiedottaa huoltajille peda.netissä ryhmän toiminnasta.
	Päivähoito-ohjelmaan tilataan uusi osio, joka mahdollistaa huoltajia ilmoittamaan sähköisesti lapsen tarpeen varhaiskasvatuksessa, sekä mobiilikirjauksen lapsen läsnäolosta.	Ohjelma otetaan käyttöön viimeistään 1.8.2017.	Ohjelma otettiin käyttöön 1.9.2017. Pääkäyttäjiä, päiväkodinjohtajia ja henkilökuntaa on koulutettu ohjelman käytössä.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista ja lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään kaupungin houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita varhaiskasvatuspalveluja lähellä lapsiperheitä.	Päivitetään varhaiskasvatussuunnitelmaa.	Päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2017.	Sivistyslautakunta hyväksyi varhaiskasvatussuunnitelman 31.5.2017 ja se otettiin käyttöön 1.8.2017.
	Selvitetään Kuggomin päiväkodin tulevaisuutta ja Sävträskin ja Isnäsin lisäpaikkatarvetta.	Löydetään Kuggomin, Hembakan ja Isnäsin varhaiskasvatusta tarvitseville lapsille sopivat tilat.	Kaupunki osti kiinteistön, jolla Kuggomin päiväkotij sijaitsee. Toiminta on jatkunut normaaliin tapaan. Hembakan päiväkodin laajentamista 21 paikalla suunnitellaan elokuulle 2018. Isnäsin päiväkodin toiminta jatkuu aikaisempaan tapaan samoissa tiloissa.
	Toteutetaan yhteistyökokeilu yhdessä huoltajien kanssa päivittämällä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma samanaikaisesti lastenneuvolan 3-vuotistarkastuksen yhteydessä.	Kerätään palautetta vanhemmilta.	Hembakan päiväkotij toimii yhteistyön pilottina keväällä 2017. Yhteistyö arvioitiin ja laajennettiin koskemaan Loviisan kaikkia päiväkoteja.
	Osallistutaan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen palveluiden esitteen tekemiseen.	Esite valmistuu vuoden 2017 aikana.	Esite julkaistiin peda.netissä
	Kielikylpyryhmä perustetaan Rauhalan päiväkotiin 1.8.2017.		Hakuaika kielikylpyryhmään oli viikoilla 7–9. Siitä ilmoitettiin paikallislehdissä, kaupungin verkkosivuilla ja Facebookissa. Sivistyslautakunnan päätöksen mukaan ryhmän perustamiseen 1.8.2017 vaadittiin 15 lasta. Kuusi lasta ilmoittautui. Ryhmää ei perustettu. Lautakunta päätti, että kokeilemme uudestaan 1.8.2018 alkaen. Uusi hakuaika viikoilla 7–8 (2018).

3. Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen sekä ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Käydään vuosittaiset kehityskeskustelut touko-kesäkuussa.	Esimies kirjaa kehityskeskustelut.	Päiväkodinjohtajien ja erityislastentarhanopettajien kehityskeskustelut on pidetty. Muun henkilökunnan keskustelut käytiin vasta marraskuussa. Sillä tavalla saimme tietää, miten syksy on käynnistynyt ja kuulla mahdollisia toivomuksia tulevalle vuodelle.
	Järjestetään työnohjausta ennaltaehkäisevästi.		Siellä missä on ollut tarvetta, on työnohjausta järjestetty henkilökohtaisesti ja/tai ryhmässä.
	Henkilöstö osallistuu sekä sisäisiin että ulkoisiin täydennyskoulutuksiin.	Esimies määrää henkilökunnan osallistumaan tarvittaviin täydennyskoulutuksiin.	On järjestetty kaksi pedagogista kahvilaa kevään aikana ja yksi elokuussa lastentarhanopettajille ja yhteinen kokopäivän koulutus nimeltään "Lapsen mieli". Varhaiskasvatus on nimittänyt jokaisesta yksiköstä yhden päivähoitajan liikuntavastaavaksi. Liikuntavastaaville on järjestetty oma koulutustilaisuus ja oppimiskahvila-tilaisuus. Lokakuussa järjestettiin koko henkilökunnalle koulutus. Teemana oli tällä kertaa aikuisen rooli leikissä. Leikin merkitystä painotetaan myös uudessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Sen lisäksi yksiköt ovat pitäneet niin sanottuja pedagogisia iltoja, joissa on käsitelty ajankohtaisia asioita liittyen varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttamiseen.
Osallistutaan uuden johtamistavan kehittämiseen ja otetaan käyttöön uusia käytäntöjä perusturvakeskuksen ja sivistyskeskuksen palvelumuotojen välille.	Treffiksen perhekahvilan toimivuus ja kokeilun, jossa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tehdään lapsen 3-vuotistarkastuksen yhteydessä, onnistuminen.	Arviointi näytti kokeilun onnistuneen. Uusi yhteistyöhanke aloitettiin 4-vuotistarkastuksen yhteydessä. Hembakan päiväkotitoimii jälleen pilottina. Tarkoituksena on laajentaa yhteistyötä koskemaan kaikkia päiväkotia 1.8.2018 alkaen.	

4. Talous: taloudenpidon suunnitelmallisuus ja seuranta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sopeutetaan varhaiskasvatustoimintaa taloudelliseen tilanteeseen.	Seurataan talousarviota jatkuvasti ja reagoidaan poikkeamiin varhaisessa vaiheessa.	Jokainen yksikkö vastaa talousarvion tarkasta seurannasta. Arvioidaan uuden henkilökunnan tai sijaisten palkkaamisen tarvetta tapauskohtaisesti lakisääteisiä henkilöstömitoituksia koskevia määräyksiä noudattaen.	Päiväkodinjohtajat ja varhaiskasvatuspäällikkö ovat seuranneet talousarviota ja reagoineet nopeasti poikkeamiin. Henkilöstötarve on tarkistettu ja ne tehtävät, joita ei ole voitu toteuttaa sisäisin järjestelyin on julistettu haettavaksi. Lisähenkilöstöä tarvittiin toimintavuodelle 2017–2018 resurssipäivähoitajien muodossa, sillä tuen tarpeessa olevien lasten määrä on suuri.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21141 Varhaiskasvatus

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEMA
Toimintatuotot	849 000	0	849 000	944 598	-95 598
<i>josta sisäiset</i>	0	0	0	-49	49
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-7 674 920	-1 498 525	-9 173 445	-9 076 078	-97 367
<i>josta sisäiset</i>	-1 130 192	-1 583 365	-2 713 557	-2 838 896	125 340
Toimintakate	-6 825 920	-1 498 525	-8 324 445	-8 131 480	-192 965
<i>josta sisäiset</i>	-1 130 192	-1 583 365	-2 713 557	-2 838 945	125 389
Toimintakate ulkoinen	-5 695 728	84 840	-5 610 888	-5 292 535	-318 354

Poistot ja arvonalentumiset

Tulojen ylitys johtuu varhaiskasvatusmaksutuotoista ja kotikuntakorvauksista joita kertyi budjetoitua enemmän.

Suurimmat yksittäiset ulkoiset määrärahasäästöt kohdistuvat henkilöstösivukuluihin noin 106 000 euroa ja vuokriin noin 42 000 euroa. Kuggomin päiväkotitoimi aikaisemmin vuokratiloissa mutta kaupunki osti kiinteistön ja ulkoiset kustannukset siirtyivät kaupungin tilapalveluille.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
0–6 -vuotiaiden määrä	932	800	926
Päiväkotihoidossa			
Lapset	551	540	544
Euroa/lapsi, netto	6 560 ulk.	6 831 ulk.	6 301 ulk.
Ryhmäperhepäivähoidossa			
Lapset	28	20	22
Euroa/lapsi, netto	8 373 ulk.	10 270 ulk.	7 917 ulk.
Perhepäivähoidossa			
Lapset	23	12	17
Euroa/lapsi, netto	9 333 ulk.	15 343 ulk.	9 085 ulk.
Yhteensä päivähoitossa			
Tukea tarvitsevat lapset	182	115	207
Vuorohoidossa olevat lapset	13	12	27
Kotihoidon tuet			
Lakisääteinen, lapsia	200	185	140
Kuntalisä, perheitä	204	170	137
Yksityisen hoidon tuet			
Lakisääteinen, lapsia	21	23	18
Kuntalisä, lapsia	21	23	17
Avoin varhaiskasvatus			
Treffis/perheitä/vuosi	164	170	179
Lapsia leikkikerhoissa	35	30	27

Koulutus

Vastuuhenkilöt: koulutuspäällikkö ja rehtorit/koulunjohtajat

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Syksyllä 2016 vuosiluokille 1–6 voimaan astuneen opetussuunnitelman mukaista toimintaa on kehitetty. Vastaava opetussuunnitelma on otettu käyttöön syksyllä 2017 myös 7. vuosiluokalle. Monialaisia koulun ulkopuolisissa ympäristöissä toteutettavia oppimiskokonaisuuksia on toteutettu aktiivisesti. Lovisanejdens högstadiumin ja Koskenkylän koulujen hankesuunnitelmat valmistuivat ja rakennusten yhteydessä nostetaan Loviisaa puurakentamisen kannattajaksi.

Muut koulutukseen vaikuttavat tekijät ovat olleet Harjunteen koulun ja liikuntahallin sisäilma. Koulukuraattoreiden ja -psykologien siirtymistä perusturvakeskukselta sivistyskeskukselle 1.1.2018 alkaen on valmisteltu. Uusi sopimus Lapinjärven kanssa koskien koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelua on laadittu ja hyväksytty.

Opettajien tutorointi käynnistyi kevätlukukaudella. Koulutuksen kapean hallinnon takia muun muassa eri hankkeiden hallinta on haastavaa.

Riskiarvio

- Koulutuskustannukset lisääntyvät Osaava/Kunnig-hankkeen päättyessä 1.8.2017.
Jatkokoulutuksen kustannukset ovat nousseet Osaava/Kunnig-hankkeen päättymisen myötä, mutta koulutuskokonaisuudelle löytyi jatkoa alueellisen yhteistyösopimuksen muodossa.
- Tasa-arvohankkeen avustusten pienentyessä tai loppuessa emme voi ylläpitää omilla varoilla samaa toimintaa
Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama tasa-arvoprojekti etenee lisärahoituksen myötä.
- Rekrytoinnin tehostaminen ei takaa muodollisesti kelpoisten hakijoiden määrän lisäystä.
Vakinaisten virkasuhteiden perustaminen edesauttaa pätevien opettajien rekrytointia.
- Liian pienet opetusryhmät voivat johtaa haastaviin opetusjärjestelyihin, esimerkiksi koskien esiopetusta.
Osa kouluissa lapsimäärä on niin pieni, että emme ole pystyneet käynnistämään aamu- ja iltapäivätoimintaa jokaisessa koulussa.
Lisääntyvät oppilasmäärät sekä puute opetustiloista keskustan kouluissa ovat aiheuttaneet suuria opetusryhmiä. Integrointi valmistavan opetuksen jälkeen on vaatinut lisääntyneitä resursseja.
- Kielikylpytoiminnan jatkumosta on vaikea ennustaa. Opetusryhmien oppilasmäärä on pysyttävä vakaana.
Kielikylpyryhmää ei perustettu vuonna 2017 koska ryhmään ilmoitautui ainoastaan kuusi lasta. Ryhmän perustamiseksi lapsia olisi pitänyt olla 15.
- Laadukkaiden koulutuspalveluiden lisääminen vaatii laajan yhteistyöverkoston.
Yhteistyöverkoston kehittäminen vaatii henkilöstöresursseja.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään koulutuspalvelut vuorovaikutteisesti ja asiakaslähtöisesti oppilaiden hyvinvointia tukien.	Oppilaita osallistetaan mm. oppilaskuntatoimintaa kehittämällä sekä koulu- että kaupunkitasolla.	Toimintakertomus.	Jokaisessa koulussa on perusopetuksen opetussuunnitelman mukainen oppilaskunta. Oppilaskuntaa on kuultu muun muassa kouluhankkeiden yhteydessä sekä yhteisöllisissä opiskeluhooltotapaamisissa.
	Sovelletaan monipuolisia, oppilasta aktivoivia työtapoja.	Toimintakertomus.	Opettajat toteuttavat opetussuunnitelman tavoitteet perustuen monipuolisiin tietoihin ja taitoihin sekä oppimisympäristöihin.
	Tehdään yhteistyötä. Järjestetään mm. kerhotoimintaa ja kehitetään kulttuuripolkua, eri sidosryhmien kanssa.		Kulttuuripolulla on ohjelma, joka leviää koko perusopetukseen. Kerhotoimintaa tarjotaan miltei kaikissa kouluissa.
	Kehitetään Wilma-ohjelmaa ja tiedottamista.		Verkkosivuja osoitteessa peda.net/loviisa päivitetään säännöllisesti. Wilma-ohjelmaa käytetään lukuvuosisuunnitelmiin sekä koulu- ja iltapäivätoiminta-ilmoittautumisiin.
	Kehitetään koulujen kotisivuja peda.net -alustalla.	Kotisivujen sisältö ja ajankohtaisuus.	
	Järjestetään aamu- ja iltapäivätoimintaa.	Vuosittainen huoltajakysely.	Loviisa on osallistunut valtakunnalliseen kyselyyn aamu- ja iltapäivätoiminnasta.
	Kehitetään opiskeluhoitopalveluita.	Opiskeluhoito-suunnitelmat ja hyvinvointikyselyt.	Opiskeluhoitosuunnitelmat on laadittu ja kyselyt on vastattu.
	Kehitetään kaksikielisyyttä.	Lisätään toimintaa joka liittyy kaksikielisyyteen.	Kaksikielisiä toimintamuotoja sovelletaan rehtorikokouksissa, eri jatkokoulutuksissa ja koulujen välisessä yhteistyössä sekä opetuksessa. Isnäsin koulujen yhteistyö jatkuu. Koskenkylän koulujen yhteisen kouluhankkeen toteuttaminen on alkanut.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista sekä lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään kaupungin houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita koulutuspalveluja lähellä kuntalaista.	Laaditaan yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa koulutuksen palveluiden esite.	Esite valmistuu vuoden 2017 aikana.	Esite on valmistunut sekä sähköisessä että paperisessa muodossa.
	Lisätään näkyvyyttä ajankohtaisissa asioissa.	Koulujen kotisivut, sosiaalinen media, lehdistö.	Laajoissa hankkeissa, esimerkiksi kouluhankkeissa, kuntalasia on osallistettu. Vastuualue on mukana kaupungin Facebook- sivujen ja uusien verkko-sivujen tuottamisessa. Tiedotusta on tehostettu.
	Kehitetään rekrytointia.	Opetushenkilökunta on muodollisesti kelpoista.	Vastuualue on osallistunut koko keskuksen rekrytointiprosessin laadintaan ja sitä toteutetaan täysmääräisesti.
	Opetusryhmät ovat mielekkään kokoiset.	Oppimistulosten ja viihtyisyyden jatkuva arviointi.	Tuntikehyksen puitteissa on laadittu sopivan kokoiset opetusryhmät. Arviointi viihtyvyydestä tehdään muun muassa hyvinvointikyselyyn perustuen. Formatiivista arviointia kehitetään, niin että se otetaan käyttöön keväällä 2018.
	Ylläpidetään aamu- ja iltapäivätoimintaa.	Kysely huoltajille vuosittain.	Keväällä toteutettiin kysely huoltajille aamu- ja iltapäivätoiminnasta.
	Kehitetään tasa-arvohanketta.	Hankkeen toiminnan väliarviointi. Hankkeen loppuseelvitys.	Tasa-arvohanke toteutetaan hakemuksen ja ministeriöstä saatujen ohjeiden mukaisesti. Väliarviointi tehdään hankeajan päätyttyä.

3. Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen sekä ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Esimies pitää perehdytystilaisuuden uudelle opetushenkilöstölle lukuvuoden alussa.		Perehdyttäminen toteutetaan kaupungin ohjeiden mukaisesti lukuvuoden alussa sekä lukuvuoden aikana uusien opettajien palkkaamisen yhteydessä. Perehdyttämistä on vielä kehitettävä.
	Opettajat ja koulunkäynninohjaajat laativat lukuvuoden alussa henkilökohtaisen kehittämissuunnitelman.	Suunnitelmaa seurataan kehityskeskustelun yhteydessä.	Kaikki opettajat ja koulunkäynninohjaajat ovat laatineet oman henkilökohtaisen kehityssuunnitelman, joka arvioidaan kehityskeskustelun yhteydessä.
	Kehityskeskusteluja käydään vuosittain.	Esimies kirjaa kehityskeskustelut.	Kehityskeskusteluja on pidetty jokaisessa yksikössä lukuvuoden aikana.
	Henkilökuntaa ohjataan osallistumaan monipuolisiin täydennyskoulutuksiin koulutussuunnitelman mukaisesti .	Koulutuksiin osallistuvien lukumäärä. Osaava/Kunnig-ohjelman koulutusten palaute.	Loviisalaiset opettajat ja koulunkäynninohjaajat ovat osallistuneet ahkerasti koulutuksiin. Lukuvuoden 2017–2018 alussa on sovittu uudesta koulutusohjelmasta Porvoon kaupungin kanssa.
	Työviihtyvyyttä lisätään hyvällä johtamisella, ajanmukaisten koulukiinteistöjen ja opetusvälineiden avulla.	Koulukohtaisilla työhyvinvointi kyselyillä. Opetusvälineiden määrä ja käytettävyys.	Henkilökunta on osallistunut kaupungin työhyvinvointikyselyyn sekä Opetushallituksen Hyvinvointiprofiiliin. Tietotekniikkaa kehitetään TVT-tukihenkilön johdolla. TVT-suunnitelma on laadittu yhteistyössä tutoropettajien kanssa.

	Työnohjausta ja muita tukipalveluita tarjotaan tarvittaessa.	Työnohjauksien määrä.	Työnohjausta on tarjottu työterveyden palvelujen kautta. Ryhmäohjausta ei ole tarvittu tammi-elokuun aikana. Ryhmäopettajia on osallistunut kaupungin omaan vertaismentorointiin.
		Henkilökunnan sairauspoissaolojen määrä.	Seuraamme aktiivisesti poissaolojen määrää varhaisen puuttumisen ohjeiden mukaisesti. Poissaolojen lukumäärä on noussut hieman viime vuodesta.
	Koulutoimen johdon yhteisiä toimintamalleja kehitetään yhdessä perusturvakeskuksen johdon kanssa.	Yhteiset strategiat ja suunnitelmat.	Vastuualue on osallistunut mm. keskuksen kehittämissuunnitelma-työhön (KuntaKesu) sekä valtakunnallisen LAPE- hankkeen paikalliseen käynnistämiseen.

4. Talous: taloudenpidon suunnitelmallisuus ja seuranta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sopeutetaan perusopetuksen kulut kaupungin taloudelliseen tilanteeseen.	Talousarviota seurataan jatkuvasti ja poikkeamiin reagoidaan varhaisessa vaiheessa.	Talousarvion toteutuminen. Osavuositarkastus.	Talousarvion toteumaa on seurattu ja vastuualue pysyy ennusteen mukaan talousarviossa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21142 Koulutus

	TALOUSARVIO 2017	TA-MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TP 2017	MUUTOS
Toimintatuotot	1 080 735	0	1 080 735	1 337 984	-257 249
<i>josta sisäiset</i>	2 610	0	2 610	5 692	-3 082
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-16 250 027	-1 911 376	-17 700 189	-17 543 187	-461 214
<i>josta sisäiset</i>	-2 762 981	-2 185 056	-4 948 037	--5 047 524	99 487
Toimintakate	-15 169 292	-1 911 376	-17 080 668	-16 362 205	-718 463
<i>josta sisäiset</i>	-2 760 371	-2 185 056	-4 945 427	-5 041 832	96 405
Toimintakate ulkoinen	-12 408 921	273 680	-12 135 241	-11 320 273	-814 868
Poistot ja arvonalentumiset				-3 655	3 655

Budjetoidut ulkoiset tuotot ylittyvät noin 254 000 eurolla. Suurin summa, noin 108 000 euroa, on korvaus vuonna 2016 opetuskäyttöön ostettujen tietokoneiden siirtämisestä leasingrahoituksen piiriin. Myös kotikuntakorvauksia sekä tukia ja avustuksia on maksettu noin 130 000 euroa budjetoitua enemmän.

Vastuualueen suurimmat yksittäiset ulkoiset määrärahasäästöt kohdistuvat henkilöstösivukuluihin noin 263 000 euroa ja palvelujen ostoihin noin 193 000 euroa joista suurin säästö on kuljetuskustannuksissa; oppilaskuljetuksissa noin 94 000 euroa ja muissa kuljetuksissa noin 44 000 euroa.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Määrä			
Kouluja	15	15	15
Esikouluryhmät/oppilasmäärä	11/156,2	11/143	11/152
Perusopetuksen ryhmien lukumäärä/oppilasmäärä	106/1470,5	105/1481	105/1454
Erityisen tuen piiriin siirretyt, %	9,6	8,9	9,2
Perusopetuksen oppilasta/koulunkäynninohjaajaa	39,6		
Talous			
Esikoulukustannukset/oppilas, netto, euroa	5 106 ulk. (6 213 +sis.)	5 965 ulk.	5 194 ulk.
Esikoulun kuljetuskustannukset/oppilas, netto, euroa	685	874	718
Perusopetuksen kustannukset/oppilas, netto, euroa	7 387 ulk. (9 213 +sis.)	7 751 ulk.	7 343,88 ulk.
Perusopetuksen kuljetuskustannukset/oppilas, netto, euroa	869	900	867

Lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus

Vastuuhenkilöt: sivistysjohtaja sekä rehtorit

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Molemmat lukiot ovat omassa toiminnassaan korostaneet suunnitelmallista opiskelijarekrytointia ja näkyvyyden parantamista. Yhteistyöverkostojen aktiiviseen ylläpitämiseen ja opettajien tieto- ja viestintätaitojen kehittämiseen lukioissa on panostettu. Ylioppilaskirjoitusten sähköistyminen on jatkunut.

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen alueellinen muutoshanke on käynnistynyt vuoden 2017 alussa. Muutoshanketta on valmisteltu ja koordinoitu alueellisen ohjausryhmän toimesta, jossa Loviisan sivistysjohtaja on toiminut puheenjohtajana ja asioiden esittelijänä toiminut osa-aikaisesti Sipoon sivistysjohtaja. Omistajakunnat ja nykyiset koulutuksenjärjestäjät ovat aktiivisesti osallistuneet muutosprosessiin. Muutoshanke jatkuu vuonna 2018 ja tavoitteena on, että vuoden 2019 alusta neljästä alueella toimivasta koulutuksenjärjestäjästä muodostetaan kaksi toimijaa.

Riski-arvio

- Valtionosuuksien osuus on pieni (laskentakaavion muutos)
Lukiokoulutuksen osalta ei tapahtunut muutoksia valtionosuuksien laskennassa. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen kohdalla koulutuksenjärjestäjien valtionosuuksien laskentakaavaa on muutettu.
- Lukiokoulutukseen hakeutuvien määrä - notkahdukset ovat mahdollisia, mikä johtaa koulumuodon houkuttelevuuden vähenemiseen
Lukion opiskelijamäärä on pysynyt samalla tasolla, mutta havaittavissa on, että perusopetuksen lopettaneet hakeutuvat osittain myös muihin lukioihin.
- Opettajien rekrytointi on haastavampaa pienissä lukioissa
Lukioissa uusien opettajien rekrytointi on ollut vähäistä.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään lukiokoulutusta opiskelijoiden hyvinvointia tukien yhdessä opiskelijoiden kanssa.	Alueellisen yhteistyön avulla lisätään kurssitarjontaa yli kielirajojen. Lisätään ja kehitetään opiskeluhoitopalveluja ja opiskelijoiden tukitoimia.	Lukion aloittavien määrä suhteessa ikäluokkaan.	Lovisa Gymnasiumissa on aloittanut 30 uutta opiskelijaa ja Loviisan lukiossa 29 opiskelijaa.
		Lukion keskeyttäneiden määrä.	Vuoden aikana yksikään oppilas ei ollut keskeyttänyt lukio-opintojaan.
		Hyvinvointikyselyt.	Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen kouluterveyskysely ja Opetushallituksen hyvinvointiprofiili on toteutettu molemmissa lukioissa. Lisäksi lukiot ovat vastanneet Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen kyselyyn opiskeluhoitotoimeenpanosta oppilaitoksissa.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista sekä lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään lukiokoulutuksen houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita palveluja lähellä kuntalaista.	Lisätään yhteistyötä paikallisten yritysten, yhdistysten ja kuntaorganisaation kanssa.		Loviisan lukiossa on tehty yhteistyötä vanhustenhuoltopalvelujen kanssa. Lovisa Gymnasiumin Erasmus+-projektin yhteydessä käytettiin paikallisia yrittäjiä asiantuntijoina.
	Hyödynnetään tieto- ja		Tieto- ja viestintätekniikan käyttö

	viestintäteknikkaa ja uuden opetussuunnitelman mukaisia opetusmenetelmiä.		opetuksessa on lisääntynyt.
	Jokaisella alkavalla opiskelijalla on mahdollisuus hankkia kaupungin tukema kannettava tietokone.		Lähes kaikki lukioissa aloittaneet opiskelijat ovat hyödyntäneet mahdollisuutta hankkia kannettava tietokone.
	Osallistutaan aktiivisesti valtakunnallisiin ja kansainvälisiin projekteihin.	Toteutuneiden projektien määrä.	Molemmat lukiot ovat osallistuneet Erasmus+ -kansainvälisyysprojekteihin. Lisäksi Lovisa Gymnasium on osallistunut Lutherin jalanjäljissä-hankeeseen ja Loviisan lukion CERN-tiedeleiriin yhdessä Askolan, Linnankosken ja Lappajärven lukioiden kanssa. Loviisan lukio osallistui kansalliseen Kansanedustajat kouluissa-hankeeseen. Kummatkin lukiot ovat olleet aktiivisesti mukana Suomi100-hankkeissa vuoden aikana.
	Lisätään lukioiden näkyvyyttä medioissa.		Lukiot ovat olleet esillä sekä paikallisessa että sosiaalisessa mediassa.
	Lukioiden verkkosivustojen houkuttelevuutta lisätään ja sivustot pidetään ajan tasalla.		Lukioiden verkkosivustojen houkuttelevuutta on lisätty ja verkkosivustoja on pidetty ajan tasalla.

3. Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen sekä ammatti taitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Varmistetaan riittävät resurssit lukioiden hallintoon.	Lukioiden hallintoon käytettävissä olevat työtunnit.	Lukioiden hallintoon käytettävissä olevat työtunnit eivät ole riittäviä. Alustavia suunnitelmia on tehty, joskaan tavoite ei kummankaan lukion osalta ole toteutunut.
	Varmistetaan riittävät resurssit kurssien toteuttamiseen.	Tunti kehyksen määrä.	Tuntikehyksen määrä oli riittävä.
	Henkilökunnalle tarjotaan riittävästi täydennyskoulutusta.	Koulutuksiin osallistuvien määrä.	Kummassakin lukiossa koko henkilökunta on aktiivisesti osallistunut koulutuksiin virkaehtosopimuksessa mainittujen koulutuksien lisäksi muun muassa myös arviointiin ja digiosaamiseen liittyviin koulutuksiin.
		Opetushenkilöstön henkilökohtaiset kehittämissuunnitelmat.	Jokainen opettaja on laatinut henkilökohtaisen kehittämissuunnitelman lukuvuoden alussa.
Huolehditaan henkilökunnan työhyvinvoinnista.	Kehityskeskustelut ja työhyvinvointikyselyt.	Lukuvuoden 2016–2017 aikana käytiin kehityskeskustelut koko henkilöstön kanssa.	

4. Talous: taloudenpidon suunnitelmallisuus ja seuranta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sopeutetaan toimintaa taloudelliseen tilanteeseen.	Pysytään talousarviossa.	Osavuosikatsaus. Tilinpäätös.	Tavoite on toteutunut.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21144 Lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus

	TALOUSARVIO 2017	TA-MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	88 210	0	88 210	141 924	-53 714
<i>josta sisäiset</i>	710	0	710	931	-221
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-1 762 627	-618 350	-2 380 978	-2 338 125	-42 853
<i>josta sisäiset</i>	-361 305	-622 350	-983 655	-963 892	-19 763
Toimintakate	-1 674 417	-618 350	-2 292 768	-2 196 201	-96 567
<i>josta sisäiset</i>	-360 595	-622 350	-982 945	-962 962	-19 384
Toimintakate ulkoinen	-1 313 822	4 000	-1 309 822	-1 233 239	-76 583
Poistot ja arvonalentumiset	-2 000	0	-2 000	-1 741	-259

Budjetoidut ulkoiset tuotot ylittyvät noin 53 000 eurolla. Suurin summa tulee maksetuista hankeavustuksista. Vastuualueen suurimmat yksittäiset ulkoiset määrärahasäästöt kohdistuvat henkilöstökuluihin noin 70 000 euroa.

Lukioiden yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Opiskelijamäärä	180,5	186	186,5
Opetustunnit	418*)	374	418*)
Netto, euro/opiskelija	6 830 ulk (9 319 +sis.).	6 762 ulk.	6 346 ulk.

*) tuntikehyks

Vapaa sivistystyö

Vastuuhenkilöt: sivistysjohtaja ja rehtori

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Opistojen sähköinen ilmoittautumiskanava Hellewi on vuoden 2017 aikana yhdistetty, saaden lisää näkyvyyttä ja jonka avulla kurssilaiset löytävät molempien opistojen tarjonnan samasta osoitteesta. Hellewin yhdistämisen myötä kurssien verkkomaksaminen mahdollistui.

Opistojen tiedottaminen ja markkinointi on tehty suunnitelmallisemmaksi ja tehokkaammaksi. Tiedottamisen ja markkinoinnin monikanavaisuuteen on kiinnitetty huomiota.

Riskiarvio

- Valtionosuustuntimäärän oletetaan tulevan muutoksia - mahdolliset leikkaukset aiheuttanevat kurssimaksujen korotuspaineita
Valtionosuustuntimäärässä oli pieni leikkaus (2 %) verrattuna edeltävään lukuvuoteen. Kurssimaksuja ei korotettu edellisen lukuvuoden tasosta.
- Kurssimaksujen kehitys vaikuttanee opiskelijamäärään
Opiskelijamäärä nousi vuoden 2016 tasosta noin 50 opiskelijalla (1 %), mutta opiskelijamäärä jäi vuodeksi 2017 asetetusta tavoitteesta noin 10 %.
- Henkilöstöohjelmaan liittyvien muutosten ennakointi
Henkilöstöohjelman toteutuksessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään opistojen toiminta ja tarjonta vuorovaikutteisesti ja asiakaslähtöisesti kuntalaisten hyvinvointia tukien.	Aktiivinen suhde opiskelijoihin ja avainryhmiin: – kurssitoiveet – palautteet ja arvioinnit – sosiaalinen media.	CAF:in asiakastulosten arvioinnissa määriteltyjen mittareiden hyödyntäminen ja yhteiskunnalliset Vaikuttavuuteen liittyvien tunnuslukujen hyödyntäminen.	Kaikille opiskelijoille avoin ja kaikkia kursseja koskeva arviointi toteutettiin tammi-helmikuun aikana. Kurssitoiveita kerättiin keväällä samassa yhteydessä sekä erikseen monen kanavan kautta. Opistoissa suunniteltiin syksyllä muutamia täydentäviä kursseja keväälle 2018.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista sekä lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään opistojen houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita palveluja lähellä kuntalaista.	Alueopistorakenne – opetusta eri toimipisteissä – eriytetyt ryhmäkokosäännöt – yhdyshenkilöverkosto. Oppilaitosverkostot ja hanketoiminta. Aktiivinen markkinointi ja tiedottaminen.	CAF:in asiakas- ja sidosryhmäarviointi tulosten hyödyntäminen.	Kevätlukukauden kurssi-ohjelma toteutui suunnitellusti. Seuraavan kauden ohjelmaa suunniteltiin (CAF:iin kirjatun) toimintamallin mukaisesti ja budjetin sallimissa rajoissa: Mi 5 300 tuntia, Vako 6 900 tuntia. Kansalaisopistojen seminaari "Kansalaisopisto- enemmän kun oppilaitos" kokosi lähialueen opistot keskustelemaan opistojen monimuotoisista haasteista.

			<p>Erasmus-hankkeeseen liittyen saksalaiset hankekumppanit tutustuivat opistojen ja kaupungin toimintaan.</p> <p>Kevään 2018 kurssitarjonta tehtiin yhteistyönä ja sai näkyvyyttä paikallislehdissä.</p>
--	--	--	--

3. Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen ja ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Oppivan organisaation toimintamalli – kokouskäytännöt – kehityskeskustelut – henkilökohtaiset oppimissuunnitelmat – verkostot (benchmarking).	CAF:in henkilöstötulosten arviointi tulosten hyödyntäminen.	Täydennyskoulutusta ja virkistystoimintaa on ollut tarjolla Osaava-hankkeen myötä. Kehityskeskustelut käytiin huhtikuussa. Keskustelut sisälsivät henkilökohtaiset kehittämissuunnitelmat.

4. Talous: Ennakoitavissa oleva tasapainoinen talous

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sopeutetaan toimintaa taloudelliseen tilanteeseen.	Ennakoiva suhde valtionosuuksien kehitykseen. Talousarvion seuranta.	CAF:in suorituskykyarviointi tulosten hyödyntäminen	Toiminta on ollut suunnitelmien ja sovittujen käytäntöjen mukaista. Toimintakauden 2017–2018 suunnitteluraamissa huomioitiin valtionosuusrahoituksen leikkaus. Juhlavuosi Suomi100 huomioitiin luentosarjoina sekä erilaisina tapahtumina ja kursseina. Opistojen talousarvio toteutui suunnitellusti.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21145 Vapaa sivistystyö

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	224 200	0	224 200	240 802	-16 602
<i>josta sisäiset</i>	3 500	0	3 500	10 525	-7 025
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-1 037 691	-87 991	-1 125 682	-1 088 111	-37 570
<i>josta sisäiset</i>	-63 244	-89 791	-153 035	-162 688	9 654
Toimintakate	-813 491	-87 991	-901 482	-847 310	-54 172
<i>josta sisäiset</i>	-59 744	-89 791	-149 535	-152 163	2 629
Toimintakate ulkoinen	-753 747	1 800	-751 947	-695 146	-56 801

Poistot ja arvonalentumiset

Toteutuneet henkilöstökulut alittavat budjetoidun noin 25 000 eurolla sekä matkustus- ja kuljetuspalvelut noin 16 000 eurolla. Verrattuna talousarvioon kaikki suunnitellut opetustunnit eivät toteutuneet. Opetustunteja on myös ostettu ostopalveluna tuntiopettajien palkkaamisen sijasta.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Opiskelijoita	1 274 (Mi) 1 666 (Vako) = 2 940	1 440 (Mi) 1 880 (Vako) = 3 320	1 280 (Mi) 1 706 (Vako) = 2 986
Opetustunteja	4 871 (Mi) 6 818 (Vako) = 11 689	5 500 (Mi) 7 000 (Vako) = 12 500	4 929 (Mi) 6 952 (Vako) = 11 881
Nettokustannukset, euro/opiskelija	242 ulk. (282 + sis.)	227 ulk.	233 ulk.
Nettokustannukset, euro/opetustunti	61 ulk. (71 + sis.)	60 ulk.	58 ulk.

Vapaa-aikatoimi

Vastuuhenkilö: kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Liikuntahallin käyttöä rajoitettiin keväällä 2017 sisäilmaongelman takia. Kesän aikana halliin tehtiin remontti, jolloin muun muassa uusittiin ilmastointi. Liikuntahallia pystyttiin käyttämään syksyn aikana normaalisti. Liikuntahalli on vanha ja keskustelu hallin sisäilmaongelmista jatkui syksyllä.

Vapaa-aikatoimi on hakenut rahoitusta Euroopan sosiaalirahastosta Ohjaamon toiminnalle. Näillä näkymin rahoitus myönnetään ja toiminta alkaa vuonna 2018.

Liikuntaneuvonta on poikkihallinnollisena yhteistyönä otettu käyttöön uutena toimintamuotona. Keskeisessä roolissa liikuntaneuvonnassa on perusterveydenhuolto, jonka piiristä tavoitetaan oikeaa kohderyhmää liikuntaneuvontaan. Liikunnanohjaaja on huolehtinut liikuntaneuvonnasta. Liikuntaneuvonta on henkilökohtainen, yksilötapaamisia sisältävä neuvonta. Toinen uusi toimintamuoto on liikunta-apteekki, joka on kaikille avoin ja maksuton terveystiikunnan neuvontapiste.

Vapaa-aikatoimi on vuoden aikana saanut ulkopuolista rahoitusta etsivään nuorisotyöhön, hankkeisiin Liikkuva koulu, liikunnallinen elämäntapa, lasten ja nuorten paikallinen harrastustoiminta ja kotouttamisliikunta.

Tyttöjen tila otettiin käyttöön Forumissa.

Riskiarvio

- Kysyntä ja tarjonta eivät kohta. Vapaa-aikapalvelut eivät muutu tarpeeksi nopeasti muuttuvaan maailmaan mukana. Vapaa-aikapalvelut eivät kohta niitä kuntalaisia joille palvelut ovat tarkoitettu.
Vuoden aikana ei ole tehty selvityksiä ja arviointeja miten hyvin kysyntä ja tarjonta kohtaavat. Vapaa-aikatoimi on yrittänyt vastata nopeasti toivomuksiin.
- Nuorisovaltuuston toiminta ei ole riittävän aktiivista.
Nuorisovaltuuston on aktiivinen, mutta edustaa käytännössä vain suomenkielistä kieliryhmää.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään nuoriso- ja liikuntapalvelut vuorovaikutteisesti kysyntää vastaavasti resurssit huomioiden.	Monipuolinen ja laadukas nuoriso- ja liikuntatoiminta, joka ottaa yksilön tarpeet huomioon. Toiminta suunnitellaan ja toteutetaan monialaisesti eri verkostojen avulla.	Seurakokouksia, kokouksia muiden toimijoiden kanssa, Nuorten palveluverkko (NOPA).	Seurakokouksia on järjestetty vuoden aikana. Nuorten palveluverkosto (NOPA) on kokoontunut kerran kuukaudessa.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista sekä lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään kaupungin houkuttelevuutta tarjoamalla laadukkaita ja monipuolisia nuoriso- ja liikuntapalveluita lähellä kuntalaista.	Liikuntapoliittinen ohjelma hyväksytään. Liikuntapaikkojen rakentamissuunnitelma hyväksytään.	Poliittinen käsittely ja hyväksyminen.	Liikuntapoliittista ohjelmaa ei ole vielä hyväksytty kaupunginvaltuustossa.
	Aktiivinen yhteistyö kolmannen sektorin kanssa.	Seurakokouksia.	Vapaa-aikatoimi on järjestänyt seurakokouksia ja tekee aktiivisesti yhteistyötä yhdistyksien kanssa.
Järjestetään laajaa liikuntatoimintaa yhteistyössä yhdistysten kanssa niiden oma toiminta huomioiden.	Täydennetään liikuntaseurojen tarjontaa. Järjestetään erityyppisille asiakkaille omia liikuntakerhoja ja -ryhmiä. Luodaan yhdistyksille edellytykset järjestää liikuntatoimintaa.	Seurakokouksia ja asiakaskysely.	Asiakaskyselyitä ei tehty vuoden aikana. Liikuntatoimi on läpi vuoden järjestänyt liikuntakerhoja ja ohjannut liikuntaryhmiä. Yhdistyksille tarjottiin liikuntatiloja ilmaiseksi ohjatuille alle 18-vuotiaiden ryhmille. Yhdistyksille jaettiin toiminta- ja kohdeavustusta.
Kaupunki ylläpitää liikunta- ja suorituspaikkoja eri lajeille ja kunnan eri osissa.	Kaupunki tarjoaa monipuolisia, hyvin varustettuja ja alueellisesti kattavia liikuntapaikkoja.		Kaupunki tarjoaa monipuolisia, hyvin varustettuja ja alueellisesti kattavia liikuntapaikkoja. Liljendaliin rakennettiin uusi miniareena.
Ylläpidetään laajaa nuorisotaloverkkoa eri puolilla kaupunkia.	Nykyiset nuorisotilat pidetään auki omana toimintana ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.	Käyttäjäkysely.	Nuorisotilat pidettiin auki omana toimintana ja yhteistyönä kolmannen sektorin kanssa. Käyttäjäkyselyitä ei tehty vuoden aikana.
Tehdään ryhmämuotoista ja yksilöityä nuorisotyötä. Etsivä nuorisotyö tavoittaa ja auttaa eri elämäntilanteissa olevia nuoria.	Tavoitetaan tuen tarpeessa olevan nuori ja autetaan hänet sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuun ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.	Kaikki yhteistyötahot, Aluehallintovirasto, kaupungin muut toimijat, koulut ja poliisi.	Nuorisotoimi tekee ryhmämuotoista ja yksilöityä nuorisotyötä. Etsivä nuorisotyö on tavoittanut ja auttanut eri elämäntilanteissa olevia nuoria palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuun ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.

3. Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen, ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Käydään vuosittaiset kehityskeskustelut.	Esimies kirjaa kehityskeskustelut.	Suurin osa kehityskeskusteluista käytiin.
	Järjestetään työnohjausta tarpeen vaatiessa ennaltaehkäisevästi.		Etsivillä nuorisotyöntekijöillä on säännöllisesti työnohjausta.
	Henkilökunta osallistuu sekä sisäisiin että ulkoisiin täydennyskoulutuksiin.	Esimies kannustaa henkilökuntaa osallistumaan tarvittaviin täydennyskoulutuksiin.	

Yhteensovittava johtajuus ja tehostettu yhteistyö varhaiskasvatus-, koulutus- ja vapaa-aikatoimen kesken.	Osallistutaan uuden johtamistavan kehittämiseen ja otetaan käyttöön uusia käytäntöjä perusturvakeskuksen ja sivistyskeskuksen palvelumuotojen välille.		Nuorten palveluverkko (NOPA) käsittelee yli keskusrajojen nuoria koskevia yhteisiä asioita. Vapaa-aikatoimella on yhteisiä hankkeita koulutoimen kanssa. Vapaa-aikatoimi tekee paljon yhteistyötä kulttuuritoimen, koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa.
---	--	--	---

4. Talous: taloudenpidon suunnitelmallisuus ja seuranta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Sopeutetaan vapaa-aikatoiminta taloudelliseen tilanteeseen.	Seurataan talousarviota jatkuvasti ja reagoidaan poikkeamiin varhaisessa vaiheessa. Haetaan aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta niihin hankkeisiin, jotka on mainittu vastuualueiden talousarvioteksteissä tai muissa suunnitelmissa.	Vastataan talousarvion tarkasta seurannasta.	Vapaa-aikatoimi on seurannut talousarvion toteutumaa ja on reagoinut poikkeamiin. Vapaa-aikatoimi on saanut ulkopuolista rahoitusta seuraaviin hankkeisiin: Etsivä nuorisotyö, liikkuva koulu, lasten- ja nuorten paikallinen harrastustoiminta, kotouttamisliikunta ja liikunnallinen elämäntapa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21146 Vapaa-aikatoimi

	TALOUSARVIO 2017	TALOUSARVIO-MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	336 400	0	336 400	412 372	-75 972
<i>josta sisäiset</i>	152 600	0	152 600	170 078	-17 478
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-1 841 057	-289 027	-2 130 084	-2 094 391	-35 693
<i>josta sisäiset</i>	-1 029 772	-278 327	-1 308 099	-1 295 081	-13 018
Toimintakate	-1 504 657	-289 027	-1 793 684	-1 682 019	-111 665
<i>josta sisäiset</i>	-877 172	-278 327	-1 155 499	-1 125 003	-30496
Toimintakate ulkoinen	-627 485	-10 700	-638 185	-557 016	-81 168
Poistot ja arvonalentumiset	-13 400	0	-13 400	-14 416	1 016

Vapaa-aikatoimen ulkoiset tuotot ylittävät budjetoidun noin 58 000 eurolla joista maksutuotot 18 000 eurolla, hankeavustukset 27 000 eurolla ja vuokratuotot 13 000 eurolla.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
MYÖNNETYT AVUSTUKSET/ASUKAS, euro			
Liikuntatoiminta	3,6	3,1	3,03
Nuorisotoiminta	1,8	1,9	1,81
Nuorisotilojen aukiolo: iltoja/viikko	13	13	12,5
Nuoria/nuorisotila/viikko			
Forum	20	25	125
muut nuorisotilat	12	15	83
Liikuntahallin käyttöaste			
myönnettyjä liikuntavuoroja		46	41
yhdistyksiä		7	6
ryhmiä		25	25
Vapaa-aikapalveluiden järjestämiä			
nuorisokerhoja		5	10
leirejä		6	9
liikuntakerhoja, lapset ja nuoret		6	6
kilpailuja ja tapahtumia		22	35
aikuisryhmiä		21	21
liikuntaneuvonta		2	28

Vapaa-aikalautakunnan jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 7.6.2017 § 13			
Lappalainen Kalevi, pj	2/3	Bergström Torbjörn	1
Törnroos Ingrid, vpj	2/3	Karlsson Ann-Mari	
Lönnfors Johanna	3/3	Hollmén Annina	
Silvennoinen Algot	2/3	Eriksson Mats	
Karlsson Håkan	1/3	Sederholm Eva	1
Määttä Jouni	1/3	Paakkari Toni	2
Pekkola Janne	3/3	Amberla Timo	
Kaasinen Nina	3/3	Väkevä Antti	
Nurkkala Kirsi	3/3	Brand Pirkko	
-7.6.2017			
Lappalainen Kalevi, pj	2/3	Sjöholm Dorita	1
Väkevä Antti, vpj	3/3	Oinonen Mari	
Karlsson Håkan	3/3	Paakkanen Petra	
Skog Kim	3/3	Weckman Anton	
Karlsson Ann-Mari	3/3	Lindholm Glenn	
Törnroos Ingrid	2/3	Lönnfors Johanna	1
Kähärä Erika	2/3	Uutinen Niina	
Kallio-Taponen Kielo	3/3	Öhberg Raul	
Hämäläinen Unto	1/3	Tolvanen Juha	
Järvinen Paula	0/3	Mettinen Veli-Matti	2
Lindell Carl-Henrik	3/3	Heikkinen Kari	

Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Vastuhenkilö: vs. kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

2017 oli aktiivinen ja toimintarikas vuosi. Itsenäinen Suomi täytti 100 vuotta ja kulttuuritoimi järjesti juhluvuoden kunniaksi monta tapahtumaa kaikenikäisille kaupunkilaisille. Tapahtumat olivat onnistuneita, niissä kävi paljon osanottajia ja yleisötapahtumat saivat paljon kiitosta kuntalaisilta.

Kulttuuritoimi pystyi toteuttamaan kaikki suunnitellut tapahtumat vaikka oli henkilöstövajetta. Sibeliuspäivien järjestelyissä kulttuuritoimi teki saumatonta yhteistyötä Porvoon musiikkiopiston kanssa. Almin talossa oli näyttelyitä ja tapahtumia läpi vuoden. Kävijämäärä oli noin 6000 kävijää, mikä on uusi ennätys. Kävijämäärää nostettiin yhteistyönä kolmannen sektorin kanssa.

Kirjastolle kulunut vuosi oli hyvin haasteellinen. Kesästä alkaen pääkirjastolla on ollut supistettu aukioloaika sisäilmaongelman takia. Loppusyksyllä pääkirjaston toimistotyötilat siirrettiin väliaikaisesti vuokratiloihin. Kaupunki päätti myös vuokrata pääkirjastolle väistötiloja, joihin kirjasto siirtyy keväällä 2018. Kirjastoauto oli poissa käytöstä kesällä 2017 auto-onnettomuuden takia. Liljendalin lähikirjastoon avattiin kaupungin ensimmäinen omatoimikirjasto keväällä 2017.

Henkilöstövajauksesta johtuen museoassistentti joutui ylläpitämään museon toimintaa pääosan yksin vuonna 2017.

Riskiarvio

Kirjaston sisäilmaongelman takia pääkirjastolla oli supistettu aukioloaika. Pääkirjastolla oli vähemmän kävijöitä ja vähemmän lainauksia.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1. Asiakas ja kuntalainen: luodaan kuntalaisille sujuva arki kestävä taloudellinen kehitys huomioiden

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Järjestetään kulttuuri- ja museopalvelut vuorovaikuttaisesti ja asiakaslähtöisesti. Tehdään yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.	Monipuolinen ja laadukas kulttuuri-, kirjasto ja museotoiminta, joka ottaa käyttäjien tarpeet huomioon. Toiminta suunnitellaan ja toteutetaan monialaisesti eri verkostojen avulla.	Seurakokouksia ja kokouksia muiden toimijoiden kanssa.	Kulttuuritoimi on järjestänyt keskustelutilaisuuksia kaupungin kulttuuritoimijoille, niin sanottuja kulttuurikahveja. Kulttuuritoimi on tehnyt yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.
Omatoimikirjasto mahdollistaa enemmän käytettävyyttä.	Liljendalin lähikirjasto tarjoaa lisää aukioloaikoja omatoimikirjastona.	Kävijöiden ja lainojen määrä.	Liljendalin kirjaston kävijämäärä nousi 4 000 kävijällä 2017. Lisääntynyt kävijämäärä ei näkynyt lainatilastoissa.
Loviisan kirjastot liittyvät muiden Uudenmaan kirjastojen kanssa uuteen kirjastojärjestelmään. Se mahdollistaa enemmän yhteistyötä kirjastojen välillä ja enemmän aineistoa asiakkaille.	Uusi kirjastojärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2017 aikana.	Kirjastojärjestelmän toimivuus.	Loviisasta johtumattomista syistä uutta kirjastojärjestelmää ei otettu käyttöön vuoden 2017 aikana. Käyttöönotto on siirretty vuodelle 2018.

Museoiden vapaa sisäänkäynti mahdollistaa kaikille tutustumisen kulttuurihistoriaan.	Laadukkaan perusnäyttelyn ohella museo tarjoaa vaihtuvia näyttelyitä, jotka puhuttelevat nykyajan ihmistä.	Kävijöiden määrä.	Laadukkaan perusnäyttelyn ohella museossa oli kolme muuta näyttelyä. Vuoden pisin ja laajin näyttely kertoi paikkakunnan historiasta itsenäisyyden aikana.
--	--	-------------------	--

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky: luodaan positiivinen kuva kaupungista sekä lisätään vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Lisätään kaupungin houkuttelevuutta tarjoamalla yhdessä muiden kulttuuritoimijoiden kanssa laadukasta kulttuuria Almintalossa.	Kaupunki vuokraa Almintaloa kulttuuritoimijoiden käytettäväksi.	Almintalon käyttöaste.	Almin talossa oli vuoden aikana yli 5 775 kävijää, eli 2700 kävijää enemmän kuin vuonna 2016.
Tarjotaan kaikille perusopetuksen oppilaille erilaisia kulttuuritapahtumia mm. kulttuuripolun kautta.	Kulttuuripolku otetaan käyttöön kaikille vuosiluokille.	Yhteistyötä ja kokouksia kulttuurituottajien, koulujen ja koulutustoimen kanssa.	Kulttuuripolku toteutettiin suunnitelmien mukaan.
Liljendalin omatoimikirjasto otetaan käyttöön.	Liljendalin omatoimikirjasto on avoinna huomattavasti enemmän kuin perinteinen kirjasto.	Kävijä- ja lainamäärät.	Liljendalin kirjaston kävijämäärä nousi 4 000 kävijällä 2017. Lisääntynyt kävijämäärä ei näkynyt lainatilastoissa.
Kirjaston uusi kirjastojärjestelmä ”KOHA” otetaan käyttöön.	Uusi kirjastojärjestelmä on nykyaikaisempi ja yhteistyö Uudenmaan muiden kirjastojen kanssa parantaa käyttäjien lainausmahdollisuuksia.	Kirjastojärjestelmän toimivuus.	Loviisasta johtumattomista syistä uutta kirjastojärjestelmää ei otettu käyttöön vuoden 2017 aikana. Käyttöönotto on siirretty vuodelle 2018.
Museo järjestää laadukkaita vaihtuvia näyttelyitä, jotka houkuttelevat kävijöitä läheltä ja kaukaa.	Museotarjonta on laadukasta.	Museon saama palaute kävijöiltä (esim. vieraskirjan merkinnät ja suulliset kommentit).	Museolla oli kolme näyttelyä Komendantintalossa vuoden aikana. Ruukin ja Viirilässä oli näyttelyitä kesällä.
Kulttuuriavustukset laajentavat Loviisan kulttuuria ja luovat positiivisen kuvan kaupungista.	Kulttuuriavustukset kohdennetaan hyvään ja laadukkaaseen toimintaan.	Raportointi lautakunnalle.	Kulttuurilautakunta jakoi yhteensä 39 800 euroa avustuksia erilaisille kulttuurituottajille. Avustukset jakautuivat seuraavasti: toiminta-avustus kulttuuriyhdistyksille 22 000 euroa, kohdeavustus kulttuuritoimijoille 12 800 euroa ja Suomi 100-avustusta kulttuuritoimijoille 5 000 euroa.

3. Henkilöstö ja johtaminen: osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Panostetaan hyvään johtamiseen sekä ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan.	Käydään vuosittaiset kehityskeskustelut.	Esimies kirjaa kehityskeskustelut.	Kehityskeskustelut käytiin vuoden aikana.
	Järjestetään työnohjausta tarpeen vaatiessa ennaltaehkäisevästi.		Kulttuuritoimella ei ollut työnohjausta vuoden aikana.
Johdon ja henkilökunnan avoin ja rakentava dialogi. Hyvä tiedonkulku.	Henkilökunta osallistuu sekä sisäisiin että ulkoisiin täydennyskoulutuksiin.	Esimies kannustaa henkilökuntaa osallistumaan tarvittaviin täydennyskoulutuksiin.	Vuoden aikana henkilökunta osallistui muutamiin koulutuksiin.
Yhteensovittava ja tehostettu yhteistyö varhaiskasvatus-, koulutus-, vapaa-aika- ja kulttuuritoimen kesken.	Osallistutaan uuden johtamistavan kehittämiseen ja otetaan käyttöön uusia käytäntöjä perusturvakeskuksen ja sivistyskeskuksen palvelumuotojen välille.		Muun muassa kulttuuripolku ja Suomi 100 -tapahtumat järjestettiin yhteistyössä varhaiskasvatus-, koulutus-, vapaa-aika- ja kulttuuritoimen kanssa.

	Henkilökunnan osaamista kehitetään jatkuvasti ja sitä pidetään ajan tasalla.		
--	--	--	--

4. Talous: taloudenpidon suunnitelmallisuus ja seuranta

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Taloudenpidon suunnitelmallisuus ja seuranta.	Sopeutetaan toimintaa taloudelliseen tilanteeseen.	Seurataan talousarvion toteumaa, laaditaan ennusteita ja reagoidaan poikkeamiin.	Kulttuuritoimi on seurannut talousarvion toteutumaa ja on reagoinut poikkeamiin.
	Kehittämishankkeiden avulla tuetaan ja kehitetään keskuksen toimintaa. Kehittämishankkeet edesauttavat tavoitteiden toteuttamista.	Keskuksen eri vastualueet hakevat aktiivisesti ulkopuolista rahoitusta niihin hankkeisiin, jotka on mainittu vastualueiden talousarvioteksteissä tai muissa suunnitelmissa.	Loviisan Sibeliuspäivät ja vierasateljee saivat 2017 ulkopuolista rahoitusta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21147 Kirjasto- ja kulttuuritoimi

	TALOUSARVIO 2017	TA-MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEMA
Toimintatuotot	117 046	0	117 046	95 241	21 805
<i>josta sisäiset</i>					
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-1 945 190	353 465	-1 591 724	-1 477 993	-113 731
<i>josta sisäiset</i>	-409 362	357 085	-52 277	-48 242	-4 035
Toimintakate	-1 828 144	353 465	-1 474 678	-1 382 752	-91 927
<i>josta sisäiset</i>	-409 362	357 085	-52 277	-48 242	-4 035
Toimintakate ulkoinen	-1 418 782	-3 620	-1 422 402	-1 334 510	-87 892
Poistot ja arvonalentumiset	-37 760	0	-37 760	-6 002	-31 758

Toimintatuotot alittivat budjetoidun jokaisessa yksikössä. Euromääräisesti suurimmat tuottojen alitukset olivat Sibeliuspäivien myyntituotoissa noin 11 000 euroa, Almintalon tuotoissa noin 6 000 euroa ja kirjastotoimen tuotoissa noin 7 000 euroa.

Toimintakate pysyi budjetissa koska toimintakulut alittivat budjetoidun tuottoja enemmän. Suurimmat säästöt tulevat henkilöstökuluista noin 66 000 euroa ja palvelujen ostoissa noin 39 000 euroa.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	TP 2016	TA 2017	Toteutuma 2017
Nettokustannus, €/asukas, museotoiminta	8,9 ulk. (14,9 + sis.)	9,1 ulk.	8,2 ulk.
Erikoisnäyttelyjen määrä Komendantintalossa	4	4	3
Erytistapahtumat Komendantintalossa		10	9
Vientinäyttelyt ja lainat muille museoille/muilta museoilta			
- vientinäyttelyt		2	2
- lainat		2	2
Museokävijät			
Komendantintalo	3 542	4 000	3 655
Ruukki & Viirilä	14 136	9 000	14 736
Almitalon toiminta			
- näyttelyitä		15	16
- tapahtumia		50	69
- kävijämäärä		3 000	5 775
Menot €/asukas		3,08	3,33
Tulot €/asukas		0,97	0,58
Nettokustannus, €/asukas, kulttuuritoiminta kult.toiminta, vierasateljee; musiikki, elokuvateatteri, yhteiset	28,6 ulk. (32,21 + sis.)	29,8 ulk.	29,7 ulk.
Kulttuuritapahtumien määrä	78	65	74 (+ kulttuuripolon tapahtumat)
Nettokustannus, €/asukas, kirjastotoiminta	28,6 ulk.	49,0 ulk.	46,5 ulk.
Kirjastojen kokonaislainaus		197 000	154 222
Lainausta/asukas		12,7	10,2
Kirjastoyksiköiden määrä		4 kirjastoa	4 kirjastoa
		1 kirjastoauto	1 kirjastoauto
		4 lukunurkkaa	3 lukunurkkaa

Kulttuurilautakunnan jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 7.6.2017 § 12			
Rosenberg Thomas, pj	3/3	Äijö Raili	
Vuokko Marjo, vpj	2/3	Rossi Reeta	1
Eriksson Mats	3/3	Malms Kim	
Svenskberg Veronica	3/3	Ikäheimo Daniela	
Björkman-Nystén Nina	2/3	Aitokari Mia	1
Hakala Harri	0/3	Lappalainen Kalevi	2
Merovuo Sirkka-Liisa	2/3	Mettinen Veli-Matti	
Katz Kalle	0/3	Ojanperä Jorma	1
Huttunen Sonja	3/3	Marjakangas Miia	
-7.6.2017			
Schroderus Toini, pj	2/4	Haverinen Katri	
Rosenberg Thomas	4/4	Lönnfors Johanna	
Sirén Nina	3/4	Zagora Sergey	
Svenskberg Veronica	1/4	Fransman Hillevi	
Äijö Raili	4/4	Hansson Kenneth	
Laiho Pasi	3/4	Cedervall Jouni-Mikael	
Selander Leena	2/4	Rossi-Raittinen Eila	
Karvonen Juha	4/4	Saario Juha	
Väkevä Antti	0/4	Mettinen Veli-Matti	3
Lindfors Bo	2/4	Kalleinen Kristiina	
Arlin-Kippola Anna-Kaarina	4/4	Rossi Reeta	

TEKNINEN KESKUS

Vastuuhenkilö: tekninen johtaja

Teknisen keskuksen toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Tekninen keskus saavutti vuoden aikana talousarviossa esitetyt tavoitteet. Toimintatuotot alittivat jonkin verran talousarvion, mutta toimintakulujen alituksen ollessa tätä alitusta suurempi, kokonaistulos oli kuitenkin hyvä. Suotuisa sää edesauttoi säästöjen syntymistä.

Henkilökuntavaje vaikeutti osittain tehtävien hoitoa, mutta suurempi haaste siitä syntyi henkilökunnan jaksamiselle. On osoittautumassa, että kaupungin palkkataso vaikeuttaa varsinkin asiantuntijoiden palkkaamista. Hakijoiksi saadaan lähinnä vastavalmistuneita, joilla ei ole kokemusta.

Henkilöstövaje kiinteistö- ja paikkatietotoimistossa sekä asiantuntijavaje tilapalveluissa oli huomattava, mutta esimerkiksi myös kiinteistöhuollossa ja yleisten alueiden hoidossa henkilökunnan vahvuudesta on puuttunut merkittävä määrä työntekijöitä.

Investoinnit toteutuivat hyvin. Harmaakallion palvelutalo valmistui aikataulun mukaisesti. Ruotsinkielisen koulukeskuksen ja Koskenkylän koulukeskuksen suunnittelu on edennyt lähes alkuperäisen aikataulun mukaisesti. Keittiöverkoston saneeraus toteutui kesän aikana. Rantatien peruskorjaus valmistui ja Israelinmetsässä valmistui yksi uusi katu. Tämän lisäksi toteutui monta pienempää hanketta.

Kirjaston sisäilmaongelma kärjistyi vuoden aikana ja Harjunrinteen koulussa ilmeni sisäilmaongelmiin viittaavaa oireilua. Näin ollen suurimmat riskit liittyvät edelleen sisäilmaan. Rantatie ja osa rantavallista korjattiin, jolloin suurin riski muista riskeistä pieneni oleellisesti.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Teknisen keskuksen tuloslaskelma

Keskuksen kaupunginvaltuustoon nähden sitova määräraha on ulkoinen toimintakate.

2115 Tekninen keskus

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Myyntituotot	167 011		167 011	502 740	335 729
Maksutuotot	321 100		321 100	342 140	15 040
Tuet ja avustukset	270 500		270 500	185 119	-85 381
Vuokratuotot	6 927 405	5 556 485	12 483 890	12 491 139	7 249
Muut toimintatuotot	792 700		792 700	701 122	-91 578
Toimintatuotot yhteensä	8 484 716	5 556 485	14 041 201	14 222 262	181 061
<i>joista sisäiset</i>	<i>6 348 475</i>	<i>5 556 485</i>	<i>11 904 960</i>	<i>11 859 222</i>	<i>-45 738</i>
Valmistus omaan käyttöön					
Henkilöstökulut	-4 009 440		-4 009 440	-3 572 955	436 485
Palveluiden ostot	-6 543 907		-6 543 907	-6 784 087	-240 180
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 008 031		-3 008 031	-2 728 489	279 542
Avustukset	-8 000		-8 000	-4 300	3 700
Muut toimintakulut	-585 229	-152 154	-737 383	-774 737	-37 354
Toimintakulut yhteensä	-14 154 607	-152 154	-14 306 761	-13 864 569	442 192
<i>joista sisäiset</i>	<i>-607 015</i>	<i>-152 154</i>	<i>-759 169</i>	<i>-717 568</i>	<i>41 601</i>
Toimintakate	-5 669 891	5 404 331	-265 560	357 693	623 253
<i>joista sisäiset</i>	<i>5 741 460</i>	<i>-5 404 331</i>	<i>11 145 791</i>	<i>11 141 654</i>	<i>4 137</i>
Toimintakate ulkoinen	-11 411 351		-11 411 351	-10 783 961	627 390
Poistot ja arvonalentumiset	-3 090 449		-3 090 449	-3 125 117	-34 668
Kustannuslaskennalliset erät	-430 288		-430 288	-443 002	-12 715

Toimintatuottojen toteutuminen

Toimintatuotot ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti.

Toimintakulujen toteutuminen

Toimintakulut alittavat talousarvion jonkin verran. Suotuisa sää edesauttoi säästöjen syntymistä.

Henkilöstökulujen toteutuminen

Henkilöstökulut alittivat talousarvion selvästi, koska moni tehtävä on ollut täyttämättä. Tehtävät ovat olleet täyttämättä, koska organisaatiouudistuksen takia toimintamalleja on yritetty optimoida. Asiantuntijatehtäviin on myös ollut erittäin vaikea löytää hyviä hakijoita.

Avaintavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen

Teknisen keskuksen toiminnan painopisteet:

1. Asiakas ja kuntalainen

AVAINTAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Palvelut säilyvät hyvällä tasolla.	Nykyinen taso pyritään pitämään.	Resursseja käytetään tehokkaasti ja reagointi oikea-aikaista.	Palvelut säilyivät pääasiassa hyvällä tasolla. Kiinteistö- ja paikkatietotoimiston henkilöstövaje aiheutti kuitenkin ajoittaisia ongelmia.

2. Vetovoimaisuus ja kilpailukyky

AVAINTAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Suunnitellut hankkeet viedään eteenpäin.	Hankkeet viedään eteenpäin aikataulujen mukaan.	Seurataan hankkeiden etenemistä.	Hankkeet etenivät suunnitelmien mukaisesti. Yksi hanke siirtyi vuodenvaihteen yli.

3. Henkilöstö ja johtaminen

AVAINTAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Henkilöstön jaksaminen ja tukeminen muutoksessa.	Henkilöstö jaksaa paremmin työssään ja sairauspoissaolot vähenevät.	Huomioidaan henkilöstöltä tullut palaute. Muutokset pyritään jalkauttamaan hyvin. Suunnataan resurssit oikein.	Henkilökuntavaje on aiheuttanut henkilökuntaa rasittavan haasteellisen tilanteen.

4. Talous

AVAINTAVOITE	TAVOITETASO	TOIMINTASUUNNITELMA	AVAINTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Taloudenpidon suunnitelmallisuus.	Talousarvion sitovat tavoitteet toteutuvat.	Seurataan talousarvion toteutumaa ja laaditaan ennusteita. Reagoidaan poikkeamiin.	Talousarvion sitovat tavoitteet ovat toteutuneet.

Teknisen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet, kokoukset 1–5/2017

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/ kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
Kopiloff Pauli, pj.	4/5	Karvonen Juha	1/5
Hansson Kenneth, varapj.	5/5	Lindén Ralf	0
Ekebom-Jönsas Benita	5/5	Bergholm-Kullström Synnöve	0
Hovi Antti	5/5	Rahkonen Erkki	0
Hämäläinen Satu	5/5	Kähärä Erika	0
Jalkanen Karl	2/5	Nyberg Krister	0
Laitinen Åke	3/5	Hoffman Kenneth	0
Lindlöf Mona	4/5	Lundström Nina	0
Melamies Päivi	4/5	Haverinen Katri	0
Tähtinen Keijo	3/5	Paakkarinen Toni	1/5
Wikström Gudrun	5/5	Åminne Tuula	0

Teknisen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet, kokoukset 6–11/2017

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/ kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
Sjödahl Ralf, pj.	6/6	Uutinen Lotte-Marie	0
Malmivaara Jouni, varapj.	6/6	Hyvönen Petri	0
Aitokari Mia	4/6	Hinttaniemi Jonna	0
Grundström Maria	4/6	Staffans Sten	2/6
Hagfors Kari	3/6	Rahkonen Erkki	0
Hämäläinen Satu	6/6	Kallio-Taponen Kielo	0
Mettinen Veli-Matti	5/6	Peltoluhta Vesa	1/6
Skogster Leif	4/6	Jalkanen Karl	0
Turpeinen Henna-Kaisa	6/6	Kähärä Erika	0

TEKNINEN KESKUS VASTUUALUEITTAIN

Hallinto-, talous- ja toimistopalvelut

Vastuhenkilö: tekninen johtaja

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Henkilöstön hyvinvointi ja työtehtävien mielekäs uudelleenjako sekä toiminnan edelleen tehostaminen.	Työntekijät perehdytetään uusiin tehtäviin huolella. Yleistä viihtyvyyttä parannetaan ja me-henkeä korostetaan.	Henkilöstö voi hyvin. Poissaolot ovat vähentyneet. Toiminta on tehostunut ja prosessit ovat nopeutuneet.	Työt sujuvat hyvin. Toimistohenkilöstölle tulee lisää tehtäviä muun keskuksen työntekijäresurssivajeen vuoksi. Kuormittavuutta seurataan jatkuvasti ja työt pyritään mitoittamaan kuitenkin niin, ettei jaksaminen vaarannu.

2.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Käytössä olevien ohjelmien käyttöasteen nostaminen.	Annetaan koulutusta ja sisäisiä ohjeita. Päivitetään mahdolliset puuttuvat tiedot ohjelmiin.	Ajantasaisen tiedon saanti on vaivatonta ja tietosisältö luotettavaa. Prosessit nopeutuvat.	Tällä hetkellä ei ole mahdollisuutta perehtyä ohjelmien käytön maksimointiin. Työt tehdään niin, että saadaan välttämättömät työt tehtyä. Aikaa suunnittelulle ja kehittämiselle ei valitettavasti juurikaan ole.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21150 Teknisen hallinto-, talous- ja toimistopalvelut

	TALOUSARVIO 2017	TA-MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	1 300		1 300	1 036	264
<i>joista sisäiset</i>				287	287
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-410 494		-410 494	-406 423	4 071
<i>joista sisäiset</i>	-8 268		-8 268	-8 275	-7
Toimintakate	-409 194		-409 194	-405 387	3 807
<i>joista sisäiset</i>	-8 268		-8 268	-7 988	280
Toimintakate ulkoinen	-400 926		-400 926	-398 399	3 527
Poistot ja arvonalentumiset	-2 800		-2 800	-2 467	333

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

Vastuuhenkilö: ympäristönsuojelusihteeri

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelu vastuualueen henkilöstöresurssit ovat pienentyneet myös vuoden 2017 aikana teknisen keskuksen sisäisten henkilöstöjärjestelyjen myötä. Työtehtäviä ja toimintatapoja on siksi uudelleenorganisoitu ja tehostettu.

Vastuualue on vuoden 2017 aikana työllistänyt projektityöntekijän palkkatuella, joten pienentynyttä henkilöstöresurssia on näin pystytty väliaikaisesti paikkaamaan.

Vastuualueen kotisivut uusittiin koko kaupungin kotisivuja koskevan uudistustyön yhteydessä. Suuri osa kotisivujen uudistamistyöstä ja ylläpidosta kuului projektityöntekijälle, mutta työ satoi myös muita henkilöresursseja.

Rakennusvalvonta on vuoden 2017 aikana panostanut sähköisen asiain palveluihin. Asiakaspalveluun on kiinnitetty erityistä huomiota, jotta asiakkaat tavoittaisivat rakennusvalvonnan helposti ja saisivat nopeammin hyvää palvelua. Vuonna 2017 rakennuslupien keskimääräinen käsittelyaika oli 20 vuorokautta.

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma on päivitetty vastaamaan lainsäädännössä tapahtuneita muutoksia.

Projektityönä on kartoitettu Loviisan alueen rauhoitetut luonnonmuistomerkit.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Asiakslähtöisen palvelun tehostaminen.	Sähköinen lupahakemusmenettely otetaan käyttöön.	Sähköinen lupahakemusmenettely on käytössä maaliskuun loppuun mennessä.	Sähköinen lupahakemusmenettely on otettu käyttöön lokakuussa 2016.

2.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Ympäristönsuojelun valvonnan tehostaminen.	Luvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja valvotaan valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti.	Tarkastukset on suoritettu valvontaohjelman mukaisesti. Määräaikaistarkastukset ja projekti luonteinen valvonta on kirjattu sähköiseen tietokantaan.	Luvanvaraisten ja rekisteröitävien laitosten määräaikaistarkastukset on suoritettu valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti. Laitosten vuosiraportit on tarkastettu.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21151 Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	307 811		307 811	312 718	4 907
<i>joista sisäiset</i>				6 284	6 284
Valmistun omaan käyttöön					
Toimintakulut	-676 413		-676 413	-568 959	107 454
<i>joista sisäiset</i>	-32 000		-32 000	-31 478	522
Toimintakate	-368 602		-368 602	-256 241	112 361
<i>josta sisäiset</i>	-32 000		-32 000	-25 194	-6 806
Toimintakate ulkoinen	-336 602		-336 602	--231 047	105 554

Poistot ja arvonalentumiset

Sekä rakennusvalvonnan että ympäristönsuojelun tuotot ovat talousarvion mukaiset. Ympäristönsuojelun osalta valvontamaksun käyttöönotto on nostanut tuottoja. Suurin osa ympäristönsuojelun suorittamasta valvonnasta on kuitenkin yhä sellaista, josta ei voida periä maksua.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (sisältää sis. menot)	Toteutuma 2017 (sisältää sis. menot)
Nettomenot/asukas			
rakennusvalvonta	9,08	9,26	8,90
ympäristönsuojelu	13,63	9,16	13,97
Lupatapahtumat ja lausunnot			
rakennusvalvonta	330	9,26	343
ympäristönsuojelu	103	9,16	116
Valvontakäynnit			
rakennusvalvonta	1 236	1 000	1 198
ympäristönsuojelu	140	180	150

Rakennusvalvonnan lupatapahtumia on hiukan vähemmän kuin aikaisemmin. Toisaalta katselmuksia on tehty vuosien 2014–2016 kasvaneiden lupamäärien johdosta enemmän. Myös rakennetun ympäristön valvontakatselmuksia on tehty aiempia vuosia enemmän.

Ympäristönsuojelun osalta lupatapahtumien määrä on noussut verrattuna aikaisempiin vuosiin. Valvontaohjelman mukaiset lupavelvollisten ja rekisteröityjen laitosten tarkastukset on suoritettu tavoitteiden mukaisesti. Valvontaohjelman toteuttamiseen (esiselvitystyö, tietojen päivittäminen paikkatietojärjestelmään) on osallistunut myös projektityöntekijä. Muuhun valvontaan ei kuitenkaan voitu osoittaa riittävästi henkilöresursseja, jotta valvontaohjelman tavoitteet olisivat kaikilta osin toteutuneet. Valvonnan toteutumista arvioidaan tarkemmin ympäristönsuojeluviranomaisen valvontakertomuksessa.

Rakennus- ja ympäristölautakunnan jäsenet ja varajäsenet, kokoukset 2.2.–1.6.2017

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/ kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
Turku Roger, pj	5/5	Gripenberg Henrik	0
Viklund Raija, vpj	5/5	Heino Leena	0
Meriheinä Thérèse	2/5	Stenvall Camilla	3
Bäcklund Lars-Olof	4/5	Äijö Raili	1
Nyström Rune	5/5	Bruce Robert	0
Laiho Pasi	5/5	Lindholm Stefan	0
Konttinen Lisbeth	5/5	Haverinen Katri	0
Peltoluhta Vesa	5/5	Pitkätie Olli	0
Martinoff Minerva	1/5	Rossi Reeta	4
Penninkangas Anne	4/5	Illman Alf	0
Helgars Frej	0/5	Liljeström Anna	2

Rakennus- ja ympäristölautakunnan jäsenet ja varajäsenet, kokoukset 29.6.–14.12.2017

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/ kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
Kokko Ismo, pj	3/5	Hyvönen Petri	1
Ajomaa Pertti, vpj	5/5	Rahkonen Erkki	0
Bruce Marina	5/5	Grundström Maria	0
Meriheinä Thérèse	0/5	Hollmén Annina	3
Äijö Raili	5/5	Hovi Karolina	0
Linden Ralf	5/5	Karlsson Håkan	0
Viklund Raija	5/5	Holmström Eeva	0
Laiho Pasi	5/5	Laitinen Henry	0
Hällfors Per	5/5	Ylitalo Tapio	0
Penninkangas Anne	5/5	Illman Alf	0
Wallen Sebastian	5/5	Liljeström Anna	0

Kaupunkisuunnittelu

Vastuuhenkilö: kaupunginarkkitehti

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Kaavoitus- ja arkkitehtitoimisto

Kaavoitus- ja arkkitehtitoimistossa työskenteli vuoden aikana kaupunginarkkitehdin ja vakituisen kaavasuunnittelijan lisäksi määräaikainen kaavasuunnittelija 10,5 kuukauden ajan, ja vakituinen kaavasuunnittelija palasi vanhempainvapaalta töihin neljän kuukauden ajaksi. Lisäksi määräaikainen projektityöntekijä vastasi kaavaotteiden antamisesta.

Asemakaavan muutoksia hyväksyttiin kolme, pinta-alaltaan yhteensä noin 39 hehtaaria. Asemakaavat mahdollistavat 12 559 kerrosneliömetrin rakentamisen teollisuusrakennusten korttelialueelle Pernajaan sekä yhteensä 10 443 kerrosneliömetrin rakentamisen yleisten rakennusten sekä liike- ja toimitilarakennusten korttelialueille Harmaakallion pohjoisosaan niin sanotulle uudelle teollisuusalueelle. Vuonna 2015 hyväksytty, valituksen alaisena ollut Harmaakallion pohjoisosan asemakaava sai lainvoiman syyskuussa 2017. Kaava mahdollistaa 77 020 kerrosneliömetrin rakentamisen asuinrakennusten, asuinkerrostalojen ja lähipalvelurakennusten korttelialueille. Ranta-asemakaavoja hyväksyttiin yksi, pinta-alaltaan 8,19 hehtaaria. Ranta-asemakaava mahdollistaa 1 050 kerrosneliömetrin rakentamisen siirtolapuutarhan korttelialueelle Pernajaan. Asiakaspalvelupiste Lovinfossa osallistuttiin kahden nähtävälle asetettavan kaavan aineistojen postittamiseen.

Ajantasa-asemakaavan digitointi saatiin valmiiksi Ruotsinpyhtään, Tesjoen ja Haravankylän osalta. Digitoitavaa aineistoa on jäljellä Liljendalin, Pernajan, Valkon ja vanhan Loviisan asemakaava-alueilla.

Kiinteistö- ja paikkatietotoimisto

Kiinteistö- ja paikkatietotoimistossa on ollut henkilöstövajausta toukokuusta lähtien. Keväällä toimiston paikkatietokäsittelijä irtisanoutui. Paikkatietokäsittelijän tehtävä muutettiin paikkatietosuunnittelijan tehtäväksi, jolloin myös työn vaatavuus muuttui avustajan tehtävistä asiantuntijatehtäviksi. Paikkatietosuunnittelija aloitti työnsä marraskuussa.

Äitiyslomalla ollut kaupungingeodeetti jätti eroanomuksensa keväällä. Myös kaupungingeodeetin sijaisen sopimus päättyi kesäkuun alussa. Kaupungingeodeetin virkaa ei täytetty enää uudelleen. Virka päätettiin lakkauttaa ja perustaa maankäyttöinsinöörin ja kiinteistöinsinöörin virat. Kaupungin maanmittausinsinööri toimii uusien virkojen täyttämiseen asti virkaatekevänä kaupungingeodeettina. Tästä syystä toimitus- ja tonttijakotuotanto on jäänyt vähäiseksi.

Uusi määräaikainen työntekijä palkattiin jatkamaan kesken olevaa tonttijakorekisterin parannusprojektia ja luovuttamaan kaavaotteita. Viime vuodelta oli jäänyt käyttämättä palkkamäärärahoja henkilöstömuutosten takia, mikä mahdollisti työntekijän palkkaamisen.

Osastolla toimivalle siviilipalvelusmiehelle on annettu joitain työtehtäviä, jotka kuuluivat lakkautetun paikkatietokäsittelijän tehtäviin. Järjestely on väliaikainen, mutta tehtäviä ei voi jättää tekemättä.

Kaupungin vuokraamien lomatonttien kartoitusprojekti valmistui ja tiedot on päivitetty tietokantaan. N2000-korkeusjärjestelmään siirtymisen selvitystyöt ja siihen liittyvät kilpailutukset saatiin tehtyä.

Tonttiale ei aiheuttanut piikkiä tonttimyyntiin. Tontteja myytiin kuusi, joista kaksi oli rakentamattomia. Yksi rakentamaton omakotitontti vuokrattiin. Lomatontteja myytiin viisi. Lisäksi myytiin yksi liiketontti ja yksi teollisuustontti.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Kaavoitus

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Laaditaan kaavoituskatsauksen mukaiset asema- ja osayleiskaavat.	Valmistelu ja ohjaus tehdään virkatyönä. Asemakaavanmuutoksia laaditaan virkatyönä. Isot kaavat ja suunnitelmat tilataan puitesopimuksen tai kilpailutuksen mukaisesti ulkopuoliselta konsulttitoimistolta. Kaavat käsitellään luottamuselimissä.	Valmistelu ja käsittely etenevät kaavoituskatsauksen tavoitteiden mukaisesti.	<p>Kaavoituskatsaus 2017 on hyväksytty. Työ on edennyt kaavoituskatsauksen mukaisesti. Työtä hidastaa asiakaspalveluhenkilökunnan puuttuminen (töitä ei ole voitu siirtää yhteiseen asiakaspalvelupiste Lovinfoon, mutta osastolla ei ole enää omaa asiakaspalveluhenkilöstöä), suunnittelutarveratkaisujen ja poikkeamislupahakemusten lukumäärän ja selvitystarpeiden kasvu sekä kaavoituksen henkilöstöresurssien käyttäminen paikkaamaan kiinteistö- ja paikkatietotoimiston henkilöstövajausta lakisääteisten työtehtävien ja perusasiakaspalvelun hoitamiseksi.</p> <p>Itärannan kaavan ideasuunnitelmien paikkatietokysely on toteutettu.</p> <p>Määrlahden itäosan asemakaavan muutosluonnokset ovat olleet nähtävillä ja niiden pohjalta on valmisteltu kaavaehdotus.</p> <p>Tekninen lautakunta valitsi luonnosten nähtävillä olon jälkeen Bellan hiekkakuopan alueen kaavaehdotuksen toteutustavan ja sen pohjalta laadittu kaavaehdotus oli nähtävillä loppuvuodesta.</p> <p>Ruukin asemakaava-alueelle on laadittu kaavaselvityksiä.</p> <p>Chiewitzinkadun asemakaavanmuutos on edennyt kaavaehdotusvaiheeseen.</p> <p>Lappnorruddenin ranta-asemakaava oli kaavaehdotuksena nähtävillä 15.9.–16.10.2017. Harmaakallion, Valkon ym. alueiden osayleiskaavan verkkokysely oli avoinna vastattavaksi heinä-elokuussa.</p> <p>Uuden paloaseman asemakaava, Harmaakallion pohjoisosan asemakaava ja Koskenkylän Sähkökujan alueen asemakaava sekä Pernajan Meriheinän ranta-asemakaava ovat saaneet lainvoiman.</p>
Turvataan kaupungin kasvun ja elinvoiman kehittymisen edellyttämä riittävä kaavavalmis tonttivaranto kysynnän ja asuntopoliittisen ohjelman mukaisesti.	Maanhankintaa ja kaavoitusta täydennysrakentamiseen sekä yleispiirteisten maankäyttösuunnitelmien mukaisilla kasvualueilla asumista ja yritystoimintaa varten.	Tavoitteen saavuttamisen edellyttämä vuotuinen maanhankinta ja kaavoitusmäärä uusille pientalotonteille lukumääräisesti, muulle asumiselle kerrosneliömetreinä ja yritystoiminnalle kerrosneliömetreinä.	<p>Kaavoituskatsaus 2017 on hyväksytty ja kaavoitus etenee sen mukaisesti. Neuvottelut entisistä ratapiha-alueista jatkuvat. Maanhankinnasta vastaavan viranhaltijan, kaupungingeodeetin, irtisanoutumisen jälkeen virka oli puoli vuotta täyttämättä. Kaupunginhallitus päätti vuoden lopussa perustaa ko. viran sijaan kiinteistöinsinöörin ja maankäyttöinsinöörin virat. Hakijoita</p>

			haastatellaan ja valintapäätökset tehdään tammikuussa 2018.
Siirrytään digitaalisten voimassa olevien asema- ja yleiskaavojen yhdistelmien käyttöön. Kaavatiedot saadaan kaupungin viranhaltijoiden ja asiakaspalvelupiste Lovin fon henkilökunnan käyttöön kaupungin sisäisten paikkatietojärjestelmien kautta ja kuntalaisten, yrittäjien ja muiden asiakkaiden katseltaviksi internetkarttapalvelun kautta.	Jatketaan ajantasa- asemakaavan digitalisointi työtä, kiinteistötietojärjestelmän (KTJ) kaavatietojen korjaus- ja päivitystyötä sekä viedään ajantasaiset kaavatiedot Trimble Locus -paikkatieto-järjestelmään. Digitointi työ tarkistetaan kaavoitus- ja arkkitehti toimistossa (100/300 asemakaavaa). Kiinteistötietojärjestelmän kaavatietojen korjaus- ja päivitystyö tehdään kaavoituksen ja Maanmittauslaitoksen yhteistyönä. Kaavatietojen vieminen kaupungin Trimble Locus -paikkatietojärjestelmään. Edellyttää yhtä määräaikaista henkilötyövuotta.	Digitointi työ on kokonaisuudessaan tarkistettu. Kiinteistötietojärjestelmän kaavatietojen korjaus- ja päivitystyö on aloitettu ja valmistuu vuoden loppuun mennessä. Kaavatietojen vieminen kaupungin Trimble Locus -paikkatietojärjestelmään on aloitettu ja valmistuu vuoden loppuun mennessä.	Digitointityön tarkistaminen on käynnissä. Työ eteni loppuvuoden aikana oletettua hitaammin, koska työtä tehtiin oman työn ohella ja työaika jouduttiin henkilöstövajauksen takia käyttämään myös toimiston työtehtäviin. Osayleiskaavat on tarkistettu kokonaisuudessaan. Ruukin ja Tesjoen alueet on tarkastettu ja viety digitaaliseen karttapalveluun. Työ jatkuu Liljendalin ja Pernajan kaupunginosien asemakaava-alueilla. Kiinteistötietojärjestelmän (KTJ) asemakaavojen kaavatietojen korjaus- ja päivitystyö on valmistunut määräaikaisten työntekijän tekemänä. Osayleiskaavojen kaavatietojen korjaus- ja päivitystyö on valmistunut määräaikaisten työntekijän tekemänä.
Kehitetään Loviisanlahden itäistä rantaa oikeusvaikutteisen Loviisan pohjoisosan ja Ruotsinpyhtään Tesjoen osayleiskaavan (LOTES) tavoitteiden mukaisesti.	Laaditaan asemakaavan muutos ja ensimmäinen asemakaava.	Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen valmisteluvaiheen kuuleminen on tehty ja kaava on edennyt ehdotusvaiheeseen.	Itärannan kaavan ideasuunnitelmien paikkatietokyselyn vastaukset on saatu ja tulokset analysoitu. Työtä jatketaan saadun palautteen pohjalta. Monitoimihallin/uimahallin massa on visualisoitu yhdeksälle eri rakennuspaikalle, joista kolme sijaitsee kyseisellä alueella.

Kiinteistö- ja paikkatietotoimisto

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Puretaan ”rästissä” olevat tonttijao ja lohkomiset (kaksi henkilötyövuotta) ”vanhan Loviisan” alueella.	Tehdään omana työnä. Työn tekemiseen ei saada lisäresursseja, joten toteutetaan oman työn ohella.	Työt ovat käynnissä.	Yksittäisiä haettuja tonttijakoja on tehty kolme. Laajojen tonttijakokokonaisuuksien osalta työ ei ole edennyt. Lohkomisia oli seitsemän, joista niin sanottuja rästejä oli kuusi.
Aloitetaan yleisten alueiden (lähinnä katujen) muodostaminen ”vanhan Loviisan” alueella.	Maanmittauslaitos tekee lunastustoimitukset (katualueet, puistoalueet ym. yleiset alueet). Kaupunki tekee lohkomistoimitukset.	Toimitukset vireille ainakin Alakaupungin ja Köpbacka-Haravankylän osalta.	Köpbacka-Haravankylän katualueet sekä Vårdön pienvenesatamat ja niiden pysäköintialueet odottavat edelleen toimitusten aloitusta. Maastotöitä ja aineiston valmistelua on tehty. Alakaupungin katujen maanomistusselvitykset ovat edelleen kesken.
Jatketaan yleisten alueiden (lähinnä katujen) muodostamista Liljendalin, Pernajan ja Ruotsinpyhtään asemakaava-alueilla.	Maanmittauslaitos tekee toimitukset. Kaupunki vastaa kaavalaskennasta.	Pernajan kirkonkylä on työn alla. Koskenkylän kaava-aineisto on laskettu ja odottaa Maanmittauslaitoksen toimenpiteitä. Toimitukset saatetaan vireille Isnäsin ja Tesjoen asemakaava-alueilla. Liljendal on valmis.	Pernajan Koskenkylän kadut ja puistot on lunastettu. Isnäsin kadut on mitattu, samoin Kuggomin kadut ja Israelin metsän puistot. Tesjoen toimitukset ovat meneillään. Pernajan kirkonkylän ja Liljendalin katujen tiedot on laskettu.
Kartoitetaan rantatontit (kaupunginvaltuusto 10.12.2014 § 154).	Edellyttää lisäresurssia vuodelle 2017. Jäljellä olevista tonteista valtaosa	Kaikki kaupungin rantatontit on kartoitettu.	Määräaikainen kartoittaja ja mittamies/venekuski ovat kartoittaneet loput rantatontit

	on saaristossa, joten työ on huomattavasti hitaampaa kuin mantereella.		maastossa touko-elokuun aikana. Tiedot on päivitetty Trimble Locus-paikkatietojärjestelmään.
Aloitetaan N2000-korkeusjärjestelmään siirtymisen suunnittelu.	Vertaillaan toteuttamisvaihtoehtoja (omana työnä, opiskelijatyönä vai konsultti työnä?). Tehdään alustavat suunnitelmat ja aikataulut.	Vuoden 2017 lopussa on tiedossa toimintatapa ja aikataulu järjestelmään siirtymiselle.	Suunnittelu ja laskenta on tehty. Tarjouskilpailulla on valittu mittauskonsultti, joka suorittaa tarkkavaaitukset kesäkaudella 2018. Uuteen korkeusjärjestelmään siirrytään vuoden 2018 loppuun mennessä.
Saadaan ajantasainen Loviisan opaskartta.	Kantakartan perusparannustyö tehdään omana työnä. Painetun kartan toimittaja kilpailutetaan.	Kantakartan perusparannustyö on valmis. Uusi opaskartta on valmis.	Perusparannustyö jatkuu muiden töiden ohella. Työ on viivästynyt resurssipulan takia.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21152 Kaupunkisuunnitteluosasto

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	879 100		879 100	722 711	156 389
<i>joista sisäiset</i>				2 280	2 280
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-888 580	-26 851	-915 431	-905 199	10 232
<i>joista sisäiset</i>		-26 851	-26 851	-26 851	
Toimintakate	-9 480	-26 851	-36 331	-182 487	146 157
<i>joista sisäiset</i>		-26 851	-26 851	-24 571	2 280
Toimintakate ulkoinen	-9 480		-9 480	-157 917	148 437

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
KAAVOITUS- JA ARKKITEHTITOIMISTO			
Tuotot	5 189	17 800	12 824
Kulut	-393 547	-394 285	-366 958
Netto	-388 358	-376 485	-354 134
Hyväksytyt asemakaavat	2 kpl 19,32 ha		3 kpl 38,6 ha
Hyväksytyt ranta-asemakaavat			1 kpl 8,19 ha
Suunnittelutarveratkaisut ja poikkeusluvut	4 kpl		14 kpl
Virallisia kaavaotteita	251 kpl		233 kpl
Kaavaotteisiin liittyviä asiakaskäyntejä ja -puheluita	488 kpl		490 kpl
KIINTEISTÖ- JA PAIKKATIENTOIMISTO			
Tuotot	642 295	861 300	709 887
Kulut	-526 217	-521 146	-538 241
Netto	116 078	340 154	-171 646
Tonttien myyntivoitto	141 936	350 000	207 486
Vuokratuotot	432 100	420 000	430 678

Rakentamis- ja ylläpito-osasto

Vastuuhenkilö: yhdyskuntatekniikan päällikkö

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Investoinnit 2017

Yhdyskuntatekniikka

Investointiohjelma toteutui lähes kokonaisuudessaan.

Hankkeista valmistuivat muun muassa seuraavat:

- Koskenkylän Israelinmetsän alueella rakennettiin Okatien katua 200 metriä.
- Harmaakallion alueella rakennettiin 100 metriä kevyen liikenteen väylää välille Pankkiirintie–Arkkitehdintie.
- Ulkovalaistuksen perusparannushanketta jatkettiin uusimalla valaistuksia muun muassa Mannerheiminkadulla ja Alakaupungissa.
- Ilmarisentie ja Vårdöntien risteysalueen perusparannus valmistui.
- Rantatien peruskorjaus välillä Laivasilta–Laivurinkuja valmistui (730 metriä).
- Liljendaliin rakennettiin lähiliikuntapaikka.

Alle 100 000 euron hankkeet toteutuivat pääosin:

- Mariankadulla peruskorjattiin 500 metriä jalkakäytävää.
- Uusia katuja kestopäällystettiin ja kestopäällysteitä peruskorjattiin yhteensä kuusi kilometriä.
- Lapinjärventielle rakennettiin uutta tievalaistusta kaksi kilometriä.
- Isnäsintien ja Kabbölentien tievalaistuksen rakentaminen aloitettiin.
- Venelaitureita peruskorjattiin.
- Valkon pienvenesataman alueen kunnostus aloitettiin.
- Liikenneturvallisuustoimenpiteitä toteutettiin.
- Tulvavallia korotettiin välillä Laivasilta–Tullisilta.
- Rönnäsin uimaranta-alueetta kunnostettiin.

Tilapalvelu

Yleinen hallinto (tilahankkeet)

Keittiöverkon saneerauksen I-vaihe toteutui suunnitelmien mukaan. Hankkeelle haettiin 60 000 euron lisämääräraha. Kokonaiskustannukset olivat yhteensä 1 100 000 euroa.

Perusturvakeskus (tilahankkeet)

Harmaakallion palvelutalo valmistui joulukuussa ja hankkeen kustannukset pysyivät talousarviossa. Taasiakodin keittiösiiven saneeraus valmistui syksyllä ja hankkeen kustannukset pysyivät talousarviossa.

Sivistyskeskus (tilahankkeet)

Liikuntahallissa suoritettiin sisäilmakorjauksia. Hanke pysyi esitetyssä kustannusarviossa, mutta määrärahavaraus oli liian pieni, joten lisätarve oli 62 000 euroa. Kokonaiskustannukset olivat yhteensä 287 000 euroa. Koskenkylän kouluhanke ja ruotsinkielisen koulukeskuksen hanke keskustassa ovat edenneet alustavan kokonaisuikataulun mukaisesti.

Tekninen keskus (tilahankkeet)

Tesjoen aluelämpöverkosto uusittiin kokonaisuudessaan. Verkostoa laajennettiin hiukan työn aikana, minkä seurauksena kustannukset ylittyivät 60 000 euroa. Kokonaiskustannukset olivat yhteensä 410 000 euroa.

Operatiivisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

1.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Kouluhankkeiden toteutuminen.	Hanke valmistellaan yhdessä käyttäjien kanssa. Hankkeen toteuttamista valvotaan.	Käyttäjät ovat tyytyväisiä, toteutuksen valvonta onnistuu ja kustannukset ovat hallinnassa.	Suunnittelu valmistuu kuukauden myöhässä, mutta alustavaan kokonaisuakatauluun tällä ei ole vaikutusta.

2.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Viihtyisä kaupunkikuva ja hyväkuntoinen katuverkko.	Päällystetään 2 000 metriä katuja ja 1 000 metriä jalkakäytäviä.	Asukkaat ovat tyytyväisiä.	Okatietä rakennettiin 200 metriä. Katuja peruskorjattiin 1 000 metriä. Jalkakäytäviä kunnostettiin 1 000 metriä. Katuja päällystettiin 6 000 metriä.

3.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Katujen, puistojen ja yleisten alueiden kunnossapidon tehostaminen.	Kunnossapidossa käytetään erityyppisiin ympäristöihin soveltuvia hoito- ja kunnossapitotapoja. Kunnossapitotasoa tarkennetaan.	Kustannukset/metri. Vuosittaiset hakkuusuunnitelmat.	Talvikunnossapidon urakat kilpailutettiin. Valkon ja Määrilahden alueella suoritettiin taajamametsän hoitoa.

4.

TAVOITE	TOIMENPIDE	ARVIOINTI	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Talousarvion toteuman seuranta ja ennusteiden laadinta, poikkeamiin reagointi sekä johdon toimenpiteet.	Kustannusten hallinta, taloudellinen toiminta, uusien toimintatapojen etsiminen, prosessien ja palveluketjujen jatkuva parantaminen ja tehostaminen.	Pysytään talousarviossa. Talousraportointi ja sen pohjalta tehtävät tarvittavat johtamistoimenpiteet.	Hankkeet toteutuivat talousarvion mukaisesti. Käyttötalous toteutui talousarvion mukaisesti.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

21153 Rakentamis- ja ylläpito-osasto

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2017	POIKKEAMA
Toimintatuotot	7 296 505	5 556 485	12 852 990	13 185 787	332 807
<i>joista sisäiset</i>	6 348 475	5 556 485	11 904 960	11 850 372	-54 589
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-12 179 120	-125 304	-12 304 424	-11 983 988	320 436
<i>joista sisäiset</i>	-566 747	-125 304	-692 051	-650 965	41 086
Toimintakate	-4 882 615	5 431 182	548 567	1 201 809	653 242
<i>joista sisäiset</i>	5 781 728	5 431 182	11 212 909	11 199 407	-13 502
Toimintakate ulkoinen	-10 664 343		-10 664 343	-9 997 598	666 745
Poistot ja arvonalentumiset	-3 087 649		-3 087 649	-3 100 131	-35 001

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
Nettomenot/asukas	625	217	165
Kunnossapidettävät kadut, km	120	120	120
Ylläpidettävät kiinteistöt, k-m ²	92450	92000	93433
Pelastustoiminta, euroa/asukas	119	137	126

Pelastustoimi

Kaupungin talousarvioon 2017 sisältyi 2 082 000 euron varaus pelastuslaitoksen käyttötalousmenoiksi. Käyttötalousmenot vuonna 2017 olivat yhteensä 1 909 853 euroa.

Huleveden viemärointi

Huleveden viemärointi tulee erotella vesihuollosta.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) sekä vesihuoltolain (119/2001) muutokset tulivat voimaan 1.9.2014. Lakimuutokset edellyttävät huleveden viemäroinnin hallinnan järjestämistä ja vastuiden määrittämistä kaupungin ja vesihuoltolaitoksen kesken.

Loviisan kaupungissa on vuosina 2010–2017 toimittu siten, että vesiliikelaitos on vastannut hulevesiverkoston maanalaisesta osuudesta, sekä investoinneista että kunnossapidosta, ja kaupungin yhdyskuntatekniikka sadevesikaivojen kunnossapidosta sekä hulevesiverkoston maanpäällisestä osuudesta, eli ojista ja rummuista investointeineen ja kunnossapitoineen.

Vuoden 2017 aikana on valmisteltu esitystä hulevesiviemäroinnin hoidosta Loviisan kaupungissa. Päätökset tehdään vuoden 2018 aikana.

Vastuu hulevesien hallinnasta asemakaava-alueella kuuluu maankäyttö- ja rakennuslain 103 i §:n mukaan kunnalle. Kunta voi kuitenkin vesihuoltolain mukaan päättää vesiliikelaitoksen kanssa neuvoteltuaan, että vesiliikelaitos vastaa huleveden viemäroinnistä päätöksessä erikseen määriteltävällä alueella.

Vesiliikelaitoksen tulee kattaa huleveden viemäroinnistä aiheutuvat kustannukset siitä perittäville maksuilla.

Hulevesisäännöksiä tulee valvomaan kunnan määräämä monijäseninen toimielin.

Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

	TP 2016	Alkup. 2017	TA	2017	TP 2017	Poikkeama	Toteuma
	Toteuma	Talousarvio	muutos	Talousarvio	Toteuma		%

VAALIT							
Tulot, ulkoiset	0			0	0	0	
Tulot, sisäiset				0		0	
Menot, ulkoiset	-128	-66 156		-66 156	-46 567	19 589	70,4 %
Menot, sisäiset	-500	-300		-300		300	
NETTO, ulkoinen	-128	-66 156		-66 156	-46 567	19 589	70,4 %
NETTO, sisäinen	-500	-300		-300		300	
Tehtävän kokonaiskustannukset	-628	-66 456		-66 456	-46 567	19 889	

TARKASTUSLAUTAKUNTA							
Tulot, ulkoiset							
Tulot, sisäiset							
Menot, ulkoiset	-44 171	-44 634		-44 634	-31 711	12 923	71,0 %
Menot, sisäiset							
NETTO, ulkoinen	-44 171	-44 634		-44 634	-31 711	12 923	71,0 %
NETTO, sisäinen							
Laskennalliset erät	-17 143				-24 678	-24 678	
Tehtävän kokonaiskustannukset	-44 171	-44 634		-44 634	-31 711	12 923	

KAUPUNGIN VALTUUSTO							
Tulot, ulkoiset					896	896	
Tulot, sisäiset						0	
Menot, ulkoiset	-111 107	-107 265		-107 265	-106 478	787	99,3 %
Menot, sisäiset	-1 257			0	-243	-243	
NETTO, ulkoinen	-111 107	-107 265		-107 265	-105 582	1 683	98,4 %
NETTO, sisäinen	-1 257				-243	-243	
Poistot							
Laskennalliset erät	-122 410	-3 212		-3 212	-84 126	-80 914	
Tehtävän kokonaiskustannukset	-234 773	-110 477		-110 477	-189 951	-79 474	

KAUPUNGINHALLITUS							
Tulot, ulkoiset	347 303	710 000	-300 000	410 000	561 977	151 977	137,1 %
Tulot, sisäiset				0		0	0,0 %
Menot, ulkoiset	-1 055 561	-1 308 557	-270 000	-1 578 557	-1 351 907	226 650	85,6 %
Menot, sisäiset	-8 413	-2 997		-2 997	-7 501	-4 504	250,3 %
NETTO, ulkoinen	-708 258	-598 557	-570 000	-1 168 557	-789 930	378 627	67,6 %
NETTO, sisäinen	-8 413	-2 997	0	-2 997	-7 501	-4 504	250,3 %
Poistot	-2 860				-162 434	-162 434	
Laskennalliset erät	-224 430				-261 956	-261 956	
Tehtävän kokonaiskustannukset	-943 960	-601 554		-1 171 554	-1 221 821	-50 267	

YLEINEN JA KONSERNIHALLINTO							
Tulot, ulkoiset	4 547 380	4 857 290		4 857 290	4 536 417	-320 873	93,4 %
Tulot, sisäiset	3 267 462	3 267 855		3 267 855	3 580 045	312 190	109,6 %
Menot, ulkoiset	-13 922 622	-14 437 640	-493 600	-14 931 240	-14 024 603	906 637	93,9 %
Menot, sisäiset	-372 215	-377 025	-54 918	-431 943	-428 317	3 626	99,2 %
NETTO, ulkoinen	-9 375 241	-9 580 349	-493 600	-10 073 949	-9 488 186	585 764	94,2 %
NETTO, sisäinen	2 895 247	2 890 830	-54 918	2 835 912	3 151 728	315 816	111,1 %
Poistot	-141 029	-116 403		-116 403	-164 612	-48 209	141,4 %
Laskennalliset erät	2 500 883	2 484 440		2 484 440	2 903 875	419 435	116,9 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 120 140	-4 321 482	-548 518	-4 870 000	-3 597 195	1 272 805	

	TP 2016	Alkup. 2017	TA	2017	TP 2017	Poikkeama	Toteuma
	Toteuma	Talousarvio	muutos	Talousarvio	Toteuma	%	%
PERUSTURVAKESKUS							
Tulot, ulkoiset	9 533 805	8 101 322		8 101 322	8 746 630	645 308	108,0 %
Tulot, sisäiset	119 427				122 510	122 510	
Menot, ulkoiset	-53 831 840	-53 283 698	97 600	-53 186 098	-52 436 755	749 343	98,6 %
Menot, sisäiset	-3 300 290	-3 105 879	-943 568	-4 049 447	-4 302 967	-253 520	106,3 %
NETTO, ulkoinen	-44 298 035	-45 182 376	97 600	-45 084 776	-43 690 125	1 394 651	96,9 %
NETTO, sisäinen	-3 180 864	-3 105 879	-943 568	-4 049 447	-4 180 457	-131 010	103,2 %
Poistot	-88 760	-39 448		-39 448	-67 799	-28 351	171,9 %
Laskennalliset erät	-957 444	-1 119 578		-1 119 578	-1 127 024	-7 446	100,7 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-48 525 103	-49 447 281	-845 968	-50 293 249	-49 065 405	1 227 844	
SIVISTYSKESKUS							
Tulot, ulkoiset	3 045 582	2 551 671		2 551 671	3 005 051	453 380	117,8 %
Tulot, sisäiset	9 594	159 420		159 420	187 177	27 757	117,4 %
Valmistus omaan käyttöön	1 696						
Menot, ulkoiset	-24 206 694	-25 159 838	350 000	-24 809 838	-23 699 956	1 109 882	95,5 %
Menot, sisäiset	-5 534 496	-5 761 427	-4 401 803	-10 163 230	-10 362 151	-198 921	102,0 %
NETTO, ulkoinen	-21 159 416	-22 608 167	350 000	-22 258 167	-20 694 905	1 563 262	93,0 %
NETTO, sisäinen	-5 524 902	-5 602 007	-4 401 803	-10 003 810	-10 174 974	-171 164	101,7 %
Poistot	-11 331	-53 700		-53 700	-26 224	27 476	48,8 %
Laskennalliset erät	-770 821	-931 217		-931 217	-963 089	-31 872	103,4 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-27 466 470	-29 195 091	-4 051 803	-33 246 894	-31 859 193	1 387 701	
TEKNINEN KESKUS							
Tulot, ulkoiset	1 843 910	2 136 241		2 136 241	2 363 040	226 799	110,6 %
Tulot, sisäiset	6 349 387	6 348 475	5 556 485	11 904 960	11 859 222	-45 738	99,6 %
Valmistus omaan käyttöön	12 573						
Menot, ulkoiset	-13 126 975	-13 547 592		-13 547 592	-13 147 001	400 591	97,0 %
Menot, sisäiset	-651 543	-607 015	-152 154	-759 169	-717 568	41 601	94,5 %
NETTO, ulkoinen	-11 270 491	-11 411 351	0	-11 411 351	-10 783 961	627 390	94,5 %
NETTO, sisäinen	5 697 844	5 741 460	5 404 331	11 145 791	11 141 654	-4 137	100,0 %
Poistot	-4 243 487	-3 090 449		-3 090 449	-3 102 598	-12 149	100,4 %
Laskennalliset erät	-408 635	-430 288		-430 288	-443 002	-12 714	103,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-10 224 769	-9 190 628	5 404 331	-3 786 297	-3 187 907	598 390	
KAUPUNKI YHTEENSÄ							
Tulot, ulkoiset	19 317 979	18 356 524	-300 000	18 056 524	19 214 010	1 157 486	106,4 %
Tulot, sisäiset	9 745 870	9 775 750	5 556 485	15 332 235	15 748 954	416 719	102,7 %
Valmistus omaan käyttöön	14 270						
Menot, ulkoiset	-106 299 095	-107 955 380	-316 000	-108 271 380	-104 844 978	3 426 402	96,8 %
Menot, sisäiset	-9 868 713	-9 854 643	-5 552 443	-15 407 086	-15 818 746	-411 660	102,7 %
NETTO, ulkoinen	-86 966 846	-89 598 856	-616 000	-90 214 856	-85 630 968	4 583 888	94,9 %
NETTO, sisäinen	-122 843	-78 893	4 041	-74 852	-69 792	5 059	93,2 %
Poistot	-4 487 467	-3 300 000		-3 300 000	-3 523 667	-223 667	106,8 %
Laskennalliset erät		146		146		-146	0,0 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-91 577 157	-92 977 603	-611 959	-93 589 562	-89 224 427	4 365 135	
VESILIIKELAITOS							
Tulot, ulkoiset	3 518 565	3 637 000		3 637 000	3 477 170	-159 830	95,6 %
Tulot, sisäiset	232 833	187 600		187 600	194 886	7 286	103,9 %
Menot, ulkoiset	-2 450 203	-2 422 635		-2 422 635	-2 264 728	157 907	93,5 %
Menot, sisäiset	-109 990	-108 707	-4 041	-112 748	-125 094	-12 346	110,9 %
NETTO, ulkoinen	1 068 362	1 214 365	0	1 214 365	1 212 442	-1 923	99,8 %
NETTO, sisäinen	122 843	78 893	-4 041	74 852	69 793	-5 059	93,2 %
Poistot	-980 160	-1 060 000		-1 060 000	-1 078 345	-18 345	101,7 %
Laskennalliset erät		-146		-146		146	
Tehtävän kokonaiskustannukset	101 056	124 405	-8 082	116 323	78 796	-37 527	
KAUPUNKI+VESILIIKELAITOS YHTEENSÄ							
Tulot, ulkoiset	22 836 545	21 993 524	-300 000	21 693 524	22 691 180	997 656	104,6 %
Tulot, sisäiset	9 978 703	9 963 350	5 556 485	15 519 835	15 943 840	424 005	102,7 %
Valmistus omaan käyttöön	14 270						
Menot, ulkoiset	-108 749 299	-110 378 015	-316 000	-110 694 015	-107 109 706	3 584 309	96,8 %
Menot, sisäiset	-9 978 703	-9 963 350	-5 556 484	-15 519 834	-15 943 840	-424 006	102,7 %
NETTO, ulkoinen	-85 898 484	-88 384 491	-616 000	-89 000 491	-84 418 526	4 581 965	94,9 %
NETTO, sisäinen							
Poistot	-5 467 627	-4 360 000		-4 360 000	-4 602 012	-242 012	105,6 %
Laskennalliset erät	-122 410	-3 212		-3 212	-84 126	-80 914	2619,1 %
Tehtävän kokonaiskustannukset	-91 488 521	-92 747 703	-616 000	-93 363 703	-89 104 664	4 259 039	

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN, ulkoinen (ilman liikelaitosta)

	Alkup. TA 2017	TA muutokset	Muutettu TA 2017	TP 2017	Poikkeama
Toimintatulot	18 356 524,00	-300 000,00	18 056 524,00	19 214 009,98	1 157 485,98
Myyntituotot	7 871 113,00	0,00	7 871 113,00	8 769 448,28	898 335,28
Maksutuotot	6 414 290,00	0,00	6 414 290,00	6 357 741,86	-56 548,14
Tuet ja avustukset	1 386 475,00	0,00	1 386 475,00	1 451 545,83	65 070,83
Muut toimintatuotot	2 684 646,00	-300 000,00	2 384 646,00	2 635 274,01	250 628,01
Toimintamenot	107 955 380,91	316 000,00	108 271 380,91	104 844 978,10	3 426 402,81
Henkilöstömenot	49 258 837,56	557 600,00	49 816 437,56	47 619 740,39	2 196 697,17
Palvelujen ostot	45 200 927,30	-391 600,00	44 809 327,30	43 957 370,61	851 956,69
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	6 048 563,05	0,00	6 048 563,05	6 042 123,18	6 439,87
Avustukset muille	5 912 550,00	0,00	5 912 550,00	5 277 746,69	634 803,31
Muut toimintamenot	1 534 503,00	150 000,00	1 684 503,00	1 947 997,23	-263 494,23
Toimintakate	-89 598 856,91	-616 000,00	-90 214 856,91	-85 630 968,12	4 583 888,79
Verotulot	65 064 000,00	-880 600,00	64 183 400,00	65 949 153,85	1 765 753,85
Valtionosuudet	24 800 000,00	396 000,00	25 196 000,00	25 226 825,00	30 825,00
Rahoitustulot ja -menot	823 000,00	0,00	823 000,00	1 517 551,78	694 551,78
Korkotulot muilta	11 800,00	0,00	11 800,00	22 625,99	10 825,99
<i>Korkotulot liikelaitoksilta</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Muut rahoitustulot muilta	1 610 000,00	0,00	1 610 000,00	1 741 189,67	131 189,67
Korkomenot	798 800,00	0,00	798 800,00	242 006,64	556 793,36
Muut rahoitusmenot	0,00	0,00	0,00	4 257,24	-4 257,24
Vuosikate	1 088 143,09	-1 100 600,00	-12 456,91	7 062 562,51	7 075 019,42
Poistot ja arvonalentumiset	3 299 999,50	0,00	3 299 999,50	3 546 186,05	-246 186,55
Suunnitelman mukaiset poistot	3 299 999,50	0,00	3 299 999,50	3 369 267,48	-69 267,98
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	176 918,57	-176 918,57
Satunnaiset erät	-300 000,00	0,00	-300 000,00	-329 259,33	-29 259,33
Satunnaiset menot	300 000,00	0,00	300 000,00	329 259,33	-29 259,33
Tilikauden tulos	-2 511 856,41	-1 100 600,00	-3 612 456,41	3 187 117,13	6 799 573,54
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	170 000,00	0,00	170 000,00	117 134,36	-52 865,64
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	-3 100 000,00	-3 100 000,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	175 800,00	175 800,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 341 856,41	-1 100 600,00	-3 442 456,41	380 051,49	3 822 507,90

TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN, ulkoinen + sisäinen (ilman liikelaitosta)

	Alkup. TA 2017	TA muutokset	Muutettu TA 2017	TP 2017	Poikkeama
Toimintatulot	28 132 274,11	5 256 485,21	33 388 759,32	34 962 964,58	1 574 205,26
Myyntituotot	11 075 586,00	0,00	11 075 586,00	12 384 494,30	1 308 908,30
Maksutuotot	6 414 290,00	0,00	6 414 290,00	6 357 741,86	-56 548,14
Tuet ja avustukset	1 386 475,00	0,00	1 386 475,00	1 451 545,83	65 070,83
Muut toimintatuotot	9 255 923,11	5 256 485,21	14 512 408,32	14 769 182,59	256 774,27
Toimintamenot	117 810 023,91	5 868 444,49	123 678 468,40	120 663 725,34	3 014 743,06
Henkilöstömenot	49 258 837,56	557 600,00	49 816 437,56	47 619 740,39	2 196 697,17
Palvelujen ostot	48 876 289,30	-391 600,00	48 484 689,30	47 986 147,48	498 541,82
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	6 130 963,05	0,00	6 130 963,05	6 165 877,86	-34 914,81
Avustukset muille	5 912 550,00	0,00	5 912 550,00	5 277 746,69	634 803,31
Muut toimintamenot	7 631 384,00	5 702 444,49	13 333 828,49	13 614 212,92	-280 384,43
Toimintakate	-89 677 749,80	-611 959,28	-90 289 709,08	-85 700 760,76	4 588 948,32
Verotulot	65 064 000,00	-880 600,00	64 183 400,00	65 949 153,85	1 765 753,85
Valtionosuudet	24 800 000,00	396 000,00	25 196 000,00	25 226 825,00	30 825,00
Rahoitustulot ja -menot	837 700,00	0,00	837 700,00	1 554 818,50	717 118,50
Korkotulot muilta	11 800,00	0,00	11 800,00	22 625,99	10 825,99
<i>Korkotulot liikelaitoksilta</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>22 598,54</i>	<i>22 598,54</i>
Muut rahoitustulot muilta	1 624 700,00	0,00	1 624 700,00	1 755 857,85	131 157,85
<i>Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta</i>	<i>14 700,00</i>	<i>0,00</i>	<i>14 700,00</i>	<i>14 668,18</i>	<i>-31,82</i>
Korkomenot	798 800,00	0,00	798 800,00	242 006,64	556 793,36
Muut rahoitusmenot	0,00	0,00	0,00	4 257,24	-4 257,24
Vuosikate	1 023 950,20	-1 096 559,28	-72 609,08	7 030 036,59	7 102 645,67
Poistot ja arvonalentumiset	3 299 999,50	0,00	3 299 999,50	3 546 186,05	-246 186,55
Suunnitelman mukaiset poistot	3 299 999,50	0,00	3 299 999,50	3 369 267,48	-69 267,98
Arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	176 918,57	-176 918,57
Satunnaiset erät	-300 000,00	0,00	-300 000,00	-329 259,33	-29 259,33
Satunnaiset menot	300 000,00	0,00	300 000,00	329 259,33	-29 259,33
Tilikauden tulos	-2 576 049,30	-1 096 559,28	-3 672 608,58	3 154 591,21	6 827 199,79
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	170 000,00	0,00	170 000,00	117 134,36	-52 865,64
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	-3 100 000,00	-3 100 000,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	0,00	0,00	0,00	175 800,00	175 800,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 406 049,30	-1 096 559,28	-3 502 608,58	347 525,57	3 850 134,15

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot 2017	65 064 000	-880 600	64 183 400	65 949 154	1 765 754
Kunnan tulovero	48 340 000	-269 900	48 070 000	47 747 251	-322 849
Kiinteistövero	7 942 000		7 942 000	8 251 792	309 792
Osuus yhteisöveron tuotosta	8 782 000	-610 700	8 171 300	9 950 111	1 778 811

Verotulojen erittely

Verotulo-%

Vuosi	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo	Muutos %
2013	19,75	241,6 milj.	
2014	19,75	246,7 milj.	2,1
2015	19,75	249,2 milj.	1,0
2016	19,75	245,0 milj.	-1,6
2017 arvio	19,75	242,4 milj.	-1,0

Valtionosuuksien erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet 2017	24 800 000	396 000	25 196 000	25 226 825	30 825
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml tasaukset	26 600 000		26 600 000	26 219 403	-380 597
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-1 033 000		-1 033 000	-994 560	-38 440
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 800 000	396 000	-1 404 000	-992 578	411 422

LOVIISAN KAUPUNKI, INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMINEN 2015–2017 (1 000 EUROA)

Hanke	Kust. arvio	Edell. vuosien käyttö	TA muutosten jälkeen			Toteutuma 2017	Poikkeama 2017	Kesken-eräiset työt 31.12	Kust. arviosta käytetty 31.12
			Alkuper. TA 2017	TA muutokset 2017	TA 2017				
Yleinen hallinto ja konsernihallinto									
<i>yli 100 000 euroa hankkeittain:</i>									
Maanhankinta, etuosto-oikeuden käyttö	200		100		100	56	44,5		
Asuntotuotanto, osakepääoman korotus	630		630	-176	454	316	138,7		
Valkon Halli Oy, osakepääoman merkitseminen				176	176	176	0		
Kylien kehittämishankkeet, kaupungin osuus	100						0		
Keittiöverkon saneeraminen	1 640		1 040	60	1100	1125	-25		
Vierasvenesataman info-rakennus	500								
Raatihuone	600								
Tamminiemen alue	300								
Troolisatama	80		80		80		80		
<i>alle 100 000 euron hankkeet</i>			50		50	26,7	23,3		
Investointimenot yhteensä	4 050	0	1 900	60	1 960	1 699	262	0	
Investointeihin liittyvä rahoitusosuus									
<i>ELY-keskus 60 %</i>	-48		-48		-48		-48		
Osakkeiden myynti, Loviisan Satama Oy	4 000					-3 742	3 742		
Kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myynti	-100				0	-948	948		
Investointien tulorahoitus yhteensä	3 852	0	-48		-48	-4 690	4 642		
Investointimenot netto	7 902	0	1 852	60	1 912	-2 992	4 904	0	

Hanke	Kustannus-arvio	Edell. vuosien käyttö	TA				Kesken-eräiset työt 31.12	Kustannus-arviosta käytetty 31.12
			Alkuper. TA 2017	muutokset 2017	TA muutosten jälkeen 2017	Toteutuma 2017		
Perusturvakeskus								
<i>yli 100 000 euroa hankkeittain:</i>								
Pääterveysasema (julkisivujen korjaus)	500	20	100		100	97	3	
Palokunnantalo (Sosiaalitoimisto)	250	191		64	64	43	21	
Maritakoti	400		100		100	12	88	
Taasiankodin peruskorjaus	1600	1504		165	165	165	0	
Harmaakallion uudisrakennus	6500	511	5500	360	5860	5364	497	
Onnela palvelutalon lisärakennus 2017-2019	4850		100		100			
<i>alle 100 000 euron hankkeet (Petu)</i>			90		90	53	37,4	
<i>alle 100 000 euron hankkeet (tilapalvelu)</i>			190		190	103	86,7	
Investointimenot yhteensä	14 100	2 226	6 080	589	6 669	5 836	646	0
Investointeihin liittyvä rahoitusosuus								
Harmaakallio, Aran tuki-arvio 25%			-1 800		-1 800	-1685	-116	
Investointien tulorahoitus yhteensä			-1 800		-1 800	-1685	-116	
Investointimenot netto	14 100	2 226	4 280	589	4 869	4 151	531	0

Hanke	Kustannus-arvio	Edell. vuosien käyttö	TA				Kesken-eräiset työt 31.12	Kustannus-arviosta käytetty 31.12
			Alkuper. TA 2017	TA muutokset 2017	TA muutosten jälkeen 2017	Toteutuma 2017		
Sivistyskeskus								
<i>yli 100 000 euroa hankkeittain:</i>								
Jäähallihanke								
Jäähalli (nykyinen)	720		20		20	9	11	9
Liikuntahalli peruskorjaus	1 575		225		225	291	-66	
Energiaa säästävät investoinnit	300				0		0	
Harjurinteen koulu, vanha osa	1 850							
RPT/Kirkonkylän koulu	250							
Koulu- ja päiväkotinvestoinnit v. 2016-2020								
Lovisanejdens högstadium o gymnasium peruskorjaus	14 000		840		840	216	624	216
Koskenkylän koulukeskus, uusi ja peruskorjaus	6800		360		360	188	172	188
Päiväkotinvestoinnit 2017-2020	5000							
Seurahuoneen saneeraus			100		100	78	22	
Koulutuskuntayhtymät	65							
<i>alle 100 000 euron hankkeet (tilapalvelu + sivistys)</i>	315		250		250	128	122	
Investointimenot yhteensä	30 875		1 795	0	1 795	910	885	413
Investointeihin liittyvä rahoitusosuus								
Investointien tulorahoitus yhteensä	0		0	0	0	0	0	
Investointimenot netto	30 875		1 795	0	1 795	910	885	413

Hanke	Kustannusarvio	Edell. vuosien käyttö	TA muutosten				Keskeneräiset työt 31.12	Kustannusarviosta käytetty 31.12
			Alkuper. TA 2017	TA muutokset 2017	jälkeen 2017	Toteutuma 2017		
Tekninen keskus								
<i>yli 100 000 euroa hankkeittain:</i>								
Loviisan paloasema								
Harmaakallion asuntoalue	1 000		100		100	78	22	
Muiden kaup.osien asuinalueiden kehittäminen			200		200	82	118	
Ulkovalaistuksen rakentaminen ja perusp.	1 000		300		300	303	-3	
Kauppa- ja teollisuusalueiden kadut	200		100		100	109	-9	
Rantatien peruskorjaus	1 100		600	117	717	741	-24	
Kevyenliikenteen väylä, Koskenkylä	1 000							
Kevyenliikenteen väylä MT 176, Kuggom–Hardom	1 200				0	0	0	
Jorvaksen liittymä	350							
Tesjoen aluelämpöputkiston uusiminen	350		350		350	419	-69	419
<i>alle 100 000 euron hankkeet (tilapalvelu)</i>			100		100	71	29	0
<i>alle 100 000 euron hankkeet (yhdyskuntatekniikka)</i>			1 120	0	1 120	1 130	-8	0
Investointimenot yhteensä	6 200		2 870	117	2 987	2 933	125	419
Investointien tulo-rahoitus yhteensä								
Investointimenot netto	6 200		2 870		2 987	2 933	125	419

KAUPUNKI YHTEENSÄ

Hanke	Kustannus- arvio	Edell. vuosien käyttö	TA				Kesken eräiset työt 31.12	Kustannu sarviosta käytetty 31.12
			Alkuper. TA 2017	muutoks et 2017	muutosten jälkeen 2017	Toteutu ma 2017		
Investointimenot yhteensä:								
Yleinen hallinto ja konsernihallinto	4 050		1 900	60	1 960	1 699	262	
Perusturvakeskus	14 100	2 226	6 080	589	6 669	5 836	833,1	
Sivistyskeskus	30 875		1 795		1 795	910	885,3	413
Tekninen keskus	6 200		2 870	117	2 987	2 933	54,2	419
Investointimenot yhteensä	55 225		12 645	766	13 411	11 377	2 034	832
Investointitulot yhteensä:								
Yleinen hallinto ja konsernihallinto	-148		-48		-48	-4 690	4 642	
Perusturvakeskus			-1 800		-1 800	-1685	-116	
Sivistyskeskus								
Tekninen keskus								
Investointitulot yhteensä	-148		-1 848	0	-1 848	-6 375	4 527	
KAUPUNKI YHTEENSÄ NETTO	55 077		10 797	766	11 563	5 002	6 561	832

LOVIISAN VESILIIKELAITOS 2017

Hanke	Kustannus- arvio	Edell. vuosien käyttö	TA				Kesken eräiset työt 31.12	Kustannu sarviosta käytetty 31.12
			Alkuper. TA 2017	KS muutoks et 2017	muutosten jälkeen 2017	Toteutu ma 2017		
VESI JA VIEMÄRI								
<i>yli 100 000 euroa hankkeittain:</i>								
Vanhojen johtojen saneeraus	400		400		400	578	-178	
Runkolinjat Pernaja–Loviisa	4 900	2 589	2 000	-663	1 337	1441	-104	1 161
Jäteveden puhdistamot, Vårdö saneeraus	1 500		150	250	400	366	34	
Rantatie	1000			413	413	413	0	
<i>alle 100 000 euron hankkeet</i>	240		240		240	210	30	
Vesiliikelaitos menot yhteensä	8 040	2 589	2 790		2 790	3 008	-218	1 161
Runkolinjat Pernaja–Loviisa	-1 000		-670		-670	-280	-390	-280
Vesiliikelaitos tulot yhteensä	-1 000		-670		-670	-280	-390	
Vesiliikelaitos netto	7 040	2 589	2 729		2 120	2 728	-608	881

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN 2017 ulkoinen (ilman liikelaitosta)

	Alkuperäinen n TA 2017	TA- muutokset	Muutettu TA 2017	TP 2017	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 088 143,09	-1 100 600,00	-12 456,01	7 062 562,5 1	7 075 018, 52
Satunnaiset erät	-300 000,00		-300 000,00	-329 259,33	-29 259,33
Tulorahoituksen korjauserät	-1 110 000,00	300 000,00	-810 000,00	-837 343,52	-27 343,52
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-12 645 000,00	-766 000,00	-13 411 000,00	- 11 377 042, 19	2 033 957, 81
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 848 000,00		1 848 000,00	1 684 530,0 0	- 163 470,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 110 000,00	-300 000,00	4 810 000,00	4 706 967,35	- 103 032,65
Toiminta ja investoinnit, netto	- 6 008 856,9 1	-1 866 600,00	- 7 875 456,0 1	- 910 414,82	8 785 870, 83
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille				-51 300,00	-51 530,00
Antolainasaamisten vähennykset muilta				132 379,33	132 379,33
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	9 000 000,0 0		9 000 000,0 0	3 930 470,00	- 5 069 530, 00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	- 3 700 000,0 0		- 3 700 000,0 0	-4 662 468,44	- 962 468,44
Lyhytaikaisten lainojen muutos				2 000 000,00	2 000 000,00
Vaikutus maksuvalmiuteen	-708 856,91	-1 866 600,00	- 2 575 456,0 1	- 2 259 265,7 1	4 834 721, 12

YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIIEN SITOVIIEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIIDEN TOTEUTUMISESTA (ilman liikelaitosta)

	Sito vuus N B	Määrärahat 1000 €					Tuloarviot 1000 €				
		Alkup. Talous- arvio	TA muut okset	TA muut:n jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Alkup. Talous- arvio	TA muut okset	TA muut:n jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
ULKOINEN											
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Valtuusto	N	107		107	106	1			0	1	1
Vaalit	N	66		66	47	20			0		0
Tarkastuslautakunta	N	45		45	32	13			0		0
Kaupunginhallitus	N	1 308	270	1 578	1 352	226	710	-300	410	562	152
Yleinen ja konsernihallinto	N	14 438	494	14 931	14 025	907	4 857		4857	4536	-321
Perusturvakeskus	N	53 284	-98	53 382	52 437	945	8 101		8101	8747	645
Sivistyskeskus	N	25 160	-350	25 511	23 700	1 811	2 552		2552	3005	453
Tekninen keskus	N	13 548		13 548	13 147	401	2 136		2136	2363	227
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						65 064	-881	64 183	65 949	1 766
Valtionosuudet	B						24 800	396	25 196	25 226	30
Korkotulot	B						12		12	23	11
Muut rahoitustulot	B						1 610		1 610	1 741	131
Korkomenot	B	799		799	242	557					
Muut rahoitusmenot	B				4	-4					
Satunnaiset erät	B	300		300	329	-29					
INVESTOINTIOSA											
Yleinen ja konsernihallinto	B	1 900	60	1 960	1 699	261	48		48	4 707	4 659
Perusturvakeskus	B	6 080	589	6 669	5 836	833	1 800		1 800	1 685	-115
Sivistyskeskus	B	1 795		1 795	910	885					
Tekninen keskus	B	2 870	117	2 987	2 933	54					
Pys. Vast. luovutusvoitot	B						4 000		4 000		
RAHOITUSOSA											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäykset	B				52	-52					
Antolainasaamisten vähennykset	B									132	132
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						9 000		9 000	3 930	-5 070
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	3 700		3 700	4 362	-662					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N				2 000	-2 000					0
Oman pääoman muutokset	B										
Vaikutus maksuvalmiuteen							710		710	614	62
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		125 399	1 082	127 377	123 212	4 166	125 399	-785	124 615	123 221	1 395

* N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio

B = bruttomääräraha/-tuloarvio

Tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA, ulkoinen	1.1.–31.12.2017		1.1.–31.12.2016	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	12 238 547,40		11 818 915,53	
Maksutuotot	6 357 741,86		6 606 099,97	
Tuet ja avustukset	1 458 807,15		2 287 972,48	
Muut toimintatuotot	2 636 084,01	22 691 180,42	2 123 556,70	22 836 544,68
Valmistus omaan käyttöön				14 269,60
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot yhteensä	-37 681 721,87		-37 786 419,07	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-9 708 449,81		-9 791 413,15	
Muut henkilösivukulut	-1 006 517,22		-2 291 207,20	
Palvelujen ostot	-44 548 533,40		-43 466 426,92	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 892 986,95		-6 902 627,86	
Avustukset	-5 277 746,69		-6 942 134,06	
Muut toimintakulut	-1 993 750,24	-107 109 706,18	-1 569 070,43	-108 749 298,69
Toimintakate		-84 418 525,76		-85 898 484,41
Verotulot		65 949 153,85		65 953 625,10
Valtionosuudet		25 226 825,00		26 173 523,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	22 625,99		24 583,24	
Muut rahoitustuotot	1 752 378,83		1 711 733,75	
Korkokulut	-253 642,90		-289 239,14	
Muut rahoituskulut	-10 619,79	1 510 742,13	-19 622,10	1 427 455,75
Vuosikate		8 268 195,22		7 656 119,44
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 447 612,30		-4 517 296,74	
Kertaluonteiset poistot			-950 331,49	
Arvonalentumiset	-176 918,57	-4 624 530,87		-5 467 628,23
Satunnaiset erät				
Satunnaiset kulut	339 007,48	339 007,48	130 207,26	130 207,26
Tilikauden tulos		3 304 656,87		2 058 283,95
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		137 407,18		665 826,70
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		-3 100 000,00		-2 000 000,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		175 800,00		0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		517 864,05		724 110,65

TP RAHOITUSLASKELMA	1.1.–31.12.2017		1.1.–31.12.2016	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	8 268 195,22		7 656 119,44	
Satunnaiset erät	-339 007,48		-130 207,26	
Tulorahoituksen korjauserät	-837 343,52	7 091 844,22	-543 639,68	6 982 272,50
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-14 384 956,82		-11 280 927,18	
Rahoitusosuudet inv.menoihin	1 964 651,00		542 813,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 706 967,35	-7 713 338,47	541 331,50	-10 196 782,68
Toiminnan ja investointien rahavirta		-621 494,25		-3 214 510,18
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-67 400,00		-14 815,32	
Antolainasaamisten vähennys	132 379,33	64 979,33	696 973,54	682 158,22
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 930 470,00		9 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 662 468,44		-3 730 100,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 000 000,00	1 268 001,56	-3 000 000,00	2 269 900,00
Oman pääoman muutokset				-188 118,42
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	5 506,63		3 134,55	
Vaihto-omaisuuden muutos	5 937,19		19 081,57	
Saamisten muutos	172 761,84		-1 448 281,96	
Korottomien velkojen muutos	-1 105 078,91	-920 873,25	1 497 638,36	71 572,52
Rahoituksen rahavirta		412 107,64		2 835 512,32
Rahavarojen muutos		-209 386,61		-378 997,86
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	7 152 535,60		7 361 922,21	
Rahavarat 1.1.	7 361 922,21	-209 386,61	7 740 920,07	-378 997,86

TP Kaupungin tase

	2017	2016
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	100 488 969,99	96 627 798,20
I Aineettomat hyödykkeet	565 569,52	615 202,96
3. Muut pitkävaikutteiset menot	565 569,52	615 202,96
II Aineelliset hyödykkeet	76 467 257,59	68 975 461,11
1. Maa- ja vesialueet	8 275 947,08	8 223 000,41
2. Rakennukset	34 468 779,88	26 998 002,65
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	30 765 953,83	26 792 339,58
4. Koneet ja kalusto	961 891,53	910 553,41
5. Muut aineelliset hyödykkeet	1 681,88	1 681,88
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 993 003,39	6 049 883,18
III Sijoitukset	23 456 142,88	27 037 134,13
1. Osakkeet ja osuudet	22 332 364,65	25 848 376,57
3. Muut lainasaamiset	582 698,05	715 077,38
4. Muut saamiset	541 080,18	473 680,18
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 506 857,15	1 388 168,25
2. Lahjoitusrahastojen varat	1 435 797,15	1 317 108,25
3. Muut toimeksiannot	71 060,00	71 060,00
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	18 654 765,38	19 042 851,02
I Vaihto-omaisuus	61 120,83	67 058,02
1. Aineet ja tarvikkeet	61 120,83	67 058,02
II Saamiset	11 441 108,95	11 613 870,79
Pitkäaikaiset saamiset	3 620 690,44	4 237 690,44
1. Myyntisaamiset	7 581,36	7 581,36
2. Lainasaamiset	2 107 109,08	2 222 109,08
4. Siirtosaamiset	1 506 000,00	2 008 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	7 820 418,51	7 376 180,35
1. Myyntisaamiset	3 274 849,92	3 333 131,06
3. Muut saamiset	1 054 114,15	912 583,19
4. Siirtosaamiset	3 491 454,44	3 130 466,10
III Rahoitusarvopaperit	4 631 674,73	3 192 821,82
1. Osakkeet ja osuudet	117 821,82	117 821,82
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	4 000 000,00	2 575 000,00
4. Muut arvopaperit	513 852,91	500 000,00
IV Rahat ja pankkisaamiset	2 520 860,87	4 169 100,39
VASTAAVAA YHTEENSÄ	120 650 592,52	117 058 817,47

VASTATTAVAA

A OMA PÄÄOMA	64 224 357,83	63 882 293,48
I Peruspääoma	46 015 260,61	46 015 260,61
III Muut omat rahastot	324 200,00	500 000,00
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	17 367 033,17	16 642 922,52
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	517 864,05	724 110,65
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	5 774 462,23	2 811 869,41
1. Poistoero	674 462,23	811 869,41
2. Vapaaehtoiset varaukset	5 100 000,00	2 000 000,00
C PAKOLLISET VARAUKSET	180 000,00	180 000,00
2. Muut pakolliset varaukset	180 000,00	180 000,00
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 456 231,81	1 332 036,28
1. Valtion toimeksiannot	20 434,66	14 928,03
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	1 435 797,15	1 317 108,25
E VIERAS PÄÄOMA	49 015 540,95	48 852 618,30
I Pitkäaikainen	23 138 873,00	23 778 081,56
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 016 023,00	23 620 131,56
3. Lainat julkisyhteisöiltä	122 850,00	157 950,00
II Lyhytaikainen	25 876 667,95	25 074 536,74
1. Joukkovelkakirjalainat	8 000 000,00	6 000 000,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 534 578,56	4 627 368,44
3. Lainat julkisyhteisöiltä	35 100,00	35 100,00
5. Saadut ennakot	26 862,79	7 212,67
6. Ostovelat	4 781 358,53	6 451 654,58
7. Muut velat	1 176 227,70	1 220 949,06
8. Siirtovelat	7 322 540,37	6 732 251,99
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>120 650 592,52</u>	<u>117 058 817,47</u>

Toimintatuotot	52 563 502,33	50 698 179,57
Toimintakulut	-136 559 854,19	-137 553 639,60
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-10 320,89	-3 732 ,85
Toimintakate	-84 006 672,75	-86 859 192,88
Verotulot	65 949 153,85	65 884 495,59
Valtionosuudet	27 851 296,08	29 758 307,06
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	31 885,07	31 837,00
Muut rahoitustuotot	1 711 050,99	1 725 425,09
Korkokulut	-450 771,73	-530 679,64
Muut rahoituskulut	-132 862,70	-170 319,18
Vuosikate	10 953 078,80	9 839 873,04
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 721 592,94	-7 874 668,98
Omistuksen eliminointierot	219 826,48	-106 688,36
Arvonalentumiset	-23 069,51	-4 815,00
Satunnaiset erät	-91 270,34	-130 207,26
Tilikauden tulos	4 336 972,49	1 723 493,44
Tilinpäätössiirrot	187 969,60	-1 847,03
Tilikauden verot	-11 726,94	-38 342,98
Laskennalliset verot	-16 983,54	-23 622,17
Vähemmistöosuudet	-140 072,74	-4 614,14
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	4 356 158,87	1 664 295,39

KONSERNITULOSLASKELMA
2017
2016

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	10 953	9 840
Satunnaiset erät	-91	-130
Tilikauden verot	-12	-38
Tulorahoituksen korjauserät	-1 000	-591
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-22 713	-11 798
Rahoitusosuudet inv.menoihin	1 985	549
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	8 160	622
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 718	-1 546
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-31	-16
Antolainasaamisten vähennys	58	33
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 132	9 119
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 349	-4 815
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 933	2 943
Oman pääoman muutokset	-150	-215

Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	6	2
Vaihto-omaisuuden muutos	97	-6
Saamisten muutos	-212	-1 077
Korottomien velkojen muutos	-708	846
Rahoituksen rahavirta	1 776	928
Rahavarojen muutos	-943	-618
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	10 617	11 559
Rahavarat 1.1.	11 559	12 177

KONSERNITASE**1.1-31.12.2017****1.1-31.12.2016****VASTAAVAA**

PYSYVÄT VASTAAVAT	112 929 472,93	105 710 211,78
Aineettomat hyödykkeet	1 020 548,11	1 078 504,91
Aineettomat oikeudet	61 500,90	59 841,50
Muut pitkävaikutteiset menot	959 047,22	1 017 435,16
Ennakkomaksut		1 228,25
Aineelliset hyödykkeet	106 526 563,28	102 067 859,28
Maa ja vesialueet	10 550 158,37	10 465 129,20
Rakennukset	56 255 447,61	51 526 626,49
Kiinteät rakenteet ja laitteet	33 510 134,50	29 677 764,69
Koneet ja kalusto	2 895 948,67	2 802 651,57
Muut aineelliset hyödykkeet	108 143,85	117 963,94
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 206 730,27	7 477 723,40
Sijoitukset	5 382 361,53	2 563 847,59
Osakkuusyhteisöosuudet	3 341 309,73	674 095,94
Muut osakkeet ja osuudet	1 483 824,53	1 305 771,34
Muut lainasaamiset	647,86	26 230,68
Muut saamiset	556 579,41	557 749,63
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 748 300,40	1 574 025,33
VAIHTUVAT VASTAAVAT	22 255 267,57	23 083 050,41
Vaihto-omaisuus	560 573,85	657 432,06
Saamiset	11 077 818,49	10 866 220,74
Pitkäaikaiset saamiset	1 657 041,78	2 478 498,62
Lyhytaikaiset saamiset	9 420 776,71	8 387 722,12
Rahoitusarvopaperit	4 728 332,39	3 514 994,93
Rahat ja Pankkisaamiset	5 888 542,84	8 044 402,69
VASTAAVAA YHTEENSÄ	136 933 040,90	130 367 287,52

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA	57 238 104,60	53 094 609,43
Peruspääoma	46 015 260,61	46 015 260,61
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	7 428,87	41 066,45
Muut omat rahastot	597 903,20	874 468,34
Edellisten tilikausien yli- /alijäämä	6 261 353,05	4 499 518,64
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 356 158,87	1 664 295,39
VÄHEMMISTÖOSUUDET	518 390,59	283 700,37
PAKOLLISET VARAUKSET	697 283,41	713 775,85
Eläkevaraukset	9 670,45	10 905,01
Muut pakolliset varaukset	687 612,96	702 870,84
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 698 957,16	1 518 849,66
VIERAS PÄÄOMA	76 780 305,14	74 756 352,21
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	42 624 627,50	41 946 327,31
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	269 083,69	216 265,41
Pitkäaikaiset laskennalliset verovelat	13 613,20	13 984,69
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	14 696 649,04	12 659 192,71
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	18 923 319,06	19 684 465,40
Lyhytaikaiset laskennalliset verovelat	253 012,66	236 116,69
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	136 933 040,90	130 367 287,51

Liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖSTÄ LAADITTAESSA NOUDATETUT PERIAATTEET JA MENETELMÄT ARVOSTUKSELLE JA JAKSOTUKSELLE:

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti, joka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 12.12.2012 § 132.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno määrällisenä.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilinpäätöstiedot ovat vertailukelpoisia edellisvuoden tilinpäätöksen tietojen kanssa.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä sekä osakkuusyhteisöjen tulokset.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhtiöiden keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Kiinteistövero ei ole eliminoitu. Kiinteistöveron määrä ei käy kaikkien yhtiöiden tilinpäätöksistä ilmi. Konsernin sisäisiä liittymismaksuja ei ole eliminoitu. Yhtiöiden tilinpäätöksistä ei käy liittymismaksujen määrä ilmi. Liittymismaksut selvitetään tilikaudella 2018.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta annetun yleisohjeen mukaisesti. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistuksen eliminointi on tehty. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa. Negatiiviset vähemmistöosuudet on jätetty yhdistelemättä.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhtiöiden rakennusten poistot on oikaistu kaupungin poistosuunnitelman mukaisiksi yhtiöiden omien ilmoitusten perusteella ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhtiöiden poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Konsernirakenteen muutokset

Konsernirakennetta yhtenäistettiin fuusioimalla kahdeksan kaupungin kokonaan omistamaa asunto- ja kiinteistöosakeyhtiötä. Lisäksi fuusioitiin kaksi kaupungin konserniin kuuluvaa säätiötä ja niistä muodostettiin Loviisan asuntosäätiö sr. Fuusioitumiset rekisteröitiin patentti- ja rekisterihallituksessa

31.12.2016. Uusi kaupungin kokonaan omistama kiinteistöosakeyhtiö Loviisan Asunnot Oy ja kaupungin määräysvallassa oleva Loviisan asuntosäätiö sr aloittivat toimintansa 1.1.2017. Yhtiöt olivat toteuttaneet fuusion 2016, mutta konsernissa fuusiot on käsitelty vuonna 2017.

Kaupunginvaltuusto päätti 28.9.2016 § 84 toteuttaa Loviisan Satama Oy:n jakautumisen kahdeksi erilliseksi yhtiöksi, Loviisan Satama Oy:ksi ja Loviisan Satamakiinteistöt Oy:ksi. Liiketoimintayhtiö Loviisan Satama Oy:stä päätettiin samalla myydä 60 % osakkeista Helsingin Satama Oy:lle. Jakautuminen ja osakekauppa toteutettiin tammikuussa 2017 ja se vaikutti siten kuluneen vuoden konsernirakenteeseen. Loviisan Satamakiinteistöt Oy on tytäryhtiö ja Loviisan Satama Oy on osakkuusyhteisö.

Kiinteistö Oy Petjärven Rivin osakkuusyhtiöosakkeet myytiin ja yhtiö poistui konsernista.

Kiinteistö Oy Talludden asetettiin vapaaehtoiseen selvitystilaan. Kaupungin saamiset yhtiöltä sekä hankintameno on kirjattu alas vuonna 2017.

Osakkuusyhteisö Valkon Halli Oy laati ensimmäisen tilinpäätöksensä ja se yhdisteltiin konsernitilinpäätökseen.

Itä-Uudellamaalla on toisen asteen koulutuksen uudelleen organisointia koskeva selvitystyö käynnissä ja sillä on vaikutusta koulutuksen järjestävien tahojen organisaatiomuotoihin. Tavoitteena on, että vuoden 2019 alusta neljästä alueella toimivasta koulutuksen järjestävästä tahosta muodostetaan kaksi toimijaa.

Oikaisut edellisen konsernitilinpäätöksen tietoihin

Edellisen vuoden konsernitilinpäätökseen ei tehty oikaisuja.

Liitetiedot

Kaupungin liitetietoihin on yhdistelty kuntayhtymien ja tytäryhtiöiden liitetiedot niiltä osin kuin liitetiedot ovat olleet saatavilla.

Muuta huomioitavaa

Konsernitilinpäätöksen laadinnassa on otettu käyttöön KuntaPro Oy:n järjestelmiin yhteensopiva ohjelma Basware FPM Fico. Ohjelmasta saadaan jatkossa liitetiedot ja raportointi ilman, että audit trail -ketju katkeaa.

Uuden raportointiohjelman käyttöönotossa oikaistiin taseryhmien sisällä olevia vientejä vastaamaan kirjanpitolain mukaista ryhmittelyä.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN				
	KONSERNI		KAUPUNKI	
	2017	2016	2017	2016
Vaalit				
Tarkastuslautakunta				
Valtuusto			896,00	
Kaupunginhallitus	564 285,23	1 501 732,54	561 977,33	347 302,92
Yleinen hallinto ja konsernihallinto	4 536 416,78	4 547 380,24	4 536 416,78	4 547 380,24
Perusturvakeskus	32 128 609,05	31 344 206,78	8 746 629,55	9 533 804,65
Sivistyskeskus	5 889 780,21	5 120 269,86	3 005 050,66	3 045 581,56
Tekninen keskus	6 104 943,06	4 897 530,90	2 363 039,66	1 843 910,02
<i>Keskukset yhteensä</i>	<i>49 224 034,33</i>	<i>47 411 120,32</i>	<i>19 021 4 009,98</i>	<i>19 317 979,39</i>
Vesiliikelaitos				
Liikevaihto	3 339 468,01	3 282 161,12	3 469 099,12	3 513 576,16
Liiketoiminnan muut tuotot		4 898,13	8 071,32	4 989,13
Toimintatuotot yhteensä		50 698 179,57	22 691 180,42	22 836 544,68

VEROTULOJEN ERITTELY		
	2017	2016
Kunnan tulovero (tuloveroprosentti 19,75 % vuonna 2017)	47 747 251,23	49 366 541,83
Osuus yhteisöveron tuotosta	9 950 110,62	8 000 957,75
Kiintestövero	8 251 792,00	8 586 125,52
Verotulot yhteensä	65 949 153,85	65 953 625,10

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY		
	2017	2016
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	27 213 963,00	28 218 305,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-994 560,00	-796 500,00
Järjestelmämuutoksen tasaus		312 984,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-992 578,00	-1 561 266,00
Valtionosuudet yhteensä	25 226 825,00	26 173 523,00

PALVELUIDEN OSTOJEN ERITTELY		
	2017	2016
Asiakaspalveluiden ostot	27 973 046,00	26 931 053,86
Muiden palveluiden ostot	16 575 487,40	16 475 353,06
Kunnan palveluiden ostot yhteensä	44 548 533,40	43 406 406,92

SUUNNITELMANMUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEET

	poistomenetelmä	poistoaika
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	tasapoisto	3 v.
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 v.
Liikearvo	tasapoisto	5 v.
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	3 v.
Vuokrahuoneistojen perusk.menot	tasapoisto	15 v.
Muut	tasapoisto	3 v.
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	20 v.
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 v.
Talousrakennukset	tasapoisto	10 v.
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 v.
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 v.
Muut rakennukset	tasapoisto	20 v.
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	tasapoisto	15 v.
Sillat, laiturit ja uimalat	tasapoisto	10 v.
Muut maa- ja vesirakenteet	tasapoisto	15 v.
Vedenjakeluverkosto	tasapoisto	30 v.
Viemäriverkosto	tasapoisto	30 v.
Alue- ja kaukolämpöverkko	tasapoisto	20 v.
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	tasapoisto	15 v.
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10 v.
Maakaasuverkko	tasapoisto	20 v.
Muut putki- ja kaapeliverkot	tasapoisto	15 v.
Sähkö-, vesi- yms.laitosten laituskoneet ja laitteet	tasapoisto	10 v.
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasapoisto	10 v.
Liikenteen ohjauslaitteet	tasapoisto	10 v.
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakennukset	tasapoisto	10 v.
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	tasapoisto	15 v
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	tasapoisto	8 v
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	4 v.
Muut liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 v
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10 v
Muut kevyet koneet	tasapoisto	5 v
Sairaala-, terveydenhuolto- yms.laitteet	tasapoisto	5 v.
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 v

Päätös tehtiin kaupunginvaltuustossa 12.12.2012 § 132.

PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET				
	KONSERNI		KUNTA	
	2017	2016	2017	2016
Eläkevastuu 1.1.	10 905,01	109 851,34		94 400,00
Vähennykset tilikaudella	-1 234,57	-89 853,68		-94 400,00
Eläkevastuu 31.12.	9 670,45	19 997,66		
Valkon kaatopaikan maisemointivaraus 1.1	120 000,00	145 136,26	120 000,00	145 136,26
Vähennykset tilikaudella		-25 136,26		-25 136,26
Valkon kaatopaikan maisemointivaraus 31.12	120 000,00	120 000,00	120 000,00	120 000,00
Koskenkylä, Teollisuuskuja 2, 1.1	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00
Koskenkylä, Teollisuuskuja 2, 31.12	60 000,00	60 000,00	60 000,00	60 000,00
Ympäristövastuut 1.1.	196 371,00	17 396,54		
Lisäykset tilikaudella	15 408,00	16 371,00		
Vähennykset tilikaudella	-16 370,00	-17 396,54		
Ympäristövastuut 31.12	195 408,00	16 371,00		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1 (ky)	494 086,77	494 702,61		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-33 079,09	-4 546,32		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12 (ky)	461 007,68	490 156,29		
Muut varaukset 1.1. (ky)	12 413,07	8 551,44		
Lisäykset tilikaudella	20 700,58	9 851,49		
Vähennykset tilikaudella	-1 916,37	-5 989,86		
Muut varaukset 31.12. (ky)	31 197,28	12 413,07		

MYYNTIVOITOT JA -TAPPIOT				
	KONSERNI		KUNTA	
	2017	2016	2017	2016
Muut toimintatuotot				
Osakekauppojen luovutusvoitot	15 890,63	1 678,72	55 499,51	
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	835 320,41	485 859,59	496 630,08	482 637,08
Muut myyntivoitot	366 053,56	23 125,80	350 018,55	
Myyntivoitot yhteensä	1 217 264,59	510 664,11	902 148,14	482 637,08
Muut toimintakulut				
Muut myyntitappiot	223 310,12	59 226,99	64 804,62	58 534,00
Myyntitappiot yhteensä	223 310,12	59 226,99	64 804,62	58 534,00

SATUNNAISTEN TUOTTOJEN JA KULUJEN ERITTELY	KONSERNI		KUNTA	
	2017	2016	2017	2016
Satunnaiset tuotot	172 037,14	0,00	0,00	0,00
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	172 037,14	0,00	0,00	0,00
Satunnaiset kulut	263 307,48			
Vanhan vesitornin purku		130 207,26		130 207,26
Fast. Ab Talludden lainasaaminen			75 700,00	
Lovisanejdens högstadium, purku			253 559,33	
Vesiliikelaitos, Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon sulkeminen			5 329,45	
Vesiliikelaitos, Puhdistamoiden asbesti- ja haitta-aineiden kartoittaminen			4 418,70	
Satunnaiset kulut yhteensä	263 307,48	130 207,26	339 007,48	0,00

OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY		
	2017	2016
Osuuspääoman tuotot		
Peruspääomakorot kuntayhtymiltä	113 753,48	114 439,74
Osinkotuotot	1 578 256,13	1 576 705,94
Yhteensä	1 692 009,61	1 691 145,68

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET (sis.liikelaitos)									
	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet						Aineelliset yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Maa- ja vesi-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. aineelliset hyödykkeet	Keskener. työt	
Hankintameno 1.1.		615 203	8 223 000	26 998 002	26 792 340	910 553	1 682	6 049 883	69 590 663
Lisäykset		113 088	55 506	10 582 708	5 953 911	526 586		2 273 124	19 504 923
Rahoitusosuudet				-1 684 530				-280 121	-1 964 651
Vähennykset			-2 559	-14 086					-16 645
Siirrot				416 020	9			-6 027 361	-5 611 332
Poistot		-162 722		-1 829 335	-1 980 306	-475 247			-4 447 610
Arvonlennukset								-22 522	-22 522
Hankintameno 31.12		565 569	8 275 947	34 468 779	30 765 954	961 892	1 682	1 993 003	77 032 826
Arvonkorotukset									
Kp.arvo 31.12		565 569	8 275 947	34 468 779	30 765 954	961 892	1 682	1 993 003	77 032 826

PYSYVIEN VASTAAVIEN SIIJOITUKSET					
	Osakkeet ja osuudet				
	Tytäryhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Muut omistusyhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	15 445 932	8 897 274	907 161	596 010	25 848 377
Lisäykset			2 713 670		2 713 670
Vähennykset	-6 183 507		-46 175		-6 229 682
Siirrot					
Hankintameno 31.12.	9 262 425	8 897 274	3 574 656	598 010	22 332 365
Arvonlennukset					
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 262 425	8 897 274	3 574 656	598 010	22 332 365

**TYTÄRYHTEISÖT, KUNTAYHTYMÄOSUUEDET
SEKÄ OSAKKUUSYHTEISÖT**

		Kotipaikka	Kunnan omistusosuus %	Konsernin omistusosuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta	Konsernin osuus vieraasta pääomasta	Konsernin osuus tilikauden tuloksesta
211K	Loviisan kaupunki			100,00	63 924 357,53	49 015 540,95	217 864,05
211	Loviisan kaupunki			100,00	63 924 357,53	49 015 540,95	217 864,05
211T	Tytäryhtiöt			100,00	2 608 563,50	19 572 970,78	-64 238,75
2117007	Kiinteistö Oy Ruotsinpyhtään Kauppakulma	Loviisa	56,92	56,92	7 474,06	281,83	1 877,28
2117008	Tesjoen Liikekulma keskinäinen kiinteistö Oy	Loviisa	83,80	83,80	68 449,30	1 944,38	-3 648,03
2117009	Liljendal Värme Ab	Loviisa	99,00	99,00	69 726,89	112 250,84	8 695,22
2117010	Oy Loviisanseudun Vesi - Lovisanejdens Vatten Ab	Loviisa	81,04	81,04	1 324 933,82	1 120 032,84	40 683,26
2117014	Rauhalan Liiketalo keskinäinen Oy	Loviisa	61,60	61,60	215 077,40	18 658,42	-6 170,42
2117015	Kiinteistö Oy Lov-As	Loviisa	62,50	62,50	-212 752,59	274 762,49	-13 834,08
2117017	Fastighets Ab Lovisa Stenborg Kiinteistö Oy	Loviisa	54,50	54,50	-50 881,42	108 103,52	9 527,05
2117022	Lugnet fastighets Ab	Loviisa	51,00	51,00	14 800,56	313 934,12	-1 505,83
2117026	Loviisan Asunnot Oy	Loviisa	100,00	100,00	-3 881 315,16	13 748 702,17	-107 482,27
2117030	Loviisan Asuntosäätiö sr	Loviisa		100,00	-582 713,74	835 866,43	-1 081,70
2117031	Loviisan Satamakiinteistöt Oy	Loviisa	100,00	100,00	5 243 488,83	2 202 158,44	10 779,73
2117032	Pensionärshemstiftelsen i Liljendal sr	Loviisa		100,00	87 238,62	6 246,40	-4 666,14
211KY	Kuntayhtymät			100,00	9 106 590,59	10 771 047,69	89 234,21
2117040	Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiiri	Helsinki	0,96	0,96	36 953,59	65 078,81	179,87
2117041	Eteva ky	Mäntsälä	1,42	1,42	3 047,42	10 184,78	114,49
2117042	Inveon ky	Porvoo	25,51	25,51	435 302,48	32 039,88	-48 460,07
2117043	Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	Porvoo	15,40	15,40	451 132,17	358 669,93	35 003,61
2117044	Uudenmaan liitto	Helsinki	1,30	1,30	213,11	1 556,56	2,13
2117045	Kärkulla samkommun		3,12	3,12	12 543,68	22 483,89	779,51
211O	Osakkuusyhtiöt			100,00	8 393 843,56	310 390,58	-16 662,30
2117060	Bostads Ab Mickelsbo i Liljendal		31,90	31,90	36 241,50	260,11	100,92
2117061	Kiinteistö Oy Loviisan Mariankatu 12		31,20	31,20	91 914,36	16 898,48	-1 309,44
2117063	Asunto Oy Ruotsinpyhtään Koivularinne		40,30	40,30	62 296,25	666,91	0,00
2117064	Fastighets Ab Forsby-Center-Koskenkylä Kiinteistö Oy		34,60	34,60	290 754,66	1 837,17	697,95
2117065	Loviisan Satama Oy		40,00	40,00	2 529 325,25	99 379,52	21 116,14
2117066	Valkon Halli Oy		24,00	24,00	160 178,58	0,00	-16 221,42
211P	Konsernista poistuvat			100,00	0,00	0,00	805 970,42
2117021	Fast. Ab Talludden	Loviisa	71,10	71,10	0,00	0,00	297 201,27

SAAMISTEN ERITTELY				
	2017	2017	2016	2016
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset	2 680 807,14		2 880 507,13	
Myyntisaamiset		93 035,53		107 107,24
Saamiset omistusyhteisyyteiltä				
Lainasaamiset			56 679,33	
Myyntisaamiset		15 191,58		7 421,58
Saamiset liikelaitoksilta				
Lainasaamiset	5 800 000,00	327 175,69	5 125 608,59	1 207 496,01
Saamiset kuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset		757,80		11 866,26
Saamiset yhteensä	8 489 807,14	436 160,60	8 062 795,05	1 333 891,09

	SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT			
	KONSERNI		KUNTA	
	2017	2016	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Kela, henkilökunnan työterveyshuolto		289 348,29	215 000,00	212 000,00
Suomen aluehallintovirasto, SKK -hanke		502 000,00	502 000,00	502 000,00
Valtionosuus, Opetus- ja kulttuuritoimi		162 184,00		162 184,00
Keha, Maahanmuuttajapalvelut		137 409,85		137 409,85
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, hyvitys		853 722,66	455 741,30	862 023,95
E-suomen aluehallintovirasto, joukkoliikenne		180 930,00		180 930,00
Porvoon kaupunki, pelastuslaitos		266 374,00		266 374,00
Ara, Harmaakallion avustus			1 684 530,00	
Muut siirtosaamiset				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	2 802 881,08	2 391 968,80	2 857 271,30	2 322 921,80
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 506 000,00			

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY	KONSERNI		KUNTA	
	2017	2016 *	2017	2016*)
Peruspääoma 1.1.	46 015 260,61	46 015 260,61	46 015 260,61	46 015 260,61
Lisäykset				
Vähennykset				
Siirrot erien välillä				
Peruspääoma 31.12.	46 015 260,61	46 015 260,61	46 015 260,61	46 015 260,61
Yhdistysten ja säätiöiden peruspo 1.1.	41 066,45	41 066,45		
Lisäykset				
Vähennykset	-33 637,58			
Siirrot erien välillä				
Yhdistysten ja säätiöiden peruspo 31.12	7 428,87	41 066,45		
Vararahasto 1.1.	16 510,26	16 264,81		
Lisäykset	419,35	245,44		
Vähennykset	-5 675,91			
Siirrot erien välillä				
Vararahasto 31.12.	11 253,70	16 510,26		
Rahastopääomat 1.1.	130 066,96	130 066,96		
Lisäykset				
Vähennykset	-175 800,00			
Siirrot erien välillä	406 973,04			
Rahastopääomat 31.12.	361 240,01	130 066,96		
Rakennusrahasto 1.1.	183 042,70	183 042,70		
Lisäykset	2 905,67			
Vähennykset				
Siirrot erien välillä	15 806,83			
Rakennusrahasto 31.12.	201 755,20	183 042,70		
Muut omat rahastot 1.1.	544 848,42	544 848,42	500 000,00	500 000,00
Lisäykset				
Vähennykset	-21 194,12		-175 800,00	
Siirrot erien välillä	-500 000,00			
Muut omat rahastot 31.12.	23 654,30	544 848,42	324 200,00	500 000,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	6 163 814,03	4 687 637,06	17 367 033,17	16 831 041,00
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	-80 363,29	-188 118,42		-188 118,42
Osingonjako				
Yritysosotot ja -myynnit	165 791,04			
Siirrot erien välillä	12 111,27			
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	6 261 353,05	4 499 518,64	17 367 033,17	16 642 922,58
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	4 356 158,87	1 664 295,39	517 864,05	724 110,65
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	57 238 104,60	53 094 609,43	64 224 357,83	63 882 293,48

*)Konsernin vuoden 2016 tiedot on korjattu vastaamaan konserniohjelman käyttöönotossa tarkistettuja tase-eriä.

VELAT, JOTKA ERÄÄNTYVÄT VIIDEN VUODEN JÄLKEEN	KONSERNI		KUNTA	
	2017	2016	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	21 338 772,87	13 504 984,55	10 122 708,26	8 113 157,80
Lainat julkisyhteisöiltä	17 428,13			
Pitkäaikaiset velat yhteensä	21 356 201,00	13 504 984,55	10 122 708,26	8 113 157,80

JOUKKOVELKAKIRJALAINAT	KUNTA	
	2017	2016
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat	8 000 000,00	6 000 000,00
-korko -%	-0,1000	0,1000
-erääntyvät	22.1.2018	31.1.2017
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	8 000 000,00	6 000 000,00

PAKOLLISET VARAUKSET	KUNTA	
	2017	2016
Eläkevastuu 1.1.		94 400,00
Lisäys/vähennys		-94 400,00
Ympäristövastuut 1.1.	180 000,00	205 136,26
Lisäys/vähennys		-25 136,26
Muut pakolliset varaukset yhteensä	180 000,00	180 000,00

VIERAS PÄÄOMA				
	2017		2016	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		10 652,49		15 437,18
Velat kuntayhtymille				
Ostovelat		-372 973,16		594 099,49
Vieras pääoma yhteensä		-362 320,67		609 536,67

SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät	KONSERNI		KUNTA	
	2017	2016	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	8 011 783,17	7 936 514,76	5 268 401,89	5 237 557,08
Korkojaksotukset	32 187,86	38 071,36	29 242,53	36 928,22
Valtionosuusennakot	365 278,70	311 718,25	365 278,70	311 718,25
Tuloennakot	400 929,85			
Muut siirtovelat			1 659 617,25	969 164,10
Pitkäaikaiset siirtovelat	82 994,22			
Siirtovelat yhteensä	8 893 173,80	8 286 304,37	7 322 540,37	6 084 032,20

Liiketoimet intressitahojen kanssa

Kaupunginjohtajan kanssa solmittiin 13.12.2017 kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa sovitaan erokorvauksesta. Kaupunginjohtajan palkka on 8 500 euroa kuukaudessa lisättynä puhelinedulla.

Kaupunginjohtajan irtisanomisaika on neljä (4) kuukautta, kun hän oma-aloitteisesti irtisanoutuu.

Mikäli kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja yhdessä toteavat, että kaupungin etu vaatii kaupunginjohtajan virkasuhteen purkamista ja purkautumisen syynä ei ole kaupunginjohtajan itsensä irtisanoutuminen eikä kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 41. §:n mukainen peruste, voidaan virkasuhde purkaa hyvässä yhteistyössä sopien. Tällöin kaupunginjohtajalle maksetaan viimeisen palkanmaksun yhteydessä kuuden (6) kuukauden palkkaa vastaava kokonaiskorvaus.

Jos luottamuspuolan vuoksi (kuntalain 43. §) on käynnistetty irtisanomismenettely, kaupunginjohtajalla on oikeus saada kokonaiskorvauksena 12 kuukauden palkkaa vastaava määrä edellyttäen, että hän irtisanoutuu virastaan. Korvauksen edellytyksenä on, että kaupunginjohtajan virkasuhde Loviisan kaupunkiin on ennen menettelyn aloittamista kestänyt vähintään kuusi (6) kuukautta.

Kaupunginvaltuuston päätös 13.9.2017 § 39 valita kaupunginjohtajaksi Jan D. Oker-Blom seitsemäksi (7) vuodeksi on päätöksestä tehdyn valituksen johdosta ehdollinen, kunnes päätös saavuttaa lainvoiman. Näin ollen johtajasopimus raukeaa, mikäli kaupunginvaltuuston päätös kumotaan tuomioistuimen ratkaisun perusteella.

Edellä mainitun lisäksi konsernin lähipiiriin tai intressipiiriin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

VUOKRAVASTUUT	KONSERNI		KUNTA	
	2017	2016	2017	2016
Vuokravastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat yhteensä		973 560,54	349 657,00	358 656,89
Vuokravastuut yhteensä	4 935 043,04	4 798 535,49	630 014,00	852 312,00
Almintalo, sopimus päättyy 31.12.2021				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat			33 600,00	33 600,00
Vuokravastuu yhteensä			92 400,00	126 000,00
Koskenkylä, esikoulu-/päiväkotiparaki, sopimus päättyy 31.12.2019				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat			32 511,00	32 078,22
Vuokravastuu yhteensä			65 800,00	100 000,00
Tekninen keskus, Kuningattarenkatu 15 B, toistaiseksi voimassa, 1 kk irtisanomisaika				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat			95 278,00	126 312,00
Vuokravastuu yhteensä			95 278,00	126 312,00
Lovisanedjens högstadium, parakkivuokrat, 2017–2019				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat			188 268,00	166 666,67
Vuokravastuu yhteensä			376 536,00	500 000,00
Leasingvastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	169 640,69	196 857,58	130 411,4	76 358,33
Myöhemmin maksettavat	212 459,91	194 156,71	127 391,5	57 263,25
Yhteensä	382 100,60	391 014,29	257 802,94	133 621,58

MUUT VASTUUT JA VAKUUEDET			
	Alkuperäinen	Jäljelläolevat	
		2017	2016
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta	13 338 713,54	10 074 469,10	8 303 566,12
Pankkitakaukset muille	5 571 386,39	2 427 355,27	2 767 795,95
Muut vakuudet ja vastuusitoumukset		19 533,26	13 878,96

VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA		
	2017	2016
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	85 136 816,00	73 829 298,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskesk. rahastosta 31.12.	56 268,16	55 108,67

Kilpailu- ja kuluttajavirasto on esittänyt vaatimuksen, että markkinaoikeus määrää Loviisan kaupungille (hankintayksikkö) seuraamusmaksun hankintalain vastaisen suorahankinnan johdosta, seuraamusmaksun suuruudeksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää 20.000 euroa.

HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ		
	2017	2016
Yleinen hallinto ja konsernihallinto	218	212
Perusturvakeskus	400	390
Sivistyskeskus	434	435
Tekninen keskus	73	72
Vesiliikelaitos	13	15
<i>Yhteensä</i>	<i>1 138</i>	<i>1 124</i>

TILINTARKASTAJAN PALKKIOT		
	2017	2016
Tarkastusyhteisö BDO Auditor Oy sekä KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	17 226,50	19 589,00
Tilintarkastajan lausunnot	1 284,00	
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	8 617,50	12 579,50
Muut palkkiot	750,00	9 273,12
<i>Yhteensä</i>	<i>27 878,00</i>	<i>41 441,62</i>

LIITETIETOJEN ERITTELYT

SELVITYS PUOLUEJÄRJESTÖILLE TILITETYISTÄ PUOLUEVEROISTA 2016		
	2017	2016
Maksetut kokouspalkkiot	186 126,50	185 915,00
PUOLUEJÄRJESTÖ		
Loviisan sosialidemokraattinen kunnallisjärjestö ry	7 424,00	8 106,00
Loviisan seudun vihreät ry	572,60	477,00
Loviisan Keskusta ry	96,00	150,00
Loviisan Seudun Kokoomus ry	4 598,00	5 680,00
Svenska folkpartiets kommunorganisation i Lovisa (RKP)	7 260,23	7 321,00
Loviisan Perussuomalaiset ry	980,00	1 365,00
Suomen Kristillisdemokraattien (KD) Loviisan paikallisosasto ry	91,00	178,00
Loviisan Vasemmistoliitto ry	546,00	1 036,00
<i>Yhteensä</i>	<i>21 567,83</i>	<i>24 313,00</i>

LOVIISAN VESILIIKELAITOS

LOVIISAN VESILIIKELAITOS

Vesiliikelaitoksen toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Vastuhenkilö: vesiliikelaitoksen johtaja

Loviisan kaupungin omistama Loviisan Vesiliikelaitos – Affärsverket Lovisa Vatten toimii kaupunginhallituksen alaisena kuntalain 410/2015 9 luvussa tarkoitettuna kunnallisena liikelaitoksena. Laitoksen tärkein tehtävä on huolehtia vesi- ja jätevesitoiminnasta omalla toiminta-alueellaan, joka käsittää pääasiassa kaupungin taajama-alueet.

Vesiliikelaitos on pystynyt hoitamaan sille kuuluvan vesi- ja viemärlaitostoiminnan talousarvion mukaan. Vårdön puhdistamolle on vuoden 2016 aikana tehty laajennushanke, jossa laitoksen puhdistuskapasiteettia on kasvatettu n. 50 %. Vuonna 2017 on käyttöön otettu uusi linkokuivain, joka teholtaan on edellistä parempi.

Veden myynti- ja jäteveden vastaanottomäärät ovat hieman vähentyneet, mutta kuluja kompensoimalla on päästy positiiviseen tulokseen.

Vesihuoltomaksuihin ei tehty vuoden aikana muutoksia. Peruspääomalle on maksettu 0,5 %:n korkoa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Loviisan Vesiliikelaitoksen tuloslaskelma

	TALOUSARVIO 2017	TA- MUUTOKSET	TA 2017 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TOTEUTUMA 2017	POIKKEAMA
Liikevaihto	3 824 600		3 824 600	3 663 985	-160 614
- joista sisäiset erät	187 600		187 600	194 886	7 286
Liiketoiminnan muut tuotot				8 071	8 071
Materiaalit ja palvelut	-1 585 293		-1 585 293	-1 519 366	65 927
- joista sisäiset erät	-64 993		-64 993	-77 339	-12 436
Henkilöstökulut	-839 635		-839 635	-776 948	62 686
Poistot ja arvonalentumiset	-1 060 000		-1 060 000	-1 078 344	-18 344
Liiketoiminnan muut kulut	-106 414	-4 041	-110 455	-93 508	16 947
- joista sisäiset erät	-43 714	-4 041	-47 755	-47 755	0
Liikeylijäämä	233 258	-4 041	229 217	203 890	25 327
- joista sisäiset erät	-108 707	-4 041	-112 748	-125 094	12 346
Rahoitustuotot ja -kulut	-69 700		-69 700	-44 076	25 624
-joista sisäiset erät	-14 700		-14 700	-37 267	-22 567
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	163 558	-4 041	159 517	159 813	297
-joista sisäiset erät	64 193	-4 041	60 152	32 526	-12 566
Satunnaiset erät	-200 000		-200 000	-9 748	190 252
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	20 000		20 000	20 272	273
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-16 442	-4 041	-20 483	170 338	190 821

Toimintatuottojen toteutuminen

Toimintatuotot jäivät n. 4 % (160 614 €) alle talousarvion.

Toimintakulujen toteutuminen

Toimintakulut jäivät alle talousarvion.

Henkilöstökulujen toteutuminen

Henkilöstökulut jäivät n. 63 000 euroa alle talousarvion.

Avaintavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Vesiliikelaitoksen toiminnan painopisteet:

AVAINVAOITE	AVAINVAOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Avaintavoitteena on toimittaa taloudellisesti laatuvaatimukset täyttävää vettä kuluttajille sopimuksissa mainittujen lupaehtojen mukaan ja johtaa kiinteistöjen tuottamat jätevedet puhdistuslaitoksille puhdistettaviksi lupaehtojen mukaan.	Vesiliikelaitos on suoriutunut avaintavoitteistaan.

Vesiliikelaitoksen toiminta lukuina

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Tilinpäätös 2017
Vesi	m³	m³	m³
Käsiteltiin puhdasta vettä	983 200	950 000	918 283
josta ostetaan Loviisanseudun Vedeltä	572 333	580 000	572 686
Laskutettu	793 231		760 666
Pumpataan omilta pumpaamoilta:	410 867		347 597
Koskenkylän ottamo	111 025		93 456
Hagabölen ottamo	41 639		42 786
Isnäsin ottamo	55 818		32 643
Panimonmäen ottamo	196 376		170 002
Valkon ottamo	6 009		8 710
Petjärven ottamo	0	0	0
Hinta per kuutio (alv 0 %)	1,79 €	1,79€	1,79€
Jätevesi	m³	m³	m³
Jätevesiä käsitellään	1 930 150	1 700 000	2 144 640
Laskutettu	708 647		693 166
josta Vårdön puhdistamolla	1 646 888	1 500 000	1 928 364
Koskenkylässä	117 340	105 000	114 560
Pernajan kirkonkylässä	35 115	0	0
Isnäsissä	65 725	25 000	33 555
Liljendalissa	65 082	70 000	68 161
Hinta per kuutio (alv 0 %)	2,51€	2,51€	2,51€

Jäteveden laskutettu määrä väheni 15 481m³ (2 %). Vuotovesien määrä kasvoi edellisestä vuodesta erityisesti sateisen syyskauden vuoksi.

VESILIIKELAITOKSEN TOIMINTA VASTUUALUEITTAIN

Hallinto

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Hallinnon osalta toiminta jatkui vakiintuneesti. Johtokunta kokoontui 8 kertaa vuoden aikana ja käsitteli 55 pykälää.

Taloussuunnittelija ei ollut toimessa koko vuoden aikana, joten jouduimme järjestämään työnjaon tilapäisjärjestelyin.

Avaintavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

AVAINAVOITE	AVAINAVOTTEIDEN TOTEUTUMINEN
Vuotovesien määrän vähentäminen sekä vesi-että jätevesiverkostossa. Uusien siirtolinjojen rakentaminen ja vanhojen verkostojen saneeraus.	Uusia siirtolinjoja on rakennettu ja vanhaa verkostoa on saneerattu. Selviä vuotokohteita on löytynyt. Kaikesta huolimatta selvää vuotovesimäärien vähennystä ei ole tapahtunut ja varsinkin jätevesipuolella vuotoveden määrä on lisääntynyt erittäin sateisen sään vuoksi.
Pernajan alueen siirtolinjahankkeen eteenpäin vieni tehtyjen päätösten mukaisesti.	On edennyt siten, että vuoden 2018 kesään mennessä alkuperäinen Pernajan hanke on valmis.
Vanhojen käytöstä poistettujen puhdistamoiden purkutöiden suunnittelu ja toteutus.	Pernajan poistettavien puhdistamoiden poisto- ja purkusunnitelmat ovat valmiit. Toteutus alkaa vuonna 2018.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
TULOT	1 279	0	170
MENOT	-231 935	-276 480	-165 804
NETTO	-230 656	-276 480	-165 634

Johtokunnan jäsenet ovat osallistuneet kokouksiin aktiivisesti. Kaksi kertaa on varajäsen ollut kokouksessa mukana.

Vesi

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Vuonna 2015 käyttöönotettu alavesisäiliö on toiminut hyvin. Myydyn veden määrä on vähentynyt n. 4 prosenttia. Käsitellyn veden määrä väheni n. 6,6 prosenttia.

Avaintavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

AVAINVAOITE	AVAINVAOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Pernajan alueella sijaitsevat kolme eri vesihuoltoaluetta, Koskenkylä, Kirkonkylä ja Isnäs liitetään Loviisan muuhun vesihuoltoverkkoon.	Loviisan ja Pernajan Kirkonkylän välinen vesiyhteys valmistui 2016 kesällä. Pernajan Kirkonkylän ja Isnäsin välinen vesiyhteys valmistui 2017 lopussa. Pernajan Kirkonkylän ja Koskenkylän välinen vesiyhteys on työn alla ja valmistuu 2018 kesällä.
Vanhan verkoston saneerausta jatketaan.	Saneerausta on jatkettu kahden työryhmän voimin.
Valmistaudutaan kaupungin mahdollisiin päätöksiin uusista asuinalueista.	Israelinmetsän, Okatien laajennuksen vesihuoltoverkosto valmistui 2017.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017	Toteutuma 2017
TULOT	1 716 056	1 782 400	1 665 867
MENOT(sis. poistot)	-1 341 107	-1 459 522	-1 425 642
NETTO	374 949	322 878	240 225

Jätevesi

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2017

Vårdön puhdistamon laajennus valmistui vuodenvaihteessa 2016-2017. Vuoden 2017 aikana toteutettiin uuden kuivainlingon asennus, joka onnistui hyvin. Erityisen sateisen vuoden aikana vuotovesien määrä on lisääntynyt huolestuttavasti.

Avaintavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

AVAINVAOITE	AVAINVAOITTEIDEN TOTEUTUMINEN
Pernajan runkolinjahanke etenee. Pernajan alueen erilliset viemäriverkostot yhdistetään siirtoviemärillä Loviisan Vårdön puhdistamolle.	Kirkonkylän puhdistamo ohitettiin kesällä 2016, Isnäsin puhdistamo ohitettiin kesällä 2017 ja Koskenkylän puhdistamo tullaan ohittamaan keväällä 2018.
Vanhaa viemäriverkostoa saneerataan mahdollisuuksien mukaan ja vuotovesien määrää yritetään vähentää käytössä olevin keinoin.	Saneerausta on tehty kahden työryhmän voimin, vuotokohtia on löytynyt mutta silti poikkeuksellisten sateiden vuoksi vuotovesien määrä on kuitenkin lisääntynyt.
Valmistaudutaan kaupungin mahdollisiin päätöksiin uusien asuinalueiden rakentamisesta.	Israelinmetsän Okatien jätevesiverkosto on valmistunut 2017.
Pernajan Kirkonkylän käytöstä poistettu puhdistamo puretaan.	Lakkautus- ja purku suunnitelmat kaikkien Pernajan puhdistamoiden osalta on tehty ja toimitettu AVI:lle. Varsinainen purkutyö alkaa 2018.
Koskenkylän runkolinjan rakentaminen käynnistyy.	Työ alkanut keväällä 2017 ja valmistuu kesään 2018 mennessä.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio+muutos 2017	Toteutuma 2017
TULOT	2 034 000	2 042 200	2 006 020
MENOT (sis.poistot)	-1 964 420	-1 859 422	-1 860 399
NETTO	69 580	182 778	145 621

Investointiohjelman toteutuminen vuonna 2017, 1 000 €

Hanke	Kustannus- arvio	Edellisten vuosien käyttö	Alku- peräinen talousarvio TA 2017	Käyttsu- unnitelma muutokset 2017	Talousarvio muutosten jälkeen 2017	Toteu- tuma 2017	Poik- keama 2017	Kesken- eräiset työt 31.12.	Kustannus- arviosta käytetty 31.12.
LOVIISAN VESILIIKELAITOS									
<u>VESI JA VIEMÄRI</u>									
<i>Yli 100 000 euroa hankkeittain:</i>									
Vanhojen johtojen saneeraus	400		400		400	578	-178		
Runkolinjat Pernaja–Loviisa	4 900	2 589	2 000	-663	1 337	1 441	-104	870	
Jäteveden puhdistamot, Vårdö saneeraus	1 500	1 263	150	250	400	366	34		
Rantatie	1 000	816	0	413	413	413	0		
<i>Alle 100 000 euron hankkeet</i>	240		240		240	210	30		
<i>Tonttiliittymät, vesi ja viemäri</i>			30		30	7	23		
<i>Teollisuusalueet</i>			40		40	0	40		
<i>Asuntoalueet</i>			100		100	54	46		
<i>Jätevedenpumppaamot ja puhdistamot</i>			20		20	0	20		
<i>Sadevesiviemärit</i>			50		50	149	-99		
VESILIIKELAITOS, INV. MENOT	8 040		2 790		2 790	3 008	-218		
VESILIIKELAITOS, INV.TULOT	1 000	720	0		0	280	280		
VESILIIKELAITOS, NETTO			2 790		2 790	2728	-62		

Valtion vesihuoltoavustusta Pernajan siirtolinjahankkeeseen saatiin 280 121 euroa. Koko avustusmäärä 1 000 000 euroa on maksettu.

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tuli kuntalakiin 1.1.2014. Uuden kuntalain pykälissä 67 ja 68 on määräykset liikelaitoksen johtokuntaa ja johtajaa koskien. Loviisan kaupungin ohje astui voimaan 1.12.2013. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Sisäinen valvonta on pääosin tällä hetkellä toiminnan riskien tunnistamista ja dokumentointia. Riskejä on tarkasteltu talous- ja taloudenhoidon, tietohallinnon, sopimushallinnan alueilla ja myös henkilöstöjohtamisessa ja kiinteistöhallinnassa. Liikelaitoksen johtokunnalle ja johtajalle on kaupunginvaltuuston vuonna 2017 vahvistamassa hallintosäännössä määritelty tehtävät ja toimivalta. Jokaisen palkatun kanssa on tehty työsopimus. Johtokunnan päättämistä sopimusasioista tehdään kirjallinen sopimus vastapuolen kanssa. Sopimus tehdään myös asioissa, joissa yksityisoikeudellinen etu sitä muutoin vaatii. Normaalia toimintaa seurataan viikoittain pidettävissä työkokouksissa. Tätä kautta on pyritty turvaamaan myös asioiden jatkuvuus ja tiedon siirtyminen, esim. tapauksissa, joissa tapahtuu henkilövaihdoksia. Alan koulutustilaisuuksia hyödynnetään tarvittaessa myös.

Vastuu- ja omaisuusriskit on suojeltu kaupungin vakuutus sopimuksen puitteissa. Maanalaisia ja muitakin rakennelmia ja laitteita saneerataan jatkuvasti. Taloudellista riskiä seurataan taksojen ja kulujen jatkuvana tarkasteluna. Laitokselle on vahvistettu valvontatutkimusohjelma ja sillä on myös varautumissuunnitelma, nämä kumpikin ovat juuri päivitetty. Hankinnat kuuluvat erityisalojen lainsäädännön piiriin. Hankintapäätöksiä ei ole viety markkinaoikeuteen eikä niistä ole valitettu muutenkaan.

Riskikartoituksessa vanhan putkiverkoston huono kunto on todettu riskiksi. Putkiston saneerausta on jatkettu ja tullaan lisääntyvässä määrin jatkamaan. Rantatien putket/tulvariski, joka vuonna 2015 muodosti erityiskohteen, on saatu hoidettua kuntoon.

Huleveden viemäroinnin eriytetyt laskelmat

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) sekä vesihuoltolain (119/2001) muutokset tulivat voimaan 1.9.2014. Lakimuutokset edellyttävät huleveden viemäroinnin hallinnan järjestämistä ja vastuiden määrittämistä kaupungin ja vesihuoltolaitoksen kesken.

Hulevesisuunnitelmaa on Loviisassa työstetty vuonna 2017 mutta suunnitelma tulee päätettäväksi kaupungin päättäviin elimiin vasta 2018 aikana samoin sopimus hulevesien hoitamisesta kaupungin ja vesiliikelaitoksen välillä.

Eriyttämisperiaatteet

Eriyttäminen on toteutettu laskennallisena eriyttämisenä, jolloin eriytetyt tase-erien kokonaisuudesta on muodostunut jäännöspääoma.

Ennen vuotta 2010 rakennetuista jätevesiverkostoista, joihin sisältyy hulevesiverkosto, on erotettu 15 % huleveteen.

Vuosien 2010 – 2016 hulevesiverkoston arvo on saatu käyttöomaisuuskirjanpidosta. Rantatien saneeraushankkeen osalta on huleveteen kohdistettu 30 %. Rantatien rakentamisessa ei ole erikseen eroteltu jäteveden ja huleveden osuutta käyttöomaisuuskirjanpidossa.

Suunnitelmanmukaiset poistot on eroteltu vastaavin perustein huleveden kustannuslaskelmaan.

Vuonna 2016 nostetusta pitkäaikaisesta lainasta on eroteltu huleveteen 300 000 euroa perustuen Rantatien rakentamiskustannuksiin n. 1 miljoona euroa.

Tuloslaskelman muut kulut on otettu erillisestä huleveden kustannuspaikasta.

Eriyttäminen on toteutettu vuodesta 2016. Eriyttämisen toteuttaminen vuoden 2015 luvuista ei antanut riittävää aloitustietoa asiasta.

Huleveden taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

	Tilinpäätös 2016	Talousarvio+muutos 2017	Toteutuma 2017
TULOT	0	0	0
MENOT	-48 247	0	-70 497
NETTO	-48 247	0	-70 497

TP Kunnallisen liikelaitoksen tuloslaskelma + tunnusluvut

	TP 2017	TP 2016
Liikevaihto	3 663 985,42	3 746 409,22
Myyntituotot ulkopuolisilta	3 469 099,12	3 513 576,16
Myyntituotot kaupungilta	194 886,30	232 833,06
Liiketoiminnan muut tuotot	8 071,32	4 989,13
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-850 863,77	-906 624,56
Palvelujen ostot	-668 501,73	-701 711,12
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-615 525,64	-620 120,20
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-150 168,90	-145 413,40
Muut henkilösivukulut	-11 253,97	-37 016,13
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 078 344,82	-980 160,47
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-93 507,73	-149 307,47
Liikeylijäämä (-alijäämä)	203 890,18	211 045,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	11 189,16	8 288,01
Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut	-22 598,54	-10 145,59
Muille maksetut korkokulut	-11 636,26	-12 770,63
Korvaus peruspääomista	-14 668,18	0,00
Muut rahoituskulut	-6 362,55	-6 787,01
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	159 813,81	189 629,78
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Satunnaiset kulut	-9 748,15	-130 207,26
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	150 065,66	59 422,52
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys (+)	20 272,82	20 272,82
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	170 338,48	79 695,34
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,9 %	1,0 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	0,9 %	1,1 %
Voitto, %	4,1 %	1,6 %

TP Kunnallisen liikelaitoksen Rahoituslaskelma + tunnusluvut

	2017		2016	
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä (-alijäämä)	203 890,18		211 045,00	
Poistot ja arvonalentumiset	1 078 344,82		980 160,47	
Rahoitustuotot ja -kulut	-44 076,37		-21 415,22	
Satunnaiset erät	-9 748,15		-130 207,26	
	1 228 410,48	1 228 410,48	1 039 582,99	1 039 582,99
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-3 007 914,63		-4 215 400,43	
Rahoitusosuudet inv.menoihin	280 121,00		417 813,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	-2 727 793,63	0,00	-3 797 587,43
		-1 499 383,15		-2 758 004,44
Toiminnan ja investointien rahavirta				
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-15 870,00		-10 500,00	
Antolainauksen vähennykset muilta	0,00	-15 870,00	0,00	-10 500,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	2 000 000,00		4 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-500 000,00		-300 000,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	-2 005 928,91		1 207 496,01	
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta	0,00	-505 928,91	0,00	4 907 496,01
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	0,00		0,00	
Saamisten muutos muilta	380 779,12		-442 836,87	
Korottomien velkojen muutos muilta	-582 090,39	-201 311,27	722 279,06	279 442,19
		-723 110,18		5 176 438,20
Rahoituksen rahavirta				
Rahavarojen muutos		-2 222 493,33		2 418 433,76
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	203 214,19		2 425 707,52	
Rahavarat 1.1.	2 425 707,52	-2 222 493,33	7 273,76	2 418 433,76

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Investointien tulo-rahoitus, %	45,39	30,80
Lainanhoitokate	0,52	0,55
Kassan riittävyys, pv	12,43	129,90
Quick ratio	0,80	0,94
Current ratio	0,80	0,94

TP Kunnallisen liikelaitoksen Tase + tunnusluvut

	2017	2016
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	22 804 110,01	21 138 791,20
II Aineelliset hyödykkeet	22 668 360,01	21 018 911,20
1. Maa- ja vesialueet	37 349,52	37 349,52
2. Rakennukset	5 426 651,27	4 018 152,56
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	16 043 471,12	14 771 554,40
4. Koneet ja kalusto	0,00	3 413,30
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 160 888,10	2 188 441,42
III Sijoitukset	135 750,00	119 880,00
4. Muut saamiset	135 750,00	119 880,00
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 429 663,90	4 032 936,35
II Saamiset	1 226 449,71	1 607 228,83
Lyhytaikaiset saamiset	1 226 449,71	1 607 228,83
1. Myyntisaamiset	1 190 211,21	1 163 372,81
3. Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	0,00	0,00
4. Muut saamiset	36 238,50	26 025,59
5. Siirtosaamiset	0,00	417 830,43
IV Rahat ja pankkisaamiset	203 214,19	2 425 707,52
VASTAAVAA YHTEENSÄ	24 233 773,91	25 171 727,55
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	14 308 009,70	14 137 671,22
I Peruspääoma	14 669 180,21	14 669 180,21
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-531 508,99	-611 204,33
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	170 338,48	79 695,34
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	539 830,52	560 103,34
1. Poistoero	539 830,52	560 103,34
E VIERAS PÄÄOMA	9 385 933,69	10 473 952,99
I Pitkäaikainen	7 600 000,00	6 200 000,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 100 000,00	2 400 000,00
3. Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	5 500 000,00	3 800 000,00
Lyhytaikainen	1 785 933,69	4 273 952,99
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	300 000,00	300 000,00
3. Lainat kunnilta/kuntayhtymiltä	627 175,69	2 533 104,60
6. Saadut ennakot	399,90	285,46
7. Ostovelat	367 884,84	1 074 794,34
9. Muut velat	245 648,08	188 884,25
10. Siirtovelat	244 825,18	176 884,34
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	24 233 773,91	25 171 727,55
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	61,27%	58,39%
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	255,59%	279,19%
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	255,59%	279,19%
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-361	-532
Lainakanta 31.12., 1000 €	8 527	9 033
Lainasaamiset, 1000 €		

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAOHJEET

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on jaksotettu tuloslaskelman suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pyysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Rahoitusomaisuus

Käytössä on yksi ulkoinen ja yksi sisäinen yhdistili kaupungin ja vesiliikelaitoksenkeskinäisiä rahan siirtoja varten.

SUUNNITELMAPOISTOJEN PERUSTEET

Lasketut poistoajat seuraavat Loviisan kaupungin poistosuunnitelmaa sekä poistoprosenttien että poistomenetelmien osalta:

Aineelliset hyödykkeet

Maa – ja vesialueet	ei poistoa	
Rakennukset		
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 v
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Muu maa- ja vesirakenteet	tasapoisto	15 v
Vedenjakeluverkosto	tasapoisto	30 v
Viemäriverkosto	tasapoisto	30 v
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rak.	tasapoisto	10 v
Koneet ja kalusto		
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	5 v
Muut liikkuvat työkonet	tasapoisto	5 v
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	5 v

Pysyvien vastaavien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankinnat, jotka alittavat 10 000 euroa, kirjataan vuosikuluiksi (aktivointiraja).

AINEELLISET HYÖDYKKEET

	Maa- alueet	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Keskener. työt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	37 350	4 018 153	14 771 554	3 413		2 188 441	21 018 911
Lisäykset		1 730 025	1 201 046			1 441 009	4 372 080
Rahoitusosuudet						-280 121	-280 121
Vähennykset						-2 188 441	-2 188 441
siirrot			824 275				824 275
Poistot		-321 527	-753 404	-3 413			-1 078 344
Arvonlennukset ja niid							
Hankintameno 31.12.	37 350	5 426 651	16 043 471			1 160 888	22 668 360
Arvonkorotukset							
Olenn. lisäpoistot							
Kp.arvo 31.12.	37 350	5 426 651	16 043 471			1 160 888	22 668 360

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Poistoero	2017	2016
Investointivaraukseen liittyvä poistoero/1.1.		
Pernaja; kunnallistekniikka,	560 103,34	580 376,16
poistoeron muutos	-20 272,82	-20 272,82
Investointivaraukseen liittyvä poistoero/31.12.	539 830,52	560 103,34

SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Uudenmaan ELY-keskus	0,00	417 813,00
Muut siirtosaamiset	0,00	17,43
Siirtosaamiset yhteensä	0,00	417 830,43

SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Palkkojen ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	107 304,27	119 533,12
Vuoden 2017 lainan lyhennys kaupungille	105 460,00	
Muut siirtovelat	32 060,91	57 351,22
Siirtovelka yhteensä	244 825,18	176 884,34

HENKILÖSTÖ 31.12.

	2017	2016
Vakinainen henkilökunta	13	14
Osa-aikainen henkilökunta		1

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

Oman pääoman muutokset	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	14 669 180,21	14 669 180,21
Lisäykset		
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12	14 669 180,21	14 669 180,21
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 1.1.	-611 204,33	-930 530,80
Lisäykset	79 695,34	319 326,47
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä 31.12.	-531 508,99	-611 204,33
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	170 338,48	79 695,34
Oma pääoma yhteensä	14 308 009,70	14 137 671,22

Huleveden viemäröinnin eriytetyt laskelmat

Huleveden viemäröinnin tuloslaskelma

TULOSLASKELMA		01.01.- 31.12.2017	01.01.- 31.12.2016
Liikevaihto		0,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot		0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-1 340,71		-47,68
Palvelujen ostot	-14 928,19	-16 268,90	-2 843,30
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-42,55		
Henkilösivukulut	-9,21		
Eläkekulut	-7,25		
Muut henkilösivukulut	-1,96	-51,76	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-54 176,92	-54 176,92	-45 356,20
			-45
			356,20
Liikeylijäämä		-70 497,58	-48 247,18
Rahoitustuotot- ja kulut			
Korkokulut lainoista kunnalta	-829,50	-829,50	
Ylijäämä(alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-71 327,08	-48 247,18
Ylijäämä(alijäämä) ennen varauksia		-71 327,08	-48 247,18
Tilikauden ylijäämä/alijäämä		-71 327,08	-48 247,18
Tunnusluvut			
Sijoitetun pääoman tuotto, %		-5,9	-3,5
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		-4,9	-2,9

Huleveden viemäröinnin rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA		2017	2016
Toiminnan rahavirta			
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-70 497,58		-48 247,18
Poistot ja arvonalentumiset	54 176,92		
Rahoitustuotot- ja kulut	-829,50	-17 150,16	-2 890,98
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-202 572,97	-202 572,97	-331 848,64
Toiminnan ja investointien rahavirta		-219 723,13	-334 739,62
Rahoituksen rahavirta			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnilta		0,00	300 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnilta		-50 000,00	
Rahoituksen rahavirta		-50 000,00	300 000,00
Rahavarojen muutos		-269 723,13	-34 739,62

Huleveden viemäroinnin tase

T A S E 3 1 . 1 2 .

31.12.2017

31.12.2016

VASTAAVAA

PYSYVÄT VASTAAVAT	1 452 749,03	1 689 828,13
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 452 749,03	1 573 516,99
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	116 311,14
VASTAAVAA	1 452 749,03	1 689 828,13

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA	1 202 749,03	1 389 828,13
Jäännöspääoma	1 322 323,29	1 438 075,31
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-48 247,18	
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	-71 327,08	-48 247,18
VIERAS PÄÄOMA	250 000,00	300 000,00
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat kunnalta	200 000,00	250 000,00
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat kunnalta	50 000,00	50 000,00
VASTATTAVAA - PASSIVA	1 452 749,03	1 689 828,13

Tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %	82,8	82,2
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) 1 000€	-71	-48
Lainakanta 31.12 1000€	250	300

TILINPÄÄTÖKSEN PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS
DATERING OCH UNDERTECKNING AV BOKSLUTET

Loviisan Vesiliikelaitoksen johtokunta
Direktionen för Affärsverket Lovisa Vatten

Loviisa
Lovisa

1.3.2018

Puheenjohtaja
Ordförande

Nils Vainio

Johtokunnan jäsen
Direktionsmedlem

Eeva Holmström

Johtokunnan jäsen
Direktionsmedlem

Roger Turku

Johtokunnan jäsen
Direktionsmedlem

Anja Järvinen

Johtokunnan jäsen
Direktionsmedlem

Ulf Blomberg

Vesiliikelaitoksen johtaja
Direktören för vattenaffärsverket

Markku Paakkarinen

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.
Över utförd revision har vi idag avgett berättelse.

Loviisa
Lovisa

2018

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

TILINPÄÄTÖKSEN PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUS

Loviisan kaupunginhallitus on hyväksynyt vuoden 2017 tilinpäätöksen.

Loviisa . .2018

Mia Heijnsbroek-Wirén
Puheenjohtaja

Arja Isotalo
I varapuheenjohtaja

Juha Karvonen
II varapuheenjohtaja

Lotte-Marie Uutinen
kaupunginhallituksen jäsen

Ralf Sjödahl
kaupunginhallituksen jäsen

Mikael Karlsson
kaupunginhallituksen jäsen

Tom Liljestränd
kaupunginhallituksen jäsen

Jari Kekkonen
kaupunginhallituksen jäsen

Saara Lång
kaupunginhallituksen jäsen

Jan D. Oker-Blom
kaupunginjohtaja

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Loviisa . .2018

KPMG Julkishallinnon palvelut Oy